DEUS

ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU

MICHAEL LEE LANNING

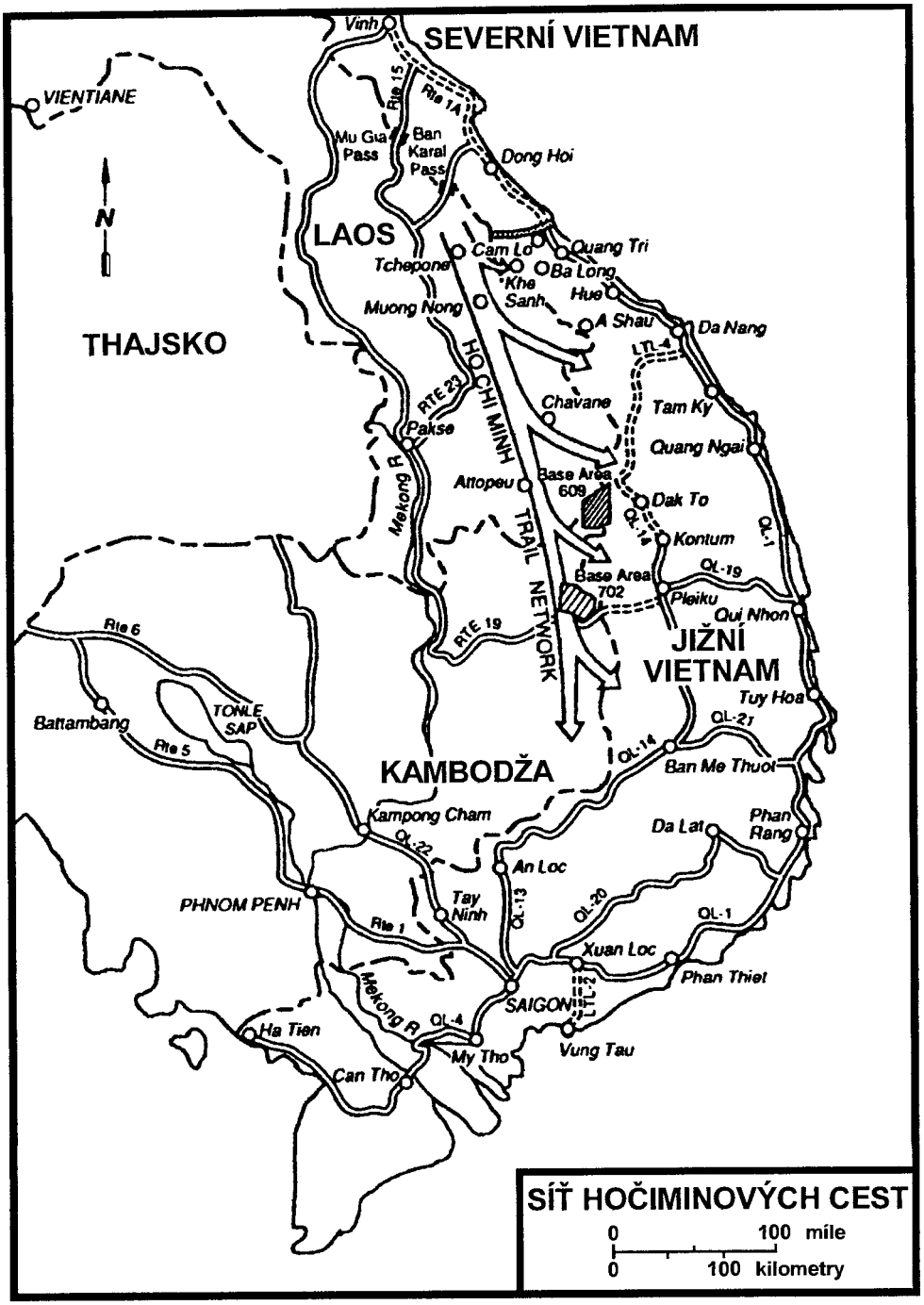
ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU

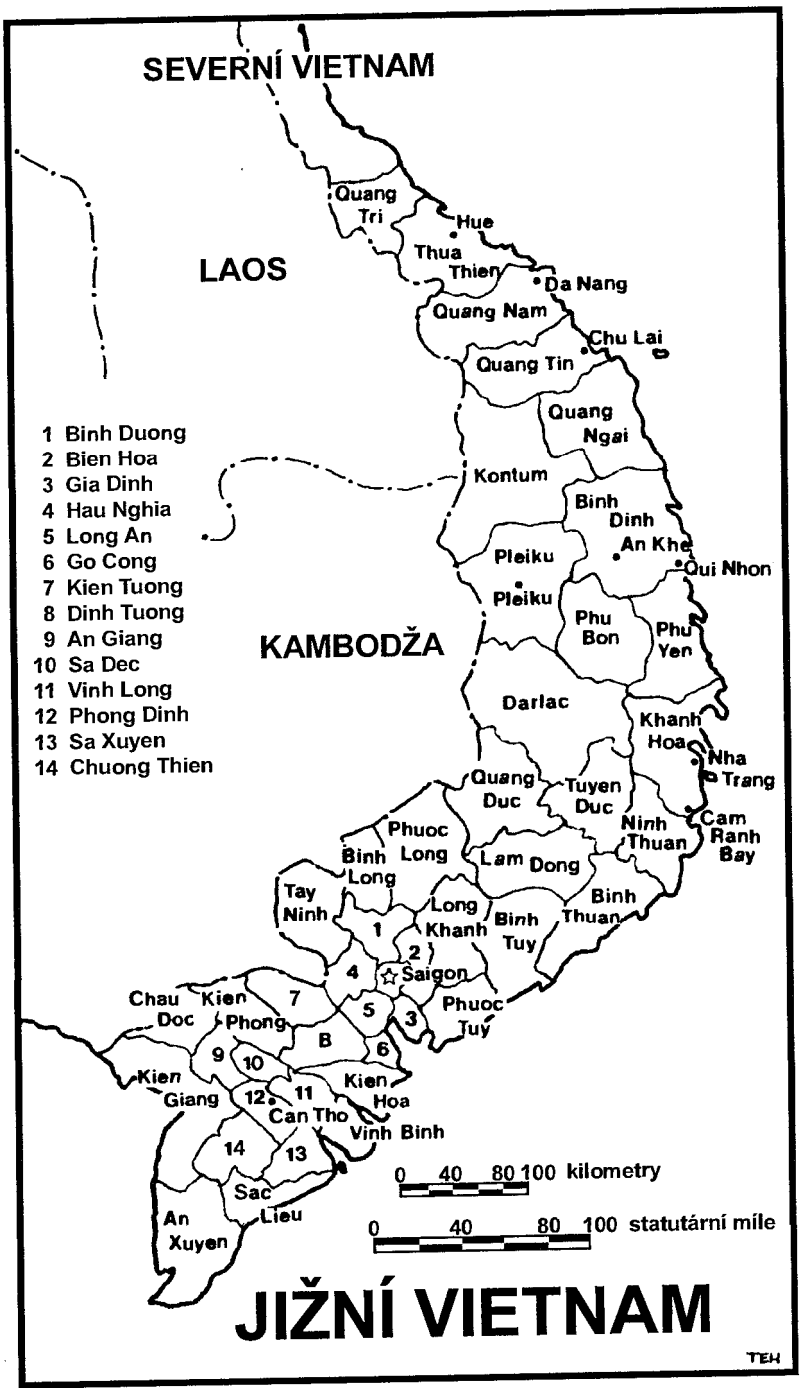
MICHAEL LEE LANNING

Náhle jsem nemohl uvěřit svým očím. Z džungle se nejdříve vynořil jeden rákosník, potom další tři a vydali se dolů po stezce. Okamžitě jsem poznal, že nemají ani zdání, že jsme méně než 100 metrů nad nimi. Tiše jsme se dorozuměli, že všichni vystřelíme najednou, dva z pušky s dalekohledem a ostatní čtyři z pušky Ml4 s mechanickými mířidly.

Za celou svou dobu ve Vietnamu jsem neměl takovou šanci. Čekali jsme dál. A vyplatilo se to! Objevilo se totiž dalších pět rákosníků, čímž dosáhli počtu devíti – všichni na sobě měli uniformy a nesli pušky a zavazadla. Pohybovali se pomalu, ale s jistotou. Čekali jsme ještě několik minut, protože jsem se chtěl ujistit, že to není předvoj celé roty.

Když jsem si byl jist, že je jich jenom devět, zašeptal jsem: *‚Ted'“*. Šest výstřelů třesklo jako jeden. Šest rákosníků kleslo. Dokázali jsme to! Zasáhli jsme jich šest šesti výstřely…

SEVERNÍ VIETNAM
Vinh
VIENTIANE
Rte 15
Rte 1A
Mu Gia Pass
Ban Karai Pass
Dong Hoi
N
LAOS
Cam Lo
Quang Tri
Tchepone
Ba Long
Khe Sanh
Hue
Muong Nong
A Shau
Da Nang
THAJSKO
HO CHI MINH TRAIL NETWORK
LTL-4
RTE 23
Chavane
Tam Ky
Pakse
Quang Ngai
Mekong R
Attopeu
Base Area 609
Dak To
QL-14
Kontum
QL-1
Base Area 702
QL-19
Pleiku
Qui Nhon
Rte 6
RTE 19
JIŽNÍ VIETNAM
Tuy Hoa
Battambang
TONLE SAP
QL-21
Rte 5
QL-14
Ban Me Thuot
KAMBODŽA
Kampong Cham
Da Lat
Phan Rang
QL-22
An Loc
PHNOM PENH
Tay Ninh
QL-13
QL-20
QL-1
Rte 1
Xuan Loc
Phan Thiet
Mekong R
SAIGON
QL-4
Ha Tien
My Tho
Vung Tau
Can Tho
SÍŤ HOČIMINOVÝCH CEST
0 100 míle
0 100 kilometry

SEVERNÍ VIETNAM
LAOS
KAMBODŽA
1 Binh Duong
2 Bien Hoa
3 Gia Dinh
4 Hau Nghia
5 Long An
6 Go Cong
7 Kien Tuong
8 Dinh Tuong
9 An Giang
10 Sa Dec
11 Vinh Long
12 Phong Dinh
13 Sa Xuyen
14 Chuong Thien
Quang Tri
Hue
Thua Thien
Da Nang
Quang Nam
Chu Lai
Quang Tin
Quang Ngai
Kontum
Binh Dinh
An Khe
Qui Nhon
Pleiku
Pleiku
Phu Bon
Phu Yen
Darlac
Khanh Hoa
Nha Trang
Quang Duc
Tuyen Duc
Ninh Thuan
Cam Ranh Bay
Phuoc Binh Long
Lam Dong
Tay Ninh
Long Khanh
Binh Tuy
Binh Thuan
Saigon
Chau Doc
Kien Phong
Phuoc Tuy
Kien Giang
Can Tho
Kien Hoa
Vinh Binh
Sac Lieu
An Xuyen
0 40 80 100 kilometry
0 40 80 100 statutární míle
JIŽNÍ VIETNAM
TEH

KAPITOLA 1

KAŽDODENNÍ PRÁCE VŠECH: JEDINÝ DOBŘE ZAMÍŘENÝ VÝSTŘEL

Jako „odlišný“ druh války vyžadoval Vietnam taktiku, operační postupy a zbraně přizpůsobené zvláštním podmínkám tohoto konfliktu. Americká armáda a zvláště námořní pěchota musely neustále přizpůsobovat taktiku boje – předělávaly již vyzkoušené a osvědčené postupy a sestavovaly inovační metody, aby mohly čelit nepříteli, jehož operace se různily od guerillové taktiky „udeř a uteč“ až po útoky mnoha divizí severovietnamské armády.

Ze všech těchto úprav a změn taktiky během války bylo použití individuálních střelců, známých jako odstřelovači, jednou z nejúčinnějších a určitě nejekonomičtějších metod. Využití individuálních střeleckých dovedností ve válce nebylo určitě nic nového, ale způsob, jakým americká armáda dovedla v jihovýchodní Asii odborné znalosti k novým normám, zcela jistě nový byl. Armáda a námořní pěchota dosáhly takové účinnosti, že soustavně zaměstnávaly a zabíjely nepřátelské vojáky na dostřel, který často přesahoval 800 metrů, jedinou ranou ze speciálních pušek vybavených dalekohledem. Od hustě zalesněných horských výšin blízko demilitarizované zóny až po otevřené vodní prostory delty řeky Mekong američtí odstřelovači soustavně likvidovali nepřátelské vojáky dříve, než jejich cíle vůbec zaslechly výstřel pušky.

V ekonomických termínech znamenalo inovační použití odstřelovačů ve Vietnamu to, že doslova každá kulka znamenala zásah – statisticky se drasticky liší od poměrů počtu kulek najedno tělo v jiných válkách a u běžné pěchoty ve Vietnamu. Studie bojů v předních liniích během druhé světové války ukazují, že američtí vojáci použili 25 000 ran z ručních palných zbraní na každého nepřátelského vojáka, kterého zabili. V korejské válce se počet zdvojnásobil na 50 000 výstřelů na jednu smrt nepřátelského vojáka. Do doby, kdy Spojené státy vstoupily do války v jihovýchodní Asii, umožnil technický pokrok dát do rukou každého amerického příslušníka pěchoty plně automatickou pušku a palebná síla plně automatické „rock and roli“ měla za následek vystřílení 200 00 kusů munice na každé mrtvé nepřátelské tělo.

Na druhé straně armádní odstřelovači a odstřelovači námořní pěchoty zabíjeli nepřítele téměř každou vypálenou ranou. Američtí odstřelovači ve Vietnamu potřebovali průměrně 1,3 až 1,7 výstřelu na jednoho zabitého nepřítele.

Podle generálporučíka Johna H. Haye Jr., jenž v roce 1967 velel 1. armádní pěší divizi a napsal spis *Taktické a materiální inovace,* který se v roce 1974 stal částí vietnamských studií armádního oddělení, „nebylo použití odstřelovačů ve Vietnamu nové, ale systematický výcvik a nasazování agresivního útočného rýmu odstřelovačů – pečlivě navrženého jako „zbraňový systém“ – nové bylo. Odstřelovač už nebyl pouze mužem ve skupině vyzbrojené puškami, který nesl odstřelovači pušku; byl produktem zavedené školy.“

Ale když Spojené státy vstoupily do vietnamské války, neměly žádné vycvičené odstřelovače ani jednotky odstřelovačů. Ačkoli vojenské síly organizovaly, cvičily a posílaly během dřívějších konfliktů Spojených států do pole odstřelovače, jednotky odstřelovačů byly po ukončení konfliktů vždy rychle rozpouštěny a střelci se vrátili do řad pěchoty. Odborní střelci, kteří uměli pálit bez varování a zabít jediným výstřelem, byli potřební ve válce, v době míru však „spravedlivě uvažující“ americká společnost raději zapomněla, že někdy existovali.

Ale za války zase obě složky uznaly potřebu obnovit výcvik odstřelovačů. Námořní pěchota poslala ve Vietnamu do pole první týmy odstřelovačů v říjnu 1965; armáda byla trochu pomalejší, neboť s výcvikem odstřelovačů začala až na jaře 1968. Mezitím si několik armádních střelců-specialistů opatřilo zbraně odstřelovačů, které zbyly z doby korejské války, a pušky užívané soutěžními týmy střelců a začali je neoficiálně přizpůsobovat pro

speciální bojové účely. I když plán nakonec přijal to, co se v praxi už dělo a odstřelovači dostali úřední souhlas a podporu, to, co se stalo jedním z nejúčinnějších válečných „zbrojních systémů“ bylo nakonec přímým výsledkem činnosti jednotlivých mužů za zaměřovačem. Tito muži vyhovovali zavedeným kriteriím pro přijetí do výcviku a většina z nich často překonala očekávání svých velitelů. Přitom využívali svůj vrozený talent a dovednost eliminovat nepřítele.

Generálporučík Julian J. Ewell, který se ujal velení 9. divize pěchoty v únoru 1968 a převzal vedoucí roli při ustavení armádních odstřelovačů ve Vietnamu, zaznamenal v roce 1974 některé své zkušenosti s odstřelovači a jejich odbornými znalostmi v další vietnamské studii s titulem *Nabroušení bojového ostří* (Sharpening the Combat Edge). Ewell napsal: „Naším nejúspěšnějším odstřelovačem byl seržant Adelbert F. Waldron III., který měl na svém kontě 109 potvrzených zabití. Jednou odpoledne jel podél řeky Mekong na člunu Tango, když nepřátelský odstřelovač na břehu zasáhl člun. Zatímco všichni ostatní se horlivě snažili najít nepřítele, který vedl palbu ze stanoviště na pobřeží vzdáleného od člunu více než 900 metrů, seržant Waldron vzal svou odstřelovači pušku a ‚sundal‘ nepřítele z vrcholu kokosové palmy jediným výstřelem (a to z pohybující se plochy). Taková byla dovednost našeho nejlepšího odstřelovače. Měli jsme však i jiné odstřelovače s bezkonkurenčním zrakem a odbornou střeleckou dovedností.“

Následující popis přináší pohled na typický pracovní den amerických odstřelovačů ve Vietnamu.

Gary M. White z města Utica ve státě New York nastoupil k námořní pěchotě v lednu 1969 a krátce nato se hlásil do tábora nováčků na Parris Island. Příští září přijel White do Vietnamu, kde se připojil k rotě M třetího praporu 26. pluku první divize námořní pěchoty. White vzpomíná: „Byl jsem ve Vietnamu už několik měsíců, když jeden seržant, který se s týmem odstřelovačů dočasně připojil k rotě, řekl, že potřebují nováčky do plukovní čety průzkumníků-odstřelovačů. Přihlásil jsem se.

Po pohovoru, který měl potvrdit, že jsem v základní střelbě dosáhl kvalifikace střelec-odborník[1], jsem odjel do Da Nangu, abych tam podstoupil výcvik odstřelovače.

Ve škola pro odstřelovače mi svěřili pušku Remington model 700 s nastavitelným zaměřovacím dalekohledem 3x9, která měla vnitřní dálkoměr na 600 m. Byl jsem dobrým střelcem už před výcvikem, ale během desetidenního školení jsem se ještě zlepšil. Ručnice, jak jsme Remingtonce říkali, byla skvělá zbraň. Nikdy jsem s ní neměl žádné potíže.

Po ukončení výcviku jsem se hlásil u čety průzkumníků-odstřelovačů na velitelství roty 26. pluku námořní pěchoty. Četě velel důstojník a dále měla četaře, zbrojmistra a dvacet osm odstřelovačů, organizovaných do čtrnácti dvoučlenných týmů. Většině z nich bylo dvacet let, stejně jako mně, nebo byli o rok starší či mladší. Já, jeden mariňák z Connecticutu a jeden surfař z Kalifornie jsme byli jediní, kteří pocházeli z jižních nebo západních horských států. Většina měla před příchodem ke sborům hodně zkušeností z lovu zvěře.

Jako každý nově příchozí odstřelovač jsem začal jako pozorovatel. Vyhledával jsem cíle, zjišťoval, kam dopadly rány, a zajišťoval bezpečnost prvnímu střelci. Protože však v té době končilo kurzy hodně mužů, postoupil jsem z pozorovatele na střelce už po několika týdnech.

Moje první mise jako staršího člena týmu přišla v listopadu 1969. Jakmile jsem dostal rozkaz, šel jsem na provizorní střelnici na okraji základny a ‚dopoval“, tedy nastřeloval svoji zbraň. Potvrdil jsem si nastavení mířidel třemi nebo čtyřmi výstřely a potom jsem si sbalil tornu na misi. My, odstřelovači, jsme se v terénu obvykle pohybovali hodně nalehko, protože jsme jen výjimečně zůstávali venku víc než pět dní až týden. Měl jsem na sobě maskovací oděv se vzorem s odstíny zelené, hnědé a černé barvy, zálesácký klobouk s měkkým okrajem a vojenské boty do džungle.

Kromě své Remingtonky 700 jsem si k torně přivázal samopal Thompson ráže 4.5 a rezervní zásobníky. Do sítě s výstrojí jsem si uložil i standardní pistoli Ml 911 ráže 4.5. Někteří odstřelovači nosili pouze pistoli, ale já jsem chtěl mít i Thompson, kdybychom se dostali do boje zblízka. Na každé misi jsme nikdy neplánovali více než několik výstřelů z Remingtonky, ale já jsem nosil i padesát nábojů ráže 7,62 mm – raději jsem jich měl víc, než

aby se nedostávaly. Můj náklad s výstrojí pak doplňovaly voda, příděl C, vybavení na čištění zbraně a lehký ponču plášť s kamufláží.

Můj pozorovatel byl oblečen stejně a měl přibližně stejnou výstroj. Místo ručnice nesl M14 nebo M16, abychom měli větší palebnou sílu. Obvykle měl také binokulár a dalekohled Starlight[2] pro noční vidění, který se dal nainstalovat na Ml4 pro odstřelování ve tmě.

Připojili jsme se k rotě námořní pěchoty 3. praporu severně od Da Nangu na kótě 190. Hlásili jsme se u velitele roty, který s námi zacházel opravdu dobře (jako všichni polní velitelé). Zdálo se, že jsou rádi, že s sebou mají tým odstřelovačů. Samozřejmě věděli, že jsme přiděleni k plukovnímu velitelství a že se tam po skončení mise vrátíme.

Když jsme se připojili k rotě, velitel nám přidělil radistu a bezpečnostní tým pro případ, kdybychom se snad od jednotky oddělili, například v případě, že bychom zůstali vzadu, abychom si ověřili, zda nás někdo nesleduje, když jednotka postupuje dopředu. Během přesunu jsme se obvykle pohybovali s velením roty ve středu formace. Kromě ‚sledování zezadu'jsme se občas vydali na úbočí kóty a pozorovali přesun roty.

Protože to byla moje první mise jako vedoucího týmu, neočekával jsem, že se toho moc stane. Avšak už po několika hodinách pochodu, když jsme vstupovali do prostoru, kterému jsme říkali ‚Údolí slonů', jsem uslyšel rozkaz velitele roty ‚Zahajte palbu!' S pozorovatelem jsme se rychle přesunuli do čela roty na mírný svah, kde průzkumník obrátil naši pozornost na pět postav, které se pohybovali ve vzdálenosti asi 500 metrů od nás po stezce v údolí pod námi. Velitel roty se ne mě obrátil a řekl: ‚To je palebná zóna. Ti chlapíci sem nepatří. Střílejte, jestli chcete.'

Ve svém dalekohledu jsem viděl, že těch pět maníků nese těžká zavazadla. Měli na sobě směs uniforem a civilních šatů. Opřel jsem si pušku do ramena, zamířil a vystřelil. Když jsem si znovu prohlédl scénu v mířidlech, viděl jsem, že můj cíl padl. Rychle jsem se otočil a snažil se znovu vystřelit, ale ostatní rákosníci se rychle vypařili do okolní džungle.

Postupovali jsme dolů s kopce a našli tělo a zavazadlo plné zdravotních potřeb a rýže. Jeden výstřel, jeden zabitý. Jak já byl vzrušený a jakou jsem měl radost! Bylo to jako provést oběh domů (v baseballu postup běžícího pálkaře po vlastním odpalu přes všechny mety až na metu domácí – poznámka překladatele).

Několik dalších měsíců jsem pak vyrážel na mnohem více misí s pěchotou, a také jsem měl službu na věži na různých palebných základnách. Než se následujícího března 26. pluk z Vietnamu stáhl, měl jsem potvrzené další tři smrtelné zásahy, celkem tedy čtyři, a dalších pět nepotvrzených, ale pokud jsme nemohli položit nohu na zabité tělo nebo to důstojník nemohl vizuálně ověřit, nemohli jsme hlásit potvrzený smrtelný zásah – i když tam byla velká krvavá stopa.

Myslím, že nepřítel věděl, že se pluk chystá stáhnout, a tak jeho aktivita v naší oblasti nebyla příliš velká. Někteří odstřelovači z mé čety měli více smrtelných zásahů, někteří méně. Pár jich bylo zraněno, ale za šest měsíců, kdy jsem tam působil, jsme neztratili ani jediného odstřelovače. Byla to náramná tlupa chlápků – úplně jiná rasa, skuteční profesionálové."

Armádní odstřelovači a odstřelovači námořní pěchoty se sice lišili organizací jednotek a svými individuálními zbraněmi, ale všeobecné operační postupy byly pozoruhodně podobné. Dvoučlenné týmy odstřelovačů operovaly s rotami pěchoty v poli nebo poskytovaly palebnou podporu na velkou vzdálenost z různých základních táborů a palebných základen. Týmy odstřelovačů také doprovázely armádní průzkumné hlídky vysílané na velkou vzdálenost (LRRP – Long Range Reconnaissance Patrol) a průzkumné jednotky námořní pěchoty. Příležitostně operovaly i polonezávisle, když doprovázely tým pěchoty o pěti až deseti mužích, který zabezpečovaly palbou a zajišťovaly spojení. A přece existovali i odstřelovači, zvláště v armádních jednotkách, kteří se po výcviku vraceli ke svým rotám a stali se z nich odstřelovači jednotek jako jejich předchůdci ve druhé světové válce a v korejském konfliktu.[3]

Odstřelovači ve Vietnamu, stejně jako jiní Američané ve válečné zóně, však neustrnuli ve své taktice a metodách používaných v boji. Neustále měnili, modifikovali nebo vynalézali co bylo třeba, aby se úspěšně utkali s nepřítelem a zničili ho.

Seržant námořní pěchoty Ed Kugler, který sloužil dva roky jako odstřelovač u 4. pluku 3. divize námořní pěchoty, absolvoval od svého příjezdu do země v březnu 1966 do podzimu 1966 všechny obvyklé mise včetně potvrzených smrtelných zásahů na vzdálenost 1300 metrů z palebné základny v Con Thien.

Kugler pocházel z Lock Seventeen, Ohio. Do sborů nastoupil 18. června 1964 a byl zraněn 30. dubna 1965 při kampani v Dominikánské republice. Do doplňovacího střediska v Da Nangu přijel v březnu 1966. Tam jeden poddůstojník z nedávno založené školy pro průzkumníky-odstřelovače, která vznikla u 3. divize námořní pěchoty, verboval dobrovolníky. „Prodával dobře“, vzpomíná Kugler, „a já jsem koupil.“ Po třech týdnech výcviku se Kugler a jeho Winchestrovka model 70 a dalekohled připojili k četě průzkumníků-odstřelovačů 4. pluku námořní pěchoty.

Následující rok Kugler spolupracoval s rotami námořní pěchoty ve svém pluku, plnil povinnosti odstřelovače z plošin a pozemních pozic na palebných základnách a strávil několik měsíců u průzkumné roty divize. Do června 1967 se Kugler, v té době na prodlouženém druhém turnusu, stal jedním z nejzkušenějších odstřelovačů ve své četě. Protože ho typické mise odstřelovačů už unavovaly, dostal nápad, že zkusí něco, co, jak si myslel, přinese lepší výsledky.

Kugler a jeho nejbližší nadřízený přesvědčili velitele pluku, aby četě dovolil polosamostatné operace týmů složených výhradně z odstřelovačů. Dalších šest měsíců operovaly speciální týmy odstřelovačů v malých (po čtyřech) i ve velkých skupinách (po osmi) a prováděly mise organizované kolem dvou střelců vyzbrojených puškami s dalekohledem. Jiní členové týmu nesli pušky M14 a alespoň jeden minomet a jeden kulomet M60. Své mise pečlivě plánovali a koordinovali s dělostřelectvem a vzdušnou podporou, a také s pohotovostní rotou pluku, která byla připravená k leteckému přesunu a podporovala tým nebo zabezpečovala jeho bojovou činnost.

Kuglerův tým odstřelovačů používal rádiovou volací značku Rogues (rošťáci). Kugler vzpomíná: „Pracovali jsme většinou u tábora Evans a kóty 51 v údolí Co Bi Than Tan mezi Laosem a údolím Ashau. Obvykle jsme se zamaskovali na úbočí kopce a pozorovali údolí pod sebou. Viděli jsme hodně malých skupin příslušníků Vietkongu a severovietnamské armády. Jakmile se nám dostaly do zaměřovačů, byly většinou brzy o jednoho nebo dva muže slabší.

Na své pozice jsme se obvykle přesunovali v noci. Měli jsme samozřejmě lokality, kam jsme se mohli vrátit a ve kterých jsme mohli zmizet poté, co jsme vystřelili, nebo když jsme byli ohroženi. Po zaujetí pozice jsme se celý den schovávali. Náš čas k palbě většinou nastal během první hodiny denního světla a poslední hodiny před setměním.

Stříleli jsme samozřejmě i ve dne. Jednou odpoledne vystoupilo šest z nás na vyvýšeními, abychom pozorovali otevřený prostor asi 400 metrů za řekou. Asi ve dvě hodiny jsme viděli, jak voják, který nesl pušku a zavazadlo, vystoupil na mýtinu. V několika minutách se k němu připojilo několik dalších. Brzy jsem napočítal 110 plně vyzbrojených vojáků severovietnamské armády. Spojili jsme se s dělostřelci a když byl jejich smrtelný ‚dárek‘ ve vzduchu, já a ještě jeden odstřelovač jsme vystřelili několik ran. Než začaly dopadat dělostřelecké granáty, zrazili jsme čtyři nepřátelské vojáky. Pak jsme požádali o letecký útok. Letecký pozorovatel přeletěl nízko nad mýtinou a napočítal třicet pět mrtvých těl.

Ne vždy jsme ale vedli palbu na velkou vzdálenost. Na podzim roku 1967 jsme operovali na severovýchodním konci údolí. Třetí den naší pětidenní mise jsme byli na malém kopci, odkud jsme viděli na hustou vegetaci džungle, která dusila opuštěnou vesnici. Vpravo a vlevo vedly téměř k nám pěšiny, spojující se ve stezku, která mířila k našemu úkrytu.

Tráva a asi čtyři stopy vysoké křoví nás dokonale kryly. Byl to opravdu horký den a zdálo se, že se ještě oteplí. Šest z nás zaujalo pozice nalevo a napravo od stezky. Byl jsem uprostřed a vlevo ode mne byl radista. Leželi jsme tak blízko sebe, že jsem měl kontakt očima se všemi.

Náhle jsem nemohl uvěřit svým očím. Nejdříve vyšel z džungle jeden rákosník, potom další tři a vydali se dolů po stezce. Okamžitě jsem poznal, že nemají ani zdání, že jsme méně než 100 metrů nad nimi. Tiše jsem vydal pokyn, že vystřelíme všichni najednou, dva z pušek s dalekohledem a ostatní čtyři z Ml4 s mechanickými mířidly.

Za celou dobu svého pobytu ve Vietnamu jsem neměl takovou šanci. Když jsme čekali, objevilo se dalších pět rákosníků, čímž dosáhli počtu devíti – všichni měli na sobě uniformy a nesli pušky a zavazadla. Postupovali pomalu, ale s jistotou. Čekali jsme ještě několik minut. Chtěl jsem se ujistit, že to není předvoj celé roty.

Když jsem si byl jist, že je jich jenom devět, zašeptal jsem ‚*Teď,* a šest výstřelů třesklo téměř jako jeden. Šest rákosníků kleslo. Dokázali jsme to! Zasáhli jsme jich šest šesti výstřely. Ti tři, kteří zbyli, se opravdu vylekali a okamžitě skočili do džungle. Dostali jsme ještě jednoho, ale zbývající dva zmizeli jako pára na hrncem. Neposlali naším směrem ani jedinou ránu, ani nevěděli o naší pozici.

Mrtvá těla jsme pozorovali asi hodinu, abychom viděli, jestli pro ně někdo přijde. Potom jsem se s jedním námořním pěšákem vydali k mrtvým tělům, zatímco ostatní nás kryli. Všichni mrtví rákosníci byli hodně mladí. Pouhé děti. Ale vždyť i my jsme byli stejně staří! Našli jsme tam dva AK-47, tři karabiny, několik granátů a papíry. Náš tým se potom rychle stáhl do další pozice. Měli jsme úspěšný den – ‚Rošťáci' zůstali v počtu 7, rákosník žádný.

Během šesti měsíců v akci měl odstřelovači tým ‚Rošťáků', který nikdy neměl víc než osm mužů, na kontě 105 potvrzených smrtelných zásahů. Několik našich chlapců bylo zraněno, ale nikdo nebyl zabit."

Armádní odstřelovači cvičili a operovali podobně jako jejich protějšky od námořní pěchoty. Seržant Ed W. Eaton z Walla Walla ve Washingtonu vstoupil do aktivní služby v říjnu 1968 a do Vietnamu přijel v květnu následujícího roku jako pěšák roty B 3. praporu 60. pěšího pluku 9. pěší divize. Eaton vzpomíná: „Od té doby, co jsem poprvé slyšel, že divize má školu pro odstřelovače, jsem se o to zajímal. Okamžitě jsem žádal o příležitost ji navštěvovat. Chtěl jsem být odstřelovačem víc než cokoli jiného – ale ne víc než barmanem v Saigonu nebo generálovým pobočníkem – ale pokud jsem měl být u námořním pěchoty, pak odstřelovač bylo to, čím jsem chtěl být."

Eaton navštěvoval jednu z prvních armádních tříd pro odstřelovače řízených 9. pěší divizí a během posledních šesti měsíců ve Vietnamu měl na kontě dvacet sedm úspěšných střetů s nepřátelským personálem. „Jako ostatní jednotky v 9.", vzpomíná Eaton, ‚jsme měli obvyklé formy nasazení včetně toho, že jsme se vydávali na cestu s rotami pěchoty, abychom kryli vhodná palebná pole. Také jsme podnikali mise ‚nočního lovu', při nichž dvoučlenný rým obsadil oboje dveře vrtulníku *Huey* a po setmění s ním létali nad řekou. Při těchto akcích jsme používali dalekohledy Starlight a pátrali po možných cílech. Když jsme objevili zlé hochy, vystřelili jsme na ně dávku svítících střel. Potom přiletěl na místo ozbrojený vrtulník typu *Cobra* a ‚pokropil' to místo."

Eaton dosáhl většiny smrtelných zásahů na vzdálenost 500 a více metrů, ale ne všechny. Při jedné příležitosti se účastnil vyčišťovací operace roty, během níž jednotka krátce před západem slunce zaujala obrannou pozici blízko opuštěné vesnice. Eaton vzpomíná: „Velitel roty mě požádal, abych se vydal mimo obranného postavení a sledoval vesnici. Když se hodně setmělo, tiše jsem se přesunul do své pozice, z níž jsem mohl vidět téměř celou vesnici v rozmazaných zelených konturách dalekohledu Starlight. Bezprostředně přede mnou, pouze ve vzdálenosti 50 metrů, jsem rozeznal jednoho protivníka, který seděl v dřepu blízko ubikace. Musel slyšet, jak se pohybuji, protože si dával ruku k uchu, aby lépe slyšel. On mě sice slyšel, ale já jsem ho viděl. Ztuhl jsem a potom dával pozor, jestli je sám nebo patří k větší jednotce. Několik minut se nic nepohnulo; rozhodl jsem se, že je čas se toho chlápka zbavit a našel jsem si lepší místo. Srazil jsem ho jediným výstřelem do zad – byl to můj nejkratší výstřel od doby, co jsem byl odstřelovačem."

Eaton, kterému bylo právě jedenadvacet let, když byl ve škole pro odstřelovače, měl také úspěch při nočních loveckých misích. „Jednou večer jsme letěli ve výšce 500 stop. Ležel jsem na podlaze vrtulníku a díval se přes bok dalekohledem Starlight, namontovaným na mé pušce M21“. Náhle jsem na řece uviděl sampan sjednotí osobou na palubě. Vodní cesta byla uzavřená pro veškerou vojenskou plavbu a bylo po uzavírací hodině. Připravil jsem se k palbě. Je obtížné zasáhnout cíl z pohybujícího se vrtulníku, zvláště když střílíte dolů za silných turbulencí, ale potřeboval jsem se jenom dostat blíž.“

„Vystřelil jsem svítící střelu, abych označil cíl,“ pokračuje Eaton, „a čekal, až Cobra vypálí do té oblasti. Nalétli, osvítili sampan hledáčky a potom se vzdálili, aniž by vystřelili. Když jsme se vrátili na základnu k doplnění paliva, ptal jsem se pilotů Cobry, proč nevystřelili. ‚Byla to žena nebo dítě?‘ zeptal jsem se.

Vedoucí pilot se zasmál a řekl: ‚Ne, byl to muž, ale na nás už nic nezbylo. Zasáhl jsi ho rovnou do hrudi. Byla to náramná rána.‘

Přidal jsem ten smrtelný zásah ke svému skóre, ale musím připustit, že to byl můj nejpovedenější výstřel.“

I když tyto mise byly vzrušující a úspěšné, Eaton dodává: „Většina odstřelování je nudná, osamělá práce. Čekáte hodinu po hodině a střídáte se u dalekohledu nebo noktovizoru Starlight se svým partnerem. Jeden výstřel někdy znamená jeden smrtelný zásah. Jindy uvidíte tolik zlých hochů, že musíte žádat o dělostřeleckou a leteckou podporu, zatímco jen pozorujete a řídíte podívanou‘. Pak se seberete a jdete domů jen proto, abyste vyrazili na další misi a po ní opět na další. Odstřelování ve Vietnamu nebylo vždy dokonalou vědou. Charlie vám ukázal pokaždé jinou tvář – muž, který byl nejlépe připraven a měl nejlepší zbraň, vyhrával. Takový už je život. Smrt může být zaměstnáním odstřelovače, ale přežití bylo také mým cílem.“

* * *

White, Kugler, Eaton a stovky dalších odstřelovačů od námořní pěchoty a armády ve Vietnamu dokázali, že střelci na velkou vzdálenost mají stále své místo na bojišti – a pokračují, aby plnili svou úlohu na nové úrovni. Američtí odstřelovači ve Vietnamu spojili moderní technologie zbraní, munice a dalekohledů se zkušeností a staletými tradicemi střelců a dovedli své řemeslo k dokonalosti. Byli tak úspěšní, že i po skončení této války zůstali střelci, kteří zabíjeli jediným výstřelem, aktivní a důležitou složkou ozbrojených sil Spojených států.

KAPITOLA 2

PRVNÍ STŘELCI: OD KAMENŮ KE STŘELNÉMU PRACHU

Podle definice je odstřelovač ten, kdo používá speciální systém zbraně, aby střílel na jednotlivce z chráněného místa daleko od cíle. Historie odstřelovačů a odstřelování je tedy logicky spjata s vývojem zbraní. A naopak, vývoj zbraní sleduje historii válčení, které je tak staré jako lidstvo samo a liší se jen málo od zápasů ostatních živočichů. Potřeba dostatku potravy, rozmnožování a vlastního teritoria vede nevyhnutelně ke konfliktu mezi všemi druhy, lidstvo i s jeho inteligencí a kulturou nevyjímaje.

To, co člověka odděluje od ostatních druhů není jeho potřeba jíst, rozmnožovat se nebo přežít, ba ani jeho touha opanovat své okolí. Odlišujícím faktorem je spíše jeho schopnost vyvíjet zbraně a dovednost je používat k tomu, aby překonal odpor protivníka. A odstřelovače odlišuje od ostatních válečníků jeho schopnost maximalizovat přesnost a nepozorovaně neutralizovat nepřítele na dálku.

Po statisíce let se válčení podobalo spíš lovu než modernímu boji. Lidí bylo málo, prostor a zdroje obrovské a existovala jen malá potřeba nebo důvod, aby spolu lidé válčili. A přece i archeologie dokládá stálý vývoj zbraní od doby, kdy člověk házel kamení až po sestavování nástrojů pro bitvu, mezi nimiž byly i kameny přivázané k

dřevěným klackům. Zlepšení znamenaly špičaté hroty připojené k holím, z nichž se staly oštěpy a naostřené široké hlavice na dřevěných násadách, ze kterých vznikly sekery. Zatímco brutální síla a znamenité reflexy zůstávaly nejdůležitějšími charakteristikami válečníka, přesnost byla hned na druhém místě. Nedávné objevy podávají důkazy o lidské činnosti na zemi, nebo alespoň o činnosti, která vypadá jako lidská, před více než milionem let. Zatímco hole a hrubé sekery patřily do základního vybavení arzenálu primitivních lidí, vývoj zbraní během většiny tohoto období se soustředil na tvarování a zlepšování konců pazourkového oštěpu. V jednom období člověk přidělal osmnáctipalcový hrot na dvě stopy dlouhou dřevěnou rukojeť s konvexními konci, aby se do ní mohly dát kameny. Tyto vrhací hole zásadně prodloužily paži lovce a umožnily mu vrhat projektily větší silou a na větší vzdálenost.

Už 30 000 let před Kristem používali prvotní lidé kožené praky, aby s jejich pomocí vrhali kameny a krátké oštěpy. Asi ve stejné době se objevil luk, který člověku umožnil střílet šípy, jimiž pak na dálku zabíjel pro potravu a napadal své lidské nepřátele. Nejdůležitějším aspektem těchto prvotních zbraní je to, že měly stejnou charakteristiku jako všechny zbraně, které po nich následovaly – byly pouze tak účinné, jaká byla dovednost jednotlivců, kteří je používali.

Do roku 10 000 př. Kr, se člověk začal věnovat zemědělství, domestikoval zvířata, ovládl hrnčířství a založil stálé komunity. Když vyleštěné projektily nahradily hrubě naštípané šípy a konce oštěpů, člověk experimentoval se silnějšími materiály na luky a lepšími tětivami, aby prodloužil vzdálenost a penetrační sílu svých šípů.

Vývoj zbraní zaznamenal zásadní pokrok, když člověk asi 3500 př. Kr, objevil vlastnosti mědi, naučil se míchat tento kov s cínem a vytvořil bronz, čímž nejen zlepšil svůj arzenál, ale také zkvalitnil klenoty a domácí nástroje. Asi v roce 1000 př. Kr, objevil metodu tavby železa, což přineslo tvrdší a houževnatější kov a přispělo ke schopnosti člověka dále zlepšovat zbraně pro lov a boj. Avšak rozvoj metalurgie pokračoval pomalu a rozšířené používání železa začalo až ve čtrnáctém století př. Kr, v Malé Asii a v jedenáctém století př. Kr, v Evropě.[5]

Jakýkoli popis, jak přesně starověcí lidé vyvíjeli své zbraně, je ale nutně hypotetický, protože vývoj psaného slova nastal až mnohem později potom, co člověk lovil a válčil. Jeden dosti starý psaný záznam bitvy popisuje konfrontaci mezi mladým egyptským faraónem Thutmosisem III a vzbouřenými kmeny z Palestiny a Sýrie. V roce 1469 př. Kr. Thutmosis porazil rebely u průsmyku Megiddo, severně od hory Carmel v Palestině, když použil půlkruhovou formaci vojáků vyzbrojených meči a oštěpy za podpory lukostřelců.

Bitva představuje taktiku použití masových formací, ve které je povšechná síla důležitější než individuální přesnost. Jediné zbraně schopné zasáhnout na vzdálenost větší než délka paže – šípy, házené oštěpy, kameny z praků a primitivní katapulty – byly obvykle používány spíše v masových salvách než v jednotlivých cílených výstřelech.

Byly ovšem i výjimky Jeden starý příklad, kdy jednotlivý voják přemohl většího a silnějšího protivníka, se objevuje v bibli ve Starém zákoně. Podle Knihy Samuelovy, kapitola 17, se setkaly armády Filištínů a Izraelitů (asi jedenácté století př. Kr.) a Goliáš, filištínský obr vysoký více než devět stop (2,7 metru), chráněný bronzovou helmou, drátěnou košilí a železným štítem, vyzval Izraelity, aby vyslali protivníka, který by se s ním utkal na planině mezi oběma armádami v individuálním souboji.

Podle verše 11 byli Izraelité „zmateni a velmi se báli“. Pouze pastýřský chlapec bez jakékoli bojové zkušenosti se dobrovolně přihlásil. Potom co odmítl zbroj i meč, si David vybral z blízkého potoka pět hladkých kamenů do svého praku a přestoupil před Goliáše. Verš 49 poznamenává: „A David vložil ruku do svého vaku a vybral odtud jeden kámen a vrhl ho a zasáhl Filištína do čela tak, že se mu kámen zabořil do čela, a ten padl na tvář na zem.“

David přiskočil k omráčenému Goliášovi a uťal obrovi hlavu jeho vlastním mečem. Povzbuzená izraelská armáda přikročila k útoku a zničila nepřátelskou armádu. Jediný dobře mířený kámen tak obrátil bitvu a pomohl k vítězství.

Od nejstarších záznamů až k moderním popisům se však historické dokumenty všeobecně zaměřují na výsledky polních velitelů a jejich armád. Velký Kýros je jedním z prvních vojenských velitelů, o jehož výbojích se zachovaly podstatné záznamy. Od roku 546 př. Kr, do své smrti (asi o sedmnáct let později) Kýros vybudoval Perskou říši výboji.

Klíčem ke Kýrově síle bylo soustředění velkého počtu vojáků do těsných, vzájemně se podporujících formací. Jeho vojáci bojovali těsně vedle sebe a ničili nepřítele oštěpy a meči. V té době armády často čítaly až 50 000 mužů, vojáci byli seskupeni do řad dlouhých pouze 2500 metrů a širokých asi dvacet mužů.

Praky, oštěpy a šípy hrály stále důležitou úlohu, ale ochranné brnění a drátěné košile snižovaly jejich účinnost. Jednotlivý, dobře zamířený projektil zůstával sice důležitý, avšak výsledek bitvy mohl zvrátit pouze příležitostně. V roce 401 př. Kr, se Kýros mladší, podporovaný 13 000 řeckými žoldnéry, pokusil uchvátit perský trůn svého bratra Antaxerxa II. Kýros a jeho armáda byl na pokraji vítězství v bitvě u Cunaxy, když neznámý perský voják vrhl na Kýra oštěp, zasáhl ho právě pod oko a zabil ho. Kýrova armáda se okamžitě z boje stáhla.

Zatímco meče a oštěpy dominovaly na bojištích tisíce let, použití luků a šípů nevyhnutelně ovlivnilo válečné střety. Když šly obce do války proti svým sousedům, lukostřelci, kteří zručně lovili potravu a úspěšně soutěžili při svátečních a slavnostních soutěžích, se připojili ke střeleckým oddílům armády. Když došlo k bitvě, lukostřelci stříleli po skupinách buď ve vysokém úhlu (posílali šípy přes ochranné štíty protivníků), nebo přímo na nechráněné vojáky. Lukostřelci také mířili své šípy na jezdce a na koňmi tažené lehké válečné vozy, které se začaly v armádách objevovat už v roce 1000 př. Kr. Nejlepší lukostřelci však často operovali i polonezávisle a vysílali jednotlivé, dobře zamířené šípy na nepřátelské vůdce.

Ačkoli lukostřelci přispívali k výsledku bitev, většina vojáků jimi pohrdala a věřila, že lučištníci jsou zbabělí chlapíci, kteří se choulí na vnějších okrajích bojišť v relativním bezpečí a čekají na příležitost vyslat své šípy na lepší, statečnější muže.

Když přibývalo lidí a kolem politických a náboženských vůdců se začaly vytvářet národy, přibývalo válek jak co do četnosti, tak i rozsahu. Ale střelecké umění s lukem a šípy stále ještě zůstávalo na druhém místě za mečem a oštěpem, které na bojišti vládly. Když tyto standardní zbraně nestačily k tomu, aby zajistily úspěch, objevily se jejich úpravy. Alexandr Veliký dobyl velkou část známého světa mezi rokem 336 a 323 př. Kr, s armádou postavenou kolem pěchoty ozbrojené píkami dlouhými čtrnáct stop, tedy dvakrát delšími než nepřátelské oštěpy.

Když Julius Caesar rozšiřoval (mezi rokem 59 a44 př. Kr.) Římskou říši, psal ve třetí osobě o bitvě, v níž byli Galové poraženi, v knize *Komentáře o válce galské* (Comentarii de bello Gallico – poznámka překladatele). „Situace byla kritická, a protože už nebyly žádné zálohy, Caesar uchopil štít od vojáka vzadu a prorazil si cestu do přední linie. Oslovil centuriona jménem, povzbudil ostatní vojáky křikem a nařídil jim, aby se tlačili dopředu a otevřeli své řady, aby mohli snadněji používat meče. Jeho příchod dodal vojákům novou odvahu a naději. Každý muž se chtěl před očima svého velitele ukázat co nejlépe bez ohledu na nebezpečí.“

Ale taktika oštěpu a meče doznala změn, které změnily tvář válek. Římské legie prohrály.v roce 53 př. Kr, relativně nevýznamnou bitvu u Carrhae, která poskytla předlohu k budoucím bitvám. Parthské (iránské) jezdectvo ozbrojené luky napadlo římskou pěchotu pod velením konsula Crassa. Deset tisíc parthských jezdců podporovaných tisícem velbloudů, kteří nenesli nic jiného než náhradní šípy, aby je dodávali lučištníkům v sedlech koní, tehdy zničilo římskou armádu o stejné velikosti. Lučištníci na koních brzy ovládli bitevní pole, ale až po dalším zlepšení. První jezdec totiž jezdil bez sedla nebo na složené pokrývce a mohl se držet pouze koňské hřívy. Přesné vystřelování šípů a rychlé zakládání nového šípu proto bylo nesmírně obtížné. Vynález sedla se třmeny, pravděpodobně v Indii během prvního století př. Kr., poskytl jezdcům stabilní plochu, ze které mohli bojovat. Tím se sedlo stalo jedním z nejvýznamnějších vojenských vynálezů za pět set let.

V pátém století po Kr, se objevila první armáda složená téměř zcela z lučištníků na koních, dobyla velkou část jižní Evropy a soupeřila s mocí Římské říše. Attila, Hun zvaný svými nepřáteli Boží Bič, shromáždil 100 000

armádu. Každý hunský voják jel do bitvy na osedlaném koni a byl vyzbrojen lukem a toulcem se šípy. Navíc vedl jednoho až sedm koní, kteří nesli další šípy, vodu a všechny zásoby potřebné pro dlouhé vojenské tažení.

Hunští lučištníci uměli svými šípy zasáhnout jednotlivý cíl až do vzdálenosti 100 metrů a tuto vzdálenost zdvojnásobili tím, že stříleli ve vysokém úhlu. Meče, sekery a palcáty doplňovaly hunský arzenál pro boj zblízka, ale luk se stal jejich nejvýznamnější zbraní na bojišti; dokonalost jednotlivých lučištníků konečně získala významné postavení. Některé popisy uvádějí, že byli Hunové, kteří dokázali sestřelit ptáka v letu a trefit nepřítele do oka na 100 metrů.

Pro zabíjení na dálku se staly nejdůležitější charakteristikou dostřel zbraně a osobní dovednost válečníka. Tyto prvky ještě nabyly na důležitosti při dalším závažnějším pokroku, který měl největší dopad na válčení až do dnešního dne.

Žádné záznamy nedokumentují přesné datum vývoje kuše, ale čínská historická práce nazvaná *Shih chi,* napsaná asi roku 100 př. Kr., se zmiňuje o použití této zbraně v bitvě u Maling, k níž došlo v Číně roku 341 př. Kr. Tento čínský dokument také poznamenává, že zbraň se používala i mimo bojiště. Když podle *Shih chi* čínský císař Ch'in Shih, který zemřel v roce 210 př. Kr., dával pokyny pro přípravu své hrobky, „rozkázal řemeslníkům, aby udělali automatickou kuši a šípy, která by vystřelila a zabila každého, kdo by se k němu prokopal a vstoupil dovnitř."

Kuše se v Evropě poprvé objevila v římské armádě v prvním století po Kr. F. Vegetius Renatus poznamenává ve svém spisu *De re militari* (O věcech vojenských – poznámka překladatele) z roku 386 po Kr., že střelci z kuší byli pravidelnou částí římské armády. Skutečnost, že autor nejde do podrobností pravděpodobně ukazuje na to, že zbraň se už nějaký čas používala. Výtvarná díla tohoto období z Francie a Říma ukazují vojáky vyzbrojené kušemi.

S pádem Římanů v pátém století po Kr, kuše z Evropy na 500 let zmizely. Protože nepřátelé Říma kuši nepřijali, zůstaly luk, meč a píka primárními zbraněmi.

Kuše se v Evropě objevila znovu, až když ji vyneslo do popředí zlepšení jejího oblouku, zbraňového mechanismu a projektilů, k čemuž došlo v době, kdy se Evropané připravovali na křižácké výpravy, aby „osvobodili" Svatou zem. Složení materiálů zpevnilo oblouk a páky umožnily střelci snadněji zatáhnout za tažnou strunu k tětivě. Tyto úpravy zvýšily dostřel zbraně až na 150 metrů. Také dřevěné šípy se železnými hroty, známé jako šipky, nahradily tradiční šípy a mohly proniknout brněním a drátěnou košilí.

Střelci z kuší nosili stovky šipek a kopírovali metodu lučištníků střílení ‚v dávkách'. Avšak střelci, kteří prokázali skvělé ovládání této zbraně, vyhledávali a zasahovali individuální cíle. Tito prvotřídní střelci byli často úspěšní při zasahování nepřátelských vůdců. Když Anglický král Richard Lví srdce získal v křižáckých válkách úspěch a slávu, vrátil se domů, aby se utkal s nepřáteli v Evropě. V roce 1199 vystřelil během jedné menší šarvátky střelec z kuše, který patřil do armády biskupa z Limoges, šipku do Richardova ramene. Rána sice nebyla smrtelná, ale dostala se do ní gangréna, a tak měla jediná dobře mířená šipka z kuše za následek smrt anglického krále.

V roce 1453 změnil jiný střelec z kuše výsledek celé bitvy jedinou šipkou. Neznámý voják z otomanské armády Mohameda II Dobyvatele vystřelil šipku, která vážně zranila Johna Giustinianiho, vůdce obránců Konstantinopole. Když už Giustiniani v důsledku zranění nebyl schopen sešikovat své muže, Turci rychle obránce přemohli a obsadili město.

Účinnost kuše značně zvýšila počet úmrtí na bojišti a dala příležitost jednotlivým střelcům. Kuše, kterou stejnou měrou používala jak pěchota, tak jezdci, brzy získala (jako první) pověst „nepřekonatelné válečné zbraně" a někteří se dokonce domnívali, že jestliže má takový smrtící účinek v boj i, může ukončit celou válku. Taková domněnka se ovšem ukázala lichou, ale kuše způsobila první zaznamenaný příklad omezení zbraní v historii. Vatikánský edikt totiž v roce 1139 postavil mimo zákon používání kuše ve válce mezi křesťany. Avšak její používání proti muslimům a jiným „nevěřícím" zůstalo v rozumných hranicích.

I přes své výhody v dostřelu, průraznosti a přesnosti nad standardními luky a šípy však kuše nebyla ani zdaleka dokonalou zbraní. Její hmotnost (až šestnáct liber) z ní dělala těžkopádnou zbraň a tětiva, která se napínala pákou, dělala potíže při opakovaném nabíjení. Soupeřem kuše v dostřelu a průraznosti se koncem třináctého století stal dlouhý luk, který zavedl anglický král Edward I. Lučištníci se s těmito luky, které měly napínací sílu 100 až 150 liber a byly šest stop dlouhé, téměř vyrovnali dostřelu kuše, ale mohli je nabíjet a střílet z nich šestkrát rychleji. V bitvě u Kresčaku (v roce 1346) angličtí lučištníci s těmito luky dosáhli rozhodujícího vítězství nad Janovany, elitními evropskými střelci z kuší. Ačkoli kuše zůstala nedílnou částí armád v Evropě a Asii, stále více se stávala spíše obranným zařízením používaným k ochraně obranných valů pevností během obléhání, než k podpoře mobilních operací.

Debata o luku proti kuši pokračovala, dokud další pokrok ve vojenských zbraních – založený na staré technologii – neudělal z obou zastaralé zbraně. Už v roce 500 př. Kr, armády užívaly hořlavé zbraně, jejichž základem byl petrolej, známé jako „řecký oheň“, a to tak, že vystřelovaly z praků hořlavé látky nebo je vylívaly na nepřítele z hradeb. Až o šestnáct století později se však někdo pokusil zaznamenat postup výroby takového bojového prostředku. Rukopis z konce dvanáctého století, připisovaný Marcovi Graecovi, s názvem *Liber ignium ad comburendos hostes* (Kniha o ohních spalujících nepřátele) obsahuje recepty na výbušné směsi o různé síle. Graecus dokonce poznamenává, že směsi by mohly být nabíjeny do „malých trubek“, které, když jsou vystřeleny, „stoupají do vzduchu s velkým bzučivým hlukem.“

Tyto prvotní způsoby pohonu, zaznamenané Graecem, původně přinášely sotva víc než pobavení. Historie sděluje málo o počátcích chemické směsi ledku draselného (salpetr), dřevěného uhlí a síry, která se nakonec stala střelným prachem. Existuje důkaz, že Roger Bacon, člen koleje Merton v Anglii, úspěšně namíchal prvky na střelný prach na počátku třináctého století. Španělští vynálezci museli objevit správné přísady asi ve stejné době, protože během obrany Sevilly v roce 1247 používali primitivní kanóny.

I přes tento důkaz však někteří historici připisují zásluhu za vynález střelného prachu německému mnichovi Bertholdu Schwartzovi a jako důkaz uvádějí kresbu v knize *Bůchsenmeisterei-Schide* (Škola umění dělostřelby) od Josepha Furtenbacha, která vyšla v Augsburku v roce 1643. Obrázek ukazuje mnicha obklopeného laboratorními přístroji, který vytváří malou explozi v tyglíku. Nad kresbou je nápis „Portrét ctihodného a vynalézavého velebného otce, nazvaného Berthold Schwartz, z františkánského řádu; Doktor alchymie a vynálezce vznešeného umění dělostřeleckého v roce 1380.“ Další slova pod obrazem vysvětlují: „Pohleďte sem, co čas a příroda dnes přinesly prostřednictvím vynalézavých mužů. Zrodilo se umění střelby z děl, vzniklo z přírody, z ohně a páry přírody.“

Přes Furtenbachovy nároky na prioritu však existuje hojně důkazů o tom, že do roku 1250 už Evropané a Číňané znali výbušniny a střelný prach. Zatímco jeho vynálezce zůstal neznámý, ničivá síla střelného prachu a jeho vliv na bojištích dominují v celých následujících dějinách.

Číňané se zřejmě asi po jedno století spokojili s využíváním střelného prachu pouze pro přípravu ohňostrojů pro slavnostní příležitosti. Avšak Evropané rozeznali jeho vojenské schopnosti a začali vyvíjet železné trubky, které vystřelovaly projektil výbušninou. Angličané začali o těchto zbraních mluvit jako o „guns“ (střelná zbraň – dělo, puška). Toto slovo je zřejmě odvozeno od teutonských slov „gunhilde“a „gundeline“, obojí znamená válku. Do roku 1340 se objevovaly v anglických dokumentech odkazy na „gonne“, „gounne“ a „gunne“, například vyúčtování výdajů Edwarda III. za I**.** únor 1345, kde je mimo jiné i seznam plateb za opravu a transport „13 děl s koulemi.“

Do konce čtrnáctého století měla většina evropských armád ve svém inventáři hrubé kanóny, z nichž byla velká část určena k obraně pevností. První ruční střelné zbraně se objevily ve stejné době a skládaly se ze železné nebo mosazné trubky dlouhé méně než jednu stopu, která měla vrtání menší než čtvrt palce. Střelci vsypali prach do otevřeného konce této trubky a nacpali kovovou nebo kamennou střelu do uzavřené základny. Zápalný kanálek

– zátravka – umožnil střelci vznítit prach uhlíkem. Bylo nesmírně obtížné s těmito „ručními kanóny“ mířit a při opakované střelbě se to stávalo ještě obtížnější, protože hlaveň byla horká.
Zlepšovatelé přidali dřevěnou pažbu, aby držela a řídila kovovou hlaveň a chránila střelce před vysokou teplotou zbraně. Pokrok ve výrobě prachu, zvláště kombinace přísad do malých kuliček nebo zrn, zajistily rychlejší palbu a rovnoměrnější hnací sílu výbušniny. Zápalné kanálky byly nahrazeny pánvičkou, v níž bylo trochu prachu, aby se usnadnilo vznícení hlavní nálože. Uhlíky jako roznětky nahradily těsně svinuté hadry, namočené v salpetru, které mohly doutnat dlouhou dobu. Zahnuté zařízení, které udržovalo doutnající zápalku, mohlo být sníženo rukou, později spouští tak, aby se dotklo pánvičky a odpálilo zbraň. Tyto „ muškety“ umožnily střelci se podívat na cíl a zamířit zbraň s jistým stupněm přesnosti.

Do začátku šestnáctého století se pažby zkrátily a zakřivily, aby umožnily lepší míření. Tyto zbraně, prvotní předchůdci moderních odstřelovacích pušek, byly v německy mluvících oblastech známé jako „Hackenbůchse“ (hákovnice), ale běžněji v ostatních oblastech jako „arkebuzy“ (z francouzského slova znamenajícího „hákovou střelnou zbraň“). Arkebuzy měly hmotnost přibližně deset až patnáct liber a vystřelovaly jednouncovou kouli o průměru asi tři čtvrtě palce (ráže.75, tj. asi 19 mm). Při rychlosti střely v ústí hlavně asi 800 stop (250 metrů) za sekundu měly tyto zbraně dostřel 100 až 200 metrů. Arkebuzy však nebyly použitelné bez omezení. V deštivém nebo vlhkém počasí se totiž prach nevznítil. I za dokonalých podmínek však dobře vycvičený střelec zvládl pouze dva výstřely za tři minuty.

Vojevůdci v Evropě a Malé Asii začali začleňovat arkebuzy do svých armád, ale nová zbraň začala v boji hrát větší úlohu až koncem patnáctého století. V roce 1498 Španěl Fernandez Gonzalo de Cordoba vyzbrojil některé své muže těžkými arkebuzami s páskovou oporou, ze kterých se střílelo od ramene, a začlenil je do řad pěšáků, kteří nosili píky.

V roce 1503 přesunul Cordoba svou armádu čítající 6000 mužů do Itálie, aby čelil invazi z Francie. Odpoledne 28. dubna nechal španělský velitel budovat obrannou pozici na vinici na úbočí blízko Cerignoly. Španělé však měli ztěží čas vykopat mělké zákopy, když francouzské desetitisícové vojsko zaútočilo na jejich pozice. Jedna řada francouzské pěchoty za druhou padala, sestřelená arkebuzami; několik Francouzů, kteří se dostali do zákopů, zemřelo na hrotech španělských pík. Za krátký čas potom Francouzi zaútočili podruhé, ale Španělé je znovu odrazili. Od té doby už se bojovalo jinak.

Dne 29. prosince téhož roku překročil Cordoba italskou řeku Garigliano a zaútočil na francouzskou armádu. Arkebuzy a píky se ukázaly jako smrtonosné při útoku stejně jako při obraně a zajistily Španělům vítězství.

I přes Cordobův úspěch však zůstávaly až do roku 1566 základní zbraní pěchoty ve francouzské armádě kuše. Angličané přijali palné zbraně za své až v roce 1596 a Turci nahradili své lučištníky až za dalších deset let po Angličanech. Ale od Cordobovy doby začaly armády zvyšovat počet střelných zbraní a při válčení, dlouho charakterizovaném šípem, mečem a píkou, začal převládat střelný prach a střely.

Střelné zbraně začaly nahrazovat šípy vystřelované z luků a kuší i jako primární civilní lovecké zbraně. Po objevu z patnáctého století, který je připisován buď Gasparu Kollnerovi z Vídně, nebo Augustu Kotterovi z Norimberka, převládaly při lovu a soutěžích ve střelbě na cíl. Jednalo se o vývrt hlavně s drážkami, který udělil kulce rychlou rotaci za letu a stabilizoval její dráhu. Toto drážkování (rifling) dalo jméno přesnějším zbraním a vlastně se s ním začalo rozvíjet střelecké umění z pušky, které nakonec vedlo k modernímu odstřelování.

Popularita střeleckých soutěží, jak pro sport, tak pro udržování dokonalosti ve střelbě, rostla s pokrokem ve střelných zbraních. Začátkem patnáctého století povzbuzovala Svatá říše římská tvoření střeleckých klubů, aby si vytvořila rezervu střelců pro případ vpádu Turků.

Nejstarší známý dokumentovaný střelecký klub, který se věnoval střelbě z palných zbraní, vznikl ve švýcarském Lucernu v roce 1466. Jeho členové užívali své vlastní palné zbraně, ale klub jim poskytoval prach a střelivo pro pravidelné nedělní soutěže. Cíle byly postavené maximálně na vzdálenost asi 100 metrů a vítěz každé soutěže posuzoval výsledky následujícího klání.

Během prvních desetiletí šestnáctého století se střelecké cechy rychle rozšířily zejména ve střední Evropě a města brzy pořádala a sponzorovala střelecká klání mezi sousedy. Více než 200 střelců, mezi nimi i soutěžící až z Frankfurtu nad Mohanem a Insbruku, soutěžilo v roce 1504 v Curychu. Se zlepšováním dovedností a metod výroby zbraní se zároveň zvyšoval i jejich dostřel na 200 a 300 metrů.

I přes neustálá technická zlepšení však palné zbraně zůstávaly závislé na suchém počasí, což způsobilo, že polní velitelé v boji i nadále spoléhali především na píky, luky a kuše. A když už to počasí dovolilo, velitelé stále využívali arkebuzy ke střelbě v salvách a kladli malý důraz na střelecké umění jednotlivců.

Výroba pušek byla nákladná. To hlavní, co ale omezovalo jejich vojenské používání, byl pomalý proces nabíjení, neboť střelec musel nacpat olověnou kulku do hlavně, aby zajistil, že se dostane do drážkování, když vystřelí. Několik dobře vyzbrojených střelců však začalo dokazovat výhody jednotlivých dobře zamířených výstřelů ze střelných zbraní. Například Leonardo da Vinci, jehož všestrannost je známá, byl i velmi dobrým střelcem. Během obrany Florencie v roce 1520 střílel z pušky své vlastní konstrukce z městských hradeb a zabíjel nepřátelské vojáky na vzdálenost 300 metrů.

Italský umělec, kovář, vynálezce a střelec Benvenuto Cellini předvedl výhody přesné střelby v duchu budoucích odstřelovačů. Během obléhání Říma v roce 1527 Cellini vystřelil kulku, která zabila nepřátelského velitele, čímž ukončil bitvu. Ve svém životopise Cellini nastínil mentální charakteristiky dobrého střelce a komentoval relaxaci, kterou způsobí zasažení cíle na velkou vzdálenost. Cellini tvrdil: „Uvedu pouze jednu podrobnost, která udiví dobré střelce všech stupňů, a to, že když jsem nabil svou pušku prachem vážícím jednu pětinu kulky, nesla dvě stě kroků vodorovně. Jsem melancholik, ale zatímco jsem se takto bavil, mé srdce poskočilo radostí a já zjistil, že mohu pracovat lépe a s daleko větším mistrovstvím, než když jsem trávil celý svůj čas ve studovně a při manuální práci.“

Cellini nebyl poslední muž, který zažil uspokojení ze střelecké dovednosti. Jak pokračoval vývoj zbraní, tak se také zvyšovalo individuální mistrovství v jejich použití.

KAPITOLA 3

STŘELECKÉ UMĚNÍ V NOVÉM SVĚTĚ

Ve stejné době, kdy pokroky v používání a systémech aplikace střelného prachu rozšiřovaly schopnosti střelců, individuální střelci ovlivňovali dějiny tam, kde evropští objevitelé připojovali potenciální teritoria. Hernando Cortéz s armádou, která měla méně než 600 mužů – podporovanou dvaceti koňmi a deseti arkebuzami podobnými kanónům – přemohl víc než pětimilionový národ, když v roce 1519 porazil Aztéky ve Střední Americe. V roce 1533 jiný Španěl, Francisco Pizarro, porazil Inky v Jižní Americe s armádou čítající 200 mužů a s méně než půl tuctem střelných zbraní.

Jak Cortéz, tak Pizarro spoléhali na kuše jako na své primární zbraně, ale překvapení a palebná síla těch několika arkebuz, které měli, přímo ovlivnily jejich vítězství nad daleko větší armádou. Za méně než dvě desetiletí a pouze s několika sty mužů a méně než dvěma tucty střelných zbraní tak připojili Střední a Jižní Ameriku ke španělské říši. Kultura, jazyk a náboženství celého regionu zůstávají i dnes většinou španělské jako přímý důsledek zavedení střelných zbraní do Nového světa.

Také badatelé a osadníci v Severní Americe užívali střelné zbraně, když zabírali půdu původních obyvatelů, v té době ozbrojených pouze luky a šípy, kteří je početně výrazně převyšovali. Francouzský badatel Samuel de Champlain používal muškety s doutnákovým zámkem proti Irokézům v červenci 1609. V Champlainově deníku

se objevuje tento popis: „Vzali jsme každý arkebuzu a šli na břeh. Viděl jsem, jak před jejich barikády vyšlo asi 200 bojovníků. Byli to vzhledem silní a robustní muži. Přiblížil jsem se k nepříteli až na 30 yardů. Když jsem viděl, že natahují své luky proti nám, zamířil jsem arkebuzou a vystřelil přímo na jednoho ze tří náčelníků. Po výstřelu padli dva k zemi a jeden z jejich společníků byl raněn. Vložil jsem do své arkebuzy čtyři kulky. Irokézové byli velmi udiveni, že jsem zabil dva muže tak rychle. Zatímco jsem znovu nabíjel svou arkebuzu, jeden z mých společníků vypálil a výstřel je znovu udivil natolik, že když uviděli své náčelníky mrtvé, ztratili odvahu a dali se na útěk.“

Zatímco použití střelných zbraní v Novém světě expandovalo během šestnáctého a sedmnáctého století, v Evropě došlo k dalšímu výraznějšímu zlepšení v konstrukci zbraní. Počátkem sedmnáctého století puškaři experimentovali s mechanickými zařízeními a zkonstruovali kolečkový zámek, kde se třela ocel o pazourek, čímž vznikla jiskra, která vznítila střelný prach v pánvičce. Pak rotující části rychle ustoupily úderníku, tedy mechanizmu, ve kterém pazourek a ocel na sebe narážely pomocí silného pera ve tvaru V. 1 když to byl významný pokrok, oba mechanizmy byly příliš složité a nákladné pro všeobecné vojenské použití. Následkem toho zůstaly většinou v rukou bohatých lovců a sportovců a nedostaly se k vojákům.

Až uprostřed sedmnáctého století výrobci zdokonalili mechanizmus pazourkového zámku, který pak dominoval zbraním víc než dvě století.[6] Pazourkový zámek se skládal z kladívka přitlačeného perem, které drželo pazourek. Když bylo uvolněno spouští, kladívkem držený pazourek uhodil na ocelovou hranu a způsobil jiskru, která vznítila střelný prach.

Výhoda pazourkového zámku byla v tom, že nepotřeboval zažehnutý doutnák, který vyžadoval několika yardovou mezeru mezi vojáky, aby se zabránilo předčasnému vzájemnému vznícení jejich zbraní. Formace mohly být těsnější, čímž se dosáhlo větší hustoty palby. I když to bylo velké zlepšení, pazourkový zámek měl přece jen své nedostatky. Zbraň sice měla kryt na pánvičce s prachem, který poskytoval jistou ochranu proti dešti a mokru, ale vlhkost stále působila problémy při vznícení prachu.
Spolehlivost a bezpečnost se zvýšila, ale kvůli ceně a zdlouhavému nabíjení, které bylo u pušek nevyhnutelné, zůstaly muškety s hladkou hlavní primární vojenskou zbraní. V roce 1645 dvě roty pěchoty Angličana Olivera Cromwella, vyzbrojené puškami s hladkými hlavněmi a pazourkovým zámkem, přímo přispěly k porážce roajalistů. Ostatní země pak rychle zavedly tyto zbraně do svých armád. Do roku 1670 měla Francie celý pluk vyzbrojený zbraněmi s pazourkovými zámky.

Ale vojáci, poplatní tradici a dobře obeznámení se základními zbraněmi (píkami atd.), nedůvěřovali novým vynálezům, a to zvláště v nepříznivých podmínkách bitev. Když hrozila bouře nebo když jim rychle postupující nepřítel nenechal čas k novému nabití, zjistili, že své muškety s pazourkovým zámkem mohou používat jen jako hole. V tom případě mnozí pěšáci narazili zlomené píky do hlavní mušket, čímž vytvořili hrubé bajonety. To opravdu změnilo pušky na píky, i když krátké, ale zároveň to znemožnilo používání pušky jako střelné zbraně.

Asi v roce 1680 vynalezl Francouz Marshall Sebastian Le Prestre de Vauban nástrčný bajonet, který se zvenčí nasadil na hlaveň a nebránil střelbě ze zbraně. S ním mohl každý pěšák bojovat jako mušketýr nebo zbraň používat jako píku. Do konce století byly všechny větší armády v Evropě vyzbrojeny nástrčným bajonetem na mušketě s pazourkovým zámkem.

Možnosti pušek s pazourkovým zámkem dále zvýšil vývoj papírových patron. Papírové patrony, poprvé navržené Leonardem da Vinci, se staly běžné koncem šestnáctého století a do konce sedmnáctého století se staly standardem. S papírovými patronami, které obsahovaly předem odměřené množství střelného prachu, mohli vojáci zrychlit nabíjení tak, že ukousli konec patrony, nasypali prach do hlavně, upěchovali nálož zbylým papírem a pak přidali střelu.

Do konce sedmnáctého století muškety s hladkou hlavní a pazourkovým zámkem dominovaly jak u civilních, tak i vojenských zbraní v Novém světě. K prvnímu americkému příspěvku ve výrobě střelných zbraní došlo v

pensylvánské kolonii začátkem osmnáctého století. Přistěhovalci z Německa a Švýcarska si do Ameriky přinesli dovednosti v řemeslné výrobě zbraní a cenili si střeleckého umění ve střeleckých soutěžích.
Kvůli finanční nákladnosti střel a prachu upravili tito prvotní američtí kováři evropské konstrukce tak, aby byly ekonomičtější. Snížili ráži z.69 až.75 na.40 až.50 a prodloužili 42 palců dlouhou hlaveň až na 48 palců, což zvýšilo rychlost střely a zajistilo, že všechen prach shořel dřív, než střela opustila hlaveň. Také namastili kousky látky vepřovým nebo medvědím tukem a střelu do nich zabalili, což pomohlo utěsnit nálož a zabránilo úniku plynů. Tyto úpravy zlepšily i přesnost střelby zploštěním dráhy střely. Následkem toho se pensylvánské dlouhé pušky s pazourkovým zámkem staly zbraněmi, které si vybírali lovci i hraničáři. Avšak cena dlouhých pušek, které nemohly být hromadně vyráběny, zabránila tomu, aby byly vydány místním milicím nebo evropským vojákům, kteří v koloniích dohlíželi na bezpečnost.

Britská armáda místo nich používala relativně levné hromadně vyráběné anglické dlouhé muškety pro pozemní službu, známé jako *Brown Bess* (hnědá Bess). Při hmotnosti deseti liber a hlavni ráže.75 dlouhé čtyřicet palců vydržela robustně stavěná Brown Bess i obtíže vojenské polní akce. Olověná kulka do ní měla ráži pouze.71, díky čemuž se rychle a snadno nabíjela do trochu větší hlavně.

Zatímco menší průměr kulky pozitivně ovlivnil rychlost nabíjení Brown Bess, měl negativní dopad na přesnost střelby. Olověné kulky totiž při průchodu hlavní poskakovaly ze strany na stranu. Následkem toho se dráha střely značně lišila jak v náměru, tak ve směrové úchylce od zamýšleného cíle.

Francouzi, druhá největší vojenská síla osmnáctého století, vyvanula svou vlastní standardní vojenskou pušku s pazourkovým zámkem. Francouzská *Charleville* se ale hodně podobala britské Brown Bess, a to i v nedostatku přesnosti. I nejdovednější střelci tak mohli jen málo ovlivnit, kam střela dopadla.

Běžná vojenská dobová básnička jak o britských, tak i o francouzských mušketách shrnula situaci:

Jedna je vysoká, druhá zas nízko jde, kam, k čertu, ta následná asi tak dopadne.

Britská Brown Bess a francouzská Charleville proti sobě stály v Severní Americe během sedmileté války (1756 až 1763), která byla pokračováním evropského konfliktu těchto dvou zemí. Američtí kolonisté, kteří doprovázeli Brity jako členové místních milicí, byli také vyzbrojeni puškami Brown Bess nebo mušketami s hladkými hlavněmi, které byly „přesné“ pouze asi na osmdesát yardů nebo méně. Ke konci konfliktu Britové vytvořili z roajalistických Američanů jednotku ostrostřelců, vybavenou pensylvánskými dlouhými puškami. Není však žádný záznam o tom, že by tito střelci nějak významně ovlivnili závěrečné bitvy války, možná proto, že britští velitelé nepovažovali za užitečné ty zbraně, na které se nemohly nasadit bajonety. Studená ocel (spíše než horká kulka) tak zůstala rozhodujícím faktorem ve většině bitev.

První přesní střelci na velkou vzdálenost, kteří ovlivnili bitvu v Americe, se prosadili v revoluční válce. Američané vyzbrojili svou armádu rebelů puškami Brown Bess, zabavenými Britům, puškami Charleville, koupenými od Francouzů, a místně vyráběnými puškami ráže.75 s pazourkovým zámkem, zvanými *Výbor bezpečných mušket,* autorizovanými Kontinentálním kongresem v listopadu 1775. Všechny tyto zbraně měly společnou nepřesnost, běžnou pro hladce vrtané muškety. S výjimkou toho, když stříleli hromadně na krátkou vzdálenost nebo se používaly jako držáky bajonetů, byly tak neúčinné, že Benjamin Franklin doporučil vyzbrojit revoluční armádu raději luky a šípy než nevypočitatelnými mušketami.

Britský dělostřelecký odborník major George Hanger napsal o přesnosti mušket z revoluční války na obou stranách toto: „Vojenská mušketa zasáhne postavu muže na 80 yardů; může zasáhnout dokonce na sto yardů, ale voják musí mít opravdu smůlu, když je raněn běžnou mušketou na 150 yardů za předpokladu, že na něj protivník míří; při střelbě běžnou mušketou na 200 yardů můžete stejně dobře mířit na měsíc. Žádný muž nebyl nikdy zabit mušketou na vzdálenost 200 yardů osobou, která na něj mířila.“

Američtí vojenští velitelé rychle poznali, že nemají ani vojáky, ani palebnou sílu pro boj zblízka s britskou armádou. Byli si také vědomi, že všechno, co revoluce musí udělat, je přežít. Pokud George Washington a jiní američtí velitelé budou mít vojáky v poli, ať už bojují, nebo ne, začínající Spojené státy budou stále existovat. Následkem toho se G. Washington a jeho podřízení vyhýbali otevřenému boji a přešli k vedení záškodnické války, protože věděli, že Británie se nakonec buď unaví konfliktem, nebo odvolá své síly do Evropy, aby je nasadila proti jiným nepřátelům.

Pensylvánská dlouhá puška byla nejúčinnější právě pro tuto taktiku Američanů. Během šarvátek a útoků, kdy znepokojovali nepřítele, ostrostřelci vyzbrojení těmito puškami napadali nepřítele ze vzdáleností, z nichž je britské pušky Brown Bess nemohly zasáhnout. V déle trvajícím boji zblízka si američtí střelci z pušek vybírali britské velitele za hlavními liniemi ve vzdálenostech 200 až 250 metrů.

Dne 14. června 1775 pověřil Kontinentální kongres Pensylvánii, aby vytvořila šest rot vybavených dlouhými puškami a o několik dni později rozšířil rozkaz na devět rot. První rota nastoupila do služby 29. června v Northumberlandu pod velením kapitána Johna Lowdena a prvního důstojníka Jamese Parra. V jejích řadách byl také Timoťhy Murphy, který se stal prvním odborným bojovým střelcem Ameriky a hrdinou revoluce.

Střelecké roty se spojily do Pensylvánského střeleckého praporu, který byl v červenci 1776 přejmenován na 1. pensylvánský kontinentální pluk. Velel mu plukovník William Thompson. Pluk po dva roky podporoval většinu Washingtonových větších operací tak, že střílel ze skrytých pozic, aby zpomalil britský postup a kryl ústup rebelské armády, když se snažila přerušit kontakt s nepřítelem.

V polovině června 1777 Washington přemístil 1. pensylvánský pluk včetně Tima Murphyho k Morganovým střeleckým sborům s tím, aby společně zastavili postup britské armády pod velením generála Johna Burgoynea údolím řeky Hudson. Plukovník Daniel Morgan, velitel pětisetčlenných sborů, měl proti Britům něco víc než pouhé revoluční nadšení. Když v roce 1756 pracoval pro Brity jako kočí, srazil v hádce důstojníka a za trest byl sešlehán bičem. Když pak velel střeleckým sborům, Morgan často nabádal své střelce, aby „stříleli na epolety“.

Dobový popis Morganových ostrostřelců říká, že to byla skupina ošlehaných mužů ostrých rysů, z nichž každý kromě dlouhé pušky nesl dlouhý nůž a tomahavk. Byli oblečeni do jelenicových kalhot a na nohou měli mokasíny. Mnozí z nich měli na loveckých košilích nebo čapkách vyšité heslo „Svoboda nebo smrt“.

Po první bitvě u Freemanovy farmy v New Yorku 19. září 1777 americký velitel generál Horatio Gates přiznal Morganovým střelcům úspěch, když na krátkou dobu zastavili postup Burgoynea. Ve druhé bitvě u Freemanovy farmy, 7. října, Morganovy sbory – a zvláště vojín Timothy Murphy – možná ovlivnily výsledek americké revoluce.

Burgoyne vydal rozkaz generálu Simonu Frazerovi, aby prozkoumal křídlo americké armády u Bemis Heights podél řeky Hudson a připravil cestu pro hlavní útok. Morganovi muži pospíchali, aby britský postup zastavili. Frazer se na svém výrazném ocelově šedivém valachovi okamžitě stal cílem amerických ostrostřelců, kteří na něho stříleli na vzdálenost asi 300 yardů. První dvě kulky z pensylvánských pušek, vystřelené Murphym a jeho spolubojovníkem, zasáhly generálovo sedlo a prošly neškodně koňskou hřívou. Murphy, který vylezl na malý strom, aby měl lepší přehled, pak vystřelil třetí střelu, která Frazera srazila s koně a smrtelně ho ranila.[7]

Když Frazer padl, jeho vojáci přerušili útok a ustoupili, což Burgoynea donutilo zastavit ofenzivu a stáhnout se na sever do Saratogy, kde Američané obklopili britské pozice.

Morganovi ostrostřelci pálili na všechny červenokabátníky, kteří si troufali se ukázat. Dne 17. října se Britové vzdali. Burgoyne potvrdil vliv amerických střelců na bitvu, když později poznamenal: „Morganovi muži tvoří nejslavnější sbory kontinentální armády. Všichni jsou prvotřídní střelci.“

Kapitulace Britů u Saratogy znamenala obrat ve válce, protože Američané si uvědomili, že mohou porazit Brity na bojišti. Murphyho dobře mířený výstřel, který srazil Frazera a zastavil britský postup, jistě přispěl k vítězství. Následkem vítězství u Saratogy pak Francie uznala Spojené státy a stala se jejich cenným spojencem.

Morganovi střelci pokračovali ve znepokojování Britů a do konce války jich značný počet zabili. Murphy několikrát změnil jednotku a existuje důkaz, že se příležitostně oblékal jako civilista nebo Indián, aby pronikl do nepřátelských linií.

Jiní britští velitelé měli na účinnost amerických střelců stejný názor jako Burgoyne. Vytvořili pak své vlastní jednotky ostrostřelců a najímali německé myslivce – za dvojnásobek současné sazby pro žoldnéře – aby překročili Atlantik a bojovali proti americkým rebelům.[8] Mnozí z těchto myslivců nebyli nic jiného než oslavovaní sportovní lovci, kteří měli malou schopnost nebo motivaci stát se vojenskými ostrostřelci. Těch několik rot myslivců, které opravdu do Ameriky dorazily, nemělo žádný dopad na válku kvůli jejich nedostatku vojenské zkušenosti a skutečnosti, že jejich pušky s krátkou hlavní se ukázaly jako podřadné ve srovnání s americkými dlouhými puškami.

Major Patrick Ferguson ze 70. pěšího pluku měl při nasazení britských střelců v americké revoluci větší úspěch. Ferguson, známý po celé Britanii jako nejlepší střelec armády, vyvinul na počátku války výjimečně přesnou pušku se závěrem s rychlým nabíjením. Fergusonova puška ráže.68 mohla mít na hlavni dlouhé třicet čtyři palců nasazený bajonet a bylo z ní možné vystřelit čtyři až šest ran za minutu.

V roce 1777 Ferguson přivezl 100 svých pušek do Spojených států a měl s nimi úspěch v zabíjení a znepokojování nepřátelských sil na velkou vzdálenost. Měl dokonce větší příležitost ovlivnit výsledek války než Tim Murphy, ale nechopil se jí.

Časně ráno 4. října 1777 v husté mlze u Germantownu blízko Filadelfie vyšel Ferguson před britské linie s místním průvodcem v naději, že najde nic netušící cíl. Generál George Washington se na výzvědné misi s několika lidmi svého štábu přiblížil na dostřel britského střelce. Průvodce řekl Fergusonovi, že voják na koni je velitel americké armády, ale než britský důstojník stačil vystřelit, Washington a jeho skupina se vraceli ke svým liniím. Ferguson nevystřelil. V dopise svému příbuznému to vysvětloval takto: „Není příjemné střílet do zad neškodnému jednotlivci, který klidně plní svou povinnost, tak jsem ho nechal jít.“

Za několik dní utrpěl Ferguson vážná zranění a jeho rota byla rozpuštěna. Žádné psané záznamy neposkytují jiné britské odůvodnění, proč jednotka ostrostřelců byla rozpuštěna a pušky staženy ze služby, než že pažby Fergusonových pušek praskaly během soustavné služby a že jejich nestandardní ráže zvyšovala logistické problémy.

Skutečné důvody však zřejmě byly subjektivní a ekonomické. Britští důstojníci silně pohrdali nedžentlmenskou metodou střílet nepřítele ze vzdálených skrytých pozic. Také věřili tomu, že jen málo vojáků zvládne odhad vzdálenosti, který je pro přesnou střelbu nutný. Britským odvedencům se také nelíbil tento způsob boje, a proto se jich k ostrostřelcům dobrovolně hlásilo jen velmi málo. Většina Fergusonových střelců nepocházela z řad pravidelné britské armády, ale z karolinských a virginských loajalistů.

Britové byli pomalí v nahrazování mušket puškami i z několika jiných důvodů. Cena pušek omezovala jejich výrobu a dlouhé napoleonské války (1792 až 1815) vyčerpaly královskou pokladnu. Také delší čas, vyžadovaný pro nabíjení pušky, odrazoval od jejího používání v hromadných formacích, kterým Britové dávali přednost.

I Britové však nakonec organizovali jednotky ostrostřelců, aby bojovaly proti Francouzům a jejich spojencům v Evropě. Během tažení ve Španělsku Britové vytvořili 5. prapor 60. pluku, který byl složený většinou z německých žoldnéřských ostrostřelců, a 95. střelecký prapor, složený z britských střelců. Puška ráže.65 s krátkou hlavní, zkonstruovaná britským puškařem Ezekielem Bakerem, měla hmotnost devět a půl libry a sloužila jako základní zbraň pro obě jednotky. Mohla střílet menší kulkou z hlavně s hladkým vývrtem nebo větší kulkou jako puška s drážkovanou hlavní, ale Bakerova puška měla dostřel omezený asi na
200 metrů. Baker udělal svůj výrobek přijatelnějším pro armádní tradicionalisty tím, že zahrnul do své konstrukce dlouhý bajonet.

Nedostatky Bakerovy pušky nezabránily britským ostrostřelcům, aby se vyznamenali v anglo-francouzských válkách na Pyrenejském poloostrově. Během bitvy u mostu u Cacabelos dne 16. ledna 1809 příslušník 95. střeleckého praporu zabil jediným výstřelem francouzského generála Augusta Francois Colberta.

Šedesátý pluk, také známý jako Královští střelci, si získal velkou slávu. V září 1813 popsal francouzský maršál Nicolas Soult v dopise svému ministru války taktiku a účinnost britských ostrostřelců takto: „V anglické armádě je 60. prapor, skládající se ze tří rot. Tento prapor není nikdy soustředěn, ale má jednu rotu připojenou ke každé pěší divizi. Je vyzbrojen krátkými puškami; muži jsou vybíráni podle střeleckého umění; provádějí průzkumnou činnost a v akci mají výslovný rozkaz vybírat důstojníky, zvláště polní nebo generály."

Maršál Soult se také zmínil o účinnosti ostrostřelecké jednotky: „Tento způsob válčení a zraňování nepřítele je pro nás velmi škodlivý; počty našich raněných důstojníků jsou tak veliké, že po několika akcích je jich obvykle celá řada neschopná boje. Viděl jsem prapory, jejichž důstojníci byli zranění v poměru jeden důstojník na osm mužů. Viděl jsem také prapory, kde byl počet důstojníků zredukován na dva nebo tři, ačkoli méně nezjedná šestina jejich mužů byla neschopná boje."

Také jiné armády začaly nasazovat speciální střelce. Španělské guerilly zaměstnávaly ostrostřelce během válek na Pyrenejském poloostrově. Rusové vydali až 20 000 pušek, známých jako Mupa muskets, pravidelným pěším jednotkám během konfliktu na kontinentu. Nejefektivnější střela napoleonských válek však byla vystřelena ostrostřelcem u francouzského námořnictva.

Ráno 21. října 1805 vojín Robert Guillemard vyšplhal na ráhnoví francouzské válečné lodě *Redoubtable,* když britská flotila uzavřela španělský mys Trafalgar. Když HMS *Victory* připlula k *Redoubtable,* Guillemard spatřil muže v admirálské uniformě se třpytícími se kordy a vyznamenáními. Francouzský střelec vypálil výstřel, který zasáhl admirála Horatia Nelsona do páteře a zabil ho. Britové sice nakonec vyhráli bitvu i válku, ale toho říjnového dne francouzský vojín srazil britského admirála jedinou ranou.[9]

Ve Spojených státech pokračovali puškaři ve zlepšování mušket a pušek. Avšak kvůli nižším výrobním nákladům a rychlosti při nabíjení zůstávala mušketa s hladkou hlavní primární zbraní malé porevoluční americké armády. Sprigfield v Massachusetts a Harpers Ferry ve Virginii se staly americkými výrobními středisky, kde se sériově vyráběly modely mušket, které se tu zároveň zlepšovaly a jejich součástky normalizovaly. Jejich výrobci však zůstávali u ráže.69 a délky hlavně čtyřicet dva až čtyřicet čtyři palce. Během prvního desetiletí devatenáctého století muškety s hladkým vrtáním hlavně představovaly víc než 80 procent americké výroby dlouhých zbraní.

Mezitím američtí puškaři, stále většinou v Pensylvánii, dále zlepšovali pušky, které už patřily k nejlepším na světě, ale tyto ručně vyráběné zbraně zůstávaly především v soukromých rukou pro lov a sportovní střelbu. Pro vojáky i většinu civilistů byly totiž příliš drahé.

Zatímco muškety převládaly na obou stranách v bojích ve válce v roce 1812 mezi Spojenými státy a Velkou Británií, puška se vyznamenala v několika bitvách a získala zvláštní pozornost jako zbraň, které je třeba se bát. V bitvě u jezera Erie (10. září 1813) nasadil velitel Oliver Perry sto pěšáků z Kentucky, vyzbrojených dlouhými puškami, aby vyčistili paluby britské flotily a zajistili vítězství pro americké námořnictvo.

Ještě významnější roli sehrála puška při americkém vítězství v bitvě o New Orleans. Dne 8. ledna 1815 zaútočilo na planinách Chalmete před městem více než 8000 britských vojáků na americké vojenské síly, které byly asi o polovinu početně slabší. Americký generál Andrew Jackson velel smíšené armádě složené z pravidelných vojáků, milicí, černochů, námořníků a hraničářů. Jeho síly chránily blátivé valy a balíky bavlny. Dva tisíce Jacksonových vojáků, většinou hraničářů z Kentucky, mělo pensylvánské dlouhé pušky[10] a utkalo se s blížícími se Brity na vzdálenost několika stovek metrů. V krátké bitvě Američané složili více než 1500 nepřátelských vojáků, většinou palbou z pušek, a přivodili Britům nejhorší porážku v této válce. Američané ztratili pouze 60 mužů."

Zatímco armády v Evropě a v Americe zdokonalovaly používání pušky s pazourkovým zámkem, dva evropští vynálezci provedli konstrukční změny a dali do ruky každého pěšáka spolehlivou pušku. V roce 1807 podal

skotský reverend Alexander Forsyth patent na úderný zápalný systém,.který využíval úder kohoutku na plunžr, aby přivodil výbuch malého množství detonačního prachu. Protože se Forsythův zámek ukázal jako spolehlivý za každého počasí, puškaři na celém světě tento systém kopírovali a dále zdokonalovali. Do roku 1820 američtí zbrojíři zlepšili zápalný systém použitím třaskavé rtuti v měděné čepičce uvnitř mechanismu, která měla velikost jednu osminu palce, aby stabilizovali zápalný proces hlavní nálože.

Po rozsáhlých zkouškách britská armáda úderníkovy systém přijala a Spojené státy ji následovaly se svým modelem úderníkové muškety v roce 1842, tedy o tři roky později. Také jiné armády přijaly úderníkovy systém kvůli jeho spolehlivosti a konstrukci, která zvýšila pohotovost jak mušket s pazourkovým zámkem, tak pušek. Do roku 1850 se pušky a muškety s pazourkovým zámkem staly přežitkem jak v armádách, tak i mezi sportovními střelci.

Pokroky v systémech zapalování přišly současně s inovacemi v munici. V roce 1848 vytvořil francouzský kapitán Claude E. Minié válcovou olověnou kulku s konickou hlavou a železnou miskovitou základnou, která nahradila kulaté střely, jež byly používány v prvních 500 letech existence střelných zbraní. Žlábky kolem základny kulky se rozšířily tak, aby těsně zapadaly do vrtání v hlavni a seškrabovaly zbytky prachu, když kulka vyšla z hlavně. Miniéova kulka, pouze o zlomek menší než hlaveň, se nabíjela snadno a přece dosáhla více síly a přesnosti. Prvně byla v širokém měřítku použita v krymské válce v letech 1853 až 1856, kde přímo na bojišti prokázala svou cenu. Úderníkovy systém, Miniéova kulka a zlepšený prach byly běžné v „první moderní válce“ – v americké občanské válce. Americká vrtaná mušketa ráže.58 model 1855 a její následné modifikace v roce 1861 a 1863 se staly standardními individuálními zbraněmi na obou stranách bojujících v občanské válce[12], ačkoli jak Sever, tak Jih dovážely britské Enfieldky podobné konstrukce. Vojáci měli zbraně schopné nepřerušené palby rychlostí tří ran za minutu s přiměřenou přesností až do vzdálenosti 500 metrů a dostřelem větším než 1000 metrů.

Bez ohledu na zlepšenou přesnost a dostřel se malé zbraně neprokázaly jako lepší než voják, který stiskl spoušť. Někteří muži byli lepšími střelci než jiní, a protože velitelé na obou stranách věděli, že dobří střelci se mohou lépe uplatnit než pouze jako pravidelní pěšáci, formovali zvláštní jednotky ostrostřelců.

Krátce po pádu Fort Sumter plukovník Unie Hiram Berdan, inženýr z New Yorku a vynálezce zbraní se zkušenostmi ze střeleckých soutěží, loboval za vytvoření pluků vynikajících střelců a nakonec k tomu dostal svolení. V létě 1861 naverboval dobrovolníky do amerického 2. střeleckého pluku, často nazývaného *Berdanovi ostrostřelci,* ačkoli Berda ve skutečnosti velel pouze 1. pluku; 2. pluku velel plukovník Henry A. Post.

Verbířský plakát z 19. srpna 1861 apeloval na „ostrostřelce“ a oznamoval: „Vaše země vás volá! Odpovíte?“ Plakát prohlašoval, že pluk je „určen k tomu, že bude nejdůležitější a nejoblíbenější ve službě“, ale varoval, že všichni, kteří se hlásí do Bellow Falls ve Vermontu, nebudou přijati: „Nebude přijata žádná osoba, která neumí zasáhnout cíl, když střílí z klidu na vzdálenost 200 yardů deseti po sobě následujícími výstřely, průměrný rozptyl nesmí přesáhnou pět palců od středu terče do středu kulky.“

Nováčci byli přijímáni z celé Unie, ale byli organizováni do podřízených rot podle místa původu, aby se zachovala soudržnost. Vojáci v obou plucích si původně opatřovali své vlastní zbraně. Starší důstojníci americké armády doporučovali, aby se Springfieldky nahradily soukromými zbraněmi, ale Berdan požadoval pušky Sharps model 1859, které dostal, až když prezident Lincoln žádost schválil (potom, co shlédl spektakulární střeleckou exhibici ostrostřelců, pořádanou plukovníkem).[13]

Pušky Sharps ráže.52 s úderníkem byly přesné až do vzdálenosti 600 yardů a měly závorníkové nabíjecí zařízení, které ostrostřelci umožňovalo nabíjet v nakloněné pozici, což omezovalo jeho vystavení nepřátelské palbě. Tím, že strkal dopředu páku, která sloužila také jako lučík, střelec mohl snížit závorník, aby získal přístup ke komoře pro nabíjení papírové nebo plátěné patrony. Zavření závorníku uřízlo konec patrony, aby pomohlo vznícení. Vycvičený voják uměl z pušky Sharps vystřelit až deset ran za minutu, což byl trojnásobek palebné síly mužů vyzbrojených puškami Springfield nebo jinými, které se nabíjely ústím hlavně.

Ačkoli se Berdan ukázal jako skvělý organizátor a cvičitel ostrostřelců, jeho velitelské schopnosti v boji nedosahovaly jeho střelecké zdatnosti. Naštěstí roty obou ostrostřeleckých pluků byly obvykle přičleněné k divizím a Berdanovy nedostatky neohrozily ani jeho ostrostřelce, ani záměry velitelů jednotek, které podporovaly. I. a 2. pluk ostrostřelců se dostal do akce ve většině důležitějších bitev války včetně Peninsuly, Antietamu, Chancellorsville a Gettysburgu. Ostrostřelci byli většinou nasazováni jako vojáci v rojnici, podobně jako britský 95. pluk na Krymu, a také velmi úspěšně zasahovali dělostřelecké obsluhy a starší důstojníky. Několik zpráv připisuje zásluhu dvěma ostrostřeleckým jednotkám za to, že způsobily více ztrát nepříteli než jakýkoli jiný pluk v armádě Unie a že zabily nejméně šest konfederačních generálů.

I když příslušníci 1. a 2. pluku původně používali pušky Sharps s muškou a nastavitelným plátkem hledí, v jejich arzenálu bylo také několik speciálních zbraní konstruovaných zvláště pro ně. Puškař Morgan James vyrobil několik tuctů pušek pro ostrostřelce, které byly vybavené mířidly s dalekohledem dlouhým jako celá délka hlavně.[14] Hmotnost této pušky, která dosahoval více než třicet liber, a její citlivý zaměřovači dalekohled však omezovaly její široké použití.

Jižanští velitelé organizovali své ostrostřelce zcela odlišně, ale i rebelští střelci zažili stejný úspěch jako střelci Unie. Místo aby tvořili specializované pluky, konfederační armáda dovolovala svým ostrostřelcům, vybraným při soutěži jednotek, aby operovali polonezávisle při vybírání cílů. Tito střelci se zřídka spojovali do rojnic, ale stejně jako jejich unionistické protějšky se soustřeďovali na dělostřelecké obsluhy a starší důstojníky.

Konfederální ostrostřelci nosili buď osobní zbraně, nebo armádní pušky Springfield a Enfield. Ačkoli typický rebelský střelec neměl výhodu pušky Sharps se závěrovým nabíjením, několik z nich dostalo nejpřesnější a nejsmrtonosnější pušky, jaké kdy byly v bitvě používány.

Na počátku roku 1863 nakoupili konfederační agenti v Anglii dvanáct pušek Whitworth a kurýři je doručili přes blokádu. Šest bylo vydáno armádě v Severní Virginii a druhých šest konfederačním jednotkám na západě. V každém konfederačním sboru dostali anglické pušky dva střelci vybraní ve střeleckých soutěžích. Konfederační ostrostřelci užívali pušky Whitworth ráže.45 se zaměřovacím dalekohledem, který byl dlouhý čtrnáct a půl palce. Byl namontovaný na levé straně pažby a ostrostřelci s ním brzy zasahovali cíle na vzdálenost až 1000 metrů.

V červenci 1863 konfederační armáda získala dalších osmnáct pušek Whitworth a v následujícím únoru nakoupila ještě dalších dvacet. Během posledních měsíců války dostala Konfederace ještě dvacet dvě pušky Whitworth.

Příležitost střílet z pušek Whitworth měli kvůli jejich prohibiční ceně jen nejzdatnější střelci. Každá taková puška stála Konfederační státy 500 dolarů, splatných nikoli v konfederační měně, ale ve zlatě. Naproti tomu vyrobit pušku Springfield nebo koupit pušku Enfield stálo méně než 40 dolarů.

I když jich bylo málo, rebelantští ostrostřelci vyzbrojení puškami Whitworth se během války vyznamenali. U Chickamaugy v Georgii dne 19. září 1863 ostrostřelec s touto puškou smrtelně zranil generála Unie Williama H. Lytlea z Ohia. Devátého května následujícího roku jiný ostrostřelec s puškou Whitworth zasáhl generála Unie Johna Sedgwicka, který se skupinou svých podřízených zkoumal terén pro pozice svého dělostřelectva. Když Sedgwickovi muži uviděli přes otevřenou planinu na vzdálenost více než 800 metrů konfederační střelce, rychle se ukryli, zatímco generál kritizoval jejich opatrnost slovy: „Na takovou vzdálenost by netrefili ani slona.“ V tom okamžiku ho kulka z pušky Whitworth zasáhla do hlavy. Sedgwickova smrt zpozdila ofenzivu Unie a nakonec přispěla k vítězství rebelů v této bitvě.

Konfederační agenti v Anglii také opatřili omezené množství pušky Kerr ráže.44 s nabíjením do ústí hlavně. Přesný počet není znám, ale je pravděpodobné, že se do občanské války dostalo méně předovek Kerr než pušek Whitworth.

Rebelantští ostrostřelci jednali samostatněji než jejich unionistické protějšky, ale střelci na obou stranách se všeobecně soustřeďovali na podobné cíle. Důstojníci zůstávali prioritou, ale také dělostřelecké jednotky přitahovaly pozornost střelců. Dostřel většiny dělostřelectva té doby dovoloval umístit baterie mimo normální

dostřel pěchoty a pálit z kanónů smrtonosné rány z pozic v poměrném bezpečí. Ostrostřelci obou stran rychle ukončili tuto výhodu dělostřelectva a často přerušili nebo zpozdili jejich palbu. V několika případech osamělý střelec vyřadil celou dělostřeleckou baterii tím, že zabil velitele a zabránil obsluze ve vedení palby.

Během války velitelé Unie i Konfederace hledali účinné metody boje proti ostrostřelcům. Nejběžnější bylo jednoduše nasadit jedny ostrostřelce proti druhým. Dělostřelecké jednotky začaly proti ostrostřelcům používat metodu, která zůstala taktikou v budoucích válkách – když se dělostřelecké obsluhy dostaly pod palbu ostrostřelců, jejich pozorovatelé, kteří řídili palbu z kanónů, se snažili zneškodnit střelce tak, že celá baterie pálila do místa, odkud střílel. I když taková spotřeba munice na jednoho střelce nebyla ekonomická, snížilo to počet ostrostřelců, kteří se zaměřovali na dělostřelectvo.

V závěru americké občanské války byli ostrostřelci na bojišti neodmyslitelní. Jak vojáci Unie, tak Konfederace se poučili, že když jsou viditelní, jsou také zranitelní. 1 když Američané s touto myšlenkou nezačali, jejich ostrostřelci (jak v modrém, tak v šedivém) povýšili ostrostřelbu na formu umění, která navždy ovlivnila individuální střelecké dovednosti na bojišti.

Kapitola 4

ODSTŘELOVAČI DOSPÍVAJÍ: SVĚTOVÉ VÁLKY A DOBA PO NICH

Na konci občanské války vlastnila Amerika největší počet válečných zbraní ve své historii. Normální armádní pušky Springfield i Sharps a speciální importované pušky a pak i zbraně odevzdané, když se Jih vzdal, naplnily zbrojnice po celé zemi.

Rozpuštění pluků ostrostřelců a speciálních střelců šlo ruku v ruce s „uložením válečných zbraní do starého železa“. Ačkoli výcvik ve střelbě zůstal důležitou součástí poválečného života vojáka, některé inovace z konfliktu působily starost o budoucnost palebné síly – individuální i jiné. Zadovky a nově zavedené opakovači pušky totiž zvýšily rychlost palby pěchoty i kavalerie tak, že logističtí důstojníci si dělali starosti, jak vyhoví požadavkům na munici.

Někteří polní velitelé z toho dokonce udělali závěr, že objem palby by mohl působit negativně na požadavek individuální přesnosti. V dopisu vojenské roty prezidentovi z New Haven z 15. března 1865 major Joel W. Cloudman z 1. kavalerie z District of Columbia chválil palebnou sílu a účinnost opakovači pušky Henry ráže.44 model 1860. Cloudman říká: „Často jsem slyšel, jak nepřítel mluvil o jejích přednostech. Všichni se jí báli víc než kterékoli jiné zbraně v naší službě a slyšel jsem, jak říkají: ‚Jděte na nás s čímkoliv kromě té vaší zatracené yankeeovské pušky, která se může nabít v neděli a střílí celý týden‘.“

Zvýšená rychlost palby a všeobecná nechuť ke střelcům, kteří stříleli z relativního bezpečí na zvláště označené cíle, mohla sice ukončit ostrostřelecký program v americké armádě, ale nezastavila pokračující vývoj munice, zbraní a optiky. Léta těsně před občanskou válkou a po ní přinesla přehlídku pokroku ve zbraních.

Samostatné kovové náboje, prvně patentované vynálezcem Walterem Huntem z města New York v roce 1848, zkrátily čas nabíjení a přidaly do hlavně plynové těsnění, které zvýšilo rychlost kulky. Edward Maynard v roce 1856 zlepšil konstrukci náboje a v tomtéže roce Horace Smith a Daniel Wesson přišli s pokrokovým provedením zápalek.

Problémy se spolehlivostí kovových nábojů a náklady, které omezovaly jejich používání v občanské válce, byly vyřešeny během dekády, která následovala po konfliktu. Do roku 1870 US armáda i jiné armády přijaly mosazné nábojnice se středovým zápalníkem, modifikovaly staré zbraně, nebo konstruovaly nové a přizpůsobovaly je zlepšené munici.

Alfred Nobel ze Švédska a jiní výrobci zavedli v osmdesátých letech devatenáctého století bezdýmý prach, vyrobený z nitrátované celulózy, eliminující mrak bílého dýmu, který prozrazoval pozice ostrostřelců v občanské válce. Také omezil dým, který dříve zakrýval bojiště.

Puškaři dále zmenšovali velikost ráže a přidávali ocelové, měděné a slitinové plášť na olověné projektily, aby zvýšili jejich rychlost a tepelnou odolnost. Do devadesátých let devatenáctého století byly dostupné různé modely pušek s klikovým závěrem, s přisouvacím zásobníkem ráže.30, s kulkami s kovovým pláštěm, hnanými bezdýmým prachem. Objevily se dalekohledy s trojnásobným zvětšením a větším zorným polem. Do konce devatenáctého století byly kromě zavedení automatických útočných zbraní zdokonaleny i základní pěchotní a ostrostřelecké zbraně a munice.

US armáda tyto inovace přijímala jen pomalu, protože strávila dvě desetiletí po občanské válce indiánskými válkami na Západě. Kvůli omezeným vojenským fondům měly jednotky jezdectva a pěchoty, které bojovaly s indiány, pušky Sharps a Springfield. V několika bitvách byli indiáni, z nichž někteří měli opakovači pušky, dokonce lépe vyzbrojeni než vojáci.

Během indiánských válek americká armáda neprováděla speciální výcvik ostrostřelců, ani nevydávala speciální zbraně pro střelce. Omezený vojenský rozpočet často dokonce nedovolil poskytnout dostatek munice ani pro výcvik pěchoty a jezdectva.

Lepší střelecké umění na Západě nevycházelo z řad vojáků, ale od hraničářů a lovců buvolů. Dne 27. června 1874 několik stovek Komančů zaútočilo na asi třicet lovců buvolů a obchodníků na izolovaném obchodním místě známém jako Adobe Wells v texaském Panhandle. Když je lovci zahnali střelbou na velkou vzdálenost z pušek Sharps ráže.50, indiáni mluvili o puškách Sharps jako o „pušce, která střílí dnes a zabíjí zítra“.

Boj u Adobe Wells přinesl nejznámější jednotlivý výstřel v dlouhém konfliktu mezi bělochy a indiány. Časně zrána po počátečním boji se objevil tucet nebo více indiánů na hřebeni vzdáleném od toho obchodního místa. Lovec buvolů a někdejší armádní průzkumník Billy Dixon pečlivě zamířil svou Sharpsku ráže.50 a vystřelil. Jeden indián spadl s koně a ostatní spěšně ustoupili. Odhady o vzdálenosti cíle od střelce se různí od 1200 do 1600 yardů.[15]. Po letech Dixon o svém výstřelu řekl: „Byl jsem údajně dobrý střelec, ale ten výstřel by se mohl nazvat ‚náhodná trefa‘.“

Ve světě byli i jiní výborní střelci. Jak se zlepšovaly zbraně, tak také vzrůstala dovednost střelců a mistrovství zasáhnout vzdálené a nesnadné cíle získalo nové jméno. Ačkoli různé definice budou znovu a znovu precizovat tento termín, od konce devatenáctého století až do dnešního dne voják nebo mariňák vyzbrojený speciálními zbraněmi a vycvičený tak, aby jednotlivými dobře mířenými výstřely zabil nepřátelské vojáky, bude známý jako „odstřelovač“.

Termín má patrně původ u britské armády v Indii, kde důstojníci lovili bekasíny, ptáky se štíhlým zobákem, příbuzné se slukou lesní. (angl, snipe, odtud sniper – odstřelovač). Bekasíny hbitě běhaly i rychle létaly, a proto byly nesnadným cílem a střelci, kteří je dokázali zasáhnout, se stali známými jako „snipers“. Britové potom začali mluvit o dobře mířených výstřelech (jak na nepřítele nebo od něj, tak na ptáky) jako o „snipes“ a ti, kteří střílely, byli „snipers“.

Nejstarší písemný odkaz na odstřelovače je v jednom dopise z roku 1773, který poslal z Indie britský důstojník. Jiný dopis z Indie, datovaný 1782, uvádí: „Na jednotlivce se bude střílet, nebo bude odstřelován, jak se tomu občas říká“. Další pisatel z Indie v roce 1824 napsal, že „… několik indických vojáků bylo zabito a zraněno nepřátelskými odstřelovači, kteří obyčejně sledují stráže skryti za kameny.“ Do zahájení burské války na konci

devatenáctého století se přednostně začal používat termín odstřelovač pro střelce na dlouhou vzdálenost po celém Britském impériu.

Po indiánských válkách američtí vojáci znovu zdůrazňovali individuální střelecké umění se standardní vojenskou puškou Krag-Joegensen ráže.30 a těžili z toho, že se Spojené státy zapojily do krátké, ale rozhodné války se Španělskem o Kubu a Filipíny. Kvůli krátkému trvání války – válka mezi Španělskem a Spojenými státy byla vyhlášena 21. dubna 1898 a boje trvaly pouze tři měsíce, i když smlouvu o ukončení války Senát Spojených států ratifikoval až v roce 1899 – v ní většinou bojovala pravidelná armáda.

Armáda neprováděla výcvik odstřelovačů ani nevydávala speciální zbraně vojákům, kteří šli bojovat na Kubu. Avšak v boji u San Juan Hill a v několika jiných bitvách různé americké pluky vyčleňovaly své nejlepší střelce jako ostrostřelce, aby zaměstnávali španělské střelce a zdržovali je během pozemního postupu.

První světová válka poskytla příznivé podmínky pro pokrok odstřelovačů. Po několikaměsíčním válčení se západní fronta ustálila v zákopech, které se táhly víc než 450 mil od švýcarské hranice k Severnímu moři. Periodické útoky měly za následek obrovské ztráty, ale žádné významné územní zisky. Během těchto bitev a zvláště během mnoha dní mezi ofenzivami měli odstřelovači na svědomí vzrůstající počet mrtvých.

Německo vstoupilo do války připravené a ochotné nasadit odstřelovače na bojiště. Se svými vynikajícími továrnami na střelné zbraně a nejlepšími výrobci optiky a dalekohledů na světě Německo mohlo na počátku války poslat do pole velké množství mladých mužů jako zdatných odstřelovačů, protože měli tradici ve střeleckém umění při lovu. Kromě pušek a dalekohledů, speciálně konstruovaných pro vojenské účely, němečtí zbrojíři zajišťovali v týlu civilní lovecké zbraně a dalekohledy a zásobovali jimi své střelce. Jen v roce 1915 německý zásobovací systém dodal pěšákům v přední linii 20 000 pušek se zaměřovacími dalekohledy.
Británie odpověděla svými odstřelovači. Naverbovala do armády dřívější lovce zvěře z Afriky a odborné střelce z Kanady a Austrálie a zahájila i výcvik dalších vojáků v Anglii a Francii. Britové cvičili své odstřelovače nejen k tomu, aby zaměstnávali a zabíjeli jednotlivé živé cíle, ale také k pozorování nepřítele a sbírání informací. V roce 1916 britská armáda vytvořila u každého praporu pěchoty výzvědné oddíly složené z osmi odstřelovačů, osmi průzkumníků a osmi pozorovatelů. Odstřelovači pracovali ve dvoučlenných týmech a používali složitou osobní kamufláž, obložení pytli s pískem, ocelové pláty a „odstřelovačskou kůži“.

Tato obrněná „kůže“chránila britské střelce před zpozorováním, nepřátelskými odstřelovači – nejběžnější taktikou proti odstřelovačům – a před soustředěnou palbou pěchoty a dělostřelectva.

Američané vstoupili do 1. světové války pozdě, ale s poměrně dost dobrou výbavou pro jednotlivé odstřelovače. Během dekády po španělsko-americké válce provedla americká armáda a americké sbory námořní pěchoty četné studie pušek, munice, zaměřovačích dalekohledů a tlumičů. Po jejich ukončení armáda Spojených států v roce 1906 zařadila do výzbroje pušku Springfield M 1903 ráže.30 s klikovým závěrem a následné modely této trvanlivé, velice přesné zbraně zůstaly prvořadé jak pro americkou pěchotu, tak pro odstřelovače více než tři desetiletí.

Během tohoto období také pokročila výroba dalekohledů. Armádní zásobovací oddělení provedlo první polní zkoušku zaměřovačích dalekohledů v roce 1900. Zkušební komise tohoto oddělení zjistila, že mířidla dodávaná firmou Cataract Tool a Optical Company z města Buffalo ve státě New York , jsou zvláště cenná v mlhavém počasí a na vzdálenosti“ až na 2000 yardů. Komise uzavřela zprávu 8. června doporučením, aby armáda nakoupila více zaměřovačích dalekohledů, aby je vojáci mohli zkoušet v poli, a tvrdila: „Jestliže budou vyhovovat, měl by se jich nakoupit dostatečný počet, aby se zásobili ostrostřelci každé organizace.“

Zavedením prvotních modelů pušky Sprinfield M 1903 se zkoušky vybavení pro vojenské pušky Krag a zaměřovači dalekohled Cataract ukázaly jako zbytečné. Místo toho se armádní zásobovací oddělení obrátilo na firmu Warner and Swasey z Clevelandu ve státě Ohio, aby nakoupilo zaměřovači dalekohledy, které se lépe hodily k pušce Springfield model ’03. V následujícím roce armáda opatřila dvacet pět dalekohledů. Okamžitě bylo zřejmé, že ačkoli civilní dalekohledy potřebovaly úpravu pro tvrdé vojenské podmínky, určitě mají místo v

armádě budoucnosti. Nejasný zápis, paragraf číslo 269, v armádním spise *Směrnice pro střelbu z malých zbraní* pro rok 1904 zaznamenal poprvé oficiální přijetí těchto zaměřovačích dalekohledů v armádě Spojených států.

O čtyři roky později armáda přijala výrobky firmy Warner and Swasey jako zaměřovači dalekohled pro muškety model 1908 spolu s držákem pro namontování na pušku Springfield ’03. Následné modely v několika dalších letech přidaly dálkoměrné linky uvnitř dalekohledu, které označovaly prodloužení dostřelu o 500 yardů, tedy od 1000 do 2000 yardů. V dalších čtyřech letech výrobce dodal více než 2000 zlepšených zaměřovačích dalekohledů.

Souběžně s vývojem vojenských zaměřovačích dalekohledů od firmy Warner and Swasey pracovali jiní výrobci na zdokonalení tlumičů pro pušku Springfield ’03. První přijatelné tlumiče, které armáda dostala, přišly od společnosti Maxim Silent Firearms z Hartfordu ve státě Connecticut v roce 1910.

Společnost Warner and Swasey své dalekohledy dál zlepšovala. Model 1913 s možností zvětšení 5,2 našel použití jak v armádě Spojených států, tak i u kanadských ozbrojených sil nasazených v Evropě. V americké armádě vydalo zásobovací oddělení pokyn číslo 1957, který popisoval péči a údržbu zaměřovačích dalekohledů jak Ml 908, tak Ml 913.

Společnost Winchester Repeating Arms (Opakovači zbraně Winchester) z New Haven, Connecticut, vyráběla také dalekohledy používané americkými, kanadskými a britskými odstřelovači během 1. světové války. Winchester zavedl v roce 1910 svůj zaměřovači dalekohled A5, který byl původně určen pro sportovní střelbu. Přes nedostatečnou trvanlivost v bojových podmínkách si zaměřovači dalekohled A5, namontovaný na pušku Springfield ’03, vybrali odstřelovači sborů americké námořní pěchoty. Také kanadští a britští odstřelovači přijali tyto dalekohledy na své pušky.

Na rozdíl od americké občanské války, ve které se generálové často objevovali v předních liniích a dělostřelecké obsluhy byly snadno viditelné, se v 1. světové válce vyšší důstojníci vyskytovali pouze v zadních liniích a dělostřelectvo bylo také většinou rozmístěno mimo dostřel odstřelovačů. Následkem toho se stali primárními cíly odstřelovačů nižší frontoví důstojníci a obyčejní pěšáci – stejně jako nepřátelští střelci na druhé straně země nikoho.

Většina odstřelovačů, o nichž existují záznamy z tohoto období, byli důstojníci, kteří vešli ve známost prostřednictvím poválečné literatury. Mnozí vojáci i civilisté stále odstřelovače považovali za někoho s poněkud zlověstným charakterem, kdo zabíjel z velké vzdálenosti. Většina popisů úspěšných odstřelovačů z 1. světové války se zmiňuje pouze o počtu jimi zabitých mužů, aniž by uváděly identifikaci střelců. Několik příběhů odstřelovačů z 1. světové války se zmiňuje o „dřívějším kanadském lovci kožešinové zvěře“, který hlásil 125 zabitých, ale neudávají jeho jméno.

V roce 1915 vídeňské noviny zveřejnily popis německých odstřelovačů, ale uvedly pouze jejich příjmení. Podle tohoto článku měl německý „vojín Herrenreiter“ na kontě 121 zabitých francouzských vojáků odstřelem. V článku se také psalo, že odstřelovač jménem „Fark“ zabil šedesát tři Rusy v jediném dnu.[16]

Pozdní vstup Spojených států do 1. světové války omezil jejich možnost inovovat operace odstřelovačů, ale vliv jednotlivých, dobře mířených výstřelů jak z jedné, tak z druhé strany udělal dojem na vojáky v zákopech.

Američtí odstřelovači o své práci mluvili a psali málo, proto existuje jen několik příběhů o jejich zkušenostech psaných v první osobě. Je zajímavé, že jeden z nejvýmluvnějších popisů se pod názvem *Odstřelovač* neobjevil v oficiálních reportážích, ale v populárním bulvárním časopisu *Podivné příběhy*. I tak se dostal do tisku až téměř deset let po válce a soustřeďuje se spíše na spojence a nepřítele než na americké odstřelovače.

Časopis sborů námořní pěchoty *Mariňák* nakonec přetiskl článek od Arthura J. Burkse ve svém srpnovém vydání v roce 1926. Podle časopisu *Odstřelovač* kanadská rota pěchoty právě převzala část zákopů v přední linii, když osamocená kulka zasáhla jednoho vojáka do čela. V následujících třech dnech padlo dalších jedenáct příslušníků roty zásluhou nepřátelského odstřelovače, který nebyl vidět.

Ačkoli střelba přicházela od hřbitova na okraji země nikoho, Kanaďané nemohli přesně určit místo, kde měl odstřelovač doupě. Nakonec, třetí noc, jeden seržant a jeden vojín požádali velitele roty, aby jim dovolil podniknout průzkum, vypátrat a zlikvidovat odstřelovače. Kapitán s váháním svolil.

Článek pokračoval konstatováním, že ti dva muži odešli a zase se vrátili. Časně ráno se jich kapitán ptal: „Dostali jste ho?“

Seržant odpověděl: „Kapitáne, žádné další kulky od toho odstřelovače nás už nebudou otravovat, ale pro klid vaší duše se neptejte, co se stalo během naší nočního hlídky! Ale můžete si být jist, pane, že ať jsme mu udělali cokoli, nestačilo to na to, abychom se mu pomstili za smrt dvanácti našich kamarádů; ani kdyby měl dvanáct životů, ještě by to nestačilo. Z jeho strany to byly chladnokrevné vraždy!“

Podle vypravěče příběhu seržant neřekl nic bližšího kromě toho, že tam byla hrobka. Kapitán nechal tu záležitost plavat a neudělal s tím incidentem nic. Až po skončení války se krátce před odjezdem domů ještě jednou vrátil do dřívější frontové linie a snadno našel onen hřbitov, protože se nezapomenutelně vryl do jeho paměti.

Na hřbitově našel hrobku, kterou odstřelovač používal jako úkryt. Vedle těžké desky, která zakrývala hrob, ležel krátký klacek na otevření a podepření desky, aby se mohla ven vystrčit puška s dalekohledem. Bývalý důstojník pěchoty pokračoval: „Zvedl jsem tedy desku a odtáhl ji. Potom mě zachvátila hrůza. Pospíchal jsem pryč a neodvážil se ohlédnout. Jeden pohled mi stačil. Uvnitř úzké kobky ležela tlící kostra, na které ulpívaly rozpadající se záhyby šedivé uniformy! Vedle těla ležela rezavá puška a zbytky lehkého zavazadla. Jaká strašlivá pomsta!“

Podle autora se kapitán po těchto slovech krátce odmlčel a potom pokračoval: „Seržant a vojín se připlížili k odstřelovači a zajali ho. Potom ho strčili zpátky do té strašlivé kobky – ŽIVÉHO – a vrátili desku na místo. Ale odvetu ještě pojistili, protože kolem rozpadající se kostry byl, smyčka po smyčce, omotán rezavý ostnatý drát.“

Ať už měly na mysli takové horory nebo ne, není překvapující, že Spojené státy a jejich spojenci znovu své odstřelovače na konci války rozpustily. Kromě vyjadřování odporu k mužům, kteří chladnokrevně zabíjeli bez varování z úkrytu, mnozí světoví vůdci mysleli, že 1. světová válka byla „válkou, která ukončila všechny války“, a že ani odstřelovači, ani samotné armády nebudou v budoucnosti třeba.

Naneštěstí se „válka, která ukončila všechny války“, nedožila zúčtování a koncem třicátých let dvacátého století se planinami Evropy znovu přehnaly boje, které se záhy rozšířily po celém světě. Obnovený zájem o odstřelovače nabyl vrcholu v počátečních bitvách 2. světové války. Během španělské občanské války odstřelovači loajalistů zažili zvláštní úspěch při nasazení na křídlech a v týlu útočících sil nacionalistů. Jak ruští, tak němečtí pozorovatelé španělské války se vrátili do svých zemí s doporučením, aby odstřelovači v hrozícím konfliktu měli své místo.

Když však 2. světová válka skutečně začala a německý *Blitzkrieg* se rozšířil po celé Evropě, rychlé nacistické ofenzivy nevyžadovaly dovednosti jednotlivých střelců. Němci měli odstřelovače u své pěchoty v počátečních měsících války, ale našli málo příležitosti je použít.

Britové byli špatně připraveni nejen na zastavení německých útoků, ale i na vyslání odstřelovačů do bleskové války. Britský odstřelovač a specialista na ruční palné zbraně kapitán Clifford Shore v roce 1948 napsal: „Mluvil jsem s mnoha muži, kteří bojovali ve Francii od září 1939 do Dunkirku (červen 1940), a až do dneška jsem nepotkal nikoho, kdo by mi řekl, že v té době viděl nějaké odstřelovači pušky.“

Až když se německá ofenziva koncem roku 1942 zastavila před Stalingradem, vynořil se odstřelovač jako možná taktika i ve 2. světové válce. Až po stabilizaci linií před a v samotném ruském městě zahájili svou smrtonosnou činnost němečtí i sovětští odstřelovači, kteří mířili na každého, kdo opustil ochranné liščí nory, bunkry a zesílené pozice v budovách města. Sovětští odstřelovači, ozbrojení puškami Mosin-Nagant model 1891/30 ráže 7,62 mm, a němečtí střelci s lehce modifikovanou puškou z 1. světové války s krátkou hlavní Gewehr 98ks, zaměstnávali nepřátelskou pěchotu i sami sebe během dlouhé studené zimy.

Odstřelovači udělali u Stalingradu takový dojem na sovětské velitele, že zřídili v chemické továrně Lazur výcvikovou základnu pro odstřelovače. Sovětští střelci stříleli na cíle namalované na zdi továrny. Zde vojáci absolvovali dvoudenní výcvik s puškami Mosin vybavenými dalekohledem a po něm se znovu vrátili do frontových linií jako odstřelovači.

Podle článků napsaných sovětskými důstojníky, které se objevily v amerických vojenských odborných časopisech krátce po bitvě o Stalingrad, sovětští odstřelovači pracovali v týmech po dvou, jeden střelec a jeden pozorovatel, a zaměřovali se především na důstojníky, střelce z kulometů, obsluhy raketometů a nepřátelské odstřelovače. Vasilij Zajcev, dřívější lovec na Uralu, u Stalingradu „vybrousil" svou dovednost a do konce války prý docílil 242 potvrzených mrtvých německých vojáků. V tomto počtu je zahrnuto i několik nacistických špičkových odstřelovačů.

Ačkoli se Zajcevův příběh jeví jako pravdivý, Sověti neváhali značně zveličovat zdatnost svých odstřelovačů a ostatních vojáků, aby povzbudili morálku. Skutečný příspěvek sovětských odstřelovačů při obraně Stalingradu a během postupu do srdce Německa není možné vyčíslit, ale je známo, že Němci měli respekt a strach z jednotlivých střelců ze sovětských linií.

Také Josef Stalin oceňoval dovednosti svých střelců. Dne 1. května 1942 vydal rozkaz, v němž je uvedeno: „Frontoví vojáci musí důkladně ovládat střelbu z pušky, musí se stát mistry svých zbraní, musí zabíjet nepřátele bez chyby, jako to dělají naši slavní odstřelovači, vyhladitelé německých okupantů."

Německá armáda byla u Stalingradu v těžké situaci, ale německý odstřelovač zůstával účinným zabijákem. V *Hamburger Fremdenblatt* se 9. května 1944 objevil článek napsaný důstojníkem, který chválil německé odstřelovače za jejich službu vlasti. Neznámý důstojník mluvil o výkonu odstřelovačů proti Rusům jako o „velmi uspokojivém", a podal skvělou charakteristiku odborného střelce, na níž se nic nezměnilo až do dnešních dnů: „Ne každý se stává neboje schopný se stát odstřelovačem. Ne každý vyhovuje nutným podmínkám. Přirozený sklon, vášeň pro pronásledování, fanatická láska ke střelným zbraním – tyto vlastnosti zajišťují výsledky, které jsou po odstřelovači požadovány."

Německá armáda pokračovala v náboru a výcviku odstřelovačů až do posledních dnů války. V roce 1944 zavedla zvláštní oválný odznak s hlavou orla a dubovými listy, aby nalákala dobrovolníky a povzbudila ty, kteří už by li ve výcvikovém programu. Za dvacet potvrzených zabitých nepřátel odstřelovač získal odznak prvního stupně, za čtyřicet odznak druhého stupně a za šedesát odznak třetího stupně.

Přes úspěchy německých a sovětských odstřelovačů na východní frontě nebylo britské nejvyšší velení přesvědčeno o potřebě zvláštních střelců v manévrovém boji. Až když se Britové setkali se zvýšenou aktivitou německých odstřelovačů v severní Africe, zahájili konečně výcvik odstřelovačů jako v 1. světové válce. V září 1943 zahájila v Llanberis v severním Walesu činnost první britská škola pro odstřelovače.

Ve spojení s výcvikovou školou se Britové rozhodli, že předvedou velitelům pěších praporů dvoudenní instruktáž o operacích odstřelovačů, než je nasadí do bitevních zón. V průběhu instruktáže velitelé dostali informace o možnostech odstřelovačů a pokyny o způsobu jejich nasazení.

Přijímání odstřelovačů do britských pluků se během války stále zrychlovalo. Do začátku roku 1944 instruktoři vybudovali školy odstřelovačů v týlu bitevních zón, aby tak zajišťovali okamžité doplňování. Příslušníci jednotky, která se nakonec stala 21. armádní školou odstřelovačů, 17. srpna 1944 přistáli v Normandii a svou první instruktáž začali o dva dny později. Neoficiální definice britského odstřelování zněla „umění vrtat kulaté díry do čtvercových hlav" (slov, hříčka – čtvercový kolík v kulaté díře se užívá o někom, kdo se nehodí pro svou práci. Pozn, překladatele).

Přes léta varování vstoupily Spojené státy do konfliktu stejně špatně připraveny, alespoň pokud se jedná o odstřelovače v poli, jako Britové. Němečtí odstřelovači si vybrali u příslušníků americké pěchoty daň už v počátečních bitvách v severní Africe a pokračovali v tom až do závěrečných dnů války. Americká armáda, i přes značné ztráty způsobené německými odstřelovači a úspěchy spojeneckých střelců, nezaložila během války

ústřední výcvikový program nebo plán výcviku odstřelovačů. Na evropském bojišti americké velení upustilo od výcviku odstřelovačů a jejich nasazení u bojových jednotek. Někteří velitelé divizí, pluků a praporů odstřelovače vůbec nepoužívali, zatímco jiní aktivně přijímali nováčky s rozsáhlými zkušenostmi v lovu a soutěžním střílení. Minimálním armádním standardem pro označení odstřelovač se stala schopnost zasáhnout figuru na 400 yardů a terč o velikosti hlavy na vzdálenost 200 yardů.

Ministerstvo války však přece jen vydalo nějaké psané směrnice. Polní manuál 21 –75 „Pěchotní průzkum, hlídkování a odstřelování“, který se objevil v různých vydáních a aktualizaci před válkou, během války i po ní, obsahoval velmi stručné základní principy odstřelování. Například vydání FM 21-75 ze 6. února 1944 mělo v poslední kapitole pouhých dvanáct stránek informací o odstřelování. Technické manuály ministerstva války z tohoto období obsahovaly i užitečné směrnice o údržbě a péči o různé odstřelovači pušky a zaměřovači dalekohledy.

Když už byli američtí armádní odstřelovači svými jednotkami jednou vycvičení – bez ohledu, na který stupeň – v Evropě používali stejné postupy a taktiky jako odstřelovači z jiných zemí. Primárně pracovali v dvoučlenných týmech a zaměřovali se na důstojníky a osádky těžkých zbraní. Většina amerických odstřelovačů, zvláště na počátku války, používala stejné pušky Springfield ’03, které se osvědčily v 1. světové válce, u nichž používali jen několik dokonalejších zaměřovačích dalekohledů.

Američtí odstřelovači však také používali modely M1 C a Ml D pušky M1 Garand ráže.30, která se stala základní puškou americké pěchoty ve válce. Zbrojní firmy Springfield a Winchester vyrobily mezi roky 1937 a 1945 více než 4,5 milionu samonabíjecích, vzduchem chlazených poloautomatických zbraní. Ukázalo se, že Ml je vysoce trvanlivá a přesná puška, která značně přispěla k vojenskému vítězství USA. Ačkoli byli obyčejní pěšáci za 2. světové války spokojeni se svými puškami Ml, mnozí odstřelovači stále používali velmi přesné pušky Springfield ’03, i když byly dostupné i modely C a D pušky Ml se zaměřovacím dalekohledem upraveným k nasazení na pušku.

Také Američané nasazení v Pacifiku se potýkali se zdatnými odstřelovači. Japonci používali odstřelovače na celém pacifickém bojišti, a to zvláště když ztratili útočnou sílu a byli nuceni vést defenzivní válku. Japonci měli původně 6,5mm pušku typ 38, která se používala od roku 1905. Během války je postupně nahradily pušky Arisaka typ 97 se zaměřovacím dalekohledem s 2,5násobným zvětšením. Puška poměrně malé ráže a se slabým dalekohledem omezovala přesnost a dostřel japonských odstřelovačů na asi 300 yardů. Avšak tato zbraň s dlouhou hlavní a malým projektilem produkovala málo kouře a malý záblesk v ústí hlavně, což protivníkům nesmírně ztěžovalo objevit japonského odstřelovače.

Ukáznění japonští odstřelovači spojovali střelecké dovednosti s vynikajícími metodami ukrývání a kamufláže. Důležitější však bylo, že japonští odstřelovači, stejně jako všichni japonští vojáci, přísahali věrnost svému císaři až do smrti. Následkem toho se japonští odstřelovači nestarali o únik nebo zajetí a ochotně si budovali své „úkryty“ na vrcholech stromů.

Američané však také často naráželi na sporadickou palbu jednotlivých japonských pěšáků vyzbrojených puškami s otevřenými mířidly bez dalekohledů, což způsobilo, že američtí vojáci a námořní pěchota mluvili téměř o jakémkoli menším hromadném střílení jako o „palbě odstřelovače“. James A. Donovan, plukovník americké námořní pěchoty (v penzi), sloužil od roku 1940 do roku 1945 u 2. divize námořní pěchoty, během boje o Mariánské ostrovy jako výkonný důstojník praporu 6. pluku námořní pěchoty. V rozhovoru, který poskytl více než padesát let po 2. světové válce, vysvětloval: „V Pacifiku byli všichni japonští střelci pro mariňáky odstřelovači. Samozřejmě to byli jen pěšáci, ale všichni se uměli ukrýt a byli trpěliví. Navíc byli dobrými střelci a způsobili mnoho zdržení v našem postupu. Byli účinnější než si zasloužili.“

Jedním z nejběžnějších opatření proti odstřelovačům, které armáda a sbory námořní pěchoty v Pacifiku zavedly, bylo stejné jako to, které se užívalo v Evropě. Výcviková poznámka pro 1. prapor 163. pěšího pluku poskytuje skvělé shrnutí opatření proti odstřelovačům. Podle zpracované zprávy se 163. pluk, který 2. ledna 1943

nahradil australskou jednotku během bitvy o Sananadu na Nové Guineji, okamžitě dostal pod palbu japonských odstřelovačů, která několik vojáků zabila a zranila.

Původně 163. pluk používal pozorovatele, jejichž úkolem bylo zjistit místo odstřelovače, a potom „pokropit" vrcholky stromů a okolí palbou z automatických pušek a kulometů. To sice palbu odstřelovačů neutralizovalo, ale ztráty pokračovaly. Po několika dnech přemístil 163. pluk svůj oddíl protitankových děl ráže 37 mm dopředu a na palbu odstřelovačů odpověděl palbou těchto kanónů, která urazila koruny všech blízkých stromů. To palbu odstřelovačů značně snížilo, ale 163. pluk se jí nikdy nezbavil úplně, dokud útoky nezničily poslední japonské jednotky.

Jiné armádní jednotky v Pacifiku používaly proti odstřelovačům podobné metody, ale nikdy neměly podporu výcvikového programu pro odstřelovače ani od armádního ústředí, ani na úrovni bojiště jako jejich kamarádi v Evropě. Výcvik odstřelovačů v Pacifiku závisel na individuálním rozhodnutí velitelů jednotek až na úrovni praporu.

Námořní pěchota v Pacifiku proti ostřelovačům také uplatňovala taktiku masové palebné síly, ale vyšší velitelé sborů už před vypuknutím 2. světové války uznali, že vycvičení jednotliví střelci jsou nejúčinnější zbraní proti nepřátelským odstřelovačům. Sbory námořní pěchoty neměly před vstupem USA do 2. světové války žádný formální program pro výcvik odstřelovačů, ale podporovaly výrobu zaměřovačích dalekohledů a povzbuzovaly vybrané důstojníky i brance, aby studovali možné použití pokročilého střeleckého umění.

Dva roky před začátkem války kapitán George O. Van Orden a náčelník střelců námořní pěchoty Calvin A. Lloyd z kasáren námořní pěchoty Quantico, Virginia, ze samostatné střelecké jednotky, studovali historii odstřelování a došli k závěru, že v budoucnosti bude takových střelců třeba. Na počátku roku 1941 tito dva muži zveřejnili své závěry na sedmdesáti dvou stranách hustě popsané zprávy nazvané *Výbava pro americké odstřelovače?*[1] Sbory námořní pěchoty tuto zprávu rozmnožily a 1000 kopií rozeslaly jednotkám po celém světě.

Prvních dvacet stran dokumentu obsahuje obšírné citace osobních vzpomínek odstřelovačů z 1. světové války. Poslední oddíl je věnován kvalitě různých pušek a dalekohledů. I přes svou stručnost studie představuje nejlepší shrnutí činnosti odstřelovačů před 2. světovou válkou a nejlépe předpovídá budoucí vývoj amerického odstřelovače.

Ze spisu Van Ordena a Lloyda vyplývá závěr, že odstřelovači jsou nezbytnou součástí jakékoli pozemní bojové síly a že tito speciální střelci požadují a zaslouží si zbraně, dalekohledy a munici speciálně vyrobenou pro jejich obtížné mise. V závěru 2. kapitoly oba mariňáci zdůrazňují, že „odstřelovač nepřežil pouze kvůli romantickému a dobrodružnému lesku, který označuje jeho tažení za individuální likvidací za soukromou válku, kterou vede. Je přítomen na bojištích, protože je ho tam opravdu a zásadně třeba. Dá se bezpečně říci, že americký odstřelovač by se mohl považovat za nejlepšího střelce, jakého kdy svět znal, a jeho vybavení by mělo obsahovat ty nejlepší pomůcky, jaké pro jeho nebezpečné povolání vynalézavý genius Spojených států vyrobí."

A přece v prvních měsících 2. světové války velitelé námořní pěchoty vybírali ze svých jednotek střelce a opatřovali takové zbraně a dalekohledy, jaké jen mohli, aby vyzbrojili své odstřelovače. Vybraná zbraň těchto střelců námořní pěchoty byla stejná, jakou doporučovali Van Orden a Lloyd ve studii – puška Winchester model 70 (ráže.30) se zaměřovacím dalekohledem s osminásobným zvětšením, vyrobeným společností John Unertl Optical.

Společnost Winchester Repeating Arms (Opakovači zbraně Winchester) poslala 373 pušek model 70 sborům námořní pěchoty 29. května 1942 a menší objednávky vyřídila v následujících měsících. Mnoho z těchto pušek se dostalo do Pacifiku, ale sbory námořní pěchoty oficiálně nepřijaly M70 za svou zbraň s odvoláním na logistické nesnáze při dodávání a udržování dalšího typu pušky.

Následkem toho, že sbory námořní pěchoty formálně otevřely své školy pro odstřelovače (v New River, poblíž tábora Lejeune v Severní Karolíně v prosinci 1942, a na Greenově farmě, severně od San Diega v Kalifornii v lednu 1943), se pušky MIC, M1D Garand a '03 Springfield staly oficiálními zbraněmi odstřelovačů námořní

pěchoty. Nicméně mnoho pušek Winchester model 70 se objevilo jak ve výcvikových táborech, tak při skutečném použití během bojů v Pacifiku.

Jak New River, tak Greenova farma prováděly výcvik pod jménem Škola pro průzkumníky a odstřelovače. První polovina pětitýdenního výcvikového období byla zaměřena na práci v poli včetně čtení map, techniky pohybu, krytí a ukrývání; druhá polovina výcviku pak byla věnována skutečnému nácviku střelby.
Typickým mužem výcvikového personálu byl poručík Claude N. Harris, velící důstojník na Greenově farmě. Harris, který sloužil patnáct let ve sborech a byl bojovým veteránem z bojiště v Pacifiku a z krátkých kampaní na Haiti a v Nicaragui, vyhrál národní šampionát ve střelbě z pušky v roce 1935. Vášnivě věřil v důležitost střeleckého umění a žákům své třídy připomínal vliv odstřelovačů u Stalingradu: „Odstřelovači mohou někdy i zachránit zemi. Podívejte se, co udělali pro Rusko."

Kapitán Walter R. Walsh, dřívější agent FBI a vítěz mezinárodních střeleckých soutěží, prováděl podobný výcvik v New River. Ačkoli Walsh i Harris měli velkou volnost ve vedení svých škol, jejich výcvikové kurzy pro odstřelovače byly pozoruhodně podobné. Oba brali dobrovolníky, kteří měli kvalifikaci jako odborní střelci pocházeli buď ze střeleckých týmů, nebo přímo z výcvikového tábora pro nováčky.

Po dokončení výcviku byli průzkumníci-odstřelovači přiděleni v tříčlenných týmech k rotám námořní pěchoty, kde velitelé uchovávali v tajnosti jejich použití. Většina průzkumníků-odstřelovačů byla nasazena proti nepřátelským odstřelovačům nebo s úkolem neutralizovat obsluhy zbraní. Ačkoli byli přidělováni ve třech, průzkumníci-odstřelovači pracovali v párech a třetí člen byl v záloze připraven nahradit případnou ztrátu nebo při misích střídal a zajistil pohotového střelce. První střelec obvykle nesl pušku Springfield '03, zatímco jeho pozorovatel se chlubil puškou Ml model C nebo D. Bojové podmínky a nedostatek personálu samozřejmě toto uspořádání často měnily.

Kvalitu výzbroje z druhé světové války odrážejí záznamy armády a sborů námořní pěchoty a studie a zprávy o zkouškách různých dalekohledů, pušek a přidružené výstroje. Jejich skutečnému využití v boji je však věnováno mnohem méně pozornosti. Někteří vyšetřovatelé považovali pušku Winchester model 70 a dalekohledy Unertl 8 a 10 za příliš křehké na to, aby vydržely soustavné bojové použití. Jiné zprávy našly chyby v přesnosti a trvanlivosti pušky Springfield '03 a Ml, model C a D. Servisní personál a střelci se nikdy neshodli, ale jejich debata vedla ke zlepšení a pokroku, který ovlivnil budoucí operace odstřelovačů.

Jednou inovací, která se objevila koncem války a přinesla dlouhodobý užitek pro přesnou střelbu, bylo zavedení elektronického zařízení známého jako „Sniperscope" (dalekohled na odstřelovači pušky). Dalekohled, který se dal upevnit na oba modely Ml, používal infračervené paprsky, konvertor a čtyřnásobně zvětšující dalekohled, jímž bylo možné zachytit cíl ve tmě. I když takový dalekohled stál 1200 dolarů, vyžadoval pomocný přenosný šestivoltový akumulátor a ukazoval chlupatý červenozelený obraz, dával odstřelovačům možnost střílet v noci bez umělého světla ze světlic nebo reflektorů.

Odstřelovači armády i námořní pěchoty si během 2. světové války vedli dobře, ale jejich úsilí udělalo na jejich starší velitele malý dojem. Zlepšené zbraně jednotlivců, kulomety, dělostřelecké baterie, těsná letecká podpora, palba z námořních děl – ve spojení s pokročilým logistickým systémem zásobování – to vše přesvědčilo většinu vojenských velitelů, že masová soustředěná palebná síla by mohla být nahrazena střeleckým uměním jednotlivých střelců.

Anonymní článek v lednovém/únorovém vydání *Armádního arsenálu* vhodně shrnulo, že 2. světovou válku vyhrál spíše objem než přesnost. V článku *Odstřelování– zanedbané umění se* uvádí: „Střelci, střelci z automatických zbraní a kulometů, které posíláme do války z výcvikových táborů ve Spojených státech, byli v podstatě ‚obsluhovatelé strojů', kteří docílili výsledků střílením větší tonáže munice než nepřítel."

Když Německo kapitulovalo a atomová puma přinesla i rychlý konec japonské říše, jen málo vojenských velitelů pokládalo za nutné pokračovat ve výcviku odstřelovačů. A odstřelovači, které vyšší vojenští velitelé v průběhu samotné války nikdy zcela nepřijali, měli málo šampiónů mimo své vlastní řady, kteří by podporovali

jejich dovednosti jako specialitu v době míru. Studie, kterou provedlo velitelství amerických armádních pozemních sil v oblasti Pacifiku, to jasně dokládá. Ve zprávě nazvané *Výcvik a použití odstřelovačů* (Zpráva číslo 183 z 5. ledna 1945) mimo jiné stojí, že velitelství 8. armády nenašlo žádné použití pro odstřelovače ani důvod pro jejich výcvik a doporučovalo, aby odborní střelci na úrovni rot dostali pušky se zaměřovacími dalekohledy pouze za zvláštních okolností. Zpráva také obsahuje tvrzení velitelství sborů, že neprovádělo žádný výcvik odstřelovačů po dobu delší jednoho roku a že nevidí zaměstnání zvláštních střelců jako nutné nebo praktické.

Zpráva číslo 183, shrnující používání odstřelovačů v armádě během 2. světové války a filozofii týkající se budoucí služby takových střelců, končí slovy: „Zvláštní výcvik odstřelovačů se v současnosti u jednotek určených pro toto bojiště neprovádí. Individuální výběr odborných střelců pro mise odstřelovačů v rámci malých jednotek byl shledán jako dostatečný a je běžně používanou metodou."

Přestože velení sborů námořní pěchoty během války vybudovalo školy pro odstřelovače, také nepodpořilo ponechání odstřelovačů ve službě po konfliktu. V dopise z 20. dubna 1945 poukazoval přednosta intendanční služby na nedostatek nadšení velitele pro zachování odstřelovaču a poznamenal, že v běžných tabulkách přídělů „neexistuje žádný odkaz týkající se odstřelovací pušky." Dopis doporučoval likvidaci nadbytečných odstřelovacích pušek, dalekohledů a přidružené výstroje.[18] O tři dny později velení sborů námořní pěchoty a sekce plánování schválily likvidaci přebytečných pušek '03 Springfield a zaměřovačích dalekohledů.

Mnoho vojáků a mariňáků však se závěry svých představených nesouhlasilo. Stejný článek *z Armádního arsenálu* z roku 1946, který vypočítával tonáž munice vypálené „obsluhou strojů" pro vítězství ve 2. světové válce, končí slovy: „Nejlevnější a nejúčinnější způsob zabíjení nepřítele je odborné použití odstřelovaču."

Ale nikdo odpovědný tomu nevěnoval pozornost. Odstřelovači a nástroje jejich řemesla zmizeli od sborů námořní pěchoty i od armády. Jediný vojenský výcvik ve střeleckém umění a pokyny pro soutěže ve střelbě přišly většinou od dřívějších odstřelovaču. V příštích pěti letech bylo zlepšení odstřelovacích zbraní nebo konstrukci nových věnováno jen velmi málo pozornosti.

Mír však netrval dlouho. Dne 25. června 1950 komunistická Severní Korea obsadila Jižní Koreu a zatáhla Spojené státy a jejich spojence ze Spojených národů do nového konfliktu. Počáteční rychlé postupy a ústupy připomínaly boje z 2. světové války; následující dva roky pak charakterizovala statická zdrženlivost, která připomínala 1. světovou válku. A potřeba speciálně vycvičených a vyzbrojených střelců vyvstala znovu.

Jak armáda, tak sbory námořní pěchoty okamžitě aktualizovaly manuály a výcvikové programy pro výcvik odstřelovaču a vytiskly metodické pokyny pro využití střelců. Měly na skladě adekvátní množství zbraní a dalekohledů, i když většinou zastaralých pušek Springfield '03 z 1. světové války a Ml model C a D. Ale nevznikly žádné formální školy pro výcvik odstřelovaču – zatím.

Severní Korea vůbec neváhala používat odstřelovače, které nasadila v okamžiku vypuknutí války. Malý počet severokorejských střelců s puškami a dalekohledy, které byly vyrobeny v Sovětského svazu, komunistické Číny a dokonce i ve Spojených státech, způsoboval velké ztráty na životech. Spojené státy odpovídaly masovou palbou proti nepřátelským odstřelovačům. Avšak mnoho velitelů si uvědomilo, že nejlepšími protivníky odstřelovaču jsou odstřelovači. Stejně jako za 2. světové války polní velitelé v Koreji zavedli svůj vlastní výcvik odstřelovačů a metody jejich nasazení v boji. Mnozí velitelé rot jednoduše určili jednoho nebo více ze svých nejlepších střelců jako odstřelovače a prostřednictvím zásobovacího systému jim opatřili jakékoli dostupné pušky a dalekohledy.

Typický scénář reakce polního velitele na nepřátelské odstřelovače byl uveden v článku *Týmoví střelci umí zabíjet,* který vyšel v prosincovém vydání časopisu *List sborů námořní pěchoty* v roce 1963. Podle tohoto článku krátce potom, co nový velitel 3. praporu 1. pluku námořní pěchoty převzal velení na šrapnely zjizveném úbočí korejského kopce v létě 1952 a pozoroval bojiště, mu kulka nepřátelského odstřelovače roztříštila dalekohled. Velitel praporu vybral seržanta, který střílel v několika střeleckých týmech, a dal mu za úkol vybrat a vycvičit odstřelovače. Seržant se soustředil na zbraňové odborníky a na muže, kteří od svého příchodu do Koreje prokázali výborné dovednosti a trpělivost. Hned za postavením praporu pak seržant zřídil střelnici a brzy na ní nechal své

budoucí odstřelovače cvičně střílet s puškami Springfield ’03 a Ml model C a D. Po třech týdnech výcviku se vybraní dřívější střelci vrátili ke svým jednotkám ve dvoučlenných týmech odstřelovačů. Podle článku velitel praporu hlásil: „Na přehledném terénu už nikdy nedošlo k odstřelování našich pozic. Nepohnulo se tam nic, co bychom nezasáhli.“

I armádní velitelé určili své nejlepší střelce jako odstřelovače a poskytli jim pušky se zaměřovacím i dalekohledy. Některé jednotky prováděly omezený výcvik na provizorních střelnicích hned za liniemi, zatímco jiné pouze vydaly střelcům výstroj a obrátily jejich pozornost na nepřítele.

O armádních odstřelovačích z korejské války existuje jen málo záznamů. Nejlepší shrnutí jejich výkonů opět nepřichází z oficiálních záznamů, ale z časopisů té doby. Článek *Varován?*[9], který‘ vyšel v říjnu 1951 ve *Čtvrtletníku školy pěchoty,* seznamuje s dostupnou výzbrojí a výcvikovými manuály pro odstřelovače, ale uzavírá, že „Neexistuje žádný armádní výcvikový program, který přiděluje čas pro tento výcvik, ani plán, který ho činí povinným. Výsledkem je, že jsme vyprodukovali málo kvalifikovaných odstřelovačů, jestli vůbec nějaké. Protože nemáme žádný oficiální záznam o použití odstřelovačů v Koreji,“ pokračuje článek, „musíme vyhledávat názor mužů, kteří tam sloužili.“ Autoři pak vysvětlují, že z rozhovorů s důstojníky a veterány z Koreje zjistili, že 95 procent z těch, kterých se ptali, odpovědělo, že nepřítel používal odstřelovače proti nim a 74 procenta měla pocit, že severokorejští střelci byli účinní. Pouze 35 procent z dotázaných vědělo o amerických armádních odstřelovačích v konfliktu, ale 88 procent si myslelo, že by odstřelovači mohli být užiteční, kdyby byli k dispozici. Ti, kteří si vzpomněli na odstřelovače ve svých jednotkách prohlásili, že každá rota měla obvykle jednu odstřelovači pušku, ale že střelec z ní neabsolvoval žádný speciální výcvik.

Většina polních velitelů z korejské války uznala potřebu mít v jednotkách odstřelovače, kteří omezí pohyb nepřítele a poskytují ochranu proti nepřátelským odstřelovačům. Zbraně, dalekohledy a opery, i když nedokonalé, pro jejich mise existovaly, stejně jako základní literatura o výcviku a zasazení odstřelovačů. Avšak americká armáda uzavřela konflikt v Koreji, pokud se týká odstřelovačů, stejně, jako když do války vstupovala – v armádě ani ve sborech námořní pěchoty neexistovala žádná oficiální škola, která by poskytovala výcvik speciálním střelcům. Když 17. července 1953 došlo k uzavření příměří, postavení odstřelovačů v americké annádě i u sborů námořní pěchoty zůstalo většinou takové, jaké bylo na konci 2. světové války.

KAPITOLA 5

BITVY O MÍR: ODSTŘELOVAČI MEZI VÁLKAMI

Když dozněly poslední ozvěny dělostřelecké palby přes demilitarizovanou zónu, armáda a sbory námořní pěchoty uložily odstřelovací pušky do skladišť a vrátily svých pár specializovaných střelců do řad pravidelných pěšáků. A odstřelovači, tak potřební v době války, neměli v době míru v amerických ozbrojených silách opět své místo, částečně kvůli neochotě přijmout jejich roli.

Američtí letci svrhli tuny pum na nepřátelské vojáky a nevinné civilisty z výšky 20 000 stop a dělostřelci pálili z děl velké ráže bez varování na cíle, které byly na míle daleko, a tudíž se zdálo, že anonymní zabíjení na dálku je přijatelné – ovšem jen pokud nešlo o jednotlivého střelce mířícího na jednotlivého nepřítele prostřednictvím zaměřovacího dalekohledu a tisknoucího spoušť, aby vypálil jedinou smrtelnou kulku.

Někteří američtí velitelé, zvláště ti v chráněných týlových oblastech, kteří nikdy neslyšeli výstřel vypálený v hněvu ani necítili kouř a hnilobu bojiště, však vyznávali odpor k „ranám z buše“ a přirovnávali odstřelování k vraždě. Skrupule a hryzání svědomí, které se vynořily na povrch v době míru, se z nutnosti odložily v době války. Když boje přestaly, většina amerických civilistů a zvolených úředníků, stejně jako mnozí vojenští vůdcové, které řídili, se opět vrátila k předválečné neochotě školit muže k zabíjení takovým osobním způsobem.

I když pověření pro odstřelovače a jejich výcvik po korejském příměří rychle zmizely, mnoho speciálních střelců a jejich instruktorů v uniformě zůstalo. Někteří se opravdu vrátili ke svým dřívějším funkcím u jednotek, mnohem víc jich ale skončilo v jednotkách a zařízeních střeleckých škol a v soutěžních střeleckých týmech.

Takové přidělení však často vyvolalo trpkost a žárlivost. I když měli úctu k dovednostem střelců, mnozí vojáci a mariňáci v pravidelných řadových jednotkách věřili, že muži ve střeleckých jednotkách měli snadnější úděl. Nesnášeli skutečnost, že odstřelovači byli osvobozeni od takových povinností jako stráž, kuchyňská policie a jiných úkolů po službě. Mnoho řadových vojáků se dívalo na střelecké instruktory jako na „primadony“, které chodí do práce pozdě, odcházejí brzy a mezitím si vystřelí pár ran na střelnici.Mnozí vojáci a mariňáci nahlíželi na odborné střelce jako na střelce na papírové cíle a nikoli jako na ty, kteří zabíjí jediným výstřelem.

Publicita této vojenské služby, k níž došlo díky vítězstvím na národních a mezinárodních střeleckých soutěžích, tyto negativní názory ještě dále živila. Mnozí pěšáci mysleli, že speciálně vyrobené přesné soutěžní pušky jsou vyhazováním peněz, protože nejsou přizpůsobitelné tvrdým podmínkám služby na bojišti.

Kromě osobních námitek a žárlivosti proti několika málo mariňákům a vojákům, kteří si udržovali speciální dovednosti střelců, které jsou zásadní pro odstřelovače, odradil od obnovení formálního výcviku odstřelovačů i celkový pokrok ve zbraních a začátek studené války. Protože Spojené státy i Sovětský svaz vlastnily atomové zbraně schopné vzájemného zničení, ozbrojené síly se školily pro nový typ boje. Američtí vojenští velitelé si představovali, že se příští válka bude odehrávat mezi masivně vyzbrojenými silami, podporovanými taktickými nukleárními zbraněmi, na rozlehlé evropské planině. Střelci by přijeli do války v obrněných osobních vozidlech, z nichž by vystoupili pouze proto, aby zlikvidovali cíle. Pak by znovu nasedli do svých pásových vozidel a pokračovali v útoku.

Pokrok v individuálních zbraních toto zaměření odrážel. V roce 1957 nahradila pušku M1 7,62mm puška M14 s dvacetiranným zásobníkem, která se stala základní zbraní pěchoty amerických ozbrojených sil. Většina pušek M14 byla vybavena volicím přepínačem, uzamykajícím ji v poloautomatickém režimu (jeden výstřel při každém stisknutí spouště), ale každá puška obsahovala všechny komponenty, které ji činily plně automatickou tím, že se zámek nahradil volicím přepínačem palby a pružinou. Převládající představa o pěchotě na budoucích bojištích však byla důvodem toho, že sotva byla puška M14 doručena jednotkám, na kreslicích prknech už byly konstrukce lehčího a menšího volicího přepínače, který pušku plně automatizoval. Také SSSR začal přecházet od přesnějších pušek s dlouhou hlavní ke kratším zbraním se zvýšenou palebnou silou. Méně než patnáct let po korejské válce Sověti zavedli pušku AK-47 ráže 7,62 mm jako svou základní zbraň pěchoty. Různé modely a kopie AK-47 se brzy staly standardní zbraní komunistických sil a revolucionářů po celém světě.

Uprostřed šedesátých let přijaly Spojené státy a mnoho jejich spojenců za svou základní pušku M16. Každá puška měla jednoduchý volicí přepínač, který ji měnil z poloautomatické na plně automatickou a zase zpátky. Puška M16 měla téměř o dvě libry nižší hmotnost a byla o pět palců kratší než puška M14 a užívala náboje ráže 5,56 mm, které měly mnohem menší hmotnost než dřívější standardní munice ráže 7,62 mm.

Po zavedení pušky M16 mohl každý voják a mariňák snadno nést dvakrát tolik munice a měl obrovské množství automatické, i když ne zvláště přesné, palebné síly. Menší M16 se také dobře hodila k přepravě vojáků v těsném prostoru mechanizovaných vozidel. Po úpravách, které snížily zablokování, se M16 ukázala adekvátní tomu, co slibovala její konstrukce. Naneštěstí její plně automatická schopnost ještě více snížila důraz na individuální střelecké umění. Masová palba tak převládla nad přesnou individuální palbou.

Zatímco se bojové složky soustředily na zvyšování palebné síly a studená válka se přiostřila, odstřelovačům se věnovalo jen málo pozornosti. Během dekády, která následovala po korejské válce, armáda i námořní pěchota provedly několik studií střeleckého umění a různá neoficiální periodika uveřejňovala články a vychvalovala potřebu odstřelovačů a moderních odstřelovacích zbraní.

Nejpodrobnější dokument o budoucnosti odstřelovačů ve sborech námořní pěchoty se dokonce objevil už předtím, než vstoupilo v platnost příměří v Koreji. Dne 9. února 1951 velitel sborů námořní pěchoty nařídil, aby byla provedena studie dostupných odstřelovacích zbraní a výstroje s cílem určit, jaké materiály by měly být v budoucnu pro odstřelovače opatřeny.

Dne 31. srpna 1951 experimentální pobočka komise pro výstroj sborů námořní pěchoty v Quanticu ve Virginii odpověděla delším spisem *Projekte. 757:*
odstřelovači pušky, zaměřovači dalekohledy a jejich montáž a návod, který pečlivě sledoval historii, uváděl data, popisy a rozhovory a došel k závěru, že protože sbory neskolily žádné odstřelovače, nepožadovaly pro ně ani žádnou výstroj.[20] V závěru zprávy stálo: „Je zřejmé, že pokud se personál nevěnuje rozsáhle výcviku a užívání materiálu pro odstřelovače a nezabývá se jím, mohou se tyto položky zařadit jako luxusní vybavení nebo do kategorie ‚bylo by pěkné je mít."

Nakonec zpráva dodává, že i když sbory neuznaly odstřelovače, americká puška MIC ráže.30 je „dostatečně přesná". Studie označila pušku Springfield '03 a její zaměřovači dalekohled Unertl 8X za zastaralé a doporučila dalekohledy Stith 4X (Bear Cub) se standardní připevněnou operou Griffin a Howe, hodící se i na pušku MIC. Projekt č. 757 v kombinaci s uzavřeným příměřím v Koreji tak ukončil činnost odstřelovaču u sborů námořní pěchoty.

Ani armádní odstřelovači na tom nebyli po korejské válce lépe. Článek z dubna 1954 uveřejněný v časopisu *Infantry School Quarterly* (Čtvrtletník školy pěchoty) pod názvem *Případ US odstřelovače* uváděl, že „US armáda nemá vycvičené odstřelovače," a pokračoval poukazem, že zatímco FM 21-75 nastínil osmdesátihodinový výcvikový program pro četu odstřelovaču, velitelé tento požadavek „všeobecně ignorovali". Autor shrnuje postoj armády k odstřelovačům a končí slovy: „Nevyškolila odstřelovače v minulosti a nevyškolí je ani v budoucnosti."

V únoru 1957 článek v časopisu *Army* (Armáda) poukazoval na to, že v armádě nastal jen malý nebo žádný následný pokrok ve vývoji odstřelovaču. Podle autora článku *Využijme co nejlépe naše střelce* zůstali odstřelovači vzácností. Článek tvrdí, že „… většina rot ve skutečnosti neměla žádné náležitě vycvičené a kvalifikované odstřelovače."

Stejný časopis uveřejnil v červnu stejného roku článek, v němž se konstatovalo, že i kdyby armáda řádně cvičila své střelce, odstřelovači by neměli odpovídající pušku, se kterou by své řemeslo mohli provozovat. V článku s případným názvem *Zmodernizujte odstřelovači pušku* autor prohlašuje: „Naši odstřelovači jsou vybaveni provizorními zbraněmi!" Potom doporučuje, aby se přijala nová odstřelovači zbraň, která by přinesla „psychologicky nejstrašnější sílu v boji – přesně umístěnou kulku."
Dnes už vybledlá a zažloutlá zpráva z 19. dubna 1960, uložená v policích americké armádní válečné vysokoškolské knihovny v kasárnách Carlisle v Pennsylvánii, zřejmě prošla několika armádními velitelstvími bez komentáře, než našla odpočinek v archivech. Stav zprávy a její obsah jasně dokumentují názor armády na odstřelovače před vietnamskou válkou. Zpráva pod názvem *Odstřelovači, znovu je potřebujeme,* jejímž autorem je plukovník Henry E. Kelly, tvrdí, že „… odstřelovač zjevně není považován za podstatnou složku naší pěchoty. Odstřelovač v četě, ve skutečnosti pouze určený a speciálně vyzbrojený pěšák, byl vyřazen do budoucna ze střelecké čety. Stejně tak v bojové skupinové organizaci není žádná klausule pro oddělenou jednotku odstřelovačů."

Ti, kdo rozhodovali, nevěnovali Kellyho zprávě ani těm několika jiným zastáncům výcviku odstřelovačů žádnou pozornost, protože všeobecné plánování zůstalo zaměřeno na mechanizované bojiště. Důsledky tohoto

názoru byly dalekosáhlé. Tak například v polovině padesátých let se začal reorganizovat střelecký výcvik a běžné vzdálenosti nahradily na střelnicích (KD) větší vzdálenosti.

Od občanské války vojáci stříleli na terče s černým středem na stanovenou vzdálenost 100 až500 metrů. Na KD střelnicích se střelci učili zasáhnout to, na co mířili, a obávali se „mávnutí vedle“ – mávnutí červeného praporku totiž signalizovalo nezasažení cíle, který zvedali z ochranného zákopu vojáci. Skóre každého vojáka záviselo na tom, kde zasáhl terč – černý střed měl samozřejmě nejvyšší hodnotu bodů.[21]

Armáda nyní nahradila KD střelnice systémem cvičné střelby, sestávajícím z vytahování terčů různých velikostí, které se neočekávaně objevily v různých vzdálenostech a v náhodném sledu. Terče zůstaly vystavené pouze krátce a nutily střelce najít cíl, zamířit a vystřelit rychle – a často střílet z polohy vleže nebo vkleče, aby srazili vytažený terč a dostali body za zabití. Některé aspekty systému cvičné střelby dávaly smysl, protože vytahované terče se podobaly nepřátelským vojákům mnohem víc než KD terče s černým středem. Naneštěstí však nové postupy rychlé střelby nadále zhoršily dovednosti přesného střílení vojáků.

Masové vydávání nových pušek M14, které v roce 1957 začaly nahrazovat pušky M1 Garand, také vypovídá o malém zájmu o odstřelovače v armádě po korejské válce. Každá nová puška M14 měla žlábek a zapuštění pro šroub na levé straně lůžka hlavně pro montáž zaměřovacího dalekohledu nebo noktovizoru. Avšak vojenské služby nepřijaly podpěru, která by se na tuto novou pušku hodila.

První pokus přizpůsobit pušku M14 pro přesnější střelbu přišel v roce 1958, kdy kapitán Frank Conway z americké armádní střelecké výcvikové jednotky
(USAMTU) ve Fort Benningu v Georgii vymyslel vlastní způsob upevnění dalekohledu Weaver K-6 na dvě pušky M14. Conwayovým záměrem však nebylo změnit pušku M14 na odstřelovači zbraň, ale přizpůsobit ji pro mezinárodní střeleckou soutěž.

Koncem padesátých let většina vyšších vojenských velitelů chápala uniformované střelecké týmy jako luxus, který zbavuje jednotky velmi užitečných mladších důstojníků a seržantů a odvádí je od služby k cestám po světě, při nichž se zúčastňují střeleckých soutěží. Několik vnímavějších členů střeleckých týmů si uvědomilo, že ti, kteří chtějí rozpustit střelecké jednotky, ohrožují nejen jejich pozice, ale i dovednosti.

Podle Charlese Hendersona byl jedním z prvních střelců, který přišel se základním důvodem pro zachování střeleckých jednotek a jejich dovedností zasáhnout cíl na velkou vzdálenost hlavní rotmistr Arthur Terry, člen střeleckého týmu námořní pěchoty na Havaji. V časopisu *Odstřelovač námořní pěchoty* Henderson cituje Terryho, který říká velícímu důstojníkovi poručíku Jimu Landovi: „Jestliže nebudeme sloužit jako tým s puškou a s pistolí, skončíme tak, že ztratíme náš šťastný domov. Nebudou nás platit za to, abychom běhali po venkově a stříleli – musíme dělat něco, co stojí za ty peníze… mohli bychom dát týmu nový význam tím, že bychom prosadili, aby se na odstřelovače dívali jinak.“

Po několik dalších týdnů Land studoval historii odstřelovačů a vymyslel návrh, v němž doporučoval zahájit výcvik odstřelovačů. Land napsal článek *Zanedbané umění odstřelování,* který začínal slovy: „Existuje výjimečně přesná zbraň, která se dá převážet vrtulníkem, stará se sama o sebe a je dostupná pro velitele námořní pěchoty. Touto zbraní, která se dá snadno přizpůsobit jak útoku, tak obraně, je odstřelovači puška MIC se zaměřovacím dalekohledem M82 v rukou náležitě vycvičeného odstřelovače.“

Při prosazování svého návrhu dával Land do souvislosti úspěch odstřelovačů v předešlých konfliktech včetně citátů z knih Herberta W. McBridea a Nevillea A. D. Armstronga z 1. světové války a všímal si dostupné výstroje odstřelovačů. Land dostal povolení od svého bezprostředního vyššího velitelství, 1. brigády námořní pěchoty, aby začal s výcvikem odstřelovačů pro vybrané pěšáky přidělené na Havaji. Koncem roku 1960 Land a jeho havajský tým námořní pěchoty pro střelbu z pušky a pistole zahájil dvoutýdenní kurz pro odstřelovače na puškové střelnici Puuloa, blízko námořní letecké základny Barberš Point na Havaji.
První týden se výuka soustřeďovala na střelecké umění, druhý týden na chování v poli a na pozemní navigaci.

O rok později Land v rámci svého výcvikového programu pro odstřelovače prováděl pravidelné školení pro mariňáky přidělené na Havaj. Několik let to byl jediný formální výcvik odstřelovaču u sborů námořní pěchoty i v celých ozbrojených silách Spojených států. Výcvikový program dostal jen malou publicitu a zůstalo z něj málo oficiálních záznamů. Nejlepší popis Landova kurzu odstřelovaču pochází z tiskové zprávy vydané úřadem pro informační služby 1. brigády námořní pěchoty 26. ledna 1962, v níž se říká, že „… v současnosti existuje jen velmi málo tištěných informací o odstřelovacích a jejich metodách."

Tisková zpráva dodává, že školní instruktoři při výuce používali odkazové materiály jak z jiných zemí, tak své vlastní zkušenosti, stejně jako zkušenosti svých studentů, když je školili v odstřelovacích a průzkumnických metodách. Zprávu uzavírá skvělá představa odstřelovače té doby a její závěr je varováním před budoucností. „V tomto věku, kdy válka může začít stisknutím knoflíku," stojí ve zprávě, „ se málo myslí na obyčejného pěšáka, který nemá nic než desetilibrovou pušku a hodně odvahy. Ale dejte si pozor na odstřelovače – ten je smrtonosný."

KAPITOLA 6

ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU: US SBORY NÁMOŘNÍ PĚCHOTY

Osmého března 1965 přijely vedoucí složky 3. pluku 3. divize námořní pěchoty do Da Nangu jako první americké bojové jednotky na podporu Jižního Vietnamu v boji proti severovietnamské armádě (NVA) a jejímu spojenci – Vietkongu (VC). Od přistání v Da Nangu až do svého stažení z válečné zóny o více než pět let později mariňáci poznali, že ve Vietnamu probíhá jiný druh války, která vyžaduje neustálé přizpůsobování a inovace.

S výjimkou krátkých období tří neúspěšných větších ofenziv se příslušníci VC a NVA většinou vyhýbali boji. Bojovali pouze tehdy, jestliže k tomu byli donuceni, nebo pokud existovaly faktory příznivé pro jejich rychlé vítězství – dostatek času a vhodný terén pro únik. Tento typ války vynesl do popředí význam odstřelovače a jeho dovedností.

Komunisté přijali a praktikovali jednoduchou strategii. V roce 1952 strana Lao Dong, která vládla v Severním Vietnamu, oznámila svůj cíl: „ Konečným cílem vietnamského komunistického vedení je zavést komunistické režimy v celém Vietnamu, v Laosu a v Kambodži."

V roce 1957 Viet Minh – jak ti, kteří zůstali na jihu po rozdělení země, tak ti, kteří odešli na sever a později se vrátili – zahájil ozbrojené povstání proti vládě Diema. Tito „revolucionáři" si říkali Národní osvobozenecké fronta (antikomunisté je nazývali Vietkong) a během padesátých let přitvrdili své útoky.

Rok 1959 znamenal obrat. V lednu toho roku Ústřední výkonný výbor Severního Vietnamu vydal rezoluci číslo 15, která měnila strategii k Jižnímu Vietnamu z „politického boje" na „ozbrojený boj". V květnu téhož roku začala vláda Severního Vietnamu budovat zásobovací cestu, později známou jako Ho Či Minhova stezka, do Jižního Vietnamu. Využila k tomu síť silnic a pěšin v Laosu a Kambodži.

Aby dosáhli svého cíle, Ho Či Minh a jeho severovietnamská vláda pokračovali ve stejné strategii, kterou Viet Minh používal ke svržení Francouzů – tzv. třífázovou metodiku, původně vyvinutou Mao Ce-tungem pro komunistický převrat v Číně. Generál William C. Westmoreland, velitel amerických sil ve Vietnamu od roku

1964 do 1968, popsal třífázovou ofenzivu ve své knize *Vojenské zprávy*. Podle Westmorelanda „povstalci v první fázi zůstávají v defenzivě, ale pracují na tom, aby získali kontrolu nad obyvatelstvem a provádějí teroristické a guerillové operace. Ve druhé fázi se tvoří pravidelné vojenské síly, guerillové útoky zesilují a zaměstnávají izolované vládní vojáky. Ve stupňující se třetí fázi velké povstalecké vojenské jednotky pokračují v ofenzivě, aby porazily vládní velké jednotky a ovládli zemi i obyvatelstvo. Vietnamci kladou zřetel zejména na konečnou fázi „khoi nghai", všeobecné povstání, kdy se lidé teoreticky zvednou a svrhnou vládu."

Komunistický třífázový plán ovlivnily dvazávažné faktory. Prvním byla skutečnost, že místo aby dovolil samotným příslušníkům Vietkongu vést válku v Jižním Vietnamu, začal Severní Vietnam v roce 1963 posílat na jih poradce a v roce 1964 i pravidelné síly NVA. Druhý důležitý vliv na strategii VC/NVA měla trpělivost a houževnatost komunistů. Od začátku války Ho Či Minh tvrdil, že komunisté budou ochotně vést „dvacetiletou válku" a že revoluce není podnik na krátkou dobu.

Komunisté byli během konfliktu opravdu trpěliví a také soustavně úspěšní v realizaci první a druhé fáze své strategie. Přes ohromnou převahu Spojených států a Jižního Vietnamu v palebné síle, mobilitě a technologii, komunisté vedli guerillovou válku. Když shromáždili dostatek svých sil, prováděli v malém měřítku útoky na jednotky a základny. Kdykoli se cítili ohroženi, buď se stáhli do svých útočišť přes hranice do Kambodže nebo Laosu, nebo se převlékli do civilních šatů a zamíchali se mezi místní obyvatele.

I přes svou trpělivost se komunisté pokusili ještě před tím, než se Američané stálili a přenechali válku jižním Vietnamcům, při třech příležitostech převést svou ofenzivu do třetí fáze. V údolí la Drang v roce 1965, při ofenzivě *Tet* v roce 1968 a během východní ofenzivy v roce 1972 komunisté zjistili, že nemohou Američany porazit v trvalé válce a že všeobecná populace nepovstane, aby jim pomohla. Po každé porážce se rozptýlili, stáhli a čekali na lepší příležitost. Každá porážka zesílila potřebu trpělivosti a víru severovietnamských vůdců, že musí být ochotni přijmout porážku po dobu, po jakou budou Američané chtít bránit Jižní Vietnam.

Aby mohly čelit taktice nepřítele a aby se přizpůsobily náročnému terénu a počasí, začaly jednotky námořní pěchoty na všech úrovních okamžitě po svém příjezdu do Vietnamu upravovat taktiku. Od čet až po úroveň ozbrojených sil mariňáci začali měnit způsoby vedení operací, aby zajistili bezpečí pro sebe i pro své jihovietnamské spojence, zatímco současně přijímali všechna opatření, aby neutralizovali co možná nejvíce nepřátel. V kruté válce, kde se úspěch měřil na počet mrtvých nepřátelských těl, začali mariňáci společně s ostatními spojenci rychle přispívat k počtu zabitých příslušníků VC a NVA.

Dvě divize, dva další plukovní pozemní týmy a zesílené vzdušné křídlo námořní pěchoty, které nakonec do Vietnamu přišly, sloužily v I. sboru. Námořní pěchota s výcvikem ve vedení obojživelné války by se logicky nejlépe uplatnila v deltě řeky Mekong, tedy v oblasti IV. Sboru na jihu. Avšak v duchu pravdivého rčení, že Vietnam je ‚jiný druh války", strávila námořní pěchota celý konflikt v husté džungli a v horách na severu.

Důvody byly jednoduché – i když nelogické. V roce 1965 vypracovalo velení v Pacifiku (se základnou v Honolulu) plán pro „dočasné" podpůrné operace v Pacifiku, který počítal jako s počáteční vyloďovací silou s námořní pěchotou. Nedostatek přístavů na hluboké vodě pro I. sbor tento plán podpořil, protože námořní pěchota mohla být zásobována „přes pláž". V rychlém budování amerických sil ve Vietnamu pak už neměl nikdo čas ani chuť přesunovat jednotky z jednoho konce země na druhý.

Když začaly operace, dvě průzkumné roty sboru a dva divizní průzkumné prapory „přechytračily" protivníka jeho vlastní taktikou tak, že vysílaly malé hlídky a napodobovaly nepřítele. Průzkumné jednotky i roty pravidelné pěchoty značně spoléhaly na podporu dělostřelectva a leteckých sil a na jejich schopnost napadat nepřátelské cíle za hranicí dostřelu jejich organických ručních palných zbraní.

Až když se jednotky VC a NVA pokusily svou ofenzivu převést do třetí fáze, začaly prapory a pluky námořní pěchoty bojovat způsobem, který blízce připomínal konvenční válku. Jinak poznamenaly dlouhá období, kdy nepřítel zůstával v první a druhé fázi své strategie, malé operace proti guerillovým jednotkám, v nichž měli vedoucí skupin a velitelé čet velkou samostatnost.

Během těchto operací mariňáci zjistili, že jim chybí schopnost rychle napadnout nechráněné cíle na dálku větší než 500 až 600 metrů. Puška Ml4, základní zbraň pěchoty prvních jednotek námořní pěchoty ve Vietnamu, měla maximální účinný dostřel 460 metrů. Puška Ml6, původně zavedená v roce 1966 s tím, že do roku 1967 měla úplně nahradit Ml 4, měla údajně stejný účinný dostřel, ale vzhledem ke své konstrukci se ukázala jako mnohem účinnější v boji na vzdálenost 200 metrů nebo méně než na větší vzdálenost.

Masivní množství dělostřelectva a vzdušné podpory, přisunuté do válečného pásma, pocházelo ze zdrojů shromážděných pro použití v masivní pozemní válce v Evropě proti Sovětům. Protože však byl dostupný téměř neomezený zdroj výjimečně smrtonosných a přiměřeně přesných prostředků k napadání nepřátelských sil za hranicí dostřelu organických zbraní pěchoty, bylo to plýtvání.[22] Vpravdě žádný cíl nebyl tak bezvýznamný, aby si nezasloužil dělostřelecký nebo letecký útok nebo obojí. Pozemní velitelé, předsunutí dělostřelečtí pozorovatelé a letečtí pozorovatelé nedodržovali žádný rozpočet a neměli pochybností o nutnosti použít třeba i stovek dělostřeleckých granátů na jediného nepřátelského vojáka. Ozbrojené vrtulníky a stíhací letadla, která byla stále ve vzduchu, při mnohanásobných útocích odpalovaly rakety, svrhávaly pumy, napalm a vedly palbu z kulometů.

Problém s dělostřeleckou a leteckou podporou, kromě jejich výsledků s „přemírou zabíjení“, nespočíval v jejich dostupnosti, přesnosti nebo ochotě reagovat na potřeby pozemních velitelů, ale spíše v době, která byla třeba, aby se zbraně dostaly k cíli. Častým důvodem zpoždění byla nutnost získat povolení od sousedních jednotek, leteckých dispečerů a jihovietnamských úředníků. Další prodloužení doby reakce způsoboval požadavek bezpečnosti, který pozemní velitelé nazývají „označení kouřem“ – jediná rána nebo raketa od dělostřelectva, vrtulníků nebo předsunutých leteckých dispečerů – aby byla jistota, že cíle byly řádně identifikovány a zaměřeny. I když to obvykle trvalo jen minuty, často to nepříteli poskytlo dostatek času k tomu, aby se rozptýlil nebo zmizel v okolní džungli.

Protože bylo v sázce jejich přežití, příslušníci VC a NVA se rychle naučili odhadnout účinný dostřel pušek námořní pěchoty a používali krátké varování před dělostřeleckým a leteckým útokem, aby se vyhnuli tomu, že budou v době dělostřelecké palby nebo leteckého útoku v pásmech zasažení. Příslušníci námořní pěchoty na všech úrovních stále více frustrovala skutečnost, že pozorovali nepřítele za hranicí dostřelu normální pušky a neměli žádný účinný prostředek, s nímž by ho mohli okamžitě napadnout a zneškodnit. Netrvalo proto dlouho a „staří mazáci“ si vzpomněli na účinnost odstřelovačů v dřívějších konfliktech.

Když na jaře 1965 přijíždělo do Vietnamu stále více jednotek námořní pěchoty, bylo zjevné, že by odstřelovači mohli přispět k boji proti komunistům. Na začátku léta velitelé námořní pěchoty požadovali pro předsunuté bojové jednotky výstroj pro odstřelovače.[23] Plukovník Frank E. Garretson, velitel 9. pluku námořní pěchoty, se stal prvním vyšším důstojníkem, který usiloval o zavedení odstřelovačů do vojenských jednotek. Jeho velitel generálmajor Lewis W. Walt s ním souhlasil a koncem léta nařídil, aby byl u 3. divize námořní pěchoty zpracován program pro odstřelovače.[24]

Nejlepší popis prvních odstřelovačů námořní pěchoty ve Vietnamu pochází od majora Roberta A. Russella, který byl tehdy přidělen k pozemní bojové divizi z vývojového střediska invazních sil sborů námořní pěchoty v Quanticu ve Virginii. Krátce po svém návratu z Vietnamu v roce 1967 Russell během svých návštěv ve školách námořní pěchoty a armády a výcvikových střediscích vysvětloval, že generál Walt ho pověřil úkolem zajistit výcvik odstřelovačů a řídit zajišťování pušek, dalekohledů a ostatní výstroje.

Podle Russella mu generál Walt, kromě urychlení zásobovacího systému, který dodával výstroj, a požadavku na velitelství v Quanticu o urychlené vytvoření doktríny odstřelovače, nechal volnou ruku na vytvoření programu pro odstřelovače. Ve svých pozdějších proslovech Russell vzpomíná, že i když v té době měl pouze hodnost kapitána, byl ponechán sám sobě. Pokyny důstojníka z operačního oddělení 3. divize námořní pěchoty plukovníka Dona P. Wyckoffa byly jednoduché a přímé: „Vy jste Russell? Dobrá. Zahajte školu pro odstřelovače. Dejte mi vědět, až budete připraven začít.“

Walt vybral pro „start školy pro odstřelovače“ správného důstojníka. Russell, rodák z Visty v Kalifornii a veterán tří válek, strávil většinu svého dvaadvacetiletého služebního pobytu u sborů na střelnicích a jako člen různých střeleckých týmů. V několika pozdějších rozhovorech Russell prohlásil: „Celá léta jsem zdůrazňoval skutečnost, že účelem zbrojních soutěží u sborů námořní pěchoty (každoroční střelecké soutěže) je zdokonalit mariňáky v boji.“

Ve Vietnamu měl Russell příležitost prokázat, že dovednosti, kterým se naučil při soutěžním střílení, může úspěšně přizpůsobit bojišti. Zatímco divizní štáb posílal žádosti o výstroj, Russell využíval svou neomezenou plnou moc k zajištění personálu pro svůj tým. Jak Russell řekl: „Nemohl jsem mít větší štěstí. U sborů námořní pěchoty náhodou bylo pět nejlepších vyznamenaných střelců, kteří sloužili u různých skupin divize. Znal jsem je dobře. V té chvíli jsem věděl, že máme vyhráno.“

Starší seržant z těch pěti, a proto poddůstojník, který měl na starosti školu pro odstřelovače, byl vrchní seržant George H. Hurt, dvaačtyřicetiletý voják z Bristolu ve Virginii, veterán sedmnáctiletého soutěžního střílení z pušky a pistole. K Hurtovi se připojil dělostřelecký seržant Marvin C. Lange (pětatřicetiletý), štábní seržant Donald G. Barker (čtyřiatřicetiletý), seržant James R. Bowen (osmadvacetiletý) a seržant Robert L. Goller (šestadvacetiletý). Všichni čtyři získali diplomy v národních i mezinárodních střeleckých soutěžích. Lange navíc nosil Bronzovou hvězdu s bojovým „V“ za statečnost z korejské války.

Když dal Russell dohromady svůj instruktorský tým a logistický systém opatřil výstroj, začaly mezi Vietnamem, velitelstvím v Pacifiku a Washingtonem cestovat dokumenty na podporu zavedení odstřelovačů u námořní pěchoty. Ty někdy vyprovokovaly akci, v jiných případech potvrdily nebo schválily už provedené kroky. Potřeba odstřelovačů a Russellovo nadšení občas pokrok v papírech předběhly. I když Russell začal práci o několik týdnů dříve, první oficiální dokument, který se zmiňuje o „Výcviku průzkumníků-odstřelovačů“, má datum 17.září 1965.

Russell shromáždil svůj tým na velitelství 3. divize námořní pěchoty v Da Nangu a v polovině září dostal dostatečný počet pušek Winchester model 70 s osminásobnými zaměřovacími dalekohledy Unertl, aby mohl zahájit výcvik.[25] Při prvních setkáních si Russell a jeho seržanti uvědomili, že sice znají hodně o střeleckém umění, ale málo o skutečném odstřelování. Protože existující literatura o odstřelování nestačila k doplnění jejich zkušeností, Russell pochopil, že jedinou cestou k získání odbornosti odstřelovače je vzít tým do pole a pronásledovat nepřítele.

Budoucí instruktoři odstřelovačů začali u jednotek pěchoty operovat koncem září v písečné a křovinaté oblasti džungle asi padesát pět mil jižně od Da Nangu
(poblíž Chu Lai). Potom se přesunuli čtyřicet pět mil na sever od Da Nangu, aby procvičovali své dovednosti v horách a planinách kolem Hue a Phu Bai. Během šesti týdnů operací Russell a jeho tým vyvinuli, zacvičili a zdokonalili taktiku odstřelovače, kterou později učili ve škole a kterou odstřelovači námořní pěchoty používali až do konce války. Russellův tým se během tohoto výcviku naučil své řemeslo dobře a několikrát úspěšně napadl nepřítele. Russell a další členové týmu přiznávají první oficiální smrtelný zásah štábnímu seržantovi Donu Barkerovi.

Když se Russell začátkem listopadu vrátil do Da Nangu, hlásil, že jsou připraveni zahájit výcvik odstřelovačů. Velitelství divize se obrátilo na dobrovolníky z praporů pěchoty. Požadovalo, aby uchazeči byli bojoví veteráni, kvalifikovaní jako odborníci při poslední střelbě na střelnici a aby je doporučili velitelé rot. Russell mezitím zařídil, aby mohl jako výcvikové středisko používat puškovou armádní střelnici Vietnamské republiky (ARVN), známou jako Hoa-Cam (blízko kóty 327, několik mil jižně od Da Nangu).

Střelnice ARVN měla několik nedostatků. Protože byla navržena pro základní střelbu puškou, nejvzdálenější terče byly pouze 300 metrů od palebné čáry. Za nimi byla hustá sloní tráva a džungle. Russell si vyžádal buldozer a muže z blízkého pobřežního praporu a nechal střelnici vyčistit do vzdálenosti 1000 metrů. Potom sesbíral v jídelně plechovky od konzerv, kontejnery na munici a všechno možné, co mohlo posloužit jako terč.

Druhý nedostatek střelnice ARVN spočíval v tom, že ji mariňáci mohli využívat pouze tři dny v týdnu. Russell tedy musel znovu přistoupit k úpravám. Místo týden dlouhého kurzu, který tým potřeboval, měl celý výcvikový program odstřelovačů trvat pouze tři dny. První den instruktoři vydali frekventantům zbraně a dalekohledy a ti se dále orientovali ve výstroji. Druhý den zahrnoval předváděcí střelby podle osnov a pak frekventanti absolvovali tzv. „palbu nasucho". Celý třetí den byl věnován nácviku střelby do terčů na různou vzdálenost.

Spolu s testováním osnov pro výcvik odstřelovačů Russell a jeho štáb sestavili i postupy, které zůstaly platné do konce války. V popředí těchto postupů bylo spojení muže a pušky. Puška vydaná každému proškolenému odstřelovači zůstala jeho zbraní, i když se vrátil ke své jednotce, a zůstala v jeho vlastnictví, dokud byla schopná služby a dotyčný sloužil v zemi.

Během počátečních třídenních kurzů Russell a jeho štáb školili dobrovolníky z pluků pěchoty 3. divize námořní pěchoty. Russell později připustil, že během počátečních kurzů se kladl důraz spíše na kvantitu než na kvalitu, ale že tento krátký kurz stále ještě produkoval dobré střelce.

Je důležité potvrdit, že Russell se svým týmem organizoval, připravoval a prováděl výcvik uprostřed stupňujících se bojů. Ani dostřel jejich pušek je bezpečně nechránil před útokem nepřítele. 1 přes strohé a nebezpečné podmínky však Russellova škola pro odstřelovače poskytla výcvik a zbraně, takže se do pole dostali přiměřeně kvalifikovaní střelci, kteří vyhovovali potřebám bojových velitelů.

V průběhu války výcvik odstřelovaču u námořní pěchoty pokračoval rychlejším tempem, a to ještě předtím, než mohla skupina úředníků v zázemí zpracovat papíry, které by výcvik autorizovaly nebo zaznamenávaly. Uprostřed boje, jehož četnost a intenzita narůstaly, bylo malému výcvikovému program pro odstřelovače věnováno málo pozornosti – jak v té době, tak i v pozdějších oficiálních studiích.[26]

V devíti chronologických zápisech, které pořídila historická a muzejní divize sborů námořní pěchoty o konfliktu v jihovýchodní Asii, připravovaných během dekády, která následovala po vietnamské válce, je zmínka o odstřelovacích vzácná. Spis *US námořní pěchota ve Vietnamu: přistání a soustředění, (1965)* věnoval odstřelovačům pouze tři odstavce. Stať ve spisu z roku 1965 na konci studie poznamenává, že 14. října „byl vytvořen tým odstřelovaču u US sborů námořní pěchoty v Hue-Phu Bai TAOR (přidělená taktická oblast). Tým používal pušky Winchester model 70 se zaměřovacími dalekohledy 8-Unertl a během prvního ověřování nové taktiky zabil dva příslušníky Vietkongu na vzdálenost více než 700 yardů."

Jediný odstavec o vývoji odstřelovaču uvnitř textu studie vysvětluje: „Mariňáci experimentovali se speciálně vycvičeným a vyzbrojeným týmem odstřelovaču**.** Bylo vybráno padesát nejlepších střelců z každého pluku. Tito vojáci byli rozděleni do čtyřčlenných týmů a vyzbrojeni puškami Winchester model 70 se zaměřovacími dalekohledy. Během listopadu a prosince operovalo v taktických oblastech přidělených námořní pěchotě 20 až 30 týmů odstřelovaču." Paragraf končí následujícími slovy: „Dne 23. listopadu tým odstřelovaču zabil v Phu Bai dva příslušníky Vietkongu a zranil dalšího na vzdálenost více než 1000 metrů.

Zatímco mezi příslušníky VC a NVA už musely kolovat zprávy o tom, že námořní pěchota má odstřelovače schopné zabíjet na velkou vzdálenost, do Států se o odstřelovacích námořních pěchoty dostalo jen velmi málo informací.

Třetího listopadu 1965 veřejný informační úřad Vojenského pomocného velení Vietnam (MACV) vydal zprávu, že devadesát dva muži 3. divize námořní pěchoty byli vycvičeni a vyzbrojeni jako odstřelovači. Tato zpráva vzbudila malý zájem medií. Až o šest měsíců později se začaly objevovat články o odstřelovačích ve vojenských a civilních časopisech včetně *Marině Corps Gazette* (Noviny sborů námořní pěchoty), *Leatherneck (Kožený* krk, t.j, mariňák), *Saigon Observer* (Saigonský pozorovatel) a *American Rifleman* (Americký střelec). Většina těchto článků se soustředila spíše na Russella a jeho instruktory než na skutečné operace odstřelovačů v boji.

První úspěchy odstřelovačů přinesly oficiální uznání a pověření k pokračování. Dne 29. prosince 1965 podepsal velitel sborů námořní pěchoty dopis, který schvaloval organizaci čet odstřelovačů v každém pluku pěchoty a průzkumném praporu. Podle toho dopisu měly čety odstřelovačů zjistit pozici nepřítele a zničit ho

přesnou palbou a ničit nebo neutralizovat nepřátelskou živou sílu, která bránila vlastním vojskům v postupu do cílové oblasti, a zabránit pohybu nepřítele v TAOR (přidělené taktické oblasti).

Spolu se schválením čet odstřelovačů přišly další požadavky na výstroj a výcvik. V prosinci začal Russell se svým štábem zvyšovat počet tříd odstřelovačů. Během několika prvních měsíců roku 1966, kdy pluky žádaly volná místa pro dobrovolníky, kteří by tvořili jejich čety odstřelovačů, přesáhla poptávka možnosti. Podle účastníků navštěvovala skupina třiceti tří mužů ze 3. pluku námořní pěchoty výcvik odstřelovačů v prosinci 1965 a vrátila se ke své jednotce v lednu 1966. Čtvrtý pluk námořní pěchoty organizoval svou četu v přibližně stejné době, ale neexistuje žádný oficiální záznam o tom, který pluk poslal do pole první četu odstřelovačů námořní pěchoty ve vietnamské válce.

V pozdějším rozhovoru Russell vzpomíná, že úsilí školy odstřelovačů může být nejlépe popsáno jako neformální a že on a jeho štáb v té době dbali více na produkování vycvičených odstřelovačů než na zaznamenávaní historie. Russell uchovával záznamy školy odstřelovačů 3. divize námořní pěchoty v dřevěné bedně, která však zmizela.

Po dokončení svého turnusu ve Vietnamu v roce 1966 se Russell, tehdy v hodnosti major, vrátil do Spojených států, aby pokračoval v obhajobě operací odstřelovačů jako pracovník Vývojového střediska pozemních sil v Quanticu. Kromě přednášek o pokroku ve výcviku a použití odstřelovačů ve Vietnamu začal Russell psát první oficiální manuál pro výcvik odstřelovačů v historii sborů námořní pěchoty.[27]

Když v srpnu 1965 přijelo velení 1. divize námořní pěchoty do Vietnamu, rychle zjistilo, že potřebuje odstřelovače stejně jako jejich druhové ve 3. divizi. Některé roty s sebou přivezly odstřelovači pušky a označily své nejlepší střelce jako odstřelovače. Divize se ale až do roku 1966 nesnažila zavést ani formální výcvik odstřelovačů. To se změnilo, když se ujal velení generálmajor Herman Nickerson ml. Nickerson obhajoval stanovisko, že k úspěšnému boji proti VC a NVA musí mariňáci přijmout guerillovou taktiku a postupy boje. Kromě toho, že kladl důraz na použití průzkumných jednotek praporu a sboru, Nickerson pevně věřil v účinnost přesného střeleckého umění.

Aby dal podnět k výcviku odstřelovačů, Nickerson oslovil kapitána Jima Landa, zakladatele školy odstřelovačů na Havaji. V srpnu 1966 Land velel zásobovací rotě v Camp Butleru na Okinawě a generál Nickerson se na tomto ostrově zastavil pro stručné pokyny během své cesty to Vietnamu, kde se měl ujmout velení 1. divize. Při náhodném setkání nabídl Nickerson Landovi možnost se k němu připojit a organizovat a cvičit odstřelovače divize, protože si byl vědom Landových zkušeností jako střelce.

Land, který asistoval při obstarávání zbraní a výcvikového materiálu pro Russella, přijel do Vietnamu až v říjnu. Přivezl s sebou seznam všech soutěžních střelců, kteří na bojišti působili. Kapitán zjistil, že mnoho mužů na jeho seznamu už slouží ve škole pro průzkumníky-odstřelovače 3. divize, ale i tak byl schopen shromáždit skupinu zdatných střelců. Vrchní seržant Donald L. Reinke se k Landovi připojil jako starší poddůstojník spolu s dělostřeleckým seržantem Jamesem D. Wilsonem, štábním seržantem Charlesem A. Robertsem a seržantem Carlosem N. Hathcockem. Všichni byli zkušení soutěžní střelci, ale pouze Hathcock, který se brzy měl stát legendárním v análech vietnamských přesných střelců, měl za sebou předchozí výcvik odstřelovačů. Mladý seržant ve skutečnosti vyšel z druhé třídy odstřelovačů organizované Landem na Havaji.

Land vybudoval svůj výcvik pro průzkumníky-odstřelovače na velitelství divize. Jako svoji kancelář zde používal přepravní kontejner. Jakmile shromáždil svůj štáb a dostatečnou výstroj, přenesl svou školu na kótu 55, asi sedm mil jižně od Da Nangu. Podobně jako Russell u 3. divize se i Land a jeho instruktoři sami cvičili ve své specializaci tím, že se účastnili probíhajících bojových operací.

Kóta 55 ležela uprostřed oblasti hustě zalidněné příslušníky Vietkongu. Zastavit palbu nepřátelských odstřelovaču, jež znepokojovala mariňáky, kteří obsadili kopec, bylo prvním cílem nově zformovaného štábu školy odstřelovaču 1. divize. V říjnu 1966 začal Land se svými odstřelovači doprovázet pěší hlídky a vybudovali

si na kótě 55 pozorovací posty, z nichž napadali nepřátelské střelce a mohli usměrňovat dělostřeleckou palbu na podezřelé nepřátelské lokality.

Land a jeho muži se učili rychle. V prvním měsíci operací snížili počet případů nepřátelské palby na kótu 55 ze třiceti denně na pouhých několik za týden. Kromě svého úspěchu získal Land a jeho poddůstojníci informace a zkušenosti, které potřebovali, aby mohli zahájit výcvik nových odstřelovačů.

Zhruba měsíc potom, co Land shromáždil své instruktory, zahájila činnost třída odstřelovačů 1. divize námořní pěchoty na střelnici Hoa-Cam, o kterou se dělila se školou odstřelovačů 3. divize námořní pěchoty. Jeden týden Land a jeho štáb věnovali přípravě frekventantů ke střelbě a využívání ostatních potřebných dovedností průzkumníka-odstřelovače. Druhý týden výcviku byl věnován „práci v terénu“, kdy byl nový průzkumník-odstřelovač vysílán na mise do okolního terénu a na kótu 55.

Začátkem roku 1967 už absolventi Landova kurzu pro odstřelovače operovali v 1. divizi. Noviny sil námořní pěchoty *Sea Tiger* (Mořský tygr) z 1. února 1967 přinesly na první stránce titulek: Průzkumníci-odstřelovači 1. divize zabíjejí dva příslušníky Vietkongu za den. Výcvik na střelnici Hoa-Cam pokračoval, zatímco Land přesunul své instruktory k velitelství pluku, aby cvičili nové odstřelovače a pomáhali obnovit dovednosti u těch, kteří už v poli operovali.

Provoz škol pro průzkumníky-odstřelovače 1. a 3. divize námořní pěchoty pokračoval po zbytek účasti sborů námořní pěchoty ve vietnamské válce. Potřeba vycvičených střelců však převyšovala kapacitu škol. Vážná i menší zranění, nemoc a třináctiměsíční turnus služby často odčerpávaly řady odstřelovačů rychleji než divizní školy stihly vycvičit nové. Sbory zjistily, že školy v zemi, kde se bojuje, nejsou schopny udržet krok s poptávku, a na podzim roku 1966 udělily právo zřídit školu pro průzkumníky-odstřelovače v Camp Pedletonu v Kalifornii. Absolventi této školy se brzy připojili ke svým druhům při operacích proti VCaNVA.

Operace odstřelovačů námořní pěchoty ve Vietnamu probíhaly od doby jejich příjezdu až do odjezdu z válečné zóny. Jednotky námořní pěchoty přijely do Vietnamu bez odstřelovačů, odstřelovači výzbroje, výcviku a pověření pro jednotky odstřelovačů. Za méně než rok vznikla v každé divizi škola odstřelovačů; každý pluk měl operační četu odstřelovačů a rozmanité odstřelovači zbraně, dalekohledy a jinou výstroj; velitel sborů námořní pěchoty vydal ke všemu pověření ve svém rozkazu. Starý koncept se tak přizpůsobil boji s novým nepřítelem.

KAPITOLA 7

ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU: US ARMÁDA

Dva měsíce poté, co pluk námořní pěchoty přistál ve Vietnamu, začaly do země přijíždět jednotky americké armády. Když byla 7. srpna 1964 v Tonkinském zálivu přijata rezoluce, sloužilo ve Vietnamu méně než 24 000 Američanů. Koncem roku 1965 se toto číslo zvýšilo na 184 000 a stále rostlo, až v roce 1968 dosáhlo 536 000 mužů.

Když 7. května 1965 přijela ze základny na Okinawě do Vietnamu 173. vzdušná výsadková brigáda, představovala pouze jednu ze tří jednotek americké armády, které byly speciálně vycvičené pro operace v džungli.[28] Výsadkáři ze 173. brigády však měli stejné nedostatky, jaké měli jejich kolegové z námořní pěchoty a každá armádní jednotka, která následovala po nich – žádná do Vietnamu nepřivezla vyzbrojeného a vycvičeného odstřelovače.

Armádní jednotky přicházející do Vietnamu se toho musely hodně učit, aby mohly úspěšně bojovat s příslušníky Vietkongu a pravidelnými vojáky severovietnamské armády. Polní velitelé, podobně jako u námořní pěchoty,

rychle pochopili potřebu přesné palby na velkou vzdálenost, která by napadala vzdálené cíle a poskytovala možnost útočit na odstřelovače protivníka. Několik jednotek požadovalo modely C a D pušky Ml se zaměřovacím dalekohledem nebo chtělo, aby jejich nejlepším střelcům byly vydány pušky M14. Někteří důstojníci a řadoví muži si nechali z domova od rodin nebo přátel poslat prospekty loveckých zaměřovačích dalekohledů s dvojnásobným nebo trojnásobným zvětšením, které se hodily na nově vydávané pušky M16. Mnoho z těchto improvizovaných odstřelovačů bylo pozoruhodně úspěšných. V roce 1966 měl jeden poručík 25. divize na kontě více než padesát jednotlivých nepřátel zabitých puškou Ml6 se zaměřovacím dalekohledem.

Typičtější však byly zkušenosti Jamese W. Sotherlanda z Glen Allen ve Virginii. Jako pěšák přidělený k 1. praporu 8. jezdeckého pluku 1. jezdecké divize v oblasti Bong Song v provincii Binh Dinh zažil značnou frustraci. Vzpomíná: „Stalo se, že jsme pozorovali nepřátelské vojáky ve vzdálenosti několik stovek metrů a naše pěchota je nemohla na tuto dálku s našimi puškami Ml6 napadnout. Přičítal jsem to špatnému stavu zbraní, které jsme tehdy měli k dispozici, nedostatečnému střeleckému výcviku a nedostatku pořádných zbraní, s nimiž bychom mohli napadnout nepřítele na vzdálenost 300 až 600 metrů.

Po šesti měsících v poli Sotherland, tehdy seržant a velitel čety, našel dvě pušky Ml4 zabavené z nepřátelského skladiště zbraní, které neměly registraci žádné americké jednotky. Jednu z pušek vyměnil s přednostou intendanční služby za náhradní díly, zásobníky a čisticí prostředky pro druhou pušku. Sotherland říká: „Můj otec mi poslal zaměřovači dalekohled Weaver 6X a držák. Přiměl jsem zbrojmistra, aby mi namontoval operu a dalekohled.“

Sotherland ale rychle zjistil, že má se svoji domácí odstřelovači puškou problémy. „Jen po několika týdnech v poli se můj dalekohled Weaver začal rozpadat. Horizontální nitka začala být neviditelná a čočky byly většinou zamlžené. Opera nedržela nulu. S váháním jsem si nechal poslat Ml 6 a odložil pušku Ml 4, na kterou jsem byl tak hrdý.“

Během počátečních dvou let bojů ve Vietnamu neexistoval žádný armádní program ani výcvik odstřelovačů. Prvním oficiálním důkazem, že armáda vůbec uvažuje o použití odstřelovačů v jihovýchodní Asii, je dopis brigádního generála E. L. Muellera, ředitele doktríny a systémů oddělení armádního úřadu vývoje ozbrojených sil.

Desátého ledna 1966 generál Mueller napsal veliteli sborů námořní pěchoty, že si všiml zprávy datované dnem 3. listopadu předešlého roku o použití odstřelovačů ve 3. divizi námořní pěchoty. Mueller píše: „Je prováděna rešerše, která určí, zdaje žádoucí revize současné doktríny armády o odstřelování a odstřelovacích puškách v souvislosti se současnými operacemi ve Vietnamské republice. Žádám o váš komentář k použití odstřelovačů spolu se statistickými údaji o jejich využití ve Vietnamu.“

Sbory námořní pěchoty odpověděly 28. ledna 1966 krátkým přehledem o úsilí kapitána Russella, který začal s výcvikem odstřelovaču, a dodaly, že absolventi školy odstřelovaču používají pušky Winchester model 70 a M1D. Přestože námořní pěšáci poukazovali nato, že první zkušenosti z použití odstřelovaču v boji jsou pozitivní, armáda se hýbala pomalu. Příštích čtyřiadvacet měsíců studovala systémy odstřelovacích zbraní pro službu ve Vietnamu, ale nepodnikla žádné přímé kroky, aby potenciálním odstřelovačům poskytla zbraně nebo výcvik.

Oficiální doktrína pro použití odstřelovaču během prvních let nasazení americké armády ve Vietnamu zůstala beze změn tak, jak byla sestavena v sériích polních manuálů (FM) a technických manuálů (TM), které pocházely z doby 2. světové války. Vydání FM 21-75 „Bojový výcvik individuálních vojáků a hlídkování“ v roce 1962 obsahovalo osm stran odstřelovači dokríny.[29] Odstavec 90 poznamenává: „Odstřelovač je odborný střelec vycvičený v metodách operací individuálního vojáka a přidělený na odstřelovači mise.“ Jinými slovy, odstřelování zůstalo pro obyčejného střelce v každé skupině nebo četě „službou navíc“.

Je zajímavé, že jak potřeba psaných směrnic o odstřelovacích vzrostla a boj ve Vietnamu se stupňoval, armáda jich vydala méně než během mírových let.

První publikace, které vyšly v roce 1944, obsahovaly polní manuály o pušce Ml a kapitolu o použití a péči o odstřelovači modely C a D. Vydání FM 23-5 z roku 1958, „Americká puška ráže.30 Ml,“ obsahovalo více než

čtyřicet stran informací a obrázků o používání a péči o odstřelovači modely pušky Ml. Ale další vydání FM 23-5, publikované v květnu 1965, tedy ve stejném měsíci, kdy 173. výsadková brigáda přiletěla do Vietnamu, úplně vynechalo odkazy na odstřelovači pušky.

Ještě více než rok potom, co armádní jednotky začaly bojovat ve Vietnamu, oficiální doktrína stále vylučovala jakýkoli požadavek na výcvik odstřelovaču. Polní manuály pro střelecké čety a pro bojové nasazení rot nebraly ohled na výcvik odstřelovaču. Těch několik odkazů, které se zmiňovaly o odstřelovacích, navíc poskytovalo protichůdné informace. ATP (Armádní výcvikový program) 7-18-1 uváděl požadavek minimálně na tři odstřelovače na pěší četu, ale tehdy běžná tabulka organizace a výzbroje (TOE) – oficiální dokument, podle něhož se přiděloval personál a výzbroj pro každou jednotku – neměl žádnou klauzuli o odstřelovacích a jejich výzbroji.

V prosinci 1966 uveřejnilo oddělení armády manuál FM 23-71 „Střelba z pušky“, kde se opakovalo hodně z ATP 7-18-1. Manuál obsahoval kapitolu
O „střelbě na vyšší úrovni“ a o nasazení odstřelovačů a uváděl, že ke každé skupině pěchoty by měl být přidělen jeden odstřelovač. Přesto ale armáda nevydala žádné skutečné pověření pro odstřelovače, jejich výzbroj ani výcvik.

Uprostřed bojových operací měli polní velitelé ve Vietnamu málo času na autory manuálů nebo vývoj doktríny ve Státech. Stále posílali do pole několik odstřelovacích zbraní, které byly dostupné, a používali je ve svých operacích na základě metody pokusů a omylů. Když se však válka rozšířila, potřeba vycvičených a řádně ozbrojených odstřelovačů se stala zjevnou pro armádní velitele na všech úrovních.

Uvážíme-li roztříštěnost a nedostatek orientace na odstřelovači personál a výzbroj během prvních dvou let války, armáda, když konečně zahájila oficiální činnost, přistupovala k této záležitosti pozoruhodně organizovaným způsobem. Dne 23. února 1967 vydalo Velitelství americké armády ve Vietnamu (USARV) „Instrukce“ pro armádní koncepční tým ve Vietnamu (ACTIV) s úkolem určit organizační a materiální požadavky pro operace odstřelovačů amerických armádních jednotek ve Vietnamské republice.“ ACTIV se začal okamžitě dotazovat polních velitelů a shromažďovat potřebné údaje. Brzy zaznamenal, že několik jednotek provádí omezené odstřelovači operace
1 přes nedostatek řádného vyzbrojení. Členové týmu došli k závěru, že nejsou dostupné dostatečné údaje, na jejichž základě by se daly určit budoucí materiální a organizační požadavky. Aby opatřili další informace, na jejichž základě pak udělají svá rozhodnutí, kontaktovali členové ACTIVu americkou armádní střeleckou výcvikovou jednotku (USAMTU) ve Fort Benningu v Georgii, aby jim pomohla zabezpečit další výzbroj odstřelovačů, referenční materiál a poradenství.[30]

Devatenáctého dubna 1967 vydalo USARV zprávu připravenou ACTIVem pro větší bojové jednotky po celé zemi a oznámilo plány hodnocení odstřelovacích operací a zbraní ve Vietnamu. Jednotky byly informovány, že dostanou dva modely pušky M14 se zaměřovacími dalekohledy spolu s puškou Winchester model 70 a zaměřovači dalekohledy Realist pro pušky Ml 6, a byly vyzvány, aby je zhodnotily. Zpráva také každé jednotce nařizovala zpracovat svůj vlastní výcvikový program, organizaci a plány zaměstnání.

V dubnu a květnu došla výzbroj pro odstřelovače k 1., 4., 9. a 25. divizi pěchoty, I. jízdní divizi, 1. brigádě, 101. vzdušné výsadkové divizi a 196. a 199. brigádě lehké pěchoty. Výcvik probíhal v červnu a červenci.

173. vzdušná výsadková brigáda sice dostala výzbroj pro odstřelovače, ale nevydala ji ani neprováděla výcvik v době, kdy se shromažďovaly potřebné údaje. Ve zprávě zaslané USARV velitel 173. brigády vysvětloval, že operační závazky, výměny mužstva a povaha jejich operační oblasti vylučuje výcvik a zaměstnání odstřelovačů.[31]

Shromaždování dat probíhalo od července do října 1967 a souhrn odstřelovacích aktivit byl měsíčně odesílán každou divizí i samostatnou brigádou do ACTIVu. V posledním měsíci testu ACTIV rozeslal dotazníky a dostal písemné odpovědi od dvanácti velitelů brigád, čtrnácti velitelů praporu, čtyřiceti osmi velitelů rot, čtyřiceti tří velitelů čet a osmdesáti sedmi jednotlivých odstřelovačů.

Výsledky tohoto rozsáhlého testu – pozoruhodného svým rozsahem, zvláště když uvážíme, že byl prováděn uprostřed bojů – byly analyzovány a shromážděny štábem ACTIVu pod velením podplukovníka Davida S. Moora, který byl důstojníkem projektu. Dne 23. února 1968, tedy přesně rok po dopise USARV, který nařídil studii, ACTIV zveřejnil svá zjištění v utajené zprávě s názvem „Odstřelovači operace a výzbroj odstřelovačů."

Podle této zprávy věnovaly bojové jednotky, které se testu účastnily, 7512 dnů, přepočtených na jednoho člověka, skutečným operacím odstřelovačů. To mělo za následek 124 zásahů, které přinesly čtyřicet šest mrtvých nepřátel a dalších devět zraněných. „Nejvyšší poměr KIA (počet zabitých v akci) k takto stanoveným dnům," udávala zpráva, „nastával u jednotek, které operovaly především ve středních vysočinách, pobřežních planinách a na jižní části severních vysočin Vietnamské republiky. K nejnižšímu poměru KIA k těmto dnům docházelo u jednotek nasazených hlavně v nížinatých oblastech severně od Saigonu a jižně od středních vysočin."

Zpráva poznamenává, že hlavní vliv na úspěch odstřelovačů měl terén a vegetace. Pokud jde o vzdálenost, akce odstřelovačů se různily od pouhých 200 metrů u jednotek sloužících v džungli až k 900 metrům u jednotek nasazených v mnohem otevřenějších pobřežních planinách. Zpráva končila závěrem, že většina amerických jednotek ve Vietnamu mohla mít prospěch z přidělených odstřelovačů a že téměř 80 procent dotázaných důstojníků program podporovalo. Zpráva také hodnotila pušku Ml 4 jako adekvátní odstřelovači zbraň a říkala, že zkoušené dalekohledy se ukázaly jako uspokojivé. V závěrečné analýze ACTIV hlásil, že „adekvátní US armádní výcvikový program odstřelovaču neexistuje" a že „chybí definitivní doktrína o zaměstnání odstřelovaču."

Kombinací více než třiceti pěti stránek analýzy rozhovorů a výsledků testu ACTIV doporučil: (1) Samostatné divize a brigády mají schválenou odstřelovači výstroj a k tomu zbraně TOE (pro použití v taktických operacích); (2) organizace má být pro operace odstřelovaču přizpůsobena potřebám divizí a brigád podle jejich požadavků; (3) zpřesněná puška M14 je určená jako standardní odstřelovači puška ve Vietnamu; (4) je určen standardní odstřelovači zaměřovači dalekohled; (5) jednotkám ve Vietnamu bude poskytnut výcvikový program pro odstřelovače; a (6) rozšířená doktrína pro použití odstřelovaču bude zpracována a zahrnuta v patřičných polních manuálech."

Velitelství USARVu zprávu ACTIVu schválilo a předalo ji vrchnímu veliteli americké armády v Pacifiku. Schválení USARV také znamenalo, že úřad pro armádu převzal odpovědnost za sestavení „doktríny tak, aby byly sestaveny příslušné polní manuály pro použití odstřelovaču" a poskytlo program pro výcvik odstřelovaču, který by zahrnoval plán lekcí.

Než USARV předalo zprávu dál, v celém jižním Vietnamu vypukla ofenziva *Tet,* až do té doby největší ofenziva nepřítele. Oficiální stopa spisu „Odstřelovači operace a výzbroj odstřelovaču" se zastavila na Havaji v hlavním štábu velení US armády v Pacifiku, přestože podle rozdělovníku na dokumentu se měly jednotlivé kopie rozeslat na různé úřady ministerstva obrany, spojené hlavní štáby, každému vyššímu velení US armády, škole a středisku, a také námořnictvu, letectvu a sborům námořní pěchoty. Neexistuje žádný důkaz o tom, že by proběhla nějaká oficiální akce, kromě doručení zprávy na Havaj.

Ofenziva *Tet* zřejmě zaujala primární pozornost všech amerických vojenských velitelství po několik příštích měsíců. Mnoho účastníků studie o odstřelovacích se buď stalo obětí ofenzivy, nebo se vyměnilo, protože byli přiděleni jinam dříve, než mohlo dojít k další akci. Tyto faktory spolu se skutečností, že odstřelovači neměli žádného důstojníka vyšší hodnosti, který by podporoval jejich případ, měly za následek erozi základu specializace přesné střelby, který byl položen ACTIVem během hodnocení.

Ale právě když hrozilo, že se věci vrátí do stavu před ACTIVem, dostal program armádních odstřelovaču podporu vyššího důstojníka, kterou potřeboval, aby se stal trvalou částí bojových operací. V únoru 1968 převzal velení 9. pěší divize generálmajor Julian J. Ewell, který tam zavedl řadu různých programů, mezi nimi i zvýšené nasazení odstřelovačů. Později v knize *Nabroušení bojového ostří* napsal: „Na jaře a v létě roku 1968 jsme hledali způsoby, jak přimět nepřítele k bitvě podle našich podmínek, a byli jsme ochotni zkusit cokoli v mezích zdravého rozumu a zdravého vojenského úsudku. Abychom to dokázali, přizpůsobili jsme již známé taktické postupy

unikátnímu prostředí delty (řeky Mekong), což mělo za následek taktické inovace, které se ukázaly jako vysoce účinné.“

Ewell zvýšil počet útoků malých jednotek, které se přesunovaly vzduchem, a počet nočních operací. Věřil, že oblast operací jeho divize, která ležela v poměrně otevřeném terénu delty řeky Mekong na jih od Saigonu, se ukáže jako vynikající terén pro odstřelovače.

Před svým příjezdem do Vietnamu Ewell podnikl kroky k vytvoření schůdného programu pro odstřelovače v 9. divizi tím, že kontaktoval jednotku pro výcvik střelby americké armády (USAMTU) ve Fort Benningu, která obstarala test zbraní ACTIVu a potřebnou literaturu. USAMTU vznikla v roce 1956 a jejím posláním bylo zlepšit střelecké dovednosti armádních střelců. Aby se tak stalo, organizovala soutěže ve střelbě a účastnila se soutěží po celém světě. Během soutěží mohl štáb USAMTU vybrat nejlepší střelce armády a přidělit je do Fort Benningu pro další výcvik. Ti se pak vrátili ke svým jednotkám, aby předávali své střelecké dovednosti jiným vojákům.

Jeden čas se USAMTU snažila zavést výcvikový kurz pro odstřelovače, ale tato snaha se setkala s odporem ve vlastních řadách. Podle „Historie střeleckého výcvikového programu US armády,“ uveřejněného v listopadu 1970, „měl program krátký život pro nedostatek pochopení a ocenění hodnoty odstřelovače v celé armádě Spojených států. Kromě toho tehdejší vojenská doktrína předpokládala, že budoucí konflikt bude nukleární a že o porážce nebo vítězství bude rozhodnuto během několika hodin.“

Než Ewell odešel v roce 1967 do Vietnamu, přesvědčil velení armády, aby nařídilo USAMTU zpracovat výcvikový program pro odstřelovače. Historie USAMTU uvádí: „Vietnamská válka oživila potřebu odstřelovačů. Nepřátelské síly předvedly účinné nasazení odstřelovačů v různých taktických podmínkách. Pokusy částí americké armády odpovědět na tuto aktivitu protivníka zasazením vlastních odstřelovačů se podobaly pokusům z předešlých válek – žádná speciální výzbroj ani vycvičený personál a nedostatek metod a doktrín pro velitele na všech úrovních. V roce 1968 se armáda rozhodla vybudoval školu odstřelovačů ve Vietnamu. USAMTU dostala za úkol sepsat zásady nasazení, opatřit zdatné střelce a speciální výzbroj a vybudovat školu u 9. pěší divize ve Vietnamu.“

USAMTU reagovala rychle. Opatřila výzbroj, stanovila doktrínu a sehnala instruktory pro výcvik odstřelovačů ve Vietnamu. Někteří členové jednotky začali pracovat u velitelství armádních zbraní v Rock Island v Illinois, u velitelství bojového oddělení Infantry Agency (pěchotní agentury) ve Fort Benningu a u Limited Warfare Agency v Aberdeenu ve státě Maryland. Jejich cílem bylo vyvinout polní odstřelovači pušky a jinou výzbroj.

Výsledkem bylo přijetí XM-21, modifikované pušky Ml4, za základní odstřelovači zbraň.[32]

Mezitím jiní členové USAMTU sestavovali návrhy instrukcí pro program odstřelovačů. Po všech modifikacích a předělávání v říjnu 1969 Úřad pro armádu uveřejnil program a výcvikový oběžník (TC) 23-14 „Výcvik a nasazení odstřelovačů“.

Nejdůležitějším počinem při plnění úkolu založit školu odstřelovačů ve Vietnamu bylo opětovné přidělení majora Willise L. Powella a osmi poddůstojníků od USAMTU k 9. divizi pěchoty v červnu 1968. Powell, rodák z Guthrie v Oklahomě, měl za sebou dvacet let služby v armádě a než začal navštěvovat kandidátskou školu pro důstojníky, postoupil do hodnosti vrchního seržanta. Měl letité zkušenosti ze soutěží ve střelbě na národní i mezinárodní úrovni. V předešlém turnusu ve Vietnamu (v roce 1963 a 1964) působil jako poradce ARVN (Armáda Vietnamské republiky).

Powell a jeho seržanti okamžitě vylepšili pušku Ml 6 a cvičili nové příchozí na střelecké základně Bearcat východně od Saigonu. Zahájili i výcvik několika dobrovolníků. Než Powell mohl svou školu plně zprovoznit, velitelství 9. divize předalo základnu Bearcat Královské thajské armádě a přesunulo se na jih od Saigonu do Dong Tam. Zde instruktoři začali s výstavbou střelnice na známou vzdálenost 500 metrů a zároveň doprovázeli hlídky, aby dále prohloubili své znalosti o terénu a taktice operací v oblasti delty. Podle článku uveřejněném v divizním časopise *Octofoil* (Osmá stopa) v lednu 1969, instruktoři USAMTU zabili během prvních měsíců operací deset příslušníků Vietkongu na vzdálenost více než 500 metrů.

Přes individuální úspěchy členové střeleckého týmu zjistili, že většina velitelů v 9. divizi je příliš zaměstnaná boji a že jim tudíž těžko pomůže vybudovat školu odstřelovaču. Ewell si dělal starosti o pomalý postup programu a uvědomil si, že úspěch záleží na jeho osobní intervenci. Začátkem srpna zadal brigádnímu generálovi Jamesi S. Timothymu úkol oživit program pro odstřelovače. Ewell později napsal: „To dalo programu potřebnou podporu."

Timothy, absolvent West Pointu a vyznamenaný veterán z 2. světové války, předtím sloužil ve Vietnamu jako velitel 1. brigády 101. výsadkové divize a jako velitel II. skupiny poradců sboru. Než se připojil k Ewellovi jako jeho zástupce, působil ve Státech jako zástupce velitele školy pěchoty ve Fort Benningu a oceňoval USAMTU a odstřelovače vůbec. Powell, který sloužil s Timothym ve Fort Benningu před svým přeložením do Vietnamu, vzpomíná: „Generál Ewell měl schůzku s generálem Timothym a se mnou. Řekl Timothymu, aby na nás dohlížel a postrkoval věci dopředu, ale, co je důležitější, aby nám opatřil vše, co budeme potřebovat, aby se škola rozběhla."

S podporou Timothyho udělal střelecký tým rychlý pokrok. Powell ve funkci velitele školy odstřelovaču 9. divize pěchoty prodloužil střelnici Dong Tam na 700 metrů a s podporou Timothyho nabral dobrovolníky od každého pěšího praporu pro výcvik odstřelovaču. Po dvou a půl týdnech výcviku vyšli v listopadu ze školy první odstřelovači. Už 19. listopadu zaznamenal jeden z nově vycvičených střelců této školy první oficiální smrtelný zásah severně od Binh Phuoc v provincii Long An.

Začátkem prosince ukončila výcvik druhá třída školy odstřelovaču 9. pěší divize. V dalších měsících pokračoval Powell a jeho štáb ve výcviku odstřelovaču vybraných z 9. divize i z jiných jednotek rozmístěných v jižní části Jižního Vietnamu včetně střelců 25. pěší divize a 199. brigády lehké pěchoty.

Během toho období prováděly omezený výcvik odstřelovaču, založený na zkušenostech a v zařízeních vyvinutých během testů ACTIV, i jiné americké jednotky. Jako jediný oficiální program armádních odstřelovaču v místě bojů poskytovala 9. divize radu a omezenou pomoc při výcviku i jiným jednotkám.

Operační zpráva 9. pěší divize pro období končící 30. dubnem 1969 (s datem 15. května 1969) poskytuje skvělý přehled o výcviku odstřelovaču v té době. Podle tehdy důvěrné zprávy „vyšlo pět tříd a šestá třída začala 27. dubna 1969. Vynikající výsledky dosažené odstřelovači 9. pěší divize vzbudily zájem o výcvik odstřelovačů v celé USARV. Následkem toho škola provedla výcvik odstřelovačů ze šesti US divizí a jedné samostatné brigády. Tyto kádry budou tvořit jádro pro výcvikové školy odstřelovačů v těchto jednotkách."

Když Powell a jeho tým dokončili v červnu 1969 svůj jednoroční služební turnus ve Vietnamu, zaujala jejich místo druhá skupina instruktorů z USAMTU pod velením majora Garyho R. Chittestera. Powell se vrátil do Fort Benningu a opět se připojil k USAMTU, kde pomáhal při zpracování TC 23-14.

Na začátku roku 1969, po doporučení generála Ewella a velitele USAMTU plukovníka Roberta F. Bayarda, souhlasil Úřad pro armádu s vysláním dalších střeleckých týmů do Vietnamu, aby cvičily odstřelovače. Týmy měly dostat výcvik ve Fort Benningu od majora Powella v nově vytvořeném výcvikovém kurzu pro odstřelovače.

Každý tým se skládal z majora, sedmi nebo osmi poddůstojníků a vycvičeného zbrojmistra. První třída instruktorů pro odstřelovače absolvovala Powellovu školu 19. prosince 1969. V dalších letech vybudovaly týmy z kurzu USAMTU formální výcvik odstřelovačů ve Vietnamu u 101. vzdušné výsadkové divize, 4. pěší divize a 23. (Americal) pěší divize. Každá škola, podobná škole 9. divize pěchoty, cvičila odstřelovače od jiného velení i své vlastní.

Armádní program odstřelovačů ve Vietnamu právě nabíral na obrátkách, když ho zastínily jiné události. V týdnech, kdy tým majora Chittestera vystřídal Powellův tým, začala americká armáda stahovat vojáky z Vietnamu. Prezident Richard Nixon vyhrál volby v roce 1968 slibem, že ukončí konflikt „se ctí". Ochabující podpora války ze strany americké veřejnosti způsobila, že prezident nařídil americkému vojenskému velení ve Vietnamu, aby předalo bojiště Jižnímu Vietnamu a přesunulo jednotky zpět do Spojených států. Dvě brigády 9. pěší divize byly mezi prvními staženými jednotkami, atak ve Vietnamu zůstala pouze její 3. brigáda. Devatenáctého července 1969 vyšla poslední třída ze školy odstřelovačů 9. pěší divize. Chittester a jeho tým se

potom přesunuli k 25. pěší divizi a pokračovali ve výcviku odstřelovačů, a to včetně dobrovolníků ze 3. brigády 9. divize, na střelnici, kterou vybudovali nedaleko Cu Chi.
Když se z Vietnamu stáhlo více jednotek, ve školách dostávalo výcvik stále méně odstřelovačů. Když týmy USAMTU dokončily svůj turnus, nebyly nahrazeny. Poslední tým USAMTU se připojil ke 23. (Americal) pěší divizi na začátku roku 1971 a vrátil se domů, když se následujícího podzimu jednotka stáhla. Během léta 1972 vrátili poslední armádní odstřelovači své pušky a dalekohledy poté, co poslední pozemní jednotky 196. brigády lehké pěchoty opustily válečnou zónu.

KAPITOLA 8

ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU: JINÉ US SLOŽKY A SPOJENCI

Jako ve všech válkách nesla pěchota ve Vietnamu břemeno strádání a ztrát, a proto jednotky pěchoty potřebovaly odstřelovače nejvíce. Existovalo pro to několik zjevných důvodů. Zaprvé, pěchota byla ze všech složek nejvíce přímo vystavena nepříteli. Zadruhé, mohla narazit na izolované nebo malé skupiny nepřátel zcela bez nebo s malým varováním, což vyžadovalo okamžitou reakci. Zatřetí, pěší jednotky na hlídce měly pouze tolik munice, kolik jejich příslušníci unesli na svém těle: čím bylo užití jednotek pěchoty efektivnější, tím déle mohly udržovat bojovou pohotovost.

Američané nebojovali proti severovietnamské armádě a Vietkongu sami. Pomoc Vietnamské republice v jejím boji proti komunistům poskytlo více než čtyřicet národů. Tato pomoc zahrnovala příspěvky vzdělávací, humanitární, ekonomické i technické. Vojenskou pomoc poskytovalo (kromě Spojených států) sedm dalších zemí. Jejich síly byly známé jako Vojenské pomocné síly svobodného světa a zahrnovaly příslušníky z Koreje, Thajska, Austrálie, Nového Zélandu, Filipín, Čínské republiky a Španělska.
Spojené státy však byly jediným hráčem na protikomunistické straně, který významně užíval odstřelovače, a to pouze v amerických jednotkách pěchoty. Pro srovnání: vojáci a mariňáci v obrněných vozidlech, jezdectvo a dělostřelecké jednotky měly malou potřebu odstřelovaču. 1 když obrněné jednotky i jezdectvo operovaly v těsné blízkosti nepřítele, přesunovaly se v pásových vozidlech, které jim skýtaly ochranu před ručními palnými střelnými zbraněmi, a chránily je kulomety ráže.50 a děla velké ráže a zároveň vezly bedny munice.

Dělostřelecké baterie, které obyčejně operovaly z pevných palebných pozic v zabezpečených základních táborech, se zabývaly nepřítelem na dálku. I pokud se jejich bojová činnost změnila na boj zblízka, dělostřelci měli k dispozici zásoby munice a jejich jednotky se vzájemně podporovaly.

Ještě vzdálenější od přímého boje s nepřítelem a jakékoli potřeby odstřelovačů byla většina příslušníků amerického námořnictva a letectva – kromě několika námořníků, kteří zažili pozemní boje ve Vietnamu jako členové jednotek SEAL, posádek malých bitevních člunů a pilotů poskytujících vzdušnou podporu zblízka. Týmy SEAL však operovaly především v oblasti delty Mekongu jižně od Saigonu, kde se zapojovaly do průzkumných misí, získávání zajatců a čekaly v záloze, což nevyžadovalo činnost odstřelovačů. Tyto týmy během války nikdy oficiálně neměly ve své organizaci žádné odstřelovače.“ A ani neoficiálně neprohlašovaly, že je mají. Gary Evans, který sloužil ve Vietnamu s týmem SEAL jedna v roce 1969, vzpomíná, že týmy SEAL v tom období měly skvělé střelce, ale nedostaly ani odstřelovači zbraně, ani speciální střelecký výcvik. Evan říká, že v létě 1969 si opatřil pušku M1D se zaměřovacím dalekohledem M82 a sám se z ní naučil střílet na velké vzdálenosti, tedy

odstřelovat. Poznamenává však, že mise jeho týmu opravdu nevyžadovaly odstřelovače a nepamatuje si, že by některý člen týmu SEAL měl zvláštní pušku s dalekohledem.

Brian D. Curie, příslušník a veterán SEAL ze stejné doby, s Evanem souhlasí: „Podle svého nejlepšího vědomí nevím, že by týmy SEAL ve Vietnamu užívaly odstřelovače." Darryl Young, který sloužil u týmu jedna v roce 1970 a o svých zkušenostech napsal knihu *The Element of Surprise* (Prvek překvapení), potvrzuje skutečnost, že v týmech SEAL v jihovýchodní Asii nesloužili žádní oficiální odstřelovači. Young konstatoval: „Během té doby, kdy jsem byl v prvním týmu SEAL, neexistovali žádní odstřelovači SEAL."

Kromě týmů SEAL operovalo na vodách ve vnitrozemí několik námořníků na dělových člunech a několik pilotů námořnictva a leteckých posádek, jejichž úkolem bylo poskytovat blízkou leteckou podporu pozemním jednotkám. Jinak námořní personál podporoval pozemní operace palbou z děl velké ráže z pozic vzdálených od pobřeží.

Také příslušníci leteckých sil poskytovali leteckou podporu jednotkám pěchoty, ale většina jejich operací se uskutečnila z velké výšky. I když si několik letců a námořníků (a to výjimečně) – zvláště těch, kteří tvořili posádky malých člunů nebo střežili letecké přistávací dráhy ve vnitrozemí – mohlo opatřit odstřelovači zbraně, neexistuje žádný doklad či důkaz o úspěšných operacích odstřelovačů u žádné z těchto složek bojových sil.

I když americká pěchota zjistila, že odstřelovači jsou účinným nástrojem v boji proti nepříteli, nestalo se tak u bojových jednotek z jiných zemí včetně Jižního Vietnamu. Jihovietnamští vojáci a mariňáci, stejně jako jejich americké protějšky, se zúčastnili většiny bojových misí, a proto také nesli nejvyšší ztráty. Dvanáct armádních divizí sestávajících ze 105 praporů pěchoty a jedna divize námořní pěchoty o devíti praporech tvořilo pozemní síly Vietnamské republiky. Jihovietnamská armáda, která vznikla v roce 1949, a sbory námořní pěchoty, založené v roce 1965, byly vyzbrojeny především americkými zbraněmi. Počátkem šedesátých let měli jihovietnamští pěšáci pušky Ml Garand, které v polovině šedesátých let nahradily pušky Ml4. Když se v roce 1969 americké jednotky začaly z Vietnamu stahovat, jihovietnamští vojáci a mariňáci začali dostávat pušku M16, která se stala jejich základní zbraní.

Před válkou bylo vlastnictví střelných zbraní (lov a střelba vůbec) výsadou malé horní třídy Vietnamců. Prostí nováčci a odvedenci z venkova neměli se zbraněmi žádné zkušenosti a pušky viděli jen v rukou vojáků.
Je samozřejmě možné se naučit střílet bez ohledu na předešlou zkušenost a mnoho jihovietnamských vojáků a mariňáků se stalo přijatelnými nebo i odbornými střelci. Střelba na velkou dálku se zaměřovacím dalekohledem však byla dovednost, kterou vyhledávalo nebo si osvojilo jen málo příslušníků armády. Výcvik odstřelovačů neměl žádného obhájce mezi vysokými šaržemi v jihovietnamském vojsku ani ve vládě a zřejmě se o něm nikdy moc neuvažovalo, a to ani přes dobré výsledky amerických odstřelovačů a program jejich přípravy. Protože jihovietnamská armáda začínala s tak nevycvičenými vojáky, nedosáhla nikdy jako celek takové úrovně odbornosti, aby stálo za to zakládat vlastní školu pro odstřelovače. Dostupné pušky M1C a MlD a zaměřovači dalekohledy zůstaly z větší části nevyužité. Protože americký výcvik odstřelovačů probíhal blízko, u jihovietnamských jednotek působila řada amerických poradců a systémy zbraní byly dostupné, několik jihovietnamských vojáků a mariňáků se jistě něco naučilo a využívalo jisté dovednosti odstřelovaču. Ale do oficiálních záznamů a válečné korespondence se dostal jen jediný odkaz na tyto zkušenosti – a ten ještě poskytuje informace, které nejsou úplně přesné.

Ve své monografii z roku 1974, která vyšla pod názvem *Ostření bojové hrany,* se dřívější velitel 9. pěší divize generál Julian J. Ewell zmiňuje o výcviku poskytovaném Jižním Vietnamcům útvarem USAMTU z Fort Benningu v roce 1969. Ewell napsal: „Jedním z faktorů, který povzbudil vietnamské jednotky, byla skutečnost, že jsme byli schopni jim pomoci při střeleckém výcviku. Když jsme vycvičili dostatečný počet svých vlastních odstřelovaču, založili jsme střelecké třídy, které navštěvovali nejen příslušníci 7. divize jihovietnamské armády, ale také vietnamských jednotek zvláštního určení a výsadkáři z jiných oblastí země."

Ewell mluví o jihovietnamských absolventech tohoto výcviku jako o „odstřelovacích“, ale to je eufemismus. Major Willis Powell, který na výcvik dohlížel, říká, že příslušníci vojenských jednotek z Jižního Vietnamu dostávali základní instruktáž ze střelby a nějaké instrukce pro pokročilé ve střelbě na dálku. Nikdo z nich nebyl vycvičen ve střelbě s odstřelovači puškou se zaměřovacím dalekohledem, ani taková puška nebyla nikomu vydána. Powell tvrdí, že i když se diskutovalo o zajištění odstřelovači výzbroje pro Jihovietnamce, nikdy k tomu nedošlo.

Žádný oficiální americký zdroj se nezmiňuje o formálním výcviku odstřelovaču pro jihovietnamské armádní síly, i když je zdokumentovaný důkaz, že Američané opravdu pro své spojence zajišťovali výcvik odstřelovaču v používání zaměřovačích dalekohledů Starlight se zařízením zesilujícím světlo. Ale používání tohoto zařízení nebylo omezeno pouze na odstřelovače, protože ho využívala i pěchota při pozorování ve tmě.

Členové jednotky USAMTU, kteří vybudovali a provozovali školu odstřelovaču 9. divize pěchoty, poskytovali Jihovietnamcům instruktáž o zaměřovačích dalekohledech Starlight ve chvílích, kdy neprobíhalo pravidelné vyučování odstřelovaču. Poznámka v *Operační zprávě 9. pěší divize za období končící 30. dubnem 1969* tvrdí: „Výcvik prováděný školou odstřelovaču zahrnoval i předávání instrukcí personálu ARVN (armádě Vietnamské republiky) v používání dalekohledu Starlight. O něco více instruktáží tohoto typuje plánováno v měsíci květnu 1969.“

Členové USAMTU také učili Vietnamce, kteří se vraceli ke svým jednotkám jako instruktoři v používání dalekohledů Starlight. *Operační zpráva 9. pěší divize za období končící 30. června 1969* udává, že „škola odstřelovačů také provádí výcvik v používání dalekohledu Starlight pro kádr ARVN z 9. a 25. (ARVN) divize pěchoty.“

Přes nedostatek důkazů se zdá nepravděpodobné, že by žádný Jihovietnamec nepůsobil v tak dlouhém konfliktu jako odstřelovač. Ať už se vycvičili sami, nebo byli neoficiálními žáky armádních nebo mariňáckých odstřelovačů, alespoň několik Jihovietnamců nepochybně používalo pušky se zaměřovacími dalekohledy ke střelbě na příslušníky NVA (severovietnamské armády). Bez ohledu na to, jaký byl stupeň jejich účasti, jihovietnamští odstřelovači neměli žádný vliv na výsledky bojů a ani si nevysloužili nic víc než několik velmi vágních poznámek v oficiálních záznamech.

Z ostatních zemí, které Jižní Vietnam podporovaly vojensky, poskytly tři státy nebojové jednotky: Čína (Tchaj-wan – pozn, překladatele) a Španělsko poslaly pouze malé vojenské zdravotnické a podpůrné oddíly v celkovém počtu méně než 100 mužů (každá), Filipínská republika poslala kompletní ženijní jednotku v síle 1500 mužů s vlastním zabezpečovacím oddílem, zdravotním oddílem a občanskými akčními týmy. Kvůli povaze svých misí ve Vietnamu neměla žádná z těchto tří zemí potřebu vycvičit ani poslat do pole odstřelovače.

Další čtyři spojenecké země se lišily ve způsobu použití odstřelovačů. Na začátku roku 1962 poskytla Austrálie jihovietnamské armádě individuální poradce, kteří byli částí Královského australského armádního výcvikového týmu ve Vietnamu (RAATTV), a v roce 1965 připlul do Vietnamu 1. prapor Královského australského pluku (RAR), který se stal součástí pozemních bojových sil. V roce 1969, tedy v době, kdy boje vrcholily, bylo více než 7600 vojáků australských bojových a doprovodných jednotek ve válečné zóně. V průběhu války sloužilo ve Vietnamu devět pěších praporů RAR, což bylo celkem 35 000 mužů, z nichž padlo 504 a bylo zraněno 2193.

Na rozdíl od Američanů, kteří nahrazovali po ročních turnusech jednotlivce, Australané vyměňovali celé prapory. Tyto australské jednotky přijely do Vietnamu po devíti měsících bojové přípravy. Australská pěchota doma cvičila s poloautomatickými puškami LI AI ráže 7,62 mm SLR (samonabíjecí puška), které byly začátkem šedesátých let běžné v bojových silách celého Commonwealthu.

Po příjezdu do Vietnamu bylo několik těchto pušek vyměněno za americké M16, ale většina australské pěchoty zůstala vyzbrojena puškami LI AI.

Australští pěšáci, kteří si vedli ve Vietnamu výjimečně dobře, získali dobrou pověst pro svůj bojový duch a střelecké umění, protože lov a střelba jsou v Austrálii běžné. Všichni australští pěšáci dostali výcvik ve střelbě na

velkou vzdálenost v kurzu bitevní zdatnosti v Canugra v Queenslandu nebo ve výcvikovém středisku pěchoty v Singletonu v Novém Jižním Walesu. Kromě toho měla každá četa australského pluku ve Vietnamu vycvičeného odstřelovače. Tito střelci sloužili jako „zvláštní pěšáci“, tedy podobně jako američtí armádní vojáci během 2. světové války.

Australští odstřelovači měli pušky L42A1, které byly modifikované na ráži 7,62 mm z pušky Spojeného království č. 4, Mk I, která se objevila poprvé v poli v roce 1942. Při hmotnosti 9,7 libry a délce 46,5 palce měla každá puška L42A1 krabicový zásobník s deseti náboji a zaměřovači dalekohled 3X Mk 32. Pro vycvičené ruce byla puška L42A1 nesmírně přesná na vzdálenost až do 850 metrů.

Většina operací australské pěchoty ve Vietnamu však probíhala ve velmi hustých oblastech džungle a gumovníkových plantáží a nedovolovala střelbu na velkou vzdálenost. RAR také nikdy nezdůrazňoval ani nepodporoval odstřelování do té míry jako americká námořní pěchota nebo armáda. Austrálie považovala své odstřelovače za část čet a speciálním střelcům se nedostalo takové pozornosti ani publicity jako jejich americkým protějškům.

Nový Zéland poslal své první doprovodné jednotky do Vietnamu v roce 1964 a za nimi v roce 1967 následovaly dvě roty pěchoty. Tyto dvě jednotky se začlenily do australských bojových jednotek a ve Vietnamu působily do roku 1971, kdy byly staženy. Stejně jako Australané měli i novozélandští pěšáci speciálně vycvičené odstřelovače přidělené k většině čet a vyzbrojené puškami L42A1. Několik novozélandských pěšáků, stejně jako Australané, vyměnilo své pušky LI AI SLR za Ml 6 krátce po příjezdu do země.

Nový Zéland nikdy neměl ve Vietnamu víc než 350 příslušníků pěchoty. Počet jejich odstřelovačů nebyl nikdy větší než půl tuctu a ti měli, stejně jako Australané, v konfliktu jen velmi malý nebo téměř žádný význam.
Thajské království podporovalo Jižní Vietnam tím, že povolilo Američanům používat letecké základny na svém území a odbavovalo doprovodné a bojové jednotky do válečné zóny. Jeho pozemní jednotky sloužily v Queen’s Cobras (královniny kobry) – dobrovolném pluku Královské thajské armády – který do Vietnamu přijel v roce 1967 a operoval ze základny Bearcat, poblíž Bien Hoa. Ty v roce 1968 nahradila divize Black Panthers (černých pantherů), složená ze dvou brigád pěchoty, tří dělostřeleckých praporů a obrněného jízdního praporu. Na vrcholu svého nasazení mělo Thajsko ve Vietnamu více než 11 500 mužů v poli.

Prvotní plány předpokládaly, že Spojené státy vydají od března do června 1967 thajské pěchotě ve Vietnamu 1000 pušek Ml6. Teoreticky by bývalo účinnější vydat pušky thajské pěchotě už pro výcvik před nasazením ve Vietnamu, ale američtí logističtí důstojníci věděli, že všechny pušky Ml 6 dodané do Thajska by tam zůstaly a byly by použity spíše k boji proti podvratné činnosti v severních provinciích země než jednotkami nasazenými ve Vietnamu.

Spolu s problémem dodávky pušek Ml 6 vyvstala potřeba zásobovat puškami i vzrůstající počet amerických jednotek posílaných do Vietnamu. Nakonec bylo Thajcům dodáno pouze 900 pušek M16. Aby se tento schodek vyrovnal, Spojené státy předpokládaly, že dodají Thajcům pušky Ml4, dokud si američtí úředníci neuvědomili, že Korejci, kteří dostávali ze Spojených států pušky M1, by se urazili, kdyby Thajci dostali modernější pušky jako první. Místo toho vydaly Spojené státy Thajcům pušky M1 (poloautomatické) a M2 (plně automatické) ráže.30, což byly karabiny, které postrádaly palebnou sílu ostatních pušek. Thajští vojáci se však cítili pohodlněji s menšími a lehčími karabinami.

Američtí úředníci měli pravdu, když brali ohled na cítění Korejců, a snažili se, aby je udržovali v dobré náladě. Jižní Korea vyslala do Vietnamu více než 300 000 mužů a byla na druhém místě (po Spojených státech) pokud jde o vojenskou pomoc Jižnímu Vietnamu. Kromě doprovodných jednotek Korea do válečné zóny vyslala dvě divize pěchoty a brigádu námořní pěchoty. Více než 4400 Jižních Korejců zemřelo během operací především ve středních vysočinách.

Ačkoli nebyly nikdy dodávány ve větším množství, malý počet pušek MIC a M1D a M14 byl dostupný jak pro Thajce, tak pro Korejce a bezpochyby alespoň několik vojáků z každé země získalo dalekohledy a mohlo zastávat

úlohu odstřelovaču. Několik korejských důstojníků navštívilo v roli pozorovatelů americké školy odstřelovaču sborů námořní pěchoty, ale ani oni, ani Thajci nevybudovali formální školu odstřelovaču a jejich vojáci oficiálně nenavštěvovali[34]
americký výcvik. Odstřelovači jednoduše nefigurovali v plánech nebo operacích těchto dvou spojenců během jejich služby ve vietnamské válce.

S výjimkou výcviku a nasazení odstřelovačů u americké armády a americké námořní pěchoty Jižní Vietnam a jeho spojenci odstřelovače téměř nepoužívali. Australané a Novozélanďané měli oficiálně vycvičené odstřelovače a ostatní země svobodného světa měly několik neoficiálních odstřelovačů, kteří získali odstřelovači pušky, vybavení a výcvik samostatně. V nejlepším případě však bylo použití odstřelovačů u spojenců ve Vietnamu spíše symbolické než významné.

KAPITOLA 9

MUŽI ZA NITKOVÝM KŘÍŽEM

Většina knih a článků o vojenských odstřelovačích – ať už se mluví o Vietnamu nebo o jiných válkách – klade větší důraz na pušky, dalekohledy, opery a munici než na muže za nitkovým křížem, až by se mohlo zdát, že autoři, stejně jako jejich předpokládaní čtenáři, lépe rozumějí úchylkám střel způsobených větrem, ráží, zvětšení, zrnkům prachu a jiným technickým informacím než osobnosti a rozpoložení mysli samotných odstřelovačů.

Někteří spisovatelé se tak soustřeďují na mechaniku a mechanismus, že se často zdá, že pušky zabíjely nepřítele samy a že přes hlaveň nebo dalekohled nemířil voják, který jen stiskne spoušť, aby poslal kulku do dálky. Přesný obraz činnosti odstřelovačů ve Vietnamu můžeme dostat pouze zkoumáním mužů za nitkovým křížem a jejich schopností přizpůsobit se bojové činnosti a terénu. Odstřelovači působili pod trojvrstvým příkrovem džungle, na strmých svazích, v pobřežních nížinách pokrytých křovím i na otevřených rýžových polích. Některé operační oblasti byly ve vzdálených regionech daleko od všech obyvatel, jiné v lokalitách s hustou koncentrací obyvatelstva, další byly blízko velkých vesnic. Občas pátrali po nepolapitelných, volně organizovaných a špatně vyzbrojených příslušnících Vietkongu, kteří vůbec nebyli nadšeni tím, že by se měli zastavit a bojovat. Jindy odstřelovači armády a námořní pěchoty stáli proti vojákům pravidelné armády Severního Vietnamu, kteří byli agresivní a dobře organizovaní, vyzbrojení a vycvičení.
Odstřelovači armády a námořní pěchoty se přizpůsobovali podmínkám, aby našli, napadli a zničili jakéhokoli nepřítele, proti kterému stáli. Zatímco jejich výcvik, organizace, využití a výstroj se lišily, měli nejdůležitější společnou vlastnost – byli to muži, kteří se dobrovolně přihlásili, aby se stali odstřelovači (unikátní skupina v unikátní válce). Nicméně v mnoha směrech to nebyli žádní „supermariňaci“ nebo „supervojáci“; spíš připomínali své bratry od bojových řadových jednotek pěchoty, ze kterých vyšli a kam se mnozí opět vrátili. Byli mezi nimi dobří, špatní a lhostejní muži, ale jako celek odstřelovači námořní pěchoty i armády ve Vietnamu nastavili normu, podle níž vojenští střelci stále operují.

Jedním důležitým rysem odstřelovačů byl jejich věk. Hodně se psalo o mládí mužů, kteří ve Vietnamu bojovali – průměrný věk Američanů v jihovýchodní Asii byl devatenáct a půl roku, ve srovnání se šestadvaceti roky průměrného věku ve 2. světové válce[35] – ale v amerických ozbrojených silách ve válečné zóně byly i starší seržanti a důstojníci s deseti, dvaceti nebo více léty zkušeností, kteří zajišťovali výcvik a vedení. I když rostoucí

počty bojových jednotek v počátečních letech války a ztráty snížily jejich počet v průběhu války, v žádné době konfliktu nebyly americké jednotky na každém stupni bez vedení starších.

Tato směs mladých, nezkušených vojáků a mariňáků se staršími a zkušenými poddůstojníky a důstojníky ve Vietnamu byla zřejmá i v řadách odstřelovačů. Kapitán Robert Russell měl za sebou dvacet dva roky zkušeností jako řadový voják i jako důstojník námořní pěchoty, z nichž strávil hodně času v týmech soutěžního střílení, než založil školu odstřelovačů 3. divize námořní pěchoty. Všichni, kromě jednoho z jeho instruktorského personálu, byli starší třiceti let nebo čtyřicátníci, s deseti nebo dvacetiletými zkušenostmi střelců námořní pěchoty. Seržantu Robertu Gollerovi, nejmladšímu v týmu, bylo šestadvacet let, měl osmiletou zkušenost v soutěžním střílení a v roce 1961 získal perfektní skóre 250: 250 ze soutěží ve střelbě z pušky.

Kapitán Jim Land, který zakládal školu odstřelovačů 1. divize námořní pěchoty, přinesl do Vietnamu odborné znalosti, protože už měl za sebou vybudování školy odstřelovačů námořní pěchoty na Havaji v roce 1960, a také celá léta, kdy působil v týmech soutěžního střílení. Jeho poddůstojnický instruktorský personál byl obdobou Russellova týmu v hodnosti, věku i zkušenostech.

Tým USAMTU pod vedením majora Willise Powella spojovalo v době jeho příchodu do Vietnamu více než 170 let aktivní služební zkušenosti, z níž vycházel při zakládání školy odstřelovačů 9. pěší divize. Každý člen tohoto týmu už střílel v armádních střeleckých týmech a většina z nich byla veterány z předešlých turnusů ve Vietnamu nebo z korejské války.

Zatímco soutěžní střelci s desetiletými zkušenostmi v uniformě tvořili ve Vietnamu týmy instruktorů, valná většina těch, kteří absolvovali výcvik odstřelovaču, měla nižší hodnosti a sloužila svůj první služební turnus v armádě. Oba bojové útvary získávaly odstřelovače z dobrovolníků v rozmísťovacích střediscích ve Vietnamu, kde byli nově příchozí branci rozdělováni. Zájemci o výcvik odstřelovaču přicházeli z i bojových jednotek v poli, které dostávaly periodické umístěnky pro pěšáky.[36]

Jak sbory námořní pěchoty, tak armáda užívaly stejná základní kriteria výběru pro vstup do svých výcvikových programů pro odstřelovače. I formulace je tak podobná – někdy dokonce shodná – že se nabízí možnost, že si autoři před sestavováním stručného manuálu námořní pěchoty (FMFM) 1-3B „Odstřelování“ a armádního výcvikového oběžníku (TC) 23-14 „Výcvik a nasazení odstřelovaču“, které byly vydány v roce 1969, vyměňovali navzájem informace.

Ve výběrových požadavcích, označených jako *Výběr personálu,* oba manuály zdůrazňují význam střeleckého umění, fyzickou vytrvalost a mentální stav potencionálních odstřelovaču. „Odstřelovačský adept,“ začínají požadavky výběru, „musí být odborný střelec.“ Kromě toho, že se vyžaduje, aby kandidát byl odborníkem na vojenské zbraně, kriteria zdůrazňují význam „rozsáhlých zkušeností z lovu“ a soutěžního střílení, je-li to možné.

Oba manuály poznamenávají, že odstřelovači často působí při rozsáhlých operacích s omezením spánku, potravy a vody – tedy za podmínek, které vyžadují skvělou fyzickou kondici a zachování reflexů, kontrolu svalů a vytrvalost. Podle manuálů je dobrým zázemím pro vybudování spolupráce a sebedůvěry atletika, zvláště týmové sporty. Nošení brýlí bylo pro potencionálního odstřelovače nevýhodou nejen kvůli důležitosti výborného zraku, ale také proto, že skla mohla odrážet světlo a prozradit úkryt odstřelovače, nehledě na skutečnost, že kdyby je ztratil nebo si je rozbil, stal by se neužitečným. Protože odstřelovači námořní pěchoty používali především pušky s ručním klikovým závěrem, jejich výběrová kriteria navíc požadovala, aby dobrovolník byl pravák, protože levák by potřeboval další pohyb, aby zasunul závěr přes horní část zaměřovacího dalekohledu, čímž by zvýšil nebezpečí, že bude objeven.

Už dlouho před tím, než se přes Spojené státy přehnala protitabáková kampaň, ozbrojené síly prohlásily, že odstřelovači by měli být nekuřáci. Kouř nebo kuřácký kašel by totiž prozradil pozici odstřelovače. A i kdyby odstřelovač během mise nekouřil, návyk by mohl způsobit nervozitu a podráždění, které by snížilo jeho výkon.

Pokud jde o mentální kapacitu, bojové útvary hledaly inteligenci a citovou vyrovnanost. Adept musel být schopen se rychle učit a zapamatovat si velké množství informací o balistice, munici a optických přístrojích, což k

přesně střelbě potřeboval. Také musel být schopen zacházet s vysílačkou a udržovat ji, aby dokázal zavolat a řídit dělostřeleckou a leteckou podporu a shromáždit a předávat zprávy o nepříteli a terénu.

Spolu se schopností se učit se na potenciálních odstřelovačích vyžadoval i vrozený talent pro dovednosti v poli. Odstřelovač se musel umět plížit, musel mít smysl pro orientaci v terénu, aby se dostal do palebné pozice, aniž by byl objeven, a v přírodě se musel cítit v pohodě.

Mentální stav je jasně jednou z nejdůležitějších charakteristik dobrého odstřelovače a manuály mu dávaly stejné místo jako stavu fyzickému a inteligenci. Potenciální odstřelovač musel vykazovat spolehlivost, iniciativu, loajalitu, kázeň a citovou stabilitu. Krátce řečeno, odstřelovač musel být schopen stisknout spoušť ve správný okamžik a na správném místě.

Vydání FMFM 1-3B z roku 1969 vysvětlovalo rozdíl mezi obyčejným námořním pěšákem a odstřelovačem takto: „Námořní pěšák v zápalu boje zabíjí nepřítele emotivně a reflexivně, aby nebyl sám zabit. Odstřelovač však musí zabíjet klidně a s rozmyslem, musí střílet na pečlivě vybrané cíle. Nesmí být vnímavý k pocitům úzkosti nebo výčitek. Například kandidáti, jejichž motivace k podstoupení výcviku odstřelovačů spočívá hlavně v touze po prestiži, která se v nich může nahromadit a převládnout nad ostatními funkcemi, asi nebudou schopni chladné racionality, kterou práce odstřelovače vyžaduje. Správný mentální stav se nedá naučit ani vypěstovat výcvikem.“ Manuály samozřejmě šly do podrobností optimálních požadavků, které nebyly vždy možné nebo v bojových podmínkách praktické. Kádry z různých škol odstřelovačů znaly kriteria pro výběr podle manuálu a užívaly je při hodnocení dobrovolníků v přijímacích střediscích stejně jako své vlastní zkušenosti. Polní velitelé chápali základní fyzická a mentální kriteria pro odstřelovače podle svých osobních bojových zkušeností, ačkoli pravděpodobně neměli přístup k manuálům ani čas si v nich listovat, když bojovali ve válce.

Školní kádry a polní velitelé sdíleli názor, že funkce odstřelovače vyžaduje velmi zvláštní typ vojáka nebo mariňáka, který chladně pozoruje zaměřovacím dalekohledem okolí a stiskne spoušť, aby zasáhl osudnou kulkou nic netušícího nepřítele bez varování. Potencionální odstřelovač musí být nejen schopen vykonat tento úkon, ale musí také mít mentální otužilost to opakovat.

Jim Land kladl na psychickou stabilitu potencionálních odstřelovačů velký důraz a každého kandidáta se zdlouhavě vyptával, aby zjistil, zda je jeho mentalita vhodná pro toto zaměstnání. Land později napsal v předmluvě ke knize Charlese Hendersona *Marině Sniper (Odstřelovač námořní pěchoty):* „Vyžaduje to zvláštní druh odvahy být sám, být sám se svými myšlenkami, být sám se svým strachem, být sám se svými pochybnostmi. Tato odvaha není umělá, podporovaná proudem adrenalinu. Ani to není odvaha, která pochází ze strachu, že vás jiní budou považovat za zbabělce. Je to odvaha zrozená ze cti. Čest na bojišti je etika odstřelovače. Prokazuje ji v normách a v kázni, podle nichž se chová v boji. Slušností, se kterou se chová ke svým kamarádům. A pravidly, která dodržuje, když se setká s nepřítelem.

Odstřelovač nechová nenávist k nepříteli,“ pokračuje Land, „respektuje ho jako kořist. Psychologicky jediným motivem, který odstřelovače podporuje, je vědomí, že dělá nutnou práci, a víra, že je nejlepší osobou, která tu práci může udělat. Nenávist na bojišti může zničit jakéhokoli muže – a odstřelovače rychleji než většinu ostatních.“

Tento instruktor odstřelovačů psal i o jiných charakteristikách, které u adeptů hledal. Land v předmluvě výše uvedené knihy dále píše: „Odstřelovač je lovec velké zvěře na bojišti a potřebuje všechny dovednosti lesníka, střelce, lovce a pytláka. Musí dokonale znát přírodu, musí být schopen si najít místo pro smrtící výstřel a musí umět účinně vyslat jedinou kulku na svůj vybraný cíl.“

Později v knize *One Shot – One Kill (Jeden výstřel – jeden mrtvý)* od Charlese Sassera a Craiga Robertse Land, když uvažuje o svých vlastních zkušenostech střelce a odstřelovače, dodává: „Když se podíváte tím dalekohledem, první věc, kterou vidíte, jsou oči. Je velký rozdíl mezi střílením na stín, střílením na obrys a střílením na pár očí. Je zajímavé, že když na někoho zaměříte dalekohled, první věc, která na vás vystoupí, jsou oči. Mnoho mužů to v tomto okamžiku nemůže udělat.“

Také starší velitelé ve Vietnamu měli specifické názory na charakteristiku dobrého odstřelovače. Generál Frederick J. Krosen Jr. (USA, v penzi), který velel 23. pěší (Americal) divizi v roce 1971, jednoduše říká, že „dobrý odstřelovač musí vykazovat nesobeckost a trpělivost."

Generálporučík Ormond R. Simpson (USMC – sbory námořní pěchoty, v penzi), který převzal v prosinci 1968 velení 1. divize námořní pěchoty v Da Nangu, měl také představu o tom, co hledá u dobrovolníků pro svou školu odstřelovaču. Podle Simpsona „byla střelecká dovednost absolutní požadavek, z něhož se nikdy neslevilo. Za předpokladu, že měl odstřelovač tento talent nebo schopnost, potřeboval mít dobrý odstřelovač i nekonečnou trpělivost, temperament, schopnost vycházet se svým týmovým druhem, ochotu zůstat na své pozici často dlouhou dobu bez ohledu na déšť nebo vítr, dovednost pohybovat se tiše a uniknout odhalení. Musel mít úsudek, aby střílel pouze tehdy, když je šance zabít jedinou ranou. V našem programu jsme nikdy nemohli používat, ‚rychlostřelce', kteří stříleli při každém podnětu."

Článek v časopisu *Octqfoil,* který v prvním čtvrtletí 1969 vydala 9. pěší divize, poskytoval náhled na to, co hledala škola odstřelovaču majora Powella. Podle tohoto článku škola odstřelovaču neustále hledá vojáky se zvláštními vlastnostmi – dobrým okem, schopností rychle myslet a zůstat klidný v boji. Prvním předpokladem je však touha se učit.

Výběr potenciálních odstřelovaču v rozmísťovacích střediscích i z řad vojáků v poli nebyl jednoduchý. Ed Kugler to pozoroval z první ruky jako průzkumník-odstřelovač u 4. pluku námořní pěchoty. V březnu 1966 přijel Kugler s několika sty jiných mariňáků ze Států do rozmísťovacího střediska v Da Nangu. Druhý den časně ráno štábní seržant Walt Sides, seržant čety odstřelovaču 4. pluku námořní pěchoty, oslovil formaci náhradníků megafonem. Nejdříve jim vysvětlil, že pracuje s kapitánem Russellem ve škole pro průzkumníky-odstřelovače, a potom jim sdělil, že hledají dobrovolníky. Kugler vzpomíná, že seržant dobře „prodával" a líčil úlohu odstřelovače jako vzrušující, takže se přihlásilo třicet nebo čtyřicet mužů.

Někteří dobrovolníci byli vyloučeni, když jejich záznamy prozradily, že nejsou kvalifikováni jako odborní střelci s puškou na střelnici. Potom měli poddůstojníci ze školy odstřelovaču pohovor se zbytkem, při němž hledali „mentální tvrdost", jak tomu říkali. Po dokončení pohovorů byli vybráni pouze Kugler a tři další poddůstojníci pro přesun na Phu Bai.

V Phu Bai se připojili k osmi dalším námořním pěšákům (z jednotek, které už byly ve Vietnamu) a stali se druhou třídou školy odstřelovačů, na níž působil Russell a jeho personál. Kugler vzpomíná, že ačkoli měli všichni kvalifikaci jako odborní střelci, z několika mariňáků jejich jednotky udělali „dobrovolníky", protože se jich velitelé chtěli zbavit; tato metoda eliminace problémových námořních pěšáků (tím, že je poslali jinam) byla běžnou praxí u všech jednotek, ale v některých případech fungovala dobře jak pro jednotky, tak pro přeložené vojáky.

Kugler říká: „Ze dvou, na které si dnes vzpomínám jako na přátele, udělali mariňáci ‚dobrovolníky'. Byli to‚potíže dělající blbci', které mariňáci chtěli poslat pryč. Ironií bylo, že se ukázalo, že to jsou skvělí odstřelovači. Za dva roky, kdy jsem byl ve Vietnamu, bych odhadoval, že 30 až 40 procent dobrovolníků byli ztracenci, kteří nezapadli mezi mariňáky, ale kteří sestáli skvělými odstřelovači."

Všeobecně však polní velitelé postupovali podle stejných výběrových metod, jaké používali poddůstojníci školy odstřelovačů. Měli navíc výhodu, že skutečně pozorovali reakce mužů při střelbě a věděli, jak reagovali na zabíjení nepřátel.

Většina velitelů chtěla zaplnit místa ve svých školách odstřelovačů muži, kteří by dobře reprezentovali své jednotky, a co je důležitější, kteří by dokončili školu, vrátili se s výcvikem, zbraní a pomáhali jednotce při plnění bojových úkolů. Naneštěstí školy odstřelovačů neměly kapacitu na to, aby vycvičily takový počet odstřelovačů, jaký starší velitelé a polní jednotky chtěli, což znamenalo, že počet dobrovolníků pro výcvik často přesahoval možnosti škol.

Terry Roderick z Cocoa na Floridě se připojil k rotě P 75. pěšího pluku (Rangers) 5. mechanizované pěší divize US armády blízko Quang Tri v říjnu 1969. V únoru 1970 jeho rota dostala přidělené jediné volné místo na škole odstřelovačů 101. vzdušné výsadkové divize v Camp Evans. Roderick vzpomíná: „Když přišlo volné místo do školy k naší rotě, myslím, že jsem měl nejvyšší skóre s puškou Ml4 ze základního výcviku. A oni chtěli mít jistotu, že posílají někoho, kdo bude dobře reprezentovat rotu. Byl jsem vždycky dobrým střelcem z pušky a v rotě to bylo známo, protože jsme pořádali hodně střeleckých soutěží na střelnici, kam jsme chodili na zkušební střelby s našimi zbraněmi, než jsme šli ven na mise."

Ačkoli nábor odstřelovačů ve válečné zóně byl nepřesnou vědou, škola námořní pěchoty pro průzkumníky-odstřelovače v Camp Pendletonu v Kalifornii měla více času a určitě i mnohem bezpečnější podmínky, za nichž adepty vybírala. A přece její proces blízce připomínal proces ve vietnamských školách. Joseph T. Ward z Lakewoodu v Coloradu ve své knize *Bear Mom: A Sniper's Vietnam (Drahá maminko: odstřelovačův Vietnam)* píše, že několik dní před dokončením tábora pro nováčky on a jeho kamarádi mariňáci dostali příležitost se přihlásit jako dobrovolníci do několika škol. Ward, který „uměl umístit kulku tam, kam patřila," se dobrovolně přihlásil, aby se spolu s třiceti šesti jinými stal průzkumníkem-odstřelovačem.

Protahované pohovory s personálem školy pro průzkumníky-odstřelovače snížily tento počet na dvacet pět, z nichž pouze dvacet nakonec školu absolvovalo. Těch 80 procent mužů, kteří kurz dokončili, bylo ve skutečnosti trochu nad průměr. Asi čtvrtina každé třídy v Pendletonu a v armádních i mariňáckých školách ve Vietnamu nedokončila program úspěšně.

Téměř všichni z armádních a mariňáckých dobrovolníků pocházeli z řad pěchoty. Tehdy bylo zaznamenáno jen málo oficiálních informací o jejich věku, domovském městě nebo jiných demografických údajů a dnes mohou být takové informace shromážděny pouze na základě analýzy vzpomínek válečných veteránů.

Pro svou menší početnost a pro pozornost, kterou věnují své historii, si sbory námořní pěchoty vedly při vedení záznamů tradičně lépe než armáda. Ale jak archivy námořní pěchoty, tak archivy armády z Vietnamu postrádají informace o odstřelovacích. V roce 1984 uveřejnil Ronald H. Spector z analytického oddělení amerického armádního střediska vojenské historie brožuru o nedostatcích v oficiálních popisech vietnamské války. I když se brožura týká armádního vedení záznamů, jeho zjištění platí také pro sbory námořní pěchoty.

Při „Výzkumu vietnamské zkušenosti," vysvětluje Spector, „se jen objem záznamů vztahujících se k vietnamské válce jeví jako nepatrný proti záznamům z jakéhokoli předešlého amerického konfliktu. Ta válka byla první, která probíhala ve věku kopírovacích strojů a počítačů, a vliv těchto inovací se odráží v masivní stopě na papíře, kterou konflikt zanechal. Nemůže být ale řeč jen o množství dokumentace. Kvalita je jiná věc.

Během prvních let války velitelé jednotek, přepracovaní a trpící nedostatkem personálu, často zanedbávali nebo ignorovali armádní požadavky týkající se přípravy a zachování zpráv a záznamů."

Později, když úředníci zjistili, že si velitelé nevedou řádnou dokumentaci a záznamy, se pokusili napravit dohled. Spector to komentuje slovy: „Výsledkem byla rychlá kumulace spousty triviálního a pomíjivého materiálu." Spector také poukázal, že studie už v roce 1974 došly k závěru, že zakládání historických dokumentů z Vietnamu je komplikované „tendencí jednotek spíše záznamy ničit, než je zachovat."

Spector přidává důležitý bod, že na rozdíl od papírových záznamů z předešlých amerických konfliktů je dokumentace vietnamské války také nesmírně jednostranná. Na závěr 2. světové války měli američtí historici přístup k množství zabraných nepřátelských archivů i příležitost vyslýchat vysoce postavené vojenské a politické úřední osoby, aby určili jejich způsoby rozhodování a dopad amerických zbraní a taktiky. Nic co by se tomu alespoň vzdáleně podobalo však z vietnamské války neexistuje.

Další nesnáz při uchovávání záznamů z vietnamského konfliktu, o které Spector nemluví, je ztráta záznamů kvůli bojovým operacím. Přes složitá bezpečnostní opatření nebyla žádná oblast ve válečné zóně úplně bezpečná před nepřátelským útokem. Mnohá velitelství jednotek a jejich administrativní záznamy byly zničeny při

nepřátelském útoku, a to zvláště během ofenzivy *Tet* v roce 1968. A ve Vietnamu zůstaly i další záznamy, když se Saigon v roce 1975 vzdal a padl do rukou Severních Vietnamců.

Z těch informací, které jsou dostupné, je patrné, že v mnohém ohledu se američtí dobrovolní odstřelovači podobali profilu jiných vojáků a námořních pěšáků ve Vietnamu. Z 2,7 milionu Američanů, kteří ve Vietnamu sloužili, bylo 79 procent absolventů středních škol. Plných 75 procent byli dobrovolníci, zatímco 25 procent byli branci.[37]

Zatímco průměrný věk v armádě a u námořní pěchoty ve Vietnamu činil devatenáct a půl roku, při výběru odstřelovaču byla snaha přijímat kandidáty, kteří byli o rok starší, tedy dospělejší a zkušenější muže. Mnozí dobrovolníci z řad odstřelovaču už ve Vietnamu několik měsíců působili a byli tedy starší.

Běžnou charakteristikou potencionálních odstřelovaču, o které se zmiňují jejich instruktoři a polní velitelé, byla znalost zbraní a zkušenost ze života v přírodě. Článek o výběru odstřelovaču ve vydání *Infantry* (pěchota) v květnu až červnu 1972 říká: „Musí to být člověk zvyklý žít v přírodě, který se chová jako lovec kožešin nebo zálesák, a musí být lstivý jako divoké zvíře – všechno zároveň."

Někteří dobrovolníci tento profil opravdu velmi připomínali. Powell vzpomíná, že jeden z jeho nejlepších žáků v kurzu odstřelovačů býval lovcem velké zvěře a průvodcem na Aljašce. Mnozí odstřelovači rostli se zbraněmi a už jako chlapci opatřovali maso pro rodinný stůl pomocí svého střeleckého umění. Většina dobrovolníků pocházela z jihu, jihozápadu a Dalekého západu. Většina z nich žila ve venkovských oblastech a ve městech, která měla méně než 50 000 obyvatel.

Je samozřejmé, že existovaly výjimky. Někdy však předešlá zkušenost s loveckými puškami mužům vštípila více špatných (jako nesprávné držení a problémy při zaměřování) než dobrých návyků, což činilo výcvik obtížnějším. Vojáci a mariňáci, kteří se učili střílet a stříleli dobře v základním výcviku, se často cvičili nejsnáze. Následkem toho byli mezi odstřelovači také střelci z měst jako New York, Los Angeles, Seattle a jiných metropolitních oblastí, i když muži z malých měst a venkova dominovali.

Většina řadových mužů, kteří byli vybráni pro výcvik, měla nižší hodnosti. Starší odvedení instruktoři ve školách odstřelovačů a poddůstojníci, kteří dohlíželi na činnost odstřelovacích jednotek, zvláště pak v četách odstřelovačů sborů námořní pěchoty, většinou pocházeli ze soutěžních střeleckých týmů. Později obsadili některé z těchto pozic poddůstojníci, kteří si vysloužili své proužky buď v jednotkách ve Vietnamu, nebo doma mezi turnusy bojové služby. Další odstřelovači se přihlásili dobrovolně, prodloužili svůj turnus o šest měsíců a postoupili ze střelců na dohlížitele.

Důstojníci i starší poddůstojníci ve školách odstřelovačů měli předválečnou zkušenost ve střeleckých soutěžních týmech svých útvarů. A přece důstojníci v odstřelovacích útvarech čelili unikátnímu problému. Aby postoupili v hodnosti, museli bojoví důstojníci velet četám, rotám a praporům. Vedení odstřelovacích týmů a instruktáž ve střelbě však nezvyšují kvalifikaci před komisí, která o povýšení rozhoduje. Proto si důstojníci museli zvolit mezi potenciálním postupem na jedné straně a svým přesvědčením o důležitosti svého poslání při přípravě odstřelovačů na straně druhé.

Důstojníci, které přitahovala služba odstřelovače, většinou motivovala láska ke střelbě a osobní uspokojení z práce, kterou služba nabízela. Mnozí, jako Russell a Powell, byli „mustangové", kteří měli za sebou dlouhou službu v řadách mužstva, než dostali své pověření. Všichni si byli vědomi, že služba u odstřelovačů může uškodit jejich vojenské kariéře, ale většinou tu příležitost vítali.

Zatímco důstojníci s „předsluženbní" zkušeností v soutěžní střelbě založili a původně vedli výcvik a operace odstřelovačů ve Vietnamu, program přitahoval i mladší důstojníky. Každé četě odstřelovačů námořní pěchoty velel poručík, který obvykle sloužil několik měsíců u pěchoty, než se připojil ke střelcům. Na rozdíl od několika poručíků z 9. pěší divize, kteří dohlíželi na týmy svého praporu, a těch důstojníků, kteří byli přiděleni k USAMTU, jen málo armádních důstojníků sloužilo u jednotek odstřelovačů ve Vietnamu. Téměř v každém

případě se tito poručíci rozhodli, že po svém počátečním služebním turnusu nezůstanou v uniformě a vyhledávali službu u odstřelovačů, protože nepomýšleli na žádnou vojenskou kariéru.

Na rozdíl od většiny jednotek ve Vietnamu, kde tvořili 13 procent mužstva černoši a jiné menšiny měly asi stejné procento zastoupení jako jejich etnické skupiny v civilním obyvatelstvu, sloužili v týmech odstřelovačů námořní pěchoty a armády většinou běloši. Ani námořní pěchota, ani armáda neuchovaly přesná čísla o rase odstřelovačů, ale dostupná svědectví ukazují na malý počet černých odstřelovačů nebo odstřelovačů z jiných minorit. Ze studie ranních hlášení a rozpisů služeb u jednotek, vzpomínek účastníků a jiných zdrojů[38] se jeví, že pouze tři nebo čtyři procenta odstřelovačů námořní pěchoty a armády ve Vietnamu tvořili černoši. Počet Hispánců, amerických Asiatů a mužů z oblasti Pacifiku také dosáhl pouze čtvrtiny nebo třetiny mužstva z celkového procenta těchto mužů.

Zdálo se, že armáda a sbory námořní pěchoty si nedělaly starosti s rasovou skladbou odstřelovačů. Když byli dotázáni na tento rozdíl, někteří důstojníci to odbyli odvoláním na skutečnost, že některé specializace přitahují menšiny méně, zatímco jiné jsou pro ně přitažlivější. Jiní důstojníci říkali, že nebyl žádný důvod pro statistiku – že to byla náhoda. Třetí skupina tvrdila, že menšiny jako celek váhaly se dobrovolně přihlásit kamkoli, co považovali za „válku bílého muže“. První dvě vysvětlení asi ukazují na nedostatek vědomého úsilí analyzovat situaci, ale třetí vysvětlení je zjevně neplatné. Ve skutečnosti se černoši a jiné menšiny hlásili dobrovolně v počtech daleko převyšujících jejich populační průměry pro jiné elitní jednotky, jako jsou armádní parasutisté a sbory námořní pěchoty jako celek.

Jediné další jednotky ve Vietnamu s podobně malým procentem menšin byly armádní roty výzvědných hlídek pro dálkový průzkum (LRRP) [39] a výzvědné roty námořní pěchoty. Výzvědné jednotky i odstřelovači hledali dobrovolníky se zkušeností „života v lesích“, předpokladem, který automaticky vyřazoval mnoho menšin z hustě obydlených městských oblastí.

Nejlepší vysvětlení je asi v sociologických životních podmínkách černochů a Hispánců jako celku. Afro-Američané a latinské kultury žijí v drtivé většině v domovech s hodně obyvateli a ve čtvrtích, kde je rozsáhlý vzájemný styk mezi jednotlivci. Operace odstřelovaču však stejně jako operace výzvědných jednotek vyžadují krajní induvidualismus, kde se „osamělý“ typ cítí pohodlněji než muži, kteří si cení vzájemného styku se svými vrstevníky.[40]

Nakonec to byl muž a jeho schopnost střílet, co rozhodovalo, nikoli barva jeho kůže nebo rodinné zázemí. Od doby, kdy se připojil k řadám nejlépe vycvičených střelců, každý zjistil, že odbornost odstřelovače ovládá jeho život. Jeho druzi-střelci se stali jeho přáteli a rodinou a vzniklo mezi nimi kamarádství a porozumění, které opravdu chápe jen pár lidí, kteří se dívají zaměřovacím dalekohledem na živý lidský cíl.

Odstřelovači, jako jiní muži bojující ve Vietnamu, přišli ze všech možných náboženských vrstev. Boj dohání některé muže k tomu, že hledají boží ochranu, jiní se naopak oprostí od náboženství vůbec. A další, zvláště po přežití většího boje, začnou věřit, že oni sami jsou mocnější než kterákoli údajně vyšší bytost. Neexistuje žádný důkaz o tom, že následkem nezvyklé povahy své práce reagují odstřelovači odlišně od svých druhů u pěchoty, když dochází k nárůstu nebo úbytku náboženského přesvědčení.

I přes skutečnost, že jen poměrně málo mužů prošlo úzkou branou výběru a že ti, kterým se to podařilo, byli oddaní a výkonní, zůstalo uznání výkonu odstřelovaču námořní pěchoty i armády ve Vietnamu utlumeno jak během války, tak i po ní. Úspěch odstřelovaču závisel na jejich schopnosti být neviditelní; jakákoli propagace jejich existence ohrožovala jejich přežití.

Sami odstřelovači nechtěli žádnou publicitu, která by mohla ohrozit jejich životy nebo jejich mise. Zároveň vojenské složky odvracely pozornost medií od činnosti odstřelovaču kvůli jejich kontroverznímu obrazu. Do roku 1969 mnozí lidé ve Spojených státech aktivně oponovali americké účasti na válce a označovali jakékoli neobvyklé zbraně a taktiku včetně práce odstřelovaču za ukrutnost.

Odstřelovači jen zřídka mluvili s tiskem a neoficiální politikou armády i sborů námořní pěchoty nebylo povzbuzovat novinářské příběhy o střelcích. Události prokázaly moudrost tohoto přístupu, když v červenci 1968 *Associated Press* (Sdružený tisk) sehnal kopii návrhu FMFM 1-3B *Odstřelování.* Následný příběh, který se objevil v novinách v celé zemi včetně *San Francisco Chronicle* (18. července) a *Mihvaukee Journal* (22. července) začínal takto: „Schopnost vydržet dlouhou dobu bez potravy a vody, kontrolovat své city a zabít chladně a úmyslně bez výčitek svědomí je hlavní kvalifikací dobrého odstřelovače.“ V dalším odstavci *Associated Press* opakoval úvod a dodal: „Odstřelovač musí zabíjet chladně a úmyslně a střílet pečlivě na vybrané cíle.“

Zatímco příběh AP dával zásluhu Bobu Russellovi za napsání většiny manuálu a publikoval jeho obsah dosti přímočarým způsobem, senzační úvodní odstavec rozčílil mnoho čtenářů, kteří, daleko od válečné zóny, buď nemohli, nebo nechtěli pochopit skutečnost, že mladí Američané se učili zabíjet „chladně a úmyslně“.

Redaktoři novin začali okamžitě dostávat dopisy, jejichž pisatelé odsuzovali zvláště odstřelovače a vyjadřovali všeobecné znechucení válkou. Také velitel sborů námořní pěchoty dostával podobné dopisy. Pro vojenské kruhy to byla situace, v níž nemohly vyhrát, protože i to málo pisatelů, kteří schvalovali činnost odstřelovačů, odsoudilo sbory za to, že dovolily, aby byl zveřejněn obsah polního manuálu.

Odstřelovači ve Vietnamu byli částí americké veřejnosti během války i po ní také kritizováni za „počítání zabitých nepřátel“. V kruté válce, jakou byl vietnamský konflikt, kde se úspěchy měřily spíše na těla mrtvých než na územní zisk, by nemělo být překvapením, že odstřelovači, kteří měli nejlepší pozici a výzbroj pro potvrzení smrtelných zásahů, měli i přehled o počtu svých individuálních vítězství.

Naneštěstí převládlo dvojí měřítko. Stíhací piloti, kteří si malovali vlajku nebo siluety na trup svých letadel za každý zničený nepřátelský letoun, byli stále považováni za hrdiny, zatímco málo Američanů chtělo uznat a ještě méně chválit muže, kteří se před stisknutím spouště dívali své kořisti do očí.

Po stručné bleskové publicitě v roce 1968 se až do konce války objevilo jen málo zmínek o odstřelovacích námořní pěchoty nebo armády. Kromě několika článků v profesionálních a různých střeleckých časopisech se odstřelovačům dostalo jen málo fanfár nebo uznání.

I oficiální záznamy většinou výkony odstřelovačů ignorovaly. S výjimkou oficiálních manuálů, několika studií armády, jejichž cílem bylo určit potřebu speciálních střelců, a několika rozkazů divize námořní pěchoty o výcviku odstřelovačů přežilo válku jen málo písemných dokladů. Počty odstřelovačů byly malé a vojenští velitelé se v boji zajímali více o neutralizaci nepřítele než o zaznamenání podrobností na papíře. Různá brigádní, plukovní a divizní čtvrtletní operační hlášení obsahují větu nebo nejvýše odstavec o výcviku odstřelovačů a příležitostně se zmiňují o počtu zabitých za určité období.

0 uznání odstřelovačů v každé divizi námořní pěchoty i armády nejlépe svědčil zájem toho kterého velitele divize o program odstřelovačů a investice do něj vložené. Divize námořní pěchoty podporovaly jak výcvik odstřelovačů, tak vývoj zbraní a měly nejlépe organizovaný systém organizace a nasazení jednotek odstřelovačů. Přesto dlouhé série studií této války, provedené námořní pěchotou a vydané pod názvem *U. S. Marines in Vietnam (US námořní pěchota ve Vietnamu),* obsahují o operacích odstřelovačů v tomto konfliktu méně než 200 slov.

Jen málo lidí mimo malou komunitu odstřelovačů a střelců sborů někdy slyšelo o seržantu dělostřelectva Carlosu Hathcockovi před tím, než v roce 1986 vyšla publikace Charlese Hendersona *Marině Sniper (Odstřelovač námořní pěchoty),* v níž autor uvádí, že Hathcock provedl ve Vietnamu 93 smrtelných zásahů. Když se Joseph T. Ward ve své knize *Bear Mom: A Sniper ,s Vietnam* zmínil o odstřelovači 5. pluku námořní pěchoty Chucku Mawhinney a jeho 103 potvrzených smrtelných zásazích, několik starých mazáků v komunitě soutěžního střílení dokonce vyjádřilo pochybnosti o tomto příběhu, dokud očití svědkové a těch málo existujících oficiálních dokumentů tento počet nepodpořili.

1 když se Hathcockovi, povoláním příslušníku námořní pěchoty s letitou zkušeností v soutěžním střílení, dostalo mnohem více uznání, nejvíce potvrzených smrtelných zásahů ze všech odstřelovačů námořní pěchoty ve

vietnamské válce měl příslušník mužstva námořní pěchoty Charles B. Mawhinney. Jeho příběh je také nejtypičtějším příběhem Američana, který se během konfliktu dobrovolně přihlásil k odstřelovačům.
Charles B. Mawhinney už jako chlapec lovil zvěř a opatřoval tak maso na stůl, ale nikdy se neúčastnil střeleckých soutěží. Do sborů námořní pěchoty vstoupil 10. října 1967 a po ukončení výcviku se hlásil jako dobrovolník do školy pro průzkumníky-odstřelovače v Camp Pendletonu v Kalifornii. Krátce po absolvování se připojil k 5. pluku námořní pěchoty ve Vietnamu, kde se brzy stal členem plukovní čety průzkumníků-odstřelovačů. Mawhinney sloužil jako odstřelovač po zbytek svého třináctiměsíčního turnusu a potom si službu prodloužil o dalších šest měsíců, aby vykonával stejné povinnosti. Službu si prodloužil ještě jednou (o dalších šest měsíců) a stal se střelcem ve dveřích vrtulníku. Pak se vrátil do Států a v roce 1970 odešel z armády jako seržant.

Většina z Mawhinneyových bojových misí se odehrávala v oblasti An Hoa, a to včetně Mostu svobody, v teritoriu Arizona a na ostrově Go Noi. Během svého turnusu byl členem týmu, který měl více než půl tuctu jiných mariňáků. Mezi nimi byl Joe Ward. Mawhinney provedl většinu svých smrtelných zásahů puškou M700 Remington a zaměřovacím dalekohledem Redfield, ale jako odstřelovači zbraň užíval i kulomety ráže.59, z nichž vedl palbu z pevných pozic základního tábora. Pro noční mise někdy používal i dalekohled Starlight namontovaný na pušku Ml4. Po dokončení svých odstřelovacích turnusů měl Mawhinney 216 pravděpodobných a 103 potvrzených zabitých nepřátelských vojáků. To znamená, že měl na kontě ekvivalent asi tří rot pěchoty NVA.

S výjimkou stručné zmínky ve Wardově knize se o nejlepším odstřelovači sborů námořní pěchoty ve Vietnamu v tisku objevilo jen velmi málo informací, dokud nebyl v prosincovém vydání časopisu *Precision Shooting* (Přesné střílení) v roce 1996 zveřejněn rozhovor Petera R. Seniche s Mawhinneyem. Senich cituje Mawhinneyho, který přisuzoval svůj úspěch své předešlé lovecké zkušenosti, skvělému výcviku, který dostal ve škole odstřelovaču, a tomu, že se „naučil orientálním zvykům a přizpůsobil se sféře působnosti Charlieho."

Po propuštění z armády se Mawhinney vrátil domů do Pacific Northwest. V rozhovoru se Senichem v roce 1996 mariňácký odstřelovač vzpomíná: „Bylo po všem… Chtěl jsem na to jen zapomenout a pokračovat ve svém životě. Netrávím moc času přemýšlením o Vietnamu, ale vzpomínky, které mi přicházejí na mysl, jsou většinou pozitivní. Vzpomínám si na své přátele a na kamarádství v naší jednotce."

Téměř tři desetiletí po válce Mawhinney pracoval pro lesní správu. Podle Seniche bývalý odstřelovač „klade pasti a loví v zimě, rybaří v létě a snaží se podporovat svou rodinu."

Armáda zaznamenala o svých odstřelovacích ještě méně informací než námořní pěchota. Pouze 9. pěší divize generála Ewella uchovala značné množství informací o odstřelovacích, ale i její dokumentace žalostně postrádá dostatek informací k popsání a dokumentování programu.

V knize *Sharpening the Combat Edge* (Nabroušení bojového ostří) se Ewell zmiňuje o nejúspěšnějším odstřelovači seržantu Adelbertu F. Waldronovi III. který měl 109 potvrzených zabitých nepřátel. Ewell poznamenává: „Seržant Waldron si vysloužil dva Kříže za statečnost před nepřítelem za své vynikající dovednosti a statečnost.[41]

Ukázalo se, že Waldron je výjimka, protože je zřejmě jediným odstřelovačem, který tyto medaile dostal. Odstřelovači námořní pěchoty i armády totiž byli obvykle odměněni stužkami kampaně, znamenajícími „byl jsem tam", a většina dostala na konci turnusu záslužnou medaili. Všeobecně však odstřelovači nedostávali takový počet medailí za statečnost, které byly udělovány vojákům pravidelných liniových jednotek. Zdálo se však, že si toho všímalo jen velmi málo odstřelovačů. Kousky medailí a barevné stužky se z jejich pohledu nedaly srovnat s uspokojením z lovu.

Odstřelovači ve Vietnamu měli hodně společných znaků s armádními LRRP/ Ranger (výzvědné hlídky pro dálkový průzkum/jednotky zvláštního určení) a jednotkami sil námořní pěchoty a výzvědného praporu. V armádě a sborech námořní pěchoty bylo ve Vietnamu mnoho jednotek a skupin, které se považovaly za trochu nadřazené těm druhým. Kromě výzvědných jednotek k nim patřily i různé vzdušné, výsadkové, demoliční a zdravotnické evakuační jednotky, které byly na své úspěchy nesmírně hrdé. A přece všichni včetně odstřelovačů uznávali, že

tíhu války a hlavní břemeno ztrát nesla pěchota. Velká většina odstřelovačů pocházela z řad pěchoty a vykonávala většinu svých misí v doprovodu frontových jednotek, s nimiž cítili zvláštní pouto a loajalitu.

Příslušníci armádní a námořní pěchoty si mysleli, že jsou ve středu všeho, co se dělo v ozbrojených silách a ještě více v bojové zóně. Bez nich ajejich zablácených bot nebylo možné vyhrát žádnou bitvu ani válku. Dělali většinu práce, prolévali nejvíce krve a především na nich závisel úspěch nebo porážka v každém střetnutí. Odstřelovači tyto zásluhy pěchoty nejen sdíleli, ale také cítili, že jejich speciální výcvik a talent z nich udělaly elitu pěchoty.

Jednou z charakteristik každé elitní skupiny nebo organizace je malý počet jejích členů. Armádní odstřelovači a odstřelovači námořní pěchoty ve Vietnamu tomuto kriteriu určitě vyhovovali. Bylo jich tak málo, že ani armáda, ani námořní pěchota neuchovaly záznamy o tom, kdo měl kvalifikaci jako odstřelovač. Žádný kompletní seznam absolventů škol odstřelovačů ze žádné složky v oficiálním ani neoficiálním archivu neexistuje. Jediný způsob, jak odhadnout počet válečných odstřelovačů, je studie toho mála uchovaných dokumentů, autorizace oficiálního personálu, vzpomínky instruktorů škol a samotní střelci.

Autorizace personálu alespoň nabízí rozumný rozsah čísel. FMFM 1-3B námořní pěchoty žádá přidělení jednoho důstojníka a třiceti pěti členů mužstva do každé čety odstřelovačů pěšího pluku a jednoho důstojníka a třicet členů mužstva do každé čety odstřelovačů výzvědného praporu. Při osmi pěších plucích a dvou výzvědných praporech sloužících ve válečné zóně na vrcholu konfliktu tyto požadavky ukazují, že ve Vietnamu nikdy nebylo víc než 350 autorizovaných míst pro odstřelovače námořní pěchoty. Uvážíme-li normální třináctiměsíční turnus služby pro námořní pěšáky, data příjezdů a odjezdů pluků a údaj, že každá divize vybudovala svou školu odstřelovačů, výpočty ukazují, že během války ve Vietnamu nebylo do akce nasazeno víc než 875 odstřelovačů námořní pěchoty.

Jakékoli odhady čísel zřejmě musí zahrnovat i náhrady za ztráty nebo nemocné. Do tohoto počtu musí být také zahrnuti instruktoři škol odstřelovačů a také hrstka příslušníků námořních pěchoty, kteří působili jako neoficiální střelci ve svých jednotkách před založením škol. Mnohem důležitější však je, že jen málo jednotek ve Vietnamu, jestli vůbec nějaké, operovalo v plné síle a že bylo vzácností, když nějaký pěší pluk nebo výzvědný prapor měl plný stav odstřelovačů. Tyto faktory naznačují, že je velmi nepravděpodobné, že ve Vietnamu sloužilo více než 875 příslušníků námořních pěchoty ve funkci odstřelovače a že toto číslo může být od reálného stavu alespoň o 100 odstřelovačů nižší.

Na rozdíl od sborů námořní pěchoty neměla armáda ve svých bojových jednotkách žádnou oficiální autorizaci pro odstřelovače s výjimkou zastaralé a ignorované směrnice, podle níž měl být jeden voják v každé četě (squad) vybaven odstřelovači puškou. Generál Ewell vytvořil pro 9. pěší divizi plán, podle něhož mělo mít každé velitelství brigády dva a každý prapor pěchoty šest odstřelovačů. Kdyby tomu tak bylo i ve zbytku armádních dvaceti pěti brigádách pěchoty a osmdesáti jednom praporu pěchoty, znamenalo by to celkem o něco víc než 500 odstřelovačů na vrcholu války.

Vezme-Ii se v úvahu, že armáda zahájila výcvik odstřelovačů až dosti dlouho poté, co námořní pěchota založila své školy, že vojáci sloužili pouze dvanáctiměsíční turnusy, že jednotky se stahovaly ve střídavých časech (a za použití liberální metody výpočtu), zdá se, že ve válce nesloužilo nikdy víc než 1000 armádních odstřelovačů. I když k nim přidáme 259 špatně vycvičených a vyzbrojených odstřelovačů, kteří se účastnili testů ACTIVu v roce 1967, je celkový počet odstřelovačů nižší než 1300.

Ale další výzkum ukazuje, že číslo 1300 je extrémně nereálné. Major Willis Powell vzpomíná, že škola odstřelovačů 9. divize cvičila asi 120 mužů předtím, než se většina jednotek začala stahovat z válečné zóny. Ostatní výcvikové týmy USAMTU přijely do Vietnamu až v posledním nebo předposledním roce americké účasti ve válce. Kromě toho mnoho armádních jednotek působilo v terénu, který nebyl pro odstřelovače vhodný. Někteří velitelé navíc odstřelovače nepotřebovali nebo nechtěli. V některých případech velitelé včetně velitelů divizí pohrdali konceptem odstřelovačů a neprováděli jejich výcvik ani je nepoužívali.

Vezmeme-li v úvahu všechny tyto skutečnosti, lze dojít k závěru, že armáda vycvičila a nasazovala přibližně polovinu poloautorizovaných počtů odstřelovačů, tedy asi 500 mužů. Přidáme-li odstřelovače, kteří se účastnili testů, je reálný počet armádních odstřelovačů, kteří sloužili ve Vietnamu, asi 750.

Na základě těchto výpočtů nesloužilo ve Vietnamu více než 2200 vojáků a příslušníků námořní pěchoty v roli odstřelovačů. I toto číslo však mohlo být o 10 až 25 procent nižší.

To, co se vyžadovalo od úspěšného odstřelovače ve Vietnamu, se málo lišilo od požadavků na odstřelovače v předešlých válkách. Ve své studii *Výzbroj pro amerického odstřelovače,* zveřejněné v roce 1942, George O. Van Orden a Calvin A. Lloyd tyto požadavky shrnuli do kapitoly nazvané *Co je odstřelovač,* ale oba autoři této studie připustili, že jen parafrázovali definici uvedenou Stephenem Traskem v jeho spisu z roku 1917 o střelcích 1. světové války.

Van Orden a Lloyd konstatovali: „Zatímco moderní teorie se zabývají rychle se pohybujícími kolonami mas místo rotami mužů, přežívá na bojišti jeden osamělý vlk. Vybírá si svůj úkryt kdekoli, bývá na okrajích boje a čeká, čeká, čeká snad celý únavný den a noc. Přes jeho zorné pole mohou přejít malé hloučky nepřátel. Stále čeká na vhodný okamžik k zahájení palby ze své pušky se zaměřovacím dalekohledem. Jeho úkolem není poslat rychlý pozdrav v podobě palby do skupiny nepřátel; vybírá si, aby jednou dobře zamířenou a rychle vyslanou střelou poslal jediného nepřítele v jediném prchavém okamžiku tam, odkud není návratu. Musí znepokojovat nepřítele," pokračují autoři, „a vybere si tu důstojníka, tam muže. Musí udeřit nelítostně na nervy mužstva protivníkových sil. Když jeho puška třeskne a spojí se s jinými svého druhu, stane se obávanější hrozbou než hvízdající granáty z kanónu nebo výbušné kroupy z ráketometů. Jeho kulka musí přijít odnikud. Musí najít cíl někdy tak malý, jakým je dvoupalcová smyčka ve vzdálenosti dvě stě yardů, nebo muže stojícího proti mlhavému pozadí."

Závěrem Van Orden a Lloyd poznamenávají: „Odstřelovač je instituce, která by měla, a také to dělá, apelovat na americké vojáky a naše armáda bude nepochybně úplná, až budeme mít tisíce mužů stejného druhu."

KAPITOLA 10

NÁSTROJE ŘEMESLA: ZBRANĚ A VÝSTROJ

Úspěch programu odstřelovaču ve Vietnamu závisel na muži za nitkovým křížem, ale velitelé sborů námořní pěchoty a armády také uznali, že jejich střelci musí být řádně vyzbrojeni a vybaveni, aby úspěšně dokončili své mise. Ve spisu *Výstroj amerického odstřelovače* Van Orden a Lloyd poznamenali: „Bezpečně se dá říci, že americký odstřelovač by mohl být považován za nejlepšího střelce, jakého kdy svět znal, a jeho výstroj by měla obsahovat ty nejlepší pomůcky pro toto nebezpečné povolání, které vynalézavý génius Spojených států může vyrobit."

Přes uznání důležitosti výstroje, zvláště pušek, sbory námořní pěchoty i armáda vstoupily do vietnamské války se zastaralými zbraněmi včetně pušek M1D z 2. světové války a Koreje a s malým množstvím pušek '03 Springfield, které pocházely z let 1. světové války.

Obě bojové složky uznaly, že díky technologii se od 2. světové války zlepšila trvanlivost a přesnost zbraní a hledaly novější, lepší pušky, kterými by vybavily své speciální střelce. Ve svém hledání obě složky podnikly řadu kroků, aby určily, který systém zbraní opatřit, a skončily tím, že přijaly různé pušky.

Při maximálním účinném dostřelu 600 metrů a přiměřené přesnosti na 400 až 500 metrů byly veteránské pušky z 2. světové války dostupné v hojném počtu pro kapitána Boba Russella a jeho tým instruktorů, kteří je mohli

zajistit pro své školy a absolventy, nebo mohli přijmout modernější pušky Ml4 jako výběrovou zbraň pro odstřelovače, protože v té době měl každý mariňák ve Vietnamu jednu jako svou základní zbraň.

Russell a jeho instruktoři však souhlasili se všeobecným míněním, že pušky M1D mají malý dostřel aže pušky M14, které nemají žádný dalekohled, jenž by zvyšoval jejich přesnost za hranici dostřelu mechanických nebo standardních mířidel, jsou přiměřené pouze pro pozorovatele týmu, ale nikoli pro hlavního střelce.

Russell čelil stejně obtížné situaci, s jakou se setkaly sbory v roce 1942 a znovu v roce 1951, když námořní pěchota prováděla studie, aby se rozhodla pro nejlepší odstřelovací pušku. Zbrojní důstojníci, kteří situaci posuzovali, dali v obou zkouškách přednost modelu 70 sportovní pušky Winchester z roku 1937 pro střelbu na terč a pro lov. Tato puška s válcovým odsuvným závěrem, která měla pětiranný vestavěný zásobník a zaměnitelné hlavně dlouhé dvacet čtyři a dvacet osm palců, měla přesnost na dlouhý dostřel, kterou námořní pěchota hledala. Avšak úředníci zamítli její přijetí kvůli komplikacím, které by vznikly zavedením další pušky do zásobovacího systému – zvláště takové, která vyžadovala munici 7,62x63 mm místo standardních nábojů 7,62x51 mm. Ze stejného důvodu se sbory námořních pěchoty bránily přijmout model 70 jako svou oficiální odstřelovací zbraň déle než čtvrt století.

Avšak když v roce 1965 Russell a jeho spolupracovníci hledali odstřelovací zbraň, vybrali model 70 z nouze, protože to byla jediná dostupná puška, která vyhovovala požadavkům přesnosti na dlouhý dostřel na vietnamském bojišti.

Výběr zaměřovačích dalekohledů pro model 70 proběhl podobným způsobem. Dostatečný počet dalekohledů Unertl 8X zůstal v logistickém systému námořní pěchoty už od roku 1943, kdy byly dodány pro použití s odstřelovacími puškami model 70 a Ml 903 ve 2. světové válce.[42] I když typický Unertl 8X dlouhý dvacet čtyři palců nebyl zdaleka dokonalý, stal se jednou z nejuznávanějších částí výstroje používané odstřelovací námořní pěchoty ve Vietnamu.

Russell a jeho tým byli s výběrem spokojeni, z části proto, že po léta trénovali a soutěžili spíše se sportovními puškami Winchester model 70 vybavenými zaměřovacím dalekohledem Unertl 8X než se standardními vojenskými zbraněmi, které byly k dispozici. Protože měli takovou důvěru v přesnost pušky Winchester model 70, přijali ji jako „neoficiálně oficiální“ odstřelovací pušku pro frekventanty svých kurzů.

V prvním tuctu pušek model 70, který došel do Vietnamu, byly tytéž pušky, které 3. divize námořní pěchoty včetně Russella a mnohých příslušníků jeho štábu léta užívali v národních a mezinárodních soutěžích ve střelbě. Nyní stejní ostrostřelci používali stejné zbraně, aby „lovili“ příslušníky Vietkongu a cvičili odstřelovače. Přes svůj věk to byly pušky dobře udržované a ve skvělém stavu.

Russellova žádost o dodání dalších modelů 70 přinesla pušky z rozmanitých zdrojů. Jednotka střeleckého výcviku v Quanticu jich vzala několik ze svých zásob a další opatřila ze zásobovacího střediska námořní pěchoty v Albany v Georgii a nechala je dopravit ke 3. divizi. Několik Winchesterovek pocházelo z korejské války a nejméně jedna byla používána při národním šampionátu ve střelbě z pušek v Camp Perry v Ohiu v roce 1953. Mnoho pušek bylo starších než mariňáci, kteří s nimi měli jít do boje.

Když velitel sborů námořní pěchoty koncem roku 1965 schválil vznik jednotek odstřelovačů, jeho štáb vypočítal, že bude třeba 550 dalších zbraní pro Vietnam a americké výcvikové základny. Aby se tomuto požadavku vyhovělo, shromažďovaly se pušky model 70 ze základen námořní pěchoty po celém světě. Některé došly se značkami na pažbách, které prozrazovaly, že byly dříve přiděleny útvarům zvláštních služeb, které je půjčovaly příslušníkům námořní pěchoty a jejich rodinám pro střílení na terč a pro lov. Stav pušek byl různý, ale většina se dala přestavět a vybavit tak, aby vyhovovala požadavkům odstřelovačů.

Zatímco Russell se svým štábem zahájil výcvik dobrovolníků s nejlepšími puškami a dalekohledy, sbory námořní pěchoty obnovily úsilí o nahrazení výstroje sofistikovanějším systémem zbraní. V prosinci 1965 vydalo velitelství námořní pěchoty pokyn zbrojnímu výcvikovému pluku škol námořní pěchoty v Quanticu, aby vydal ústní rozkaz opatřit střelecké výcvikové jednotce (MTU) pušky, zaměřovači dalekohledy a opery vhodné pro

použití odstřelovačů ve Vietnamu. Rozkazy přišly bez udání termínu jejich splnění, ale všichni zúčastnění si uvědomovali okamžitou potřebu ve válečné zóně.

Devátého února 1966 odpověděl velitel střelecké výcvikové jednotky veliteli sborů námořní pěchoty stručným, dobře promyšleným dopisem, schváleným hlavním znalcem plukovníkem Walterem R. Walshem, střelcem známého jména, který pomáhal založit výcvik odstřelovačů námořní pěchoty za 2. světové války: „Současná naléhavá potřeba rychlého doručení," začínal dopis, „diktuje, že výběr musí být omezen na komerční položky v tomto okamžiku dostupné."

Protože původní pokyny neposkytovaly žádné specifické vodítko, dopis dále vysvětloval, že znalci pracovali podle jistých předpokladů, které si sami stanovili. Předpoklady MTU odrážely jejich důkladnou znalost charakteristik spolehlivého odstřelovacího sytému. V části nazvané „Dobrovolně přijaté předpoklady" dopis uváděl seznam požadavků pro vybraný odstřelovači systém, který by užíval standardní munici ráže 7,62 mm a „byl jednoduchý, robustní a pochopitelný s minimální instruktáží. Autoři studie předpokládali, že většina cílů bude na dostřel menší než 600 yardů, ale že odstřelovači budou požadovat dobře utěsněný zaměřovači dalekohled, který by vydržel operace v podmínkách vysoké vlhkosti a byl „schopen nastavení na vzdálenosti až do 1000 yardů včetně."

Aby vyhověla těmto požadavkům, MTU zkoušela pět pušek včetně zbraní Winchester model 70, Harrington a Richardson Ultra-Rifie a tří modelů Remington, a také sedm různých dalekohledů. Studie vyřadila zbraň Winchester model 70 kvůli použití nestandardních nábojů a pušky Harrington a Richardson, protože, jak hodnocení hlásilo, „tyto pušky jsou sestaveny z komponentů tří výrobců včetně v zahraničí vyráběného závěru." Odmítly také Remington model 600 a 700 ADL a pušky BDL jako příliš lehké pro vojenské odstřelovači operace. Pozitivní komentář si zasloužila pouze puška Remington 700-40X: „Tato puška je postavena na závěru konstruovaném pro náboje ráže 7,62 mm. Spoušť je vnitřně nastavitelná. Zbraň je poměrně jednoduchá k opření."

U různých zkoušených zaměřovačích dalekohledů našla MTU problémy, které se týkaly nedostatečného zvětšení, nedostatečné schopnosti nastavení a utěsnění, jež umožňovalo zvlhnutí. Pouze dalekohled Redfield Accu-Range 3X-9X získal pozitivní komentář: „Dobře utěsněný, přiměřené vnitřní nastavení, vestavěný hledáček vzdálenosti na 600 yardů."

Analýza zkušebních dat pušek a zaměřovačích dalekohledů v dopise uváděla: „Na základě fyzické prohlídky a použití výše uvedené výzbroje a osobních zkušeností zkušebního personálu s výše uvedenou a podobnou výzbrojí věříme, že puška Remington model 700-40X v kombinaci se zaměřovacím dalekohledem Redfield Accu-Range 3X-9X s nastavitelným zvětšením v držáku Redfield je nejvhodnější dostupná výzbroj pro uvedené účely."
Walsh a jeho střelečtí instruktoři věděli, že puška Winchester model 70 má ve sborech námořní pěchoty své zastánce na mnoha úrovních, přidali tedy odstavec předcházející jejich doporučení, aby odrazili námitky ke svému zjištění: „Vzali jsme v úvahu, že v zásobovacím systému sborů námořní pěchoty je množství pušek Winchester model 70, ale všechny jsou na nestandardní náboje. Modifikace na náboj ráže 7,62 mm by byla možná, ale byla by nákladná a ne zvláště žádoucí. Kromě toho pušky Winchester model 70 nyní existují ve třech různých typech, následkem továrních modifikací, provedených v letech výroby. Mnoho z těchto dílů není vzájemně zaměnitelných."

Dopis MTU také doporučoval „tvrdé pouzdro na nošení a přepravu s ochrannou pěnovou vycpávkou, obsahující vysoušeči a fungicidní prostředky pro každou pušku a zaměřovači dalekohled."

Velení sborů jednalo s pozoruhodnou rychlostí. Sedmého dubna 1966 sbory námořní pěchoty přijaly pušku, dalekohled a operu tak, jak byly doporučeny, a označilo systém jako M40, ačkoli někteří o něm až do konce války mluvili jako o Remingtonu 700, model 700 nebo Remingtonu M40.

Remington dal na trh několik typů modelu 700 (jako lovecké pušky) včetně dvou dalších modelů, které MTU považovala za „příliš lehké", a vyráběl je několik let. Model 40X byl hojně používán jako soutěžní puška, než ho MTU vybrala jako odstřelovači zbraň.

Sedmnáctého května 1966 poslaly sbory námořní pěchoty dodavatelskou smlouvu firmě Remington, kde uvedly podrobnou specifikaci modelu 40 a objednávku na dodání. Koncem roku Remington dokončil 700 pušek a během pěti let vyrobil téměř 300 dalších zbraní. Remington ve své dílně v Ilion ve státě New York upravil povrch a podle objednávky přidal poutko pro řemen a překonstruoval pušku model 40 tak, aby vyhovovala specifikacím námořní pěchoty.

Puška M40 měla několik charakteristik společných s puškou Winchester model 70, kterou nahradila. Obě měly zásobník na pět ran a ruční mechanický závěr. Někteří kritici v té době tvrdili, že pušky s mechanickým závěrem vyžadují od střelce další fyzické pohyby při vyhazování prázdné nábojnice a novém nabíjení – pohyby, které by mohly prozradit skrytou pozici odstřelovače – a namítali, že poloautomatické pušky jsou pro speciální střelce vhodnější.

Jiní namítali, že další pohyblivé části u poloautomatických zbraní je dělají méně stabilními, a proto méně přesnými než zbraně s ručním mechanickým závěrem. Střelci námořní pěchoty připouštěli nedostatky „pušek s klikou“, ale věřili, že jak puška Winchester model 70, tak Remington M40 jsou lepší než jakákoli jiná dostupná zbraň s mechanickým závěrem nebo poloautomatická puška.

Smlouva na dodávku pro firmu Remington také obsahovala specifikace pro zaměřovači dalekohledy Redfield a jejich montáž. Redfield 3X – 9X s nastavitelným zvětšením se dostal na trh v roce 1962. Dalekohled byl o málo kratší než třináct palců, měl hmotnost pouze 0,75 libry a ukázalo se, že je robustní a odolný proti vlhkosti. Co však bylo důležitější, jednoduchý nastavovací prstenec dovoloval střelci, aby si zvětšil nebo zmenšil obraz mezi zvětšením 3,3x a 9,lx. Pohyb nastavovacího prstence také nastavil dálkoměrné nitě, které ukazovaly změřenou vzdálenost k cíli na vnitřní stupnici s ukazatelem.

Ze všech charakteristik a možností dalekohledu Redfield se prokázala jako nejdůležitější jeho schopnost přesně určit vzdálenost. Odstřelovači, a to i ti velmi pohotoví, totiž měli nesnáze s určením vzdálenosti k cíli. Přijetím dalekohledu Refield skončila doba, kdy odstřelovač musel sám odhadnout vzdálenost cíle.

Námořní pěchota poslala 150 odstřelovacích systémů do školy pro průzkumníky-odstřelovače v Camp Pendletonu. Několik pušek a dalekohledů přišlo do Vietnamu během posledních dnů roku 1966 a do konce prvního čtvrtletí 1967 byly v zemi adekvátní systémy pro vyzbrojení instruktorů a odstřelovaču v poli.

Konečný odstavec v dopise MTU veliteli sborů námořní pěchoty doporučoval, aby „se podnikly kroky k zajištění dostupnosti munice vhodného stupně pro použití do pušek.“ Tak spolu s odstřelovacími puškami M40 přišla i speciální munice vyrobená pro použití střelců na střelnici i na bojišti.

Střelci na terč stejně jako odstřelovači věděli, že bez ohledu na sofistikovanost pušek a dalekohledů závisí jejich přesnost i na kvalitě munice. Optimální munice neměla žádné rozdíly v množství střeliviny, ve velikosti a hmotnosti kulky nebo ve tvaru náboje. Každý výstřel měl mít stejné charakteristiky a úder na stejném místě, když byl vypálen za stejných podmínek.

V době vietnamské války byla výroba munice krajně standardizovaná a produkovala vysoce přesné náboje. Masová výroba však připouštěla určitou toleranci. Zatímco na střelbu konvenčních střelců to mělo malý vliv, přesnost střelců na terč a bojových odstřelovaču to ovlivnilo.

Ve druhé polovině devatenáctého století začali výrobci munice vyrábět omezený počet nábojů zhotovených se speciální péčí, aby zabezpečili její shodné charakteristiky a vlastnosti. Zvláštní poptávka po této speciálně vyrobené munici stoupla po olympijských hrách a jiných mezinárodních střeleckých soutěžích, které se staly populárními na přelomu století. Protože tyto speciálně vyrobené náboje byly určeny pro střelecké soutěže, a také při nich byly používány, staly se známé jako soutěžní munice.

Munice (včetně soutěžní) se vyrábí v sériích, což znamená, že náboje jsou vyráběny na montážní lince muničního závodu. Výrobce potom každé takové dávce přidělí číslo série a zaznamená číslo na každý kontejner munice. Odstřelovač, který pak nastřeluje svou zbraň náboji z jedné série může očekávat, že zbývající náboje ze stejné série se budou chovat stejně.

Ačkoli americké vojenské síly uvažovaly o využívání soutěžní munice pro bojové střelce už ve 2. světové válce, nejednaly tak, aby tento typ náboje dostaly. Poválečné střelecké týmy používaly výhradně soutěžní munici, ale až do Vietnamu bylo použití velmi přesných nábojů omezeno na soutěžní střelnice. Ti, kteří měli na starosti logistiku, se bránili zařazení nákladnější munice do zásobovacího systému, který byl už tak přetížený.

Když Russell a Land založili školy odstřelovačů námořní pěchoty ve Vietnamu a používali pušku Winchester model 70, vůbec neuvažovali, že by se vrátili ke standardně vydávaným nábojům a k zásobovacím požadavkům přidali i soutěžní munici. Kvůli malému počtu odstřelovačů a malému počtu nábojů, které vystřelili, muniční zdroje ve Státech neměly problém poptávce vyhovět.

Lake City, armádní muniční továrna v Independence v Missouri, vyráběla soutěžní munici pro použití ve Vietnamu. Továrna byla postavena během 2. světové války a provozovala ji firma Remington Arms Company podle smlouvy s vládou Spojených států, která ve skutečnosti vlastnila zařízení. Lake City poprvé vyrobila kulovnicový náboj ráže.30 pro pušky Winchester 70 v roce 1957 a o pět let později se stala výhradním dodavatelem soutěžních nábojů označených jako M72. V roce 1964 továrna zahájila výrobu soutěžní munice NATO ráže 7,62 mm, označené jako Ml 18.

Požadavky na řízení jakosti jak pro soutěžní náboje M72, tak pro munici Ml 18 byly stejné. Závod Lake City zkoušel každou sérii soutěžní munice na svém 3400akrovém zařízení. To mělo střelnice, které přesahovaly 2400 yardů.[43] Podle smlouvy pro přijetí soutěžní munice armádou měla mít munice při zkouškách rádius 3,5 palce pro devět z deseti výstřelů z každé ze tří zkušebních pušek na vzdálenost 600 yardů (střední rádius představuje průměrnou vzdálenost ve skupině od středu skupiny).

Americká armáda postupovala při výběru odstřelovači pušky a dalekohledu podobným způsobem jako sbory námořní pěchoty, ale s tím zásadním rozdílem, že prováděla hodnocení přímo na vietnamském bojišti a ne ve střeleckém výcvikovém zařízení ve Státech. Když armádní koncepční tým ve Vietnamu (ACTIV) v roce 1967 zahájil svou studii vietnamských operací a výzbroje, testoval a hodnotil pušky a dalekohledy podle specifických pokynů, aby určil, které modely by měla armáda přijmout jako oficiální odstřelovači systém.

ACTIV operoval za stejně omezených podmínek jako MTU námořní pěchoty. Bezprostřední potřeba odstřelovacího systému znamenala, že musel vycházet ze současného inventáře nebo „z regálů“ civilní dodávky. Čas na vývoj nové pušky během eskalace amerického nasazení v jihovýchodní Asii jednoduše neexistoval.

Mezi dubnem a červnem 1967 ACTIV s pomocí USAMTU zabezpečil k ohodnocení čtyři různé odstřelovači systémy. Ty zahrnovaly zpřesněnou pušku M14 se zaměřovacím dalekohledem 2,5X M84, národní soutěžní pušku M14 s dalekohledem s nastavitelným dostřelem (ART) 3X-9X, pušku Ml 6 s komerčním dalekohledem Realist 3X a pušku Winchester model 70 se zaměřovacím dalekohledem Weaver 3X.

Výběr ze čtyř zbrojních systémů vyplynul z jejich dostupnosti a ze zaujetí hodnotitelů. Kvůli snadnému opatření a údržbě dali členové ACTIVu přednost přijetí pušky, která už byla v zásobovacím systému. Je nepravděpodobné, že by vůbec byla zahrnuta do výběru puška Winchester model 70, nebýt skutečnosti, že osm těchto pušek už vlastnila 1. brigáda 101. vzdušné výsadkové divize ve Vietnamu.[44]

S výjimkou stručné zmínky zahrabané hluboko v příloze A konečné zprávy ACTIVu není žádný důkaz o tom, že by armáda někdy uvažovala o zkoušení pušky, kterou námořní pěchota vybrala do svého odstřelovacího systému. Komentář v příloze o puškách Remington 700 říkal, že Remington a Winchester model 70 mají „velmi blízko ke stejnému potenciálu“ jako národní soutěžní služební puška M14, a proto „se nedoporučuje jejich nákup.“

Pušky Ml6 použité při hodnocení byly standardně vydávané zbraně, tedy bez modifikací. Protože se nikdy nepočítalo s jejich používáním při soutěžním střílení, nebyla pro ně nikdy vyrobena soutěžní munice. Následkem toho se během zkoušek užívaly běžně vydávané náboje ráže 5,56 mm. Zaměřovači dalekohledy Realist 3X, které komerčně vyráběla společnost Colt Arms, nebyla také modifikovány pro vojenské účely.

Mezi „zpřesněnými“ puškami M14 a národními soutěžními puškami M14 byl malý rozdíl (kromě úprav pro namontování dalekohledu M84 na těch prvních a pro ART systém na těch druhých). Obě pušky byly modifikovány tak, aby se zabránilo automatické palbě, a byly na ně vybrány a namontovány díly, které zvyšovaly jejich přesnost. Pažby pušek M14 byly vyztuženy skelnými vlákny s epoxidovou pryskyřicí, aby byly odolné proti vodě a nabobtnání, které by snižovalo přesnost. Armádní zásobovací systém dodával soutěžní munici Ml 18 ráže 7,62 mm. Vyráběla ji továrna Lake City pro zásobník na dvacet ran.

Přehled odstřelovačů a jejich velitelů, zpracovaný ACTIVem po zkouškách, zjistil, že i když odstřelovači zasáhli tři čtvrtiny svých terčů ve vzdálenosti od 300 do 600 metrů – průměrně na 400 metrů – a maximálně na 1300 metrů, spokojenost střelců se systémy zbraní se velmi lišila. Z těch, kteří používali pušku Winchester model 70, vyjádřilo spokojenost pouze 18 procent. Ačkoli byli přiměřeně spokojeni s přesností pušky, střelci se obávali o její trvanlivost v poli. Uživatelé modelu 70 také zjistili, že dalekohled Weaver 3X neposkytuje adekvátní zvětšení a má sklon zachycovat vlhkost, čímž se stává neúčinným. Odstřelovači, kteří používali pušky Ml6, vyjádřili pochybnosti o přesnosti pušky na dostřel za hranicí 300 metrů. Také zjistili, že vlhkost ovlivňuje dalekohledy Weaver a že se těžko nastavují. Přes tyto nedostatky vyjádřilo překvapivých 48 procent souhlas s odstřelovacím systémem Ml 6.

Odstřelovači používající pušky M14 byli mnohem spokojenější. Žádný z nich nenašel problémy na samotné pušce; jejich jediná stížnost se týkala nedostatku rozlišovací schopnosti a tvorby vlhkosti v dalekohledech M84. Celých 74 procent uživatelů vyjádřilo souhlas s puškou Ml4 se zaměřovacím dalekohledem M84, zatímco 100 procent prohlásilo, že Ml 4 s dalekohledem ART je pro odstřelovači operace uspokojivá.

Velitelé jednotek se zkušebními odstřelovači tyto závěry podpořili. Podle konečné zprávy AKTIVu byly „hlavním důvodem pro upřednostnění pušky M14 větší dostřel a přesnost. Omezený počet velitelů, kteří měli zkušenost s puškou Ml4 s dalekohledem ART, dával přednost zbrani Ml4 s M84 kvůli zvětšovací schopnosti a zjišťování vzdálenosti dalekohledu.“

V závěru konečná zpráva doporučila, aby „Zpřesněná M14 byla označena za standardní odstřelovači pušku pro Vietnam.“ Zatímco slova „pro Vietnam“ vycházela z pověření ACTIVu omezeném pro válečnou zónu, každý to chápal tak, že se doporučení vztahuje na armádní jednotky na celém světě.

Konečná zpráva nedoporučila pro pušku M14 žádný dalekohled. ART se sice blížil specifikacím více než kterýkoli jiný dalekohled, ale žádný ze zkoušených dalekohledů neměl požadované charakteristiky. Následkem toho ACTIV doporučil další vývoj a zkoušky dalekohledů. Nakonec se ukázalo, že Redfield 3X9X je nejlepší dostupný dalekohled pro použití s puškou M14.[45]

Mnoho armádních jednotek si po ukončení hodnocení ponechalo odstřelovači zbraně a pak žádalo další pušky M14 a dalekohledy, aby se zvýšil jejich inventář. Jak střelecká výcviková jednotka ve Fort Benningu, tak velitelství armádních zbraní poskytly zpřesněné pušky M14 a poslaly je do Vietnamu spolu s dalekohledy z firmy Redfield.

Oficiální souhlas s financováním dalšího zpřesnění pušek M14 přišel ve zprávě z Úřadu pro armádu 14. února 1969. Arsenál v Rock Islandu následně vyrobil více než 1200 pušek M14 jako odstřelovacích zbraní a poslal je do Vietnamu. Spolu s dalekohledem ART byla tato zbraň označována jako systém XM21 (ačkoli se to stalo formálním označením až v následujícím listopadu). Jméno XM21 zůstalo většinou až do konce války. V roce 1972 štáby a papíry konečně dohonily skutečný vývoj v poli. Systému dostal oficiální jména „Puška ráže 7,62 mm, odstřelovač M21“ nebo jednoduše „M21“.

Ani systém Remington M40 námořní pěchoty, ani armádní systém XM21 nebyly pro činnost odstřelovaču ve Vietnamu dokonalé, i když každý z nich měl své výhody. Systém Remington M40 se ukázal o něco přesnější, zatímco XM21 vykazoval větší odolnost v bojových podmínkách. Nejpozitivnější aspekt XM21 spočíval v možnosti připojení zařízení pro noční vidění, které umožnilo střelcům vidět ve tmě. Byl to zvláště významný

prvek, protože noci, tak důležité v guerillové válečné taktice, doslova neutralizovaly letecké pozorování a palebnou sílu spojenců.

Zařízení pro noční vidění nebylo unikátní pouze pro Vietnam. Už během posledních měsíců 2. světové války a v korejské válce Spojené státy experimentovaly s různými infračervenými přístroji, které umožnily noční pozorování. Ale problémů s infračervenými systémy bylo mnoho. U prvních modelů měl tento přístroj s energetickým zdrojem hmotnost téměř třicet liber. Druhá překážka byla v tom, že slušný obraz na vzdálenost 100 až 200 metrů vyžadoval úplnou tmu. Ale neproblematičtějším aspektem byla skutečnost, že ačkoli infračervené záření bylo pouhým okem neviditelné, nepřítel s podobným zařízením mohl snadno určit polohu zdroje infračerveného záření.

Koncem padesátých let minulého století američtí výrobci začali experimentovat s přístrojem pro „pasivní noční pozorování“, který mnohokrát zesiloval měsíční, hvězdné a okolní zdroje světla a podával zeleně zbarvené zorné pole. Přes pokroky v technologii po skončení korejské války byly tyto přístroje pro široké použití ve Vietnamu stále ještě příliš těžké a nemotorné. Proto je bylo možné využívat pouze v pevných obranných pozicích, jako byly základní tábory a pomocná zařízení pro palbu. Válka vyvolala naléhavou potřebu přenosného zařízení, které by umožňovalo vojákům „vidět“ v noci.

Vývojoví pracovníci ve Vietnamu několik modelů pasivního přístroje zkoušeli, ale až v listopadu 1966 Spojené státy dodaly bojujícím jednotkám dalekohled Starlight – „malý, do ruky nebo pro jednotlivé zbraně, model č. 6060“. Po několika úpravách se v roce 1967 tento model stal široce dostupný pro polní jednotky jako AN/PVS-1 (armádní-námořní přenosné zařízení pro zachycení viditelného světla série číslo 1). AN/PVS-1 měl délku 18,5 palce, hmotnost šest liber a zesiloval světlo 40 000krát. V roce 1969 byl tento model v amerických bojových silách ve Vietnamu nahrazen modelem AN/PVS-2. Tento dalekohled byl o jeden palec kratší, měl stejnou hmotnost a zesiloval dostupné světlo 75 000krát.[46]

Starlight, jak byly běžněji nazývány zaměřovači dalekohledy AN/PVS-2, byly dodávány s montážním držákem na pušky Ml4 a Ml6, čímž se staly pro odstřelovače žádoucími. Zpráva *Výcvik a nasazení odstřelovačů v 9. divizi pěchoty* popisuje, že se staly nedílnou částí armádního výcviku odstřelovačů do roku 1969: „Frekventanti se učí nastřelovat zbraně vybavené nastavitelným zaměřovacím dalekohledem (ART), dalekohledem Starlight a teleskopickým dalekohledem s pevným zvětšením. Střelba v noci je zahrnuta do programu kurzu a každý frekventant se učí zaměřit cíle s dalekohledem Starlight na vzdálenost 150,300 a 600 metrů.“

Zpráva, kterou zpracoval asistent operačního štábu divize major Robert G. Hilchey v červenci toho roku, pokračovala: „Dalekohled AN/PVS-2 Starlight se ukázal účinnější pro použití odstřelovačů než AN/PVS-l. Zaostření na AN/ PVS-2 je zlepšené a nastavení stranové a elevační (odměr a náměr) je spolehlivější než na předcházejícím modelu. Zaměřovači osnova mířidel na AN/PVS-2 se při zaměření na cíle na velkou vzdálenost chová lépe. Frekventanti, kteří se hlásí na výcvik, si s sebou přinášejí dalekohled Starlight do školy odstřelovačů. Dalekohled je namontován na pušku a během výcviku vynulován. Odstřelovač si ponechá dalekohled s puškou i během následných operací. Tento postup zabezpečuje zachování nuly, i když je přístroj během operací za denního světla vymontováno a znovu namontováno pro noční operace.“

I když odstřelovači 9. divize byli cvičeni s dalekohledem Starlight ve střelbě na vzdálenosti do 600 metrů, ta se ukázala jako reálná pouze za optimálních podmínek. Většina noční střelby se odehrávala na vzdálenost menší než 400 metrů a ve skutečnosti většina odstřelovačů vynulovala své dalekohledy Starlight na 150 metrů. Kvůli omezené vzdálenosti v noci si odstřelovači i příslušníci pěchoty montovali dalekohledy Starlight na pušky M16.

Příslušníci jednotek námořní pěchoty i armády užívali dalekohledy Starlight pro noční pozorování buď jako volné, nebo namontované na puškách Ml6. Zbrojmistři námořní pěchoty také připevnili dalekohled AN/PVS-2 na pušku Winchester model 70 a diskutovali o tom, že udělají totéž na Remington M40. Žádné modifikace tohoto druhu se však neprokázaly jako úspěšné,[47] a tak střelci námořní pěchoty ve Vietnamu zařízení na noční pozorování na těchto zbraních nepoužívali.

I když dalekohledy Starlight nebyly všeobecně montovány na odstřelovači pušky, ukázaly se pro střelce jako užitečné. Dne 14. října 1967 se tým odstřelovačů 4. námořního pluku připojil k 2. praporu pluku, aby mu pomohl bránit most na zásobovací cestě do Con Thien, blízko demilitarizovaného pásma. Příslušníci týmu v noci díky nenamontovanému dalekohledu Starlight objevili velkou skupinu vojáků NVA (Severovietnamské armády), shromažďující se k útoku. Odstřelovači varovali 2. prapor námořní pěchoty, jehož palba zhatila nepřátelský útok a zabila většinu útočníků.

Protože střelci byli často frustrovaní tím, že pozemí radar vizuálně zaměřil protivníka na vzdálenosti, které ležely za hranicí účinného dostřelu pušek M40 nebo systému XM21, hledali jiné metody jak „dosáhnout" na nepřátelské vojáky „a dotknout" se jich. Odstřelovači armády i námořní pěchoty proto experimentovali s dalekohledy a zařízením pro noční vidění namontovanými na kulomety ráže.50, aby mohli zasáhnout cíle na velkou vzdálenost. Vzhledem k malé rychlosti střelby, odměrovému a náměrovému mechanizmu (T&E) a stabilní třínožce byl kulomet Browning ráže.50 přesný jen při střelbě jednotlivými ranami. Odstřelovači ho používali hlavně z pevných zařízení.

Článek *Odstřelovač ráže.50,* jehož autorem byl armádní kapitán Albert R. Amos Jr, a který byl uveřejněn v zářijovém-říjnovém vydání časopisu *Infantry* (Pěchota) v roce 1970, se zabýval programem odstřelování těžkým kulometem v 1. praporu 5. pěšího pluku 25. pěší divize. Amos popisoval, jak jednotka na střeleckých základnách sestavila dvacet až třicet stop vysoké střelecké plošiny, přidala ocelové základové pláty a podstavce, aby lépe stabilizovala operu pro M3 ráže.50, a cvičila obsluhu kulometů v jejich používání. Na závěr autor článku konstatoval: „Konečný výsledek více než vynahradil intenzivní práci, které bylo třeba. Obrana základny se zesílila díky účinnějšímu využití zařízení pro noční vidění na velkou vzdálenost a nepřítel už nemohl bezpečně operovat do 1000 metrů od týmu odstřelovaču, aniž by nebyl ohrožen jeho život."

Také střelci námořní pěchoty experimentovali s ráží.50. Seržant Carlos Hathcock používal v únoru 1967 kulomet s velkým vývrtem hlavně a dokázal to, co bylo ve vietnamské válce všeobecně přijato jako potvrzený smrtelný zásah odstřelovačem na velkou vzdálenost. Hathcock střílel z pozice na úbočí kopce a používal dalekohled Unertl 8X upevněný na kulometu ráže.50, stabilizovaném pytlem s pískem a opřeném o podstavec. Hathcock napadl příslušníka Vietkongu, který tlačil ve vzdálenosti 2500 metrů kolo naložené zbraněmi. Hathcockova první rána zneškodnila kolo a druhá zasáhla nepřátelského vojáka do hrudi.

Tyto výstřely na vzdálenost více než 1,4 míle byly samozřejmě výjimečné. Mnoho bývalých odstřelovaču vzpomíná, že i s dalekohledem bylo nesmírně obtížné vidět cíle vzdálenější než 1200 yardů a ještě obtížnější je bylo s jistotou zasáhnout. Odstřelovači používající zbraně s ráží.50 nepochybně znepokojovali nepřítele a způsobili, že se v blízkosti amerických základen pohyboval s větší obezřetností než obvykle. Avšak nesmírně těžké a nepohyblivé kulomety jsou pouhou poznámkou pod čarou v historii odstřelovaču ve vietnamské válce a jejich použití a účinek byly velmi omezené.

Ale každá, třeba i malá inovace odstřelovačům pomáhala, a tak střelci zkoušeli a experimentovali s jakýmkoli nástrojem, který jim mohl poskytnout výhodu. Odstřelovači obou složek bojových sil zkoušeli kromě kulometů ráže.50 i široce rozmanité tlumiče hluku a záblesků, protože základní podmínkou pro úspěch odstřelovače, který měl zabít nepřítele a sám přežít, bylo zůstat neobjevený. Záblesky z ústí hlavně a hluk při výstřelu z pušky ohrožovaly odstřelovače nejvíce. Komerčně vyráběné odstřelovači modely pušky Winchester a Remington neměly tlumiče, což mělo za následek, že jejich výstřel měl výrazný zvuk, který se lišil od zvuku vojenských pušek Ml4 a Ml 6, majících zařízení na rozptýlení ohně a plynů.

Odstřelovači armády i námořní pěchoty experimentovali s různými tlumiči, aby omezili záblesk z ústí hlavně, ale žádný nevyhovoval. Nejrozšířenější metoda snížení vizuálního palebného označení byla docela jednoduchá. Mnoho odstřelovačů nosilo čtverec olivově zeleného plátna velký jednu až dvě stopy, který umístili pod ústí hlavně v případě, že stříleli z pozice vleže. Toto plátno zabránilo, aby výbuch v ústí hlavně vyrval zem nebo okolní rostliny.

Spolu s vizuálním označením prozradil pozici odstřelovače i každý výstřel.[48] Pušky Winchester a Remington neměly nejen tlumiče záblesků, ale ani hlaveň opatřenou závitem pro našroubování tlumiče – obvykle to byla trubka obsahující zvukové přepážky, která se našroubovala na ústí hlavně pušky. Ačkoli odstřelovači námořní pěchoty, zbrojmistři i komerční vývojáři pracovali na konstrukci účinných tlumičů hluku pro pušky s mechanickým závěrem, žádný se neukázal jako úspěšný.

Armáda vyvinula trochu větší, i když zavádějící snahu o vývoj tlumiče pro odstřelovače a jiné speciální jednotky, ale program na snížení hluku se zaměřil na pušku M16 místo na M14 a XM21. V květnu 1966 armáda posvětila vývoj a aplikaci tlumiče na M16 a během let 1967 a 1968 ve Vietnamu zkoušela různé modely včetně dvanáctipalcového H4 a devět a půl palcového H4A.

Protože tyto tlumiče hluku snižovaly zvukové označení výstřelu a záblesk, vývoj pokračoval a na podzim 1968 armáda vybrala montážní celek dvanácti a půl palcového tlumiče hluku a záblesku MAW-A1, vyrobený společností Sionics z Atlanty v Georgii, pro použití s puškou M16. Až potom výrobci XM21 přizpůsobili stejnou základní konstrukci tlumiče MAW-A1 tomu, co nazvali „Montážním celkem tlumiče hluku a záblesku M14SS-1“ pro odstřelovači systém.

Zatímco tlumiče Sionics i jiné určitě vypadaly působivě, když byly namontované na zbraních, vypadaly lépe, než skutečně fungovaly. Každý výstřel však stále doprovázel záblesk, i když trochu menší, a zvuk se stal spíše „cvaknutím“ než „třeskem“, takže moudrý odstřelovač se po každém výstřelu raději stále přesunoval do jiné pozice. Většina zkušených odstřelovaču se na ta zařízení dívala spíše jako na další závaží než jako na zařízení pro zvýšení bezpečnosti.

Další metodou ke snížení zvukového označení odstřelovacích zbraní bylo použití podzvukové munice, protože nedělala žádný zvuk překračující třesk. Podzvukové náboje dělaly méně hluku jednoduše proto, že obsahovaly méně prachu, což samozřejmě mělo za následek snížení energie, dostřelu a přesnosti střelby. Tato speciální munice byla dostupná v hojné zásobě pro zbraně M40, XM21 a M16, ale její skutečné použití v poli bylo velmi omezené. Tišší munice jednoduše nepřevážila nevýhody snížení dostřelu a přesnosti. A menší nálož v podzvukovém náboji neposkytovala dostatek energie, aby automaticky vyhodila prázdné náboje v poloautomatických systémech XM21 a Ml6, což vyžadovalo ruční vyhození každé prázdné nábojnice. Nakonec odstřelovači spoléhali více na své lovecké instinkty než na řešení s vysokou technologií.

Zatímco puška a zaměřovači dalekohled byly dominantními nástroji odstřelovaču, speciální střelci vyžadovali jinou výzbroj a zásoby, aby se udrželi v poli. Operace odstřelovaču zřídka trvaly více než několik dní, proto střelci nemuseli nosit tak těžká břemena jako typičtí pěšáci. Avšak pro jejich přežití a úspěch jejich misí bylo třeba mnoho věcí.

Dvoučlenný tým odstřelovaču, složený ze střelce a pozorovatele, operoval téměř vždy jako přidružená jednotka pěší nebo průzkumné jednotky.[49] Jeho členové se však vybavili individuálně a jako tým jednali nezávisle. Ale jako u všech jiných aspektů odstřelovacích operací ve Vietnamu se zbraně, munice a výstroj, kterou nesl dvoučlenný tým, velmi lišily od jednotky k jednotce a od jednotlivce k jednotlivci. Odstřelovači ve Vietnamu si opatřovali a přizpůsobovali věci, o nichž si mysleli, že budou pomáhat jejich schopnosti úspěšně zasáhnout nepřátelské cíle a zároveň zvýší jejich vlastní šanci na přežití.

Pušky se zaměřovacími dalekohledy se příliš nehodily pro obranu v soustavné bojové palbě, proto se odstřelovači a jejich pozorovatelé vyzbrojovali různými doplňkovými zbraněmi. Mnoho odstřelovaču nosilo pistole ráže.45 M1911 AI, které byly nejběžnější volbou, protože vyžadovaly malou péči a údržbu, munice k nim byl dostatek a jejich použití americkými ozbrojenými silami od roku 1911 svědčilo o jejich spolehlivosti. Mezi jinými vedlejšími zbraněmi byly revolvery ráže.38, získané od leteckých jednotek, a různé civilní modely poslané rodinami nebo přáteli z domova.

Někteří odstřelovači také nosili pušky M16. Jiní, zvláště námořní pěšáci vyzbrojení puškami s mechanickým závěrem, nosili plně automatické Ml 4. Zbraně pozorovatele nebo druhého muže v dvoučlenném týmu odstřelovačů byly také různé podle situace a osobní preference.

Pozorovatelé nejčastěji nosili pušky M14 nebo M16, ale i oni si často do své sítě na výstroj přibrali pistole ráže.45 nebo jiné vedlejší zbraně.

Odstřelovači týmy příležitostně nosily i granátomety s vysoce explosivními náboji pro použití až do vzdálenosti 400 metrů a kanystry s hrubými broky pro boj zblízka. Experimentální modely nad a pod kombinací Ml6 a M79, známé jako XM148 a později přijaté jako M203, se také staly oblíbenou zbraní pozorovatelů odstřelovacích týmů.

Výběr zbraní odstřelovacích týmů ovlivňovaly dva důležité faktory. V relativně statických oblastech operací s omezeným pohybem mohly odstřelovači týmy nosit větší zátěž a maximální palebnou sílu. Pokud však doprovázely jednotky na hlídce nebo při dlouhodobých operacích, musely některé věci odložit. Druhý faktor, který ovlivňoval výběr pomocných zbraní, byla kompatibilita munice. Střelci většinou nosili čtyřicet až osmdesát nábojů soutěžní munice pro odstřelovači pušky, ale zbraně M40, XM21 a M14 mohly také používat standardní 7,62mm náboje. Munice ráže 5,56 mm pro pušku Ml6 byla sice lehčí, a proto se dala snadněji nést, ale nemohla být použita do odstřelovacích pušek.

Požadavky mise a vzdálenosti, které týmy musely překonat, také ovlivňovaly množství munice. Každý muž si pro obranu obvykle vzal dva až čtyři nebo i více ručních granátů a dvě nebo více min s vějířovitým rozptylem. Každý také nesl několik dýmových granátů a signalizační světlice spolu se stroboscopickou svítilnou, aby označili své pozice pro vedení podpůrné palby nebo pro stažení. Někteří odstřelovači do svého arzenálu dokonce přibrali CS (slzotvorný bojový plyn) a jiné typy slzného plynu a granáty s bílým fosforem (WP). V případě prozrazení se odstřelovači tým mohl přesunout po větru a vypustit plyn nebo použít WP, aby zamaskoval své stahování a zpomalil pronásledování. Různé druhy nožů, původně určené k řezání vegetace pro zamaskování nebo k otvírání konzerv, završily seznam výbavy odstřelovačů. Protože odstřelovači obvykle působili na velké vzdálenosti, tedy daleko od svých cílů – čím větší vzdálenost tím lépe – myšlenka na použití nožů v boji nebyla ani oblíbená, ani praktická.

Odstřelovači přidělení k rotám a četám pěchoty se obvykle spoléhali na jejich organické rádiové prostředky. Někdy muži, kteří byli vyčleněni k zabezpečení odstřelovacích týmů, nosili radiostanice, aby mohli udržovat kontakt s vyšším velitelstvím a s jednotkami letecké a dělostřelecké podpory. Ve velmi vzácných případech, když odstřelovači týmy pracovaly nezávisle, měly své vlastní radiostanice PRC-25 a později PRC-77. Radiostanice o hmotnosti dvaadvacet liber umožňovala se standardními anténami komunikaci na vzdálenost osmi až dvanácti kilometrů. Tato vzdálenost mohla být zdvojnásobena, a to použitím různých polních antén vyrobených z komunikačního drátu WD1 nataženého přes převislé větve stromů.

Žádní Američané ve Vietnamu (včetně odstřelovačů) se v terénu nepohybovali bez spojení. Rádiové záchranné linky mohly nejen zprostředkovat dělostřeleckou a leteckou podporu, ale také zavolat vrtulníky, které muže vyprostily. Navíc udržovaly kontakt s blízkými jednotkami, aby je informovaly o situaci a o činnosti vlastních jednotek tak, aby se vyhnuli problémům, které by mohla způsobit přátelská palba.

Pozorovatelé odstřelovacích týmů také často nosili pátrací dalekohledy M49 s dvacetinásobným zvětšením a s trojnožkou. Tyto dalekohledy poskytovaly širší zorné pole a větší zvětšení než dalekohledy na puškách. Binokuláry různé výroby a různého zvětšení také zlepšovaly pozorovací možnosti týmů odstřelovačů. Mapy, někdy doplněné leteckými fotografiemi, a kompas s čočkami doplňovaly pracovní vybavení odstřelovacích týmu.

Příprava operací odstřelovačů dále zahrnovala oblečení, zásoby a pohodlí. Když první mariňáci přijeli do Vietnamu, měli na sobě tmavě olivově zelené bavlněné „pracovní oblečení“, zatímco první armádní vojáci přijeli v podobném oblečení, které je známé jako „maskáče“. Tyto uniformy, vhodnější spíše pro posádkové a

přehlídkové polní činnosti než do džungle a rýžových polí, postupně nahradily lehké uniformy do džungle, které rychle usychaly a vydržely opotřebení při dlouhém nošení v poli.
Uniformy do džungle měly kalhoty s kapsou na každém stehně, dosti velikou, aby se do ní vešla mapa a balíček dávky potravin nebo jiné věci, které by jinde překážely; dvě kapsy na boku vpředu a několik tradičních kapes vzadu. Dolní konce nohavic měly stahovací provázky, které umožňovaly nakasání u horního konce bot, což pijavicím a hmyzu znemožnilo přístup na nohy vojáků. Košile uniformy do džungle byla dlouhá. Nosila se navrch kalhot a vpředu měla čtyři velké kapsy. Každá kapsa, jak na košili, tak na kalhotách, měla na spodní části malou, nití obšitou díru, aby z ní mohla vytéct voda, která se tam dostala při překračování potoků nebo během monzunových dešťů. Horní část kapes u košile byla zešikmená dovnitř, což také napomáhalo vylití vody.

Uniformy do džungle prošly od svého zavedení několika modifikacemi. Patřila k nim například změna v umístění kapes a přidání stahovacích destiček na košile a kalhoty. Nejpraktičtější modifikací byla výměna obyčejné bavlny za popelili odolný proti roztržení, který zvýšil trvanlivost uniformy. Kvůli horku, vlhkosti a častým lijákům většina odstřelovačů i pěšáků pod touto uniformou obvykle nenosila žádné prádlo, což omezovalo výskyt vyrážky, trichofycie (kožní onemocnění – poznámka překladatele.) a džunglové hniloby.

Pro odstřelovače byla u uniforem nejvýznamnějším problémem barva, neboť přišly pouze v solidní tmavě olivové, která ne vždy splývala s terénem. Někteří odstřelovači si opatřili různé typy kamuflážních uniforem, od starých „leopardích“ uniforem z korejské války se zelenými a černými skvrnami až k různým zeleně a černě nepravidelně pruhovaným „tygřím“ uniformám, sehnaným od místních výrobců. Protože tyto uniformy byly většinou vyrobené pro Vietnamce, kteří jsou menší postavy, odstřelovači si museli objednávat větší uniformy.

Odstřelovači vylepšili své polní uniformy tím, že z nich odstranili všechny emblémy hodnosti, jednotky, jména nebo jiná označení. Kromě nápisu „USMC“ na kapsách příslušníků námořních pěchoty a nápisu „U.S. Army“, našitého nad kapsami, byly uniformy odstřelovačů prosté všech ozdob. Důvodem bylo jednak utajení, jednak snaha odstranit vše, co by mohlo prozradit pozici odstřelovače.

Vydávané černé kožené boty, běžné v armádě i u sborů námořní pěchoty na počátku války, byly rychle nahrazeny botami do džungle s černým koženým spodkem a tmavě olivovým plátěným svrškem, které měly na podrážce odvodňovací otvory, aby z nich mohla vytéct voda. Někteří odstřelovači i pěšáci nosili boty do džungle bez vydávaných silných zelených ponožek.

Odstřelovači obou složek ozbrojených sil si často natírali kůži zelenými a černými mastnými tyčinkami. Někdy si také připevnili látku a rostliny na své zbraně a výstroj. Nenosili však tzv. „gillie“ obleky vyrobené ze sítě, pytloviny a drobných umělých ozdob, které se používaly jako symbol odstřelovačů po Vietnamu, protože takové věci nebyly ve Vietnamu dostupné.[50] Ale i kdyby dostupné byly, jejich hmotnost a teplo by omezily jejich používání. Mnoho odstřelovaču však nosilo lehké pončo s kamuflážním vzorem, které jim pomáhalo při maskování jejich úkrytů. Podšívka ponča se navíc hodila jako přikrývka v chladnějších nočních hodinách.

Pokrývka hlavy odstřelovaču se velmi různila. Nejoblíbenější klobouk měl kulatý měkký okraj a různé odstíny tmavě olivové nebo kamuflážové vzory. Kromě toho, že poskytoval slušnou ochranu před sluncem a deštěm, jeho ohebný okraj pomáhal odstřelovačům splynout s prostředím a prokázal svoji užitečnost i při nutnosti držet horkou hlaveň zbraně. Odstřelovači také nosili různé měkké čepice a také čelenky vyrobené z tmavě olivových obvazových šátků, které patřily do standardního vybavení balíčků první pomoci. Obvaz uvázaný kolem hlavy jako čelenka zabraňoval stékání potu do očí a chránil světle zbarvenou kůži.

Jen málo odstřelovaču používalo standardně vydávané ocelové přilby, a to zejména kvůli jejich hmotnosti a snadno rozeznatelnému profilu. Pravděpodobně je nosili pouze při operacích s pravidelnými jednotkami pěchoty, nebo když podporovali základní tábory či střelecké základny, zvláště ty, které byly zranitelné nepřátelskou minometnou palbou a raketami. V těchto případech si odstřelovači brali na své uniformy i ochranné vesty.

K nošení munice a zásob odstřelovači používali vydávané sítě na výstroj, široké tkané plátěné opasky přidržované šlemi, oficiálně označované jako „vybavení k nošení nákladu“ (LBE). Na LBE si odstřelovači nesli

(stejně jako pěšáci) jídelní misku, váčky s municí, balíčky první pomoci a různé vybavení podle plánu jednotky a osobní preference.

Ačkoli síť na výstroj obvykle udržela všechno, co odstřelovač nezbytně potřeboval, aby vydržel po krátké období, často potřeboval těžší vybavení, například věci pro osobní pohodlí, více přídělů jídla a větší množství vody. To si ukládal do batohu, který nesl na ramenních popruzích na zádech. Standardně vydávaný plátěný batoh s hliníkovým rámem a mnoha kapsami měl sponu s rychlým uvolňováním na jednom popruhu, takže mohl být v případě kontaktu rychle odhozen. Někteří odstřelovači však dávali přednost kompaktnějším hnědým batohům, ukořistěným od NVA, zatímco jiní si sestavili své vlastní batohy, k čemuž použili to, co bylo dostupné (včetně vydávané a ukořistěné výstroje).

Voda, jedna z nejdůležitějších věcí pro přežití polních operací, znamenala největší zátěž k nákladu odstřelovače. Odstřelovači nosili několik plastových polních láhví o objemu jedné nebo dvou čtvrtek (čtvrtka – quart je čtvrtina amerického galonu, který má 3,785 litrů, čili je to 0,95 litru – poznámka překladatele) spolu s plastovými vaky, potaženými plátnem, které mohly pojmout až pět čtvrtek tekutiny. Ačkoli nosili i jód a halazonové tablety k čištění vody z potoků, všeobecně se snažili nosit dost vody, protože nepřítel často nechával u vodních zdrojů pozorovatele.

Strava odstřelovače se během mise skládala z konzervovaných přídělů C a v mrazničce usušených jídel, známých jako „LURP“ (na počest výzvědných jednotek, pro které byly původně posílány do pole). Většina odstřelovačů však v poli jedla málo, a to zejména kvůli potřebě zůstat skryti a pro svou vlastní bezpečnost. Zapálení tepelné tablety nebo jiné hořlaviny, aby si ohřáli své příděly nebo uvařili šálek kávy, mohlo prozradit jejich pozici.

Spolu se standardní lékárničkou první pomoci nosilo hodně odstřelovačů další balíčky pilulek, obsahující cokoli – od základních tablet proti malárii a vitaminů až ke stimulantům, které jim pomáhaly udržet pozornost. Jako u mnohých jiných zásob, záviselo množství zásob, které nesli, na blízkosti jiných pozemních jednotek, u nichž působili. Při jejich přidělení k četám nebo rotám pěchoty, odstřelovači týmy obvykle spoléhaly na lékaře nebo pomocného zdravotníka hostitelské jednotky, kteří měli zásoby léků.

Vodu, stravu, zdravotní potřeby a jiné věci nosili tak, aby mohli zároveň použít svou zbraň, munici a zaměřovači dalekohled. Spolu s několika osobními věcmi, jako pasta a kartáček na zuby a rezervní ponožky, někdy do džungle ve svém plastickém vaku nosili tmavě olivový svetr nebo nátělník pro chladnější noci ve vyšších polohách.

Většina odstřelovačů si také vedla deník nebo „arch zabitých“, do něhož zapisovali podrobnosti o svých pozorováních a akcích. Ty umožňovaly analyzovat každou misi a zároveň sloužily jako důkaz o úspěšném útoku. Některé jednotky, zvláště u námořní pěchoty, vyžadovaly podpis důstojníka pod každý takový zápis, jímž ověřil zabití. To obvykle znamenalo přímý kontakt s mrtvým tělem protivníka. V případech, zvláště tam, kde mohlo být přiblížení ke vzdálenému zabitému příliš nebezpečné, stačilo pozemní nebo letecké ověření na velkou vzdálenost. V několika málo speciálních případech důstojníci podepsali arch zabitých na základě hlášení odstřelovacích týmů, protože přímý kontakt nebo vizuální ověření nebylo možné.

Nástroje řemesla odstřelovače se velmi různily od jednotky k jednotce a od jednotlivce k jednotlivci. Všechny byly důležité, ale zbraně a výstroj pouze pomáhaly a chránily střelce, aby mohl řádně splnit úkol, tedy zamířit pušku se zaměřovacím dalekohledem na cíl a zasáhnout ho.

KAPITOLA 11

VÝCVIK A ORGANIZACE

Výběr lidí a získání zbraní a výstroje byly klíčovými prvky pro úspěch odstřelovačů armády i námořní pěchoty ve Vietnamu. Avšak kvalitní muži a materiál sami o sobě nemohli úspěšně dokončit své mise. Vybraní kandidáti na odstřelovače museli absolvovat výcvik, aby zvládli své pušky a mnoho jiných prvků nutných pro efektivní odstřelovači operace.

Výcvik, lišící se v čase i v obsahu, začal ve formálních školách odstřelovačů, které vyučovaly buď ve výcvikových zařízeních ve Vietnamu, nebo ve Státech. Cíle výcviku byly jednoduché a specifické. K úspěšnému dokončení kurzu musel každý frekventant dosáhnout sebedůvěry, vůle, znalostí a dovedností vyžadovaných k tomu, aby se stal odstřelovačem. Spolu s těmito dovednostmi musel prokázat schopnost přizpůsobit se podmínkám a instinktivně upravovat postupy a metody, když působil v boji jako jednotlivec i jako člen týmu.

Proces učení však nekončil dokončením formální školy. Odstřelovači stále rozšiřovali své vědomosti, sbírali informace a zkušenosti od svých týmových kolegů a prostřednictvím svých vlastních osobních zkušeností. Ačkoli obnovovací výcvikové kurzy – zvláště ve střelbě – se ve Vietnamu staly běžnými, každá mise poskytla odstřelovačům, bez ohledu na dobu jejich pobytu v poli a počet osobních smrtelných zásahů, příležitost zdokonalit své řemeslo.

Výcvik odstřelovačů námořní pěchoty během 2. světové války trval pět týdnů. V šedesátých letech dvacátého století si nejzkušenější střelci stále mysleli, že odstřelovači vyžadují alespoň tři až pět týdnů intenzivního výcviku ve dne i v noci, aby se stali dokonalými odstřelovači. Když sbory námořní pěchoty v roce 1969 uveřejnily manuál FMFM 1-3B „Odstřelování“, obsahoval osnovu pro výcvik odstřelovaču s více než 200 hodinami formálního vyučování a praktických cvičení.[51]

Jednotky námořní pěchoty i americké armády přijely do Vietnamu (jak už bylo uvedeno) s nulovou schopností odstřelovaču, a proto musely cvičit své odstřelovače v průběhu bojových operací. Na vytvoření školy odstřelovaču ve Vietnamu podle směrnic nebo požadavků mírového výcviku nebyl jednoduše čas. Délku a obsah výcviku navíc krátily i jiné faktory, například omezený přístup ke střelnicím – jak to zakusil kapitán Russell, když založil školu odstřelovaču 3. divize námořní pěchoty.

Právě kvůli nedostatku střelnic 3. divize námořní pěchoty nabízela v počátečních třídách pouze tři dny výcviku. Když bylo zařízení dostupné, byl výcvik prodloužen na týden. Také kapitán Land užíval pro počáteční třídy odstřelovaču v 1. divizi námořní pěchoty pěti až sedmidenní výcvikový plán. Délka obou programů výcviku odstřelovaču námořní pěchoty ve Vietnamu se nakonec protáhla na osmnáct až jednadvacet dnů.

Také výcvik armádních odstřelovaču ve Vietnamu byl zpočátku velmi krátký. Když v roce 1967 začalo hodnocení odstřelovaču, tým ACTIV poskytl pěším divizím a samostatným brigádám vodítko pro výcvikové programy o průměrně délce čtyřiceti šesti hodin. O dva roky později, když major Willis Powell založil školu odstřelovaču 9. pěší divize, užíval osmnáctidenní osnovy, které zpracoval v USAMTU ve Fort Benningu.

Kvůli nedostatku času se počáteční týdenní školy odstřelovaču soustředily téměř výhradně na střelecké umění a péči o pušky a dalekohledy. Jednotlivé hodiny zahrnovaly zacházení s dalekohledem, odhadování dostřelu, objevení cíle, nastřelování, účinky větru a údržbu zbraně. Když frekventanti tyto dovednosti zvládli, začali střílet naostro.

I přes zkrácený program většina vojáků a příslušníků námořní pěchoty věřila, že výcvik jim poskytl dostatečnou praxi ke zvládnutí základů střelby na velkou vzdálenost. Podle přehledů ACTIVu asi 85 procent armádních odstřelovaču vyjádřilo uspokojení s výcvikem a instruktáží. Námořní pěšáci, kteří prošli prvními školami pro

odstřelovače v obou divizích, vyjádřili dokonce ještě vyšší stupeň souhlasu s výcvikem a často velmi pozitivně komentovali dovednosti a zkušenosti svých instruktorů. Ed Kugler, který se připojil k četě odstřelovačů 4. pluku námořní pěchoty v březnu 1966, říká: „Můj výcvik byl výborný. Byl reálný, tvrdý, ale účinný. Žádné triky, jen ukaž, co umíš."

Powellovi žáci z 9. pěší divize, stejně jako účastníci kurzů ve školách námořní pěchoty, uznávali zkušenost svých instruktorů a respektovali jejich odbornost. Článek časopisu 9. divize *Octofoil,* který vyšel v prvním čtvrtletí roku 1969, citoval jednoho z prvních Powellových žáků: „Nemohl jsem uvěřit, že poddůstojníci jsou tak skvělí. Opravdu znali svou práci a zacházeli s námi jako profesionálové."

Nakonec výcvik odstřelovačů ve Vietnamu i ve Státech v podstatě probíhal podle stejného programu. Výcvik začal orientací v systému zbraně, používané munice a péčí a údržbou. Po přednáškách a ukázkách učitelé převedli účastníky kurzů na střelnici, tedy do prostoru, který byl hlavní v celém kurzu. Další instruktáž zahrnovala výuku ve způsobech maskování a ukrývání, individuálního pohyb, úniku, pozemní navigace, komunikace, shromažďování výzvědných informací a hlášení a ve vyžádání a řízení vzdušné a dělostřelecké palby.

V závislosti na čase a dostupném zařízení instruktoři přizpůsobovali a kombinovali výuku a často učili frekventanty, kteří čekali, až na ně dojde řada na střelnici, dovednostem v poli a jiným nestřeleckým uměním.

Bez ohledu na počet hodin nebo obsah výuky zůstávalo střelecké umění středem všech kurzů odstřelovačů. Ostatní části vyučování mohly být zkráceny nebo spojeny, ale střelba na střelnici zůstávala prioritou, protože mnoho frekventantů, i když se svými individuálními zbraněmi dosáhli bodů jako odborní střelci, mělo málo nebo téměř žádné zkušenosti s vojenskými zbraněmi se zaměřovacími dalekohledy nebo s palbou na velkou vzdálenost.

Výcvik ve střelbě obvykle začal od základů zaměřování a pokračoval zamířením, seřízením spouště a mířidel v režimu tzv. slepé palby. Teprve potom frekventanti začali střílet na střelnici, aby se naučili nastřelovat své zbraňové systémy – přizpůsobit mířidla zbraně tak, aby kulka udeřila tam, kam mířili. Když byl žák spokojen se seřízením své zbraně, zahájil střelbu z leže, kleče a ze stoje. I když pozice vleže se zbraní na dvojnožce, opřenou o pytle s pískem nebo jiném opěrném zařízení byla nejpřesnější, odstřelovači museli být schopni střílet také z nepřipravených pozic a bez opery. Frekventanti stříleli na terče na vzdálenost 150, 300, 600 a 900 metrů.

Kvůli nedostatku standardních terčů ve Vietnamu jak námořní pěšáci, tak armáda využívali jako terče prázdné bedny od 155mm dělostřeleckých nábojů. Pohotově dostupné bedny, nasazené na krátkých tyčích, sloužily jako přiměřené napodobeniny těla nepřátelských cílů a vydržely všechny druhy počasí.

Školy odstřelovačů námořní pěchoty i armády měly ve svých osnovách i noční výcvik. Příslušníci námořní pěchoty dostali omezenou instruktáž o střelbě za umělého osvětlení poskytovaného vzdušnými světlicemi a hledáčky. Kvůli hojnějšímu užívání dalekohledu Starlight AN/PVS-2 se zbraňovým systémem XM21 strávili frekventanti z armádních jednotek více času nácvikem střelby ve tmě.

Během výcviku se instruktoři snažili svým žákům vštípit lovecký způsob myšlení a připravit je na extrémní osobní aspekty zabíjení. Kvůli způsobu výběru odstřelovačů přišla většina kandidátů na výcvik připravena stisknout spoušť. Mnozí z nich už byli veterány, než se do školy odstřelovačů přihlásili, a už se dokázali vypořádat se zabíjením. Instruktoři i frekventanti k tomu měli takový přístup, že odstřelování, i když je osobnější, je jen jednou z metod zabíjení nepřítele. Řídili se pořekadlem: „Odstřelovač necítí nic jiného než zpětný ráz".

Zatímco ti, kteří ve Vietnamu nepůsobili jako odstřelovači, mluvili o střelcích jako o společnosti „Vražda, a, s.", odstřelovači, kteří rozuměli své úloze v konfliktu, příležitostně prosazovali jiný přístup. Tabule na škole odstřelovačů 1. divize námořní pěchoty blízko Da Nangu hlásala: „Válka je naše práce, smrt je náš jediný výrobek."

Výcvik odstřelovačů nekončil absolvováním školy. Dokončení formálního výcviku pouze znamenalo začátek učení odstřelovače a zdokonalování dovedností. Noví absolventi se vrátili ke svým jednotkám a pokračovali ve svém vzdělávání tím, že sbírali informace od veteránů a učili se z jejich zkušenosti tzv. z první ruky. Každá mise

poskytovala další příležitosti pro zlepšení. Ale hlavní věcí, kterou člověk musel udělat, aby mohl dále zvyšovat své dovednosti, bylo přežít.

Sbory námořní pěchoty a armáda ve Vietnamu často nabízely opakovači kurzy, které se lišily svou hloubkou. Některé programy byly pouze instruktáží pro zbrojmistry jednotky (jak udržovat a nastavovat odstřelovači zbrojní systémy a připravit střelnici pro provádění nastřelování), jiné poskytovaly plné opakování výcviku a trvaly až týden.

Třetí divize námořní pěchoty založila nejzdlouhavější a nejsložitější program 3. září 1968. Divizní řád 1510.5 „Opakovači výcvikový kurz pro průzkumníky-odstřelovače“ přinášel informace a instrukce pro pětidenní program v Quang Tri. Podle řádu se opakovači výcvik zaměřil přednostně na nově příchozí odstřelovače v Camp Pendletonu před jejich nasazením do Vietnamu a na příslušníky pěchoty sloužící v četách odstřelovaču, kteří už prošli formálním výcvikem odstřelovaču.

Opakovači kurz zahrnoval stejné předměty jako v základních školách odstřelovaču: pozemní navigaci, komunikační postupy, leteckou, dělostřeleckou, zdravotní a evakuační podporu.[52]

Stejně jako u jiných podobných kurzů i v tomto případě osnovy kladly důraz na výcvik na střelnici s puškou a zaměřovacím dalekohledem a na skutečnou střelbu.

Zatímco námořní pěchota i armáda sledovaly při výcviku stejné cíle a používaly stejné základní výcvikové časové programy, nasazovaly své absolventy, tedy odstřelovače, velmi odlišným způsobem. Prvotní kopie návrhu FMFM 1-3B, která obsahovala to, co se stalo oficiální organizací odstřelovaču námořní pěchoty, byly široce rozeslány krátce poté, co divize zorganizovaly své školy. Manuál předpokládal vytvoření čet odstřelovaču u pěších pluků. Tyto čety měly mít velitele čety, seržanta čety, opraváře výzbroje střeleckého týmu a tři skupiny odstřelovaču. Každá skupina se skládala z vedoucího skupiny a pěti dvoučlenných týmů. Každá četa odstřelovaču tak měla mít jednoho důstojníka a třicet pět vojáků námořní pěchoty.

Plukovní čety odstřelovaču měly být pod velením a administrativním řízením velitelství plukovní roty. Operačně je měly řídit přímo velitelé pluků.

FMFM 1-3B také předpokládal vznik čety odstřelovaču u průzkumného (výzvědného) praporu, které měly operovat s podobnou, ale menší organizací. Četa zahrnovala velitele čety, seržanta čety, opraváře výzbroje střeleckého týmu a čtyři skupiny, každá s vedoucím a třemi dvoučlennými týmy. Třicet mužů námořní pěchoty a jeden důstojník spadali pod velitelství výzvědného praporu a jejich zásobování a operační řízení měl na starosti velitel praporu.

Odpovědnost za personál v plukovních četách odstřelovaču a v četách odstřelovaču průzkumného praporu byla stejná. Velitel pluku nebo praporu, za asistence operačního důstojníka, přidělil rýmy odstřelovaču k podřízeným jednotkám. Velitel čety odstřelovaču rozdělil své podřízené podle rozhodnutí nadřízeného velitele a radil velitelům podřízených jednotek při jejich nasazení. Odpovídal za operační účinnost své čety, obstarával styk s připojenými složkami a plánoval výměnu personálu, aby svým podřízeným umožnil nové nastřelování zbraní, výcvik a odpočinek.

Seržant čety odstřelovačů asistoval veliteli čety v koordinaci přidělování skupin a týmů jiným jednotkám. Odpovídal za kázeň a výcvik, za vytváření co nejlepších podmínek pro příslušníky čety a za péči o zbraně, výstroj a za jejich stav. Opravář výzbroje střeleckého týmu pomáhal při tomto úkolu a navíc zajišťoval zbraně a speciální výstroj v týlových oblastech.

Každý vedoucí skupiny odpovídal za splnění rozkazů vydaných velitelem čety a přebíral odpovědnost za péči a stav svých mužů a jejich zbraní a výstroje. Když byl přidělen k jiným jednotkám pluku nebo výzvědného praporu, vedoucí skupiny pomáhal veliteli podporované jednotky při řízení týmů a doporučoval jejich nasazení. Také obstarával styk mezi podporovanou jednotkou a velitelem čety odstřelovačů a často působil i jako odstřelovač na misích svých týmů.

Vedoucí týmů podávali hlášení svému vedoucímu skupiny a zabezpečovali plnění jeho rozkazů. Jejich odpovědnost zahrnovala dohled na druhého člena týmu a péči o zbraně a výstroj týmu. Vedoucí týmu pak vykonával skutečné odstřelování, zatímco jeho pozorovatel měl na starosti pozorování, upravení pozice a bezpečnost.

FMFM 1-3B popisuje povinnost odstřelovače jednoduše. Podle manuálu je „primárním úkolem odstřelovače v boji podporovat bojové operace přesnou střelbou na vybrané cíle ze skrytých pozic."

Dvoučlenné týmy představovaly srdce a duši čet odstřelovačů. Byly schopné se připojit k jednotce jakékoli velikosti nebo k operacím s omezenou nezávislostí a představovaly základní operační prvek. Velení čety se usilovně snažilo udržovat týmy pohromadě co nejdéle, protože čím déle spolu dva muži pracovali, tím účinnějšími se stali.

Pátrač nebo pozorovatel se učil od vedoucího týmu v nikdy nekončícím výcvikovém procesu. Když s vedoucím týmu dokončil svůj turnus, pozorovatel často postoupil a převzal jeho povinnosti i odstřelovači pušku. Zatímco různé manuály a dokumenty mužstva označovaly hodnosti pro každou z těchto funkcí (jako u všeho, k čemu docházelo ve vietnamské válce), v praxi existovaly časté variace a úpravy. První nebo druhý poručík obsadili funkci velitele čety štábním nebo dělostřeleckým seržantem. Štábní seržanti („sekáči") vedli skupiny, desátníci byli vedoucími týmů a svobodníci byli jejich pozorovateli. Kvůli důležitosti údržby odstřelovacích pušek však jednotky usilovaly o zachování funkce opraváře výzbroje týmu a o její obsazení svobodníkem nebo vyšší hodností, aby zajistily odbornou úroveň, která by zvládla péči o zbraně.

V nepřítomnosti důstojníků často zaujímali důstojnické místo starší seržanti, u námořní pěchoty o jednu nebo o dvě hodnosti pod autorizovaným stupněm, a přebírali povinnosti vedoucích skupin nebo týmů. Zkušenost a odbornost jednotlivých odstřelovačů získaly v týmech více pozornosti než hodnost a nebylo neobvyklé, že starší člen podle hodnosti působil jako pozorovatel, zatímco mladší osoba ve skutečnosti střílela. Příležitostně pak někteří starší poddůstojníci zaujímali pozice autorizované pro nižší hodnosti, aby maximalizovali čas v poli u zdatnějších a zkušenějších odstřelovačů.

Organizace pluku a průzkumného praporu připouštěla nasazení čet odstřelovačů jako jednotky, skupiny nebo odděleného týmu. Například celá plukovní četa mohla být přidělena k podřízenému praporu se skupinami nebo týmy dále přidělenými k rotám. V průzkumném (výzvědném) praporu mohla být četa přidělena k průzkumné (výzvědné) rotě na krátkou dobu, ale všeobecná organizace vyžadovala přidělení jedné odstřelovači skupiny na rotu. Organizační struktura čet odstřelovačů u pluku a průzkumného (výzvědného) praporu také umožňovala přidělení skupiny nebo týmu k podřízené jednotce jakékoli velikosti.

Toto přidělení obvykle trvalo po dobu mise nebo hlídky, která mohla probíhat od několika dnů až po týden. Většina čet odstřelovačů se pokoušela poslat stejnou skupinu a týmy k téže podřízené jednotce, aby se posílilo vědomí odborné podpory a týmová práce.

Organizace čet odstřelovačů námořní pěchoty se soustřeďovala na možnost přidělovat skupinu na prapor u pluků a skupinu na rotu průzkumného (výzvědného) praporu. Tento plán vypadal na papíru dobře, ale v bojových podmínkách měl nedostatky. Čety odstřelovačů byly totiž jen zřídka na plných stavech. Ale i když stav čety odpovídal tabulkovým předpokladům, někteří odstřelovači nemohli nastoupit do služby kvůli zranění, nemoci, odpočinku, rekreačnímu volnu nebo administrativním záležitostem. Také kvůli povaze samotného odstřelování a mentální a fyzické zdatnosti, kterou ostřelování vyžadovalo, nemohli odstřelovači zůstat v boji příliš dlouho, protože potřebovali čas k odpočinku a regeneraci sil.

Zatímco skutečné operační funkce jen zřídka odpovídaly teoretickému modelu, odstřelovači námořní pěchoty měli tu výhodu, že všechny jejich bojové jednotky byly přiděleny na dalekou severní čtvrtinu Jižního Vietnamu, kde se setkávaly s dosti podobným terénem.

Na rozdíl od sborů námořní pěchoty, které měly formálně schválenou organizaci pro své čety odstřelovaču, armáda ve Vietnamu nikdy neautorizovala ani nepřijala oficiální jednotky pro své střelce na velkou vzdálenost.

Samostatné armádní brigády a divize sloužily v celém Jižním Vietnamu od delty Mekongu na jihu až k demilitarizované zóně na severu a terén jejich nasazení se lišil od plochých, mokrých rýžových polí až k hustým džunglím a horám, které vyžadovaly odlišnou taktiku a metody vedení polních operací. Rozdíly v oblastech odpovědnosti samy o sobě neposkytly půdu pro pevnou organizaci ani pro nasazení armádních odstřelovačů. Následkem toho každá armádní divize, každá samostatná brigáda a průzkumná (výzvědná) rota dálkového průzkumu vytvořila svou vlastní organizaci odstřelovačů, vhodnou pro danou lokalitu a bojovou situaci.

Vyšší armádní velitelé zjistili nedostatky v organizaci odstřelovačů a na jaře 1969 nařídili, aby podplukovník Richard S. Fleming z amerického armádního velení (oddělení bojového vývoje) navštívil polní jednotky a „diskutoval s jejich velením o odstřelovacích a o způsobech jejich využití." Od 6. do 10. dubna Fleming mluvil s veliteli, operačními důstojníky a odstřelovači na velitelství XXIV. sboru, 1. brigády 5. mechanizované pěší divize a 101. vzdušné výsadkové divize. Fleming také navštívil 3. divizi námořní pěchoty. Její divizní řád 1510.5 o opakovacím výcviku a jiné informace o organizaci odstřelovačů námořní pěchoty a systémech hlášení udělaly na Fleminga takový dojem, že přiložil jejich kopie ke své závěrečné zprávě.

Ve svých zjištěních, které zpracoval 28. dubna 1969 pod názvem „Cestovní zpráva (33-69), odstřelovači programy" (dále jen Cestovní zpráva), Fleming uvedl podrobnosti o současném stavu činnosti armádních odstřelovačů, ale poznamenal, že jsou „u jednotek, které navštívil, stále příliš noví, než aby mohl uvést jakékoliv výsledky s určitými čísly." Fleming našel „překvapivě souhlasný názor všeho personálu, který kontaktoval", na organizaci odstřelovačů.

Souhlasil s tím, že je chybou připustit „rozdrobení do příliš malých specializovaných jednotek v rámci divize." Doporučoval, aby týmy odstřelovačů byly přidělovány přímo k rotám Rangers (jednotek zvláštního určení) [53] a ke každé četě průzkumného (výzvědného) praporu a radil, aby další tým byl přidělen ke každé pěší četě. Podle Fleminga by přímé přidělování odstřelovačů k jednotkám zabezpečilo týmovou práci a podporu, která by zajistila jejich úspěch. Aby se dosáhlo flexibility, Fleming doporučoval, aby u každého brigádního velitelství vznikla jednotka odstřelovačů a ta byla přidělována k podřízeným praporům podle potřeby.

Flemingovy představy o organizaci odstřelovačů byly záslužné. Kdyby byly přijaty, určitě by byly přínosem pro bojové jednotky i jejich velitele. Bojové jednotky však naneštěstí neměly ani lidské zdroje, ani výcvikové schopnosti – v některých případech ani ochotu – vycvičit a udržovat takové počty odstřelovačů, jaké Fleming navrhoval.

Tato neochota pramenila ze skutečnosti, že jednotky pěchoty ve Vietnamu nikdy nebyly na plných tabulkových stavech. Jednotky a muži, kteří přijížděli do země, aby doplnili bojové jednotky, často nezapadali do výměny turnusů. Ztráty, nemoci a R&R (odpočinek a zotavení) navíc snižovaly počet vojáků pro plnění každodenních povinností. Ranění nebo zabití při přestřelkách, které trvaly pouze několik minut, nemohli být často nahrazeni i po celé dny nebo týdny a náhradníky většinou byli muži, kteří přišli do země a neměli bojové zkušenosti. Mnoho velitelů čet a rot proto odmítalo odvelet třeba i jediného muže na týden nebo více kvůli výcviku odstřelovačů. Ještě více je trápilo, že onen odvelený voják by se navíc po ukončení výcviku nemusel vrátit k jednotce. Jiní velitelé nevěřili, že by odstřelovači mohli být kvůli terénu a vegetaci využiti v jejich operačních oblastech. Někteří velitelé jednoduše nevěřili v přínos celé koncepce.

Pouze několik týdnů poté, co Fleming napsal svou zprávu, prezident Richard Nixon oznámil první stahování amerických sil z Vietnamu. Při stále větší tendenci ke snižování počtu vojáků ve Vietnamu armáda věnovala organizaci odstřelovačů jen málo pozornosti a nechávala na jednotlivých velitelích, aby rozhodli, jak a kde přidělovat střelce na velkou vzdálenost.

Následkem toho došlo v organizaci odstřelovačů v armádních jednotkách sloužících ve Vietnamu k velké nerovnosti. Někteří velitelé divizí a samostatných brigád jednoduše ignorovali možnost využít odstřelovače a nesnažili se je dostat ke svým jednotkám, zatímco část jim podřízených velitelů praporů a rot, kteří opravdu věřili

ve výhodu zavedení odstřelovačů, opatřila několik odstřelovacích zbraní a posílala do pole týmy nebo jednotlivce ze střeleckých skupin.

Většina armádních divizí a samostatných brigád nezaložila své školy odstřelovačů a dostala odstřelovače přidělené ze škol řízených týmy armádních střeleckých výcvikových jednotek, jako té, která operovala u 9. a později u 25. pěší divize. Po dokončení výcviku se jednotlivci vrátili ke svým jednotkám a stali se odstřelovači svých skupin nebo čet, a to podobným způsobem jako ve 2. světové válce.

Ke změnám ve velení praporů a brigád obvykle docházelo každých šest měsíců, občas dokonce častěji. Důraz na odstřelovače se měnil podle toho, jaké vlastní myšlenky a zkušenosti si každý velitel přinesl s sebou. U mnoha armádních jednotek se odstřelovač nestal ničím jiným než obyčejným pěšákem vyzbrojeným složitější zbraní než jeho spolubojovníci.

Jako ve všech ostatních aspektech armádních odstřelovacích operací ve Vietnamu byla 9. pěší divize první, která založila organizaci pro speciální střelce. Dříve důvěrná zpráva „Výcvik a nasazení odstřelovačů v 9. pěší divizi," zpracovaná majorem Robertem G. Hilcheyem, divizním asistentem operačního důstojníka, popsala nejoficiálnější, specifickou a podrobnou organizaci pro jakoukoli jednotku armády ve Vietnamu. Podle odstavce V této zprávy z 15. července 1969 bylo „šest odstřelovačů přiděleno ke každému velitelství praporu a roty a čtyři ke každému velitelství brigády. Je zásadní plánovat nasazení odstřelovačů na úrovni praporu, aby se zajistily zájmy praporu a optimalizovalo využití. Týmy odstřelovačů se normálně skládají ze dvou odstřelovačů."

Za několik týdnů po uveřejnění Hilcheyho zprávy se začaly dvě ze tří brigád 9. divize stahovat z válečné zóny. Zbývající třetí brigáda nepoužila organizaci odstřelovačů navrženou ve zprávě a stále posílala dobrovolníky do školy odstřelovačů i poté, co se přesunula k 25. pěší divizi.

Organizace odstřelovačů námořní pěchoty ve Vietnamu byla přísnější a soustavnější než organizace u armády. Čety odstřelovačů na úrovni pluku a průzkumného (výzvědného) praporu pracovaly dobře a poskytovaly výbornou podporu polním operacím. Pro pozdější začátek odstřelovacích operací a větší rozmanitosti terénu v operačních oblastech armáda nikdy nedosáhla toho, co by se alespoň blížilo organizační a odborné úrovni sborů námořní pěchoty. Je však třeba podotknout, že zkušenosti armády v organizaci odstřelovačů, které získala ve Vietnamu, zanechaly trvalý dojem a vliv na budoucnost armádních střelců.

KAPITOLA 12

JEDEN VÝSTŘEL, JEDEN MRTVÝ

Činnost odstřelovaču ve vietnamské válce se různila od jedné jednotky ke druhé, od sezóny k sezóně a rok od roku. Různorodost nepřátelské aktivity – od guerillových operací až ke konvenčním ofenzivám – vyžadovala odlišnou taktiku a také sezónní počasí, měnící se od extrémně horkého a suchého k monsunovým dešťům, ovlivnilo aktivity odstřelovaču. Na této rozmanitosti se podílela i velká různost charakteru terénu válečné oblasti.

Činnost odstřelovaču významně ovlivňovaly i časté změny velení na všech úrovních: praporu, pluku, brigády, divize a výše. Přes zpracované organizační diagramy nebo předešlé bojové zkušenosti odstřelovači pracovali spíše podle přání svých vyšších velitelů. Někteří velitelé důvěřovali koncepci odstřelovaču a podporovali všechny aspekty tohoto programu, jiní odstřelovače ignorovali a soustředili se na jiné bojové faktory, o nichž si mysleli, že

lépe přispějí ke zničení nepřítele. Mezi tyto dva opačné póly zájmu a podpory spadal velký počet velitelů, kteří nebyli k odstřelovačům a jejich operacím ani zvláště pozitivní, ani negativní.

Důstojníci a seržanti, kteří cvičili, organizovali a vyvíjeli operační postupy pro odstřelovače ve Vietnamu, měli málo osobních zkušeností a téměř žádnou dokumentaci z předešlých válek, na kterých by mohli zakládat svá rozhodnutí. Ačkoli metody střeleckého umění zůstaly stejné na střelnici i v boji a úspěchy organizace dvoučlenných týmů se rychle staly zjevnými, zůstalo i nadále obtížnou otázkou, jak vycvičené týmy používat. Zkušenosti z nasazení odstřelovaču a dokumentace, která existovala, se týkaly konvenčního válčení na pevné frontové linii dvou světových válek a korejské války. Ale Vietnam byl jiný druh války, ve kterém mělo hlavní úlohu guerillové válčení, a potíž spočívala nikoli v zasažení cílů, ale v jejich vyhledání a určení.

Vedoucí odstřelovačů námořní pěchoty i armády zpracovali bojové operační postupy, které splňovaly nezvyklé potřeby nekonvenčního bojiště. Tyto metody však byly spíše evoluční než revoluční. Taktika odstřelovačů a operační postupy vycházely z vojenské doktríny a potom v nich bylo ponecháno to, co fungovalo, a zavrženo to, co nevyhovovalo. Některé věci byly změněny, některé zpožděny a některé přidány. Operace nezůstávaly statické, ale spíše se přizpůsobily zeslabování a zesilování nepřátelské aktivity.

Cílem všech akcí odstřelovačů ve Vietnamu bylo přesnou střelbou na velkou vzdálenost zabíjet jednotlivé nepřátelské vojáky a přitom plánovat operace tak, aby optimalizovaly první cíl a zároveň zajišťovaly bezpečnost týmů odstřelovačů. Články, knihy a dokonce i filmy v nedávných letech vykreslovaly odstřelovače jako „osamělého vlka“, který loví daleko za nepřátelskými liniemi, aby udeřil na nepřátelské důstojníky nebo jiné cíle. Důkazy o takových akcích ve Vietnamu jsou vzácné až nulové. Všechny americké síly v jihovýchodní Asii si dávaly dobrý pozor, aby se jejich vojáci vyhnuli zajetí a dokonce vyhledávali těla svých mrtvých. Velitelé jednoduše neposílali osamělé vojáky nebo příslušníky námořní pěchoty do pozic, kam by podpůrné jednotky a palba nemohly pohotově zasáhnout. Ve Vietnamu nikdo nikam nešel bez radiostanice a bez spojení.

Ve své cestovní zprávě podplukovník Fleming poznamenal: „Až dosud odstřelovači zřídka, jestli vůbec někdy, představovali primární zbraň síly za liniemi. Tak tomu je i u divize námořní pěchoty, kde je organizace už jasně vymezena.“ Fleming ve zprávě vysvětloval, že odstřelovači obvykle doprovázeli větší jednotku jako „spolehlivé prostředky k zabíjení nepřítele“.

Generálporučík Ormond R. Simpson, USMC (v penzi), který převzal v prosinci 1968 velení 1. divize námořní pěchoty, komentoval 8. listopadu 1996 příběhy jednotlivých odstřelovačů, kteří bloudili daleko v nepřátelském území, aby „dostali“ velitele divize severovietnamské armády. Podle Simpsona: „Zaprvé jsme nikdy nezjistili pozici velení divize NVA. Zadruhé, kdyby se nám to podařilo, určitě bychom tam neposlali jediného odstřelovače, když jsme měli 176 dělostřeleckých hlavní a tolik letecké podpory, kolik jsme potřebovali. Předpokládám, že je to dobré čtení pro ty, kteří nikdy nebyli ve Vietnamu, ale je to čistě literatura – a ne moc dobrá.“

Popsané postupy operací odstřelovaču dvou divizí námořní pěchoty, které sloužily ve Vietnamu, poskytují podrobné informace o nasazení speciálních střelců. Divizní rozkaz 3590.3B velícího generála 3. divize námořní pěchoty podřízeným velitelům s informačními kopiemi 1. divizi námořní pěchoty se stal základním plánem pro nasazení odstřelovaču námořní pěchoty pro zbytek války.[54]

Odstavec 4c divizního rozkazu říká: „Skupina (10 až 14 příslušníků námořní pěchoty) vytvořená kolem týmu odstřelovaču je všeobecně považovaná za nejmenší jednotku, která by měla být nasazena na mise za hranici pozorování nebo přímé komunikace. Avšak tam, kde situace, terén a schopnost reakce veliteli dovolí, aby redukoval tuto sílu a využil překvapení, je povoleno nasazení menších skupin (4 až 8 příslušníků námořních pěchoty) na vzdálenost 2000 metrů od přátelských pozic. Tyto síly mohou být sestaveny přednostně nebo dokonce výhradně z průzkumníků-odstřelovačů, jestliže se jim poskytnou patřičné zbraně a výstroj.“

Stejný odstavec končí povolením velitelům nasadit nedoprovázené týmy průzkumníků-odstřelovačů na 500 metrů od přátelských pozic. Avšak směrnice stanoví, že velitelé by měli realizovat taková opatření pouze v

případě, že tomu odpovídá „situace, terén a schopnost reakce“. Odstavec 4d pokračuje instrukcemi, že odstřelovači jednotky nebo týmy nemají být nasazovány bez řádného spojení a spolehlivé nepřímé doprovodné palby.

Armádní jednotky ve Vietnamu nevydaly tak jasnou a podrobnou směrnici pro operace armádních odstřelovaču. Avšak v praxi armáda přijala mnoho z těchto zásad. Nejpodrobnějším dokumentem upravujícím taktiku a postupy pro operace armádních odstřelovaču je „Výcvik a nasazení odstřelovaču v 9. pěší divizi“ z 15. července 1969.[55]

Plán činnosti odstřelovaču 9. divize říkal, že je nejlepší použít odstřelovače jako část pěší čety (třicet až třicet pět vojáků) pro čekání v záloze nebo ve skryté pozici s doprovodným bezpečnostním prvkem pěti až osmi vojáků. Stejně jako v plánu námořní pěchoty měli odstřelovači vždy být v dosahu radiostanice a podpůrné palby.
Metody námořní pěchoty nebo armády pro nasazení byly podobné. Jako jedna z počátečních snah poskytnout psaný záznam o nasazení odstřelovaču v jihovýchodní Asii se objevil dokument NAVMC 2614 „Profesionální vědomosti získané z operační zkušenosti ve Vietnamu“ (dále jen „Profesionální vědomosti“), uveřejněný koncem roku 1967 námořnictvem pro sbory námořní pěchoty. Podle toho dokumentu se „nasazené týmy průzkumníků-odstřelovačů využívají jako část blokující síly, předsunuté bezpečnostní hlídky (za denního světla), jako část hlídek za denního světla, jako součást čekání v záloze za denního světla a jako krytí postupujících jednotek palbou na velkou vzdálenost. Nasazení týmů odstřelovačů jako hlídek, předsunutých bezpečnostních hlídek a jako členů blokujících sil jsou nejčastějšími typy nasazení v RVN“.

Než v červnu 1968 vyšel divizní rozkaz 3590.3B, byla tato základní směrnice pro nasazení odstřelovačů rozšířena a dále zpřesňována. Pod názvem „Úvahy o nasazení“ byl uveden seznam možného nasazení při konvenční ofenzivě – přidružení k hlídkám, vzdálené čekání v záloze za denního světla, těsné čekání v záloze za denního světla, protiodstřelování a blokování pozic.V oddílu o konvenční ofenzivě byla popsána hodnota přesné střelby a prospěšnost dalšího pozorování prováděného dalekohledem odstřelovače s devítinásobným zvětšením. Odstavec o konvenční obraně se soustředil na další pozorovací kapacitu odstřelovače a na jeho schopnost prolomit nebo rozmělnit útoky napadením nepřítele na velkou vzdálenost. Ačkoli vysvětlení těchto metod nasazení bylo dost strnulé, věta, která následovala, říká, že „nasazení odstřelovačů jak v ofenzivní, tak v defenzivní úloze je všeobecně omezeno jen představivostí.“

Vysvětlení vzdáleného a blízkého čekání v záloze, protiodstřelovačské operace a blokování pozic zdůrazňovalo vyšší pozorovací schopnosti odstřelovače a vliv jeho přesné střelby na velkou vzdálenost. Tato vysvětlení také zahrnovala důležitost toho, aby odstřelovač udržoval spojení a řídil dělostřelecké a letecké útoky proti cílům příliš početným, než aby je mohl napadnout jednotlivý střelec palbou z pušky.

Dokument 9. pěší divize „Výcvik a nasazení odstřelovačů“ klasifikoval operace odstřelovačů podobným způsobem jako sbory námořní pěchoty. V kapitole „Metody nasazení“ je v seznamu doprovod hlídek čety ze zálohy, odstřelovač číhající v záloze a doprovázený bezpečnostním družstvem sestávajícím z pěti až osmi mužů a operace proti nepřátelským ostřelovačům. Dokument také poznamenal, že se týmy odstřelovačů s malým bezpečnostním zajištěním mohou držet vzadu a pozorovat trasu hlídek při cestě zpátky a napadnout nepřátelské vojáky, kteří by se případně pokoušeli jednotku sledovat.

Armáda probírala dvě další situace, o kterých se dokument námořní pěchoty nezmiňoval: operace s nepřímým zaměřením a noční lovecké operace. Operací s nepřímým zaměřením byla noční střelba s dalekohledem Starlight zvýšená silnými xenonovými pátracími světly.

Noční lovecké operace v 9. pěší divizi představovaly první spojení amerických armádních odstřelovaču a leteckých sil. Plukovník David H. Hackworth, penzionovaný důstojník americké armády, popisoval noční lovecké operace ve svém životopise *About Face* (O tváři). Podle Hacworthe „tvořili každý tým pro noční hon dva-odstřelovači a tři vrtulníky – jeden pátrací a dva ozbrojené. Vrtulníky letěly neosvětlené (pátrací jen pár set metrů nad zemí), odstřelovači leželi vzadu na palubě a sledovali kanály delty a stezky dalekohledem Starlight.

Ozbrojené vrtulníky letěly asi pět set metrů nad nimi. Jestliže odstřelovači ve svých dalekohledech objevili nepřítele, spolu s obsluhami kulometů na ně zahájili palbu ze dveří vrtulníku zbraněmi se svítícím střelivem. To ukázalo ozbrojeným vrtulníkům, kde je v noční tmě cíl, a ty pak pokropily celou oblast. Pátrač mohl také vyhodit světlice, které užívaly letecké síly, a osvětlit kontaktní oblast. Letecká jednotka byla vždy v pohotovosti k nasazení a čekala na základně, zda bude cíl stát za „nasednutí“.

Major Willis L. Powell (nahoře), zakladatel armádní školy odstřelovačů 9. pěší divize, podává v říjnu 1968 stručné hlášení brigádnímu generálovi Jamesi S. Timothymu, asistentu velitele 9. divize, o odstřelovací pušce XM21. *(US armáda)*

Tato fotografie absolventů první třídy školy odstřelovačů 9. pěší divize byla pořízena v listopadu 1968. *(US armáda)*

Odstřelovač 9. pěší divize připravuje k míření (nahoře) a k palbě (dole) svou odstřelovací pušku XM21 během denní operace v deltě řeky Mekong. *(US armáda)*

Nejúspěšnější odstřelovač americké armády ve Vietnamu seržant první třídy Adelbert F. Waldron z 9. pěší divize. *(US armáda)*

Armádní odstřelovač 1. pěší divize míří na cíl, zatímco jeho pozorovatel ho zabezpečuje během operací jižně od Lai Khe v říjnu 1969. *(US armáda)*

Systém odstřelovací pušky M21 po přijetí do výzbroje americkou armádou v roce 1970. *(US armáda)*

Řádně vyzbrojený a vybavený odstřelovač, jak byl znázorněn ve výcvikovém oběžníku americké armády 23-14, uveřejněném v říjnu 1969. *(US armáda)*

Odstřelovač 9. pěší divize připevňuje na svou pušku XM21 dalekohled Starlight AN/PVS2 při přípravě na noční misi. *(US armáda)*

Výcvikové středisko Hoa-Cam blízko Da Nangu, kde 1. a 3. divize námořní pěchoty prováděly výcvik svých odstřelovačů. *(US sbory námořní pěchoty)*

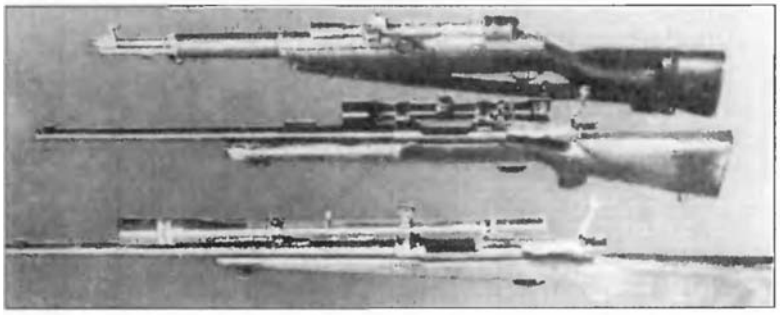
Kapitán Robert A. Russell, zakladatel školy odstřelovačů 3. divize námořní pěchoty, na střelnici dne 3. listopadu 1965. *(US sbory námořní pěchoty)*

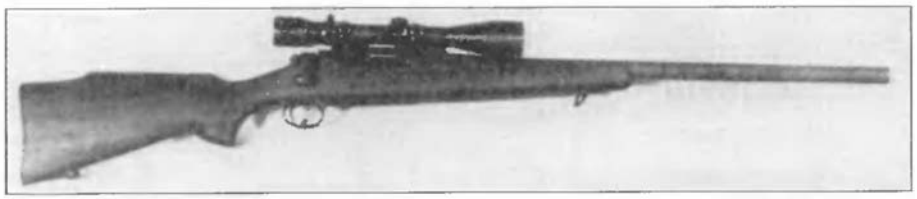
Tým odstřelovačů 9. pluku námořní pěchoty v akci během operace *Harvest Moon* v prosinci 1965. *(US sbory námořní pěchoty)*

Odstřelovač 9. pluku námořní pěchoty napadá v prosinci 1965 cíl puškou Winchester 70 se zaměřovacím dalekohledem 8X Unertl z kóty 251. *(US sbory námořní pěchoty)*

Základní odstřelovací pušky amerických sborů námořní pěchoty na začátku vietnamské války (shora) MD1 se zaměřovacím dalekohledem 2,2X M86; Model 70 Winchester s nastavitelným dalekohledem 3X-9X; Model 70 Winchester s dalekohledem 8X Unertl. *(US sbory námořní pěchoty)*

Systém odstřelovací pušky M700 Remington. *(US sbory námořní pěchoty)*

Odstřelovač 26. pluku námořní pěchoty na kótě 557 (blízko Khe Sanh) 10. ledna 1968. *(US sbory námořní pěchoty)*

Tým odstřelovačů 7. pluku námořní pěchoty užívá kulomet ráže .50 jako odstřelovací zbraň. *(US sbory námořní pěchoty)*

Joseph T. Ward z 5. pluku námořní pěchoty se v roce 1969 připravuje k odchodu z An Hoa na misi. *(J. T. Ward)*

Tým odstřelovačů 1. divize námořní pěchoty v akci dne 21. ledna 1970. *(US shory námořní pěchoty)*

Během konverzace s autorem poskytl Lawrence E. Tahler z Whitefish v Montaně další informace o nočních lovcích. Tahler vyprávěl: „ Skončil jsem právě šestiměsíční turnus, převzal jsem četu roty C a pracoval jsem ve středisku taktických operací praporu. Hack (plukovník Hackworth) právě převzal prapor a zavolal mě, aby si se mnou promluvil o nové práci, o níž přemýšlel. Jeho slova byla něco jako: ‚Hej, frajere, slyšel jsem, žes vyhrál nedávno Stříbrnou hvězdu. Nechci, aby se mí frajeři účastnili operací, chci je tam, kde mohou udělat něco dobrého pro prapor. Co takhle sestavit plán činnosti pro odstřelovače?'"

Dále Tahler vzpomíná: „Trvalo mi asi tři, možná čtyři sekundy, než jsem zareagoval slovy: ‚Ano, pane!' A plán pro nasazení odstřelovaču u 4. praporu 39. pěšího pluku byl na světě."

Když byla nová četa praporu plně bojeschopná, Tahler zažil několik problémů, které byly i u jiných jednotek odstřelovaču armády i námořní pěchoty ve Vietnamu běžné. Například zjistil, že mnoho velitelů rot nevědělo, jak nejlépe své odstřelovače využít, a že ostatní pěšáci v praporu neoceňují speciální střelce. Tahler to shrnuje takto: „Odstřelovači měli jako jediní u praporu oprávnění nosit maskovací pracovní uniformu a černé barety s červeným rozlišovacím terčíkem na přední straně. Speciální vybavení, speciální zbraně a skutečnost, že odstřelovači byli podřízeni pouze mně (nebyli pod velením žádné roty) a že nezůstávali v poli jako řadoví pěšáci, to všechno dohromady způsobilo, že odstřelovači byli u vojáků velmi neoblíbení. Ale nepamatuji se, že bych se někdy dostal do rozpaků kvůli vojákům, kteří se chtěli stát odstřelovači!"

I jiné jednotky odstřelovačů armády a námořní pěchoty měly stejné operační problémy, které zažil Tahler. Podle Eda Kuglera byl největším problémem v době, kdy působil jako odstřelovač u 4. pluku námořní pěchoty, nedostatek znalostí velitelů malých jednotek o způsobu nasazení týmů odstřelovačů.

Ve své zprávě z roku 1969 o programu odstřelovačů ve Vietnamu podplukovník Fleming napsal, že jak armáda, tak sbory námořní pěchoty se provinily nesprávným použitím svých odstřelovačů. Jako příklad Fleming uvedl příběh mariňáka, který se svou puškou se zaměřovacím dalekohledem dosáhl skóre padesáti dvou zabitých nepřátelských vojáků a pak byl zabit, protože ho velitel pěší jednotky nesprávně poslal do pozemního útoku proti nepřátelské opevněné pozici.

Kapitán John W. Pinkston, bývalý důstojník, který měl během roku 1969 a 1970 na starosti odstřelovače 3. brigády 9. pěší divize, se také setkal s typickými operačními problémy. V roce 1971 napsal ve studii pro školu pěchoty ve Fort Benningu, že „realizaci programu odstřelovačů ve 3. brigádě bránilo to, že velitelé malých jednotek dobře neznali způsoby využití odstřelovačů. Během počátečního nasazení byl odstřelovač ve dne nucen šlapat v rýžových polích a v noci ho vyslali na odstřelovači misi.To zřejmě vneslo špatnou morálku mezi odstřelovače a snížilo jejich normy a výkon."

Kromě toho Pinkston poznamenal, že odstřelovači občas využili nedostatek informací polních velitelů o jejich operacích: „Byly případy, kdy odstřelovači použili své znalosti, aby podvedli velitele tím, že odstřelovač posunul svou zbraň z nuly, aby se dostal na ‚fingovaný' výlet do týlu za účelem nastřelení své zbraně. Kdyby byl tento velitel rozuměl odstřelovači výzbroji, byl by věděl, že tomuto zlořádu může zabránit tím, že si zapíše nulové nastavení na papír a uloží ho."

Kugler souhlasí s tím, že někteří odstřelovači toho využívali a „nebyli motivováni dělat to, k čemu byli vycvičeni."

Flemingova cestovní zpráva poukazuje na další problém, který měl vliv na operace odstřelovačů: „Nejdůležitější poznatek z této cesty je odpověď na otázku ‚proč tolik týmů zřídka napadá cíle?' Rozhovory se samotnými odstřelovači jasně ukazují, že je to dobře známý syndrom z 2. světové a z korejské války – ‚nestřílej, protože tím prozradíš své stanoviště'."[56]

Cestovní zpráva také poznamenává: „Druhou, a možná dodatečnou příčinou toho, že někteří vycvičení odstřelovači zřídka napadají cíle, může být docela dobře komplex popravčího. Většina dotazovaných důstojníků a seržantů říká, že jejich muži by neváhali chladnokrevně zabít nepřítele. Avšak stejným dechem říkají, že prvním kriteriem pro výběr odstřelovače by mělo být: ‚dobrý voják – slušný občan'."

Když Fleming vzal v úvahu tyto faktory, dospěl k tomuto teoretickému závěru: „Zdá se jistě pravděpodobné, že stejné morální a náboženské vychování, které stvořilo tak dobrého vojáka, také vytvořilo muže s vážnými morálními zábranami zastřelit bez varování nic netušící lidskou bytost. Historickým morálním předobrazem může být lovec ze starého Západu. Mnozí lidé cítili, že tento typ osoby je ohavný, i když příčina může být spravedlivá."

Fleming zahrnul do své zprávy názor, že řešením těchto problémů je další výcvik a tolik praxe v ostré střelbě, kolik je možné. Tuto úvahu uzavřel takto: „Čím více člověk používá svou zbraň, tím je pravděpodobnější, že ji použije v bojové situaci."

Metody používané odstřelovači armády a námořní pěchoty ve Vietnamu se vyvíjely a zlepšovaly stejným způsobem jako systémy jejich zbraní a výcvik. Některá cvičení a taktiky se převzaly z předešlých válek, jiné vznikly v rýžových polích a džunglích jihovýchodní Asie. Jako jiné vojenské jednotky ve Vietnamu opakovali i odstřelovači to, co fungovalo, a zanechali toho, co se neosvědčilo. Jejich zkušenosti a výsledky se lišily, ale založili a obnovili odstřelovači operační postupy, které přežily dokonce i tuto dlouhou válku.

KAPITOLA 13

DRUHÁ STRANA: ODSTŘELOVAČI VC/NVA

Američané a jejich spojenci nebyli jedinými účastníky vietnamské války, kteří oceňovali odstřelovače. Příslušníci Vietkongu a pravidelní vojáci severovietnamské armády také znali hodnotu palby odstřelovačů, která zabíjela protivníky, narušovala nepřátelský postup a kryla ústup napadených vlastních jednotek.

Taktika „střílej a uteč" se hodila k taktice příslušníků VC/NVA, kteří se vyhýbali soustavnému boji, čímž zároveň zpomalovali americké polní operace a narušovali morálku protivníka. Američtí vojáci a námořní pěšáci na to reagovali tak, že pokládali jakoukoli sporadickou střelbu z pušky jednotlivých nepřátelských vojáků jako akci odstřelovačů.

Většina operací „střílej a uteč" prováděných VC/NVA ve skutečnosti nebyly aktivity odstřelovačů, ale pouze obtěžující střelba ze standardně vydávaných útočných pušek AK-47 nebo poloautomatických karabin SKS. Obě tyto zbraně ráže 7,62mm měly mechanická mířidla, byly vyrobeny v Sovětském svazu a byly přiměřeně přesné do vzdálenosti 400 metrů. Do arzenálu VC/NVA si také našlo cestu mnoho podobných modelů vyrobených v Čínské lidové republice a jiných komunistických zemích.

Obtěžující střelba pocházela častěji od místních jednotek VC než od pravidelných vojáků NVA. Velitelé místních sil VC odpovídali za udržování přítomnosti střelců v přidělených oblastech, vnucovali lidem svou vůli a ovládali území, jak jen to bylo možné. Po většinu války v jihovýchodní Asii se místní guerilly nemohly postavit silám americké armády a ARVN (armáda Vietnamské republiky) ve svých pásmech, za které odpovídaly, atak spíše vedly sporadickou guerillovou válku jako ukázku síly, než aby se pokusily představovat významnou hrozbu.

Obtěžující palba se stala integrální částí omezených bojových možností místních sil. Mnozí příslušníci VC ve dne pracovali jako farmáři nebo se vydávali za obyčejné vesničany, ale v noci vyzvedli své zbraně z úkrytů a ujali se úlohy guerill. Úkolem těchto „vojáků na poloviční úvazek" často bylo pouze vystřelit několik ran nebo dávku proti vládními vojsky opevněnému prostoru, palebné základně nebo hlídce. Obtěžující palba byla zřídka přesná a neměla jiný účel, než připomenout Američanům, příslušníkům ARVN a (to bylo důležitější) místním vesničanům stálou přítomnost guerill.

Téměř každé osobní vyprávění amerických veteránů z Vietnamu obsahuje alespoň jednu historku o „four-o'clock Charlie" (Charliem ve čtyři hodiny), „Luke the Gook" (Lukáši rákosníkovi) nebo o příslušníkovi VC s

jinou přezdívkou, který vypálil několik ran z AK-47 nebo SKS, aby obtěžoval, a to téměř podle časového rozvrhu. Carlton Sherwood z města Annapolis v Marylandu to typicky popsal v knize *Inside the VC and NVA (Uvnitř VC a NVA),* jejímž spoluautorem byl Dan Cragg. Sherwood, příslušník roty G 2. praporu 4. pluku námořní pěchoty v letech 1967 až 1968 a později novinář, který vyhrál Pulitzerovu cenu, v knize vzpomíná: „Potom tam byl ‚Charlie v době čaje', odstřelovač VC, který vypálil čtyři nebo pět ran na naše pozice každý den v 16.00. Byl tak přesný, že jsme podle jeho střelby věděli, že je čas se připravit na jídlo v 17.00. Nikdy nikoho nezasáhl. Jsem přesvědčen, že jeho jediným posláním ve válce bylo každý den vypálit čtyři nebo pět ran naším směrem a potom měl po službě až do dalšího dne."

Ačkoli valná většina nepřátelské palby považované Američany za odstřelování byla ve skutečnosti jen obtěžující palba obyčejných pěšáků VC/NVA, komunisté během války cvičili a vyzbrojovali své odstřelovače. Odstřelovači NVA zahájili činnost proti americkým námořním pěšákům v severní části Jižního Vietnamu asi ve stejné době, kdy Američané začali experimentovat se svými vlastními přesnými střelci.

Protože Severní Vietnam porazil Jižní Vietnam, mnoho informací o organizaci, výcviku a nasazení jednotek VC/NVA, zvláště těch elitních, zůstává neznámých kvůli omezenému množství dat, týkajících se této problematiky. Dostupné informace pocházejí z dokumentů zabavených v poli během konfliktu a z rozhovorů s válečnými zajatci a těmi, kteří se dobrovolně vzdali. První podrobná zpráva o akcích odstřelovačů NVA přišla začátkem léta 1966, kdy se vzdal náčelníkovi jihovietnamské vesnice padesát mil severně od Da Nangu pětatřicetiletý severovietnamský poručík. Byl vyzbrojen sovětskou odstřelovací puškou s dalekohledem a do Jižního Vietnamu pronikl po Ho Chi Minhově cestě s rotou odstřelovačů, v níž velel četě.

Důstojníka nejprve vyslýchali Jižní Vietnamci, kteří ho pak předali k dalšímu výslechu majoru Robertu Russellovi, veliteli školy pro průzkumníky-odstřelovače 3. divize námořní pěchoty. Seržant Jack Childs ve svém článku uveřejněném v červencovém vydání časopisu *Sea Tiger* (Mořský tygr) třetí námořní obojživelné skupiny v roce 1969, obsahoval hodně informací, které se Russell od důstojníka NVA dověděl.

Podle článku důstojník, jehož výpověď překládal tlumočník, prohlásil, že byl vycvičen spolu se svou jednotkou v Severním Vietnamu tři měsíce před přesunem na jih do oblasti kolem Phu Bai. Všem řadovým odstřelovačům z jeho čety bylo mezi devatenácti a dvaadvaceti lety a jejich rodiny v Severním Vietnamu dostaly zvláštní příděly rýže a půdu jako výměnu za jejich dobrovolnost. Kromě „suché" a ostré střelby každý odstřelovač před nasazením na jihu podstoupil intenzivní výcvik v maskování a způsobu pohybu v terénu.

Na základě informací od důstojníka NVA, rozhovorů s jinými zajatci a z překladů ukořistěných dokumentů vydalo 6. ledna 1967 velitelství americké vojenské pomoci ve Vietnamu (MACV) důvěrnou studii „Nasazení odstřelovačů VC/NVA."[57] Doprovodný dopis podepsaný asistentem vrchního velitele pro výzvědnou (průzkumnou) službu MACV brigádním generálem J. A. McChristianem tvrdil, že studie byla jednou ze série sestavených studií, které se zabývaly taktikou VC/NVA. Studie také popisovaly výcvik, organizaci jednotek a taktiku nasazení odstřelovačů.

Studie „Nasazení odstřelovačů VC/NVA" potvrdila tříměsíční výcvik odstřelovačů v Severním Vietnamu. Poznamenávala však, že ačkoli se formální výcvik odstřelovačů konal pouze v Severním Vietnamu, existuje důkaz „že místní guerilly v SVN (Jižním Vietnamu) dostávaly instruktáž od odstřelovačů NVA". Výcvik zahrnoval cvičení v ostré střelbě na vzdálenost do 1000 metrů, instrukce k maskování, pohybu a výběru stanoviště, důkladné lekce o údržbě zbraně a dalekohledu. Očekávalo se, že každý odstřelovač VC/NVA bude zároveň schopen zastat zbrojmistra při opravě a nastavení systému své vlastní zbraně.

Zprávy od polních jednotek ukázaly, že odstřelovači VC/NVA často užívali léčky, aby vlákali americké a jihovietnamské hlídky do svého pásma dostřelu. Studie MACV vysvětlovala, že neexistuje důkaz, že by součástí výcviku v Severním Vietnamu byly i instrukce o minách a výbušninách, ale americké výzvědné zdroje věřily, že nepřátelští odstřelovači dostávali takový výcvik po příjezdu do Jižního Vietnamu.

Odstřelovači VC/NVA používali pušky K44, které dodával Sovětský svaz. Byla to ve skutečnosti puška Mosin Nagant model 1891/30 (číslo modelu je odvozené z původní konstrukce z roku 1891 a modifikace z roku 1930). Puška s mechanickým závěrem měla ráži 7,62 mm, zásobník na pět nábojů a zaměřovači dalekohled PU se zvětšením 3,5. Měla poměrně slušnou přesnost do vzdálenosti 800 metrů. Sovětská armáda ji s úspěchem používala ve 2. světové válce. Překonstruovaná K44 se ukázala jako trvanlivá v džunglích a rýžových polích Vietnamu.

K44 sloužila jako primární odstřelovači zbraň VC/NVA po celou válku. I když Sovětský svaz v padesátých letech nahradil tento systém ve své vlastní armádě poloautomatickou puškou Dragunov SVD ráže 7,62 mm se závěrem využívajícím tlak prachových plynů a vybavenou dalekohledem 4X, poskytl Severnímu Vietnamu před americkým stažením z jihovýchodní Asie jen několik vzácných kusů.

Odstřelovači VC/NVA nosili stejné uniformy jako příslušníci pěchoty, a také podobnou výstroj. Střelci VC nosili směs civilních a vojenských šatů, kdežto odstřelovači NVA byli oblečeni jednotněji.

Nejlepší popis vybavení odstřelovačů NVA je uveden v publikaci Johna J. Culbertsona *Operation Tuscaloosa,* která popisuje bitvu u An Hoa v lednu 1967.[58]

Culbertson zaznamenává střet své roty H 2. praporu 5. pluku námořní pěchoty, která zlikvidovala komunistickou odstřelovači buňku v bunkru: „Nepřátelští vojáci leželi zkrouceni na hromadě na dně. Jejich paže a nohy byly propleny v tak nepřirozených polohách, že bylo obtížné určit, kde jeden muž končil a kde začínalo tělo jiného. Všichni měli na sobě zelené pracovní uniformy, gumové sandály a zelené plátěné nábojové pásy, na nichž měli munici a granáty.

Zelené sluneční přilby s rudou hvězdou vpředu ležely tam, kde spadly mrtvým vojákům z hlavy. Tři zbraně ležely na blátivé podlaze bunkru v dosahu mrtvých vojáků. Lafley ukázal na jednu ze zbraní – pušku s dlouhou hlavní, dřevěnou pažbou, mechanickým závěrem a se zaměřovacím dalekohledem namontovaným na horní části naleštěného lůžka hlavně.“

Organizace jednotek odstřelovačů VC/NVA se od organizace amerických ozbrojených sil značně lišila. Jednotky odstřelovačů se cvičily jako roty – asi 100 mužů. Každá rota se skládala z velícího prvku a tří čet. Každá četa měla tři skupiny složené ze tří členů a velitele skupiny. Tříčlenná buňka odstřelovačů měla stejnou organizaci jako jednotky VC/NVA a byla převzata z komunistické čínské armády, kde tříčlenná buňka představovala optimální taktickou a politickou organizaci.

Z omezených dostupných zdrojů se zdá, že 32. pluk NVA, který zůstal na Severu, zabezpečoval výcvik všech odstřelovačů. V roce 1967 Severní Vietnamci poslali do Jižního Vietnamu 700. prapor odstřelovačů a odstřelovači rotu Cl00. Tyto jednotky zůstaly na jihu po celou dobu trvání války.

I když neexistuje žádná dokumentace o výcviku jiných praporů nebo rot odstřelovačů na severu ani o jejich infiltrování na jih, je pravděpodobné, že 700. prapor a rota C. 100 byly doplněny odstřelovači z výcvikových středisek Severního Vietnamu. Tito muži dostávali další výcvik spolu s dobrovolníky VC po příjezdu do Jižního Vietnamu.

Z důvodů utajení VC/NVA často měnily označení jednotek a některé jednotky užívaly víc než jedno písmeno nebo písmeno a číselné označení zároveň. To pravděpodobně vysvětluje, proč některé americké výzvědné zprávy mluví o různě číslovaných praporech a rotách odstřelovačů. Dalším bezpečnostním opatřením podniknutým NVA bylo provádění výcviku nově příchozích odstřelovačů v Laosu a Kambodži, kam je Američané ani ARVN nemohli pronásledovat.

Přes všeobecnou organizaci na roty, které byly podřízené praporu, přicházeli odstřelovači NVA jen zřídka ve skupinách větších než četa. Každá četa odstřelovačů všeobecně odpovídala za doprovod pěti praporů pěchoty. To znamenalo, že často při operacích doprovázela prapor pouze jedna skupina nebo jen tříčlenná hlídka odstřelovačů. Rozhovory s některými zajatci nebo ukořistěné dokumenty mluví o skupinách odstřelovačů, které byly tak rozptýlené, že zřídka od sebe operovaly blíž než na vzdálenost třídenního pochodu.

Ačkoli skupiny a buňky odstřelovačů NVA byly přiděleny k praporu, aby ho doprovázely, obvykle nedoprovázely větší jednotku ani při manévrování, ani během útoků. Většina komunistických odstřelovačů omezovala své operace na jisté oblasti a zaměstnávala místní VC jako průvodce a k zabezpečení. Jejich operační oblasti byly obvykle na vnějších okrajích oblastí kontrolovaných VC/ NVA nebo kolem jejich opevněných základních táborů.

Tříčlenné buňky odstřelovačů vybudovaly svá stanoviště na možných cestách postupu a v místech, která poskytovala dobré pozorování a palebné pole. Využívaly terén, jako například kopce, strže a průrvy, které přivedly přibližujícího se nepřítele do jejich pásma dostřelu, a doplňovaly své palebné linie min a kladením nástrah, jimiž řídily postup nepřítele nebo odřízly jeho ústupové cesty. Odstřelovači VC/NVA pečlivě vybírali stanoviště tak, aby poskytovala úkryt před pozemními silami i leteckým pozorováním a rozmísťovali další miny a léčky před svá stanoviště, aby zpomalili postup nepřítele po napadení. Podobně jako američtí odstřelovači si připravovali i cestu pro ústup dříve než odstřelovač a jeho zabezpečovací prvek zaujali své pozice.

Odstřelovači VC/NVA si také připravovali úkryty ve vnějších zákopech základních táborů. V případě útoku bylo úkolem odstřelovačů zpomalit úder nepřítele, aby zbytek jednotky měl dostatek času ke stažení. Odstřelovači vždy pečlivě vybírali své možnosti úniku.

Výběr cílů odstřelovačů VC/NVA se nelišil od cílů z předešlých válek. Důstojníci a jejich spojaři, kteří byli snadno rozeznatelní podle výrazných rádiových antén, byli vrcholnou prioritou. Aby se vyhnuli rozeznání, nenosila většina amerických důstojníků v poli hodnosti, ale odstřelovači VC/NVA si byli dobře vědomi, že velitelé zůstávali blízko radiostanice a spojařů. Střelci z kulometů a obsluhy dalších zbraní představovali druhotné cíle. Pátrač (vedoucí muž hlídky) a muž, který zabezpečoval zadní jištění (poslední voják) poskytovali další ideální příležitost pro kulku odstřelovače.

Také americké vrtulníky byly důležitými cíli odstřelovačů. Odstřelovači VC/ NVA budovali skrytá stanoviště i blízko mýtin a jiných možným přistávacích ploch a často stříleli na velící a řídící vrtulníky nebo na transportní vrtulníky převážející vojáky.

Taktika „vystřel a uteč“, uplatněná proti vrtulníkům, mohla vypadat lákavě v teoretickém prostředí školy, ale ve skutečnosti se ukázalo, že je nesmírně nebezpečná. Odstřelovači VC/NVA riskovali, že je Američané zpozorují a zaútočí na ně ozbrojenými vrtulníky a lehkými ozbrojenými transportními vrtulníky. Protože velitelé vrtulníků nešetřili palebnou silou a „připravovali“ přistávací zóny všeobecnou uzavírací palbou těsně před přistáním, odstřelovači byli zranitelní i při útocích rutinní „nemířenou“ palbou. Když byli spatřeni – nebo dokonce vzniklo jen podezření – mohli odstřelovači čekat, že osádky vrtulníků pokryjí celou oblast střelbou z automatického granátometu a raketovou a kulometnou palbou.

I když byl při výcviku, který absolvovali v Severním Vietnamu, zdůrazňován význam napadání Američanů, odstřelovači VC/NVA v bojové oblasti napadali častěji příslušníky ARVN než americké síly. Důvod byl jednoduchý: Američané reagovali rychleji a důrazněji a zaútočili dělostřelectvem, ozbrojenými vrtulníky a leteckými údery na jakýkoli jednotlivý cíl.

I přes dostřel pušek K44 na 800 metrů, odstřelovači VC/NVA zahajovali palbu na pouhých 50 metrů a jen zřídka na vzdálenosti větší než 500 metrů. Na rozdíl od amerických dvoučlenných týmů, v nichž měl odstřelovači pušku jenom jeden muž, ve tříčlenné buňce VC/NVA byl vyzbrojen odstřelovači puškou každý voják.

Schopnost střílet ze tří pušek také tvořila jejich základní taktiku. Starší odstřelovač obvykle zahájil palbu, zamířil a zabil svůj cíl první ranou. Když ostatní členové cílové skupiny manévrovali – buď šli pro tělo, nebo zasahovali proti stanovišti odstřelovače – starší střelec a dva členové jeho buňky zamířili na nové cíle. Odstřelovači obvykle vypálili jenom jeden nebo dva výstřely a zřídka víc než pět ran. Pak se stáhli. Jestliže přibližující se jednotka objevila stanoviště odstřelovače, zabezpečovací prvek VC/NVA kryl ústup střelbou z automatických zbraní.

Týmy odstřelovaču VC/NVA často nekončily svou misi jediným napadením. Místo toho ustoupily do předem určených pozic, z nichž znovu střílely na nepřátelskou sílu, která je pronásledovala. Je však důležité poznamenat, že týmy odstřelovaču VC/NVA se nevydávaly hledat cíle často. Jejich primární úlohou totiž zůstala obrana, a to jen obrana oblastí, které VC/NVA považovaly za výjimečně důležité. I když byli ve svých obranných pozicích, mohli příslušníci VC/NVA očekávat, že pozemní velitelé americké armády a námořní pěchoty proti nim budou bojovat se stejným nadšením a palebnou silou jako jejich letecké protějšky.

Odstřelovači VC/NVA zjistili, že jejich největšími a nejnebezpečnějšími protivníky jsou američtí odstřelovači. Jediná výhoda, kterou měli odstřelovači VC/ NVA proti americkým střelcům, spočívala v tom, že americké síly neměly nikdy adekvátní počet odstřelovačů, které by dodávaly každé rotě armády nebo námořní pěchoty nebo dokonce každému praporu. Jinak byli střelci VC/NVA v nevýhodě kvůli lepšímu výcviku, který Američané dostávali, lepšímu pozorování, které umožnily jejich dalekohledy a mířidla, a taktice, podle níž operovali.

Ve spisu „Profesionální znalosti“, který vyšel v roce 1967, sbory námořní pěchoty nastínily tzv. protiodstřelovací operace pro jednotky, které neměly své vlastní odstřelovače. Popis okamžité reakce zahrnoval následující: „Když se mužstvo dostane pod palbu odstřelovače, vojáci často padnou na zem a hledají úkryt. Nemůže být více zdůrazněno, že požadavek přenést palbu na místo, kde je ukryt odstřelovač, je tak důležitý jako individuální ochrana. Nácvik okamžité akce a soustředění okamžité rychlé a přesné palby ve směru odstřelovače by mělo být při výcviku zvláště zdůrazněno.“

Zatímco je pochybné, zda průměrný odstřelovač VC/NVA znal tuto americkou směrnici, docela jistě zažil její důsledky. V tutéž minutu, kdy stiskl spoušť, mohl totiž očekávat opětování palby z pušek, granátometů a kulometů. Jestliže zůstal na svém stanovišti a pokračoval v palbě, mohl očekávat, že bude zasypán projektily z amerických minometů, dělostřeleckými granáty a leteckými pumami.

Odstřelovačům VC/NVA občas působily potíže i americké střelecké přepady, k jejichž zahájení stačila domněnka, že by někde mohl být ukryt odstřelovač. Protože američtí polní velitelé nebyli nijak omezeni stanoveným množstvím spotřeby munice, nemohl si odstřelovač VC/NVA být nikdy jist, jaký typ výzbroje nebo kolik munice Američané použijí, když se ho budou snažit zneutralizovat.

Materiál „Profesionální znalosti“, který vycházel ze zkušeností profesionálů, navrhoval i opatření v případě, že by masivní palebná síla selhala. „Velké vyhledávací a ničivé operace,“ připouštěl tento dokument, „mají malou šanci zabít nebo zničit tento typ guerill VC, ale prokázalo se, že dobře plánované a provedené malé hlídky… si s ostřelovači účinně poradily.“

Proto klauzule v „Profesionálních znalostech“ doporučuje vysílat za denního světla do operačních oblastí bojové hlídky velikosti skupiny, které mají dva úkoly: kontaktovat nepřítele a seznámit se s terénem. Příslušníci VC/NVA si mohli být jisti, že vedoucí hlídek budou z každé mise hlásit jakoukoliv známku aktivity a jejich údaje se budou nakonec soustřeďovat na nepřátelské hlídkování, blokování stanovišť a na místa pozorování. K určení místa odstřelovaču a jejich zničení částečně směřovaly i noční operace.

Podle „Profesionálních znalostí“ se prokázalo, že americká taktika je úspěšná a že „přinesla několik významných kontaktů, které měly za následek potvrzené zabití příslušníků VC a ukořistění zbraní VC včetně jedné pušky se zaměřovacím dalekohledem se silným zvětšením.“ Zpráva končila takto: „Aby dosáhli maximální účinnosti, musí být členové hlídky důkladně obeznámeni s terénem a musí znát všechny podrobnosti plánu hlídky a rozeznat místa pozorovatelen, blokování stanovišť a bojových hlídek. Trpělivost, ostražitost a palebná kázeň na straně každého příslušníka námořní pěchoty je nezbytná.“

Aby se ubránili před moderními zbraněmi Američanů, téměř neomezenou palebnou silou a agresivními hlídkami, přizpůsobili odstřelovači VC/NVA svou taktiku. Avšak ne všechna jejich obranná opatření byla úspěšná, jak dokládá následující příběh.

Na počátku roku 1967 zpomalovali odstřelovači VC ofenzivu 3. divize námořní pěchoty a působili jí ztráty tak, že vyskakovali z pavoucích děr, vystřelili a zmizeli v týlu dříve, než je vojáci mohli najít. Velitel 4. pluku

námořní pěchoty proto poslal vpřed skupinu ze své čety průzkumníků-odstřelovačů s úkolem zneškodnit komunistické střelce.

Štábní seržant Jeny Sides, bývalý instruktor odstřelovaču, vedl osmičlenný rým složený ze tří střelců, tří pozorovatelů, jednoho pomocného zdravotníka a radisty. Článek v únorovém vydání časopisu *Sea Tiger* popisuje výsledky: „Protiodstřelovači námořní pěchoty zaujali stanoviště před rozedněním. Po třech hodinách čekání v dešti, který pronikal do kostí, Sides ve svém polním kukátku spatřil dva odstřelovače VC. Dal signál a dva z jeho mužů sklouzli k němu. Zbraně měli přitisknuté k rameni, nitkový kříž nastavený a po krátkém hlášení se už dva odstřelovači VC nepohnuli.

Potom přišly další tři hodiny ležení v hlubokém blátě, bez pohnutí svalu nebo vydání zvuku – jen trpělivě čekali, aby odvedli svou práci. Trpělivost se nakonec vyplatila. Podařilo se jim objevit dalšího odstřelovače VC a zlikvidovat ho na vzdálenost 1100 yardů.“

Příslušníci VC/NVA užívali stejnou taktiku proti americké armádě. V květnovém-červnovém vydání časopisu *Infantry* (Pěchota) 1967 zaznamenal kapitán Patrick H. Graves, dřívější velitel čety 1. praporu 327. pluku pěchoty 101. vzdušné výsadkové divize, své pozorování střelců VC/NVA. Gravesovy zkušenosti byly typické pro velitele malých jednotek ve válce a poskytují výborný pohled na armádní postoj k nepřátelským odstřelovačům.

V článku „Pozorování velitele čety“ si Graves všiml, že typickou náplní mise odstřelovačů protivníka bylo znepokojovat americké a jihovietnamské síly. „Odstřelovač,“ napsal„ je nasazován v oblastech, kde jsou nepřátelská vojska v plné síle a kde může předvést obyvatelům, že Vietkong může vzdorovat vládě nebo americkým vojenským silám. Takový slabý odpor má cenu především pro propagandistické účely.“

Grayes pokračoval tím, že odstřelovači VC/NVA byli efektivní při zadržování větší síly, zatímco jejich soudruzi ustupovali. Varoval, že nepřátelští odstřelovači měli často pod dohledem otevřené prostory, vodní cesty i silnice a hledali možné cíle. „Aby byl odstřelovač zničen, jeho přepadení musí být provedeno s rychlostí a agresivitou, protože odstřelovač je připraven uniknout po předem naplánovaných cestách. Tak přichází do hry palba a manévrování – palba, aby odstřelovače udržela na jednom místě, zatímco následuje manévr, tj. přiblížení a zničení odstřelovače. Granátomety by měly být použity co nevíce a jejich palba by se měla soustřeďovat na stromy a jiné podezřelé lokality.“

Dřívější velitel čety dodal, že dělostřelecká a minometná doprovodná palba by také mohla být použita přímo k napadení nepřátelských střelců nebo k odříznutí jejich únikových cest. V závěru Graves varuje: „Agresivita je často klíčem k úspěchu nebo selhání při zničení nepřátelského odstřelovače; ale buďte opatrní, abyste to nepřehnali a odstřelovač vás nevlákal do léčky.“

Je obtížné odhadnout celkovou efektivitu odstřelovačů VC/NVA. Odstřelovači VC/NVA si nemohli dovolit ten přepych, aby při počátečním nebo opakovacím výcviku vystříleli tolik nábojů jako jejich američtí protivníci. Článek v časopisu *Sea Tiger* o důstojníkovi odstřelovačů NVA, zmiňovaném již dříve, major Russell uzavřel: „Jejich výcvik se nedal srovnávat s naším, i když byl delší.“ Russell dodal, že adepti na odstřelovače NVA byli noví branci přímo z farmy nebo vesnice, kdežto odstřelovači námořní pěchoty byli vybíráni z mužstva. Podle Russella byli odstřelovači námořní pěchoty „osobně vybraní a bojem zocelení veteráni.“

Mnoho odstřelovačů NVA a VC, kteří dostali výcvik, se samozřejmě také stalo zkušenými veterány. Protože byli v Jižním Vietnamu po celou dobu, zatímco Američané pouze po dobu jednoročního turnusu, alespoň někteří odstřelovači VC/NVA, kteří přežili, se stali zdatnými střelci. Ve stejném rozhovoru, ve kterém probíral obtěžující palbu „Charlieho v době čaje“, zaznamenal Carlton Sherwood výsledky a dopad efektivnějších ostrostřelců NVA.

Sherwood vzpomíná: „Dovolte, abych vám vyprávěl další příběh odstřelovače. Bylo to v provincii Quang Tri. Celý prapor pochodoval v buši hned vedle trasy 1. Byla to zvlněná kopcovitá krajina. Náhle se objevil odstřelovač, který uměl střílet. Ten chlapík byl asi půl míle od jednotky. Každý jeho výstřel zasáhl jednoho z našich přímo mezi oči. Dostal asi pět mužů. Neměli jsme ani ponětí, odkud střílí. Celý prapor zalehl k zemi. Ten jeden odstřelovač nás tam držel celý den. A příští den totéž. Velitel praporu požádal o letecké údery – bomby,

napalm, 20mm dělo na jednoho odstřelovače! Nasázeli to na hřeben, kde jsme mysleli, že je. Po náletu jsme šli asi hodinu, když se ozval další výstřel a další chlapík padl. Díky tomu jedinému muži jsme urazili jednu a půl míle za dva dny. Potom se k němu dvě čety snažily přiblížit z boku, což měl velitel praporu udělat jako první věc. Přišla noc a on na nás střílel ve tmě bez míření! Velitel praporu požádal o další nálet. A víte, co se stalo? Když přilétly tryskáče, slyšel jsem ‚*ping, ping, ping*', jak ten neřád střílel na ty zatracené tryskáče.

Nikdy jsme ho nenašli," uzavírá Sherwood. „Jedenáct set chlápků, nejkrutější bojová síla na světě, zadržovaná jedním mužem."

I přes takové individuální úspěchy není žádný důkaz o tom, že by se Severovietnamci snažili rozšířit použití odstřelovačů za hranici svého počátečního nasazení, nebo že by jejich odstřelovači nepřevzali jinou než primárně obrannou úlohu. Příběhy, jako je ten Carltona Sherwooda o jednom odstřelovači, který zpomalil postup celého praporu, však nejsou ojedinělé, i když úloha odstřelovačů VC/NVA byla z celkového hlediska války poměrně méně důležitá.

KAPITOLA 14

HODNOCENÍ

Ačkoli americké síly zvítězily v každé větší bitvě v Jižním Vietnamu před svým stažením, historie zaznamenává tuto válku jako první porážku země. Když přešla léta, většina Američanů si začala uvědomovat, že příčinou prohry nebylo selhání vojenských sil, ale spíše nedostatek národní podpory a ústupky udělané u konferenčního stolu.

Přesné rozluštění toho, co se odehrálo ve Vietnamu, je komplikované miliardou faktorů, z nichž ne právě posledním je „zamlžování" boje, které zatemňuje hodně z toho, co se děje, když se používají zbraně. Muži vzdálení pouze několik stop nebo dokonce bojující vedle sebe mají často úplně jiný náhled na stejné události. Bojová pěchota se soustředila na dokončení svých operací a spíše přežívala, než aby zaznamenávala své zkušenosti. Vyšší vojenští a političtí vůdcové, kteří zapisují svá pozorování o válce, se často zajímají více o svou vlastní pověst než o přesné popsání událostí. Další zastření skutečných událostí pochází od válečných historiků, kteří jen zřídka zapomenou nato, aby do svých popisů zahrnuli své vlastní řešení.

Zachytit podstatu vietnamské války písmem se ukázalo jako mnohem větší výzva než psát o jiných konfliktech, a to kvůli složitosti nekonvenčních bitev a tažení a charakteristikám mužů, kteří tam skutečně bojovali. K většině válečných střetů docházelo v odlehlých džunglích nebo na bojištích ve vodnatých rýžových polích mezi malými oddíly bez přítomnosti tiskových zpravodajů nebo příslušníků jednotky vojenské historie. K této nevýhodě je třeba přidat skutečnost, že záznamy a dokumenty, které nebyly odebrány od amerických jednotek během jejich stahování, skončily v rukou severních Vietnamců, když v roce 1975 padl Saigon. Přístup k těmto dokumentům a k těm, které se uchovaly u severních Vietnamců během války, je stále velmi omezený.

Závěrečná úvaha při studiu vietnamské války je popularizací, kterou si vytvořila. Emocionální náhledy na válku stále ovlivňují ty, kteří se snaží o tomto období psát. V dopise z roku 1986 americký generálporučík Stanley

R. Larsen (v penzi), velitel II. pozemních sil ve Vietnamu od srpna 1965 do srpna 1967, pozoroval, jak bylo obtížné zaznamenat přesnou historii konfliktu: „Je třeba více psát o vietnamské válce, ale tyto studie musí vzít v úvahu, že píší o ‚ztracené' války řízené politiky rozhodnutými zastavit válku bez vítězství, kteří se báli udělat obtížné rozhodnutí, ale zcela jistě nejednali podle MacArthurova slavného úsloví, že ‚Za vítězství neexistuje žádná náhrada'."

Larsen měl pravdu, když říkal, že je třeba více písemných informací o vietnamském konfliktu. Avšak publikace takových materiálů není sama o sobě nutně lékem na tuto situaci – vskutku také často i nadále zatemňuje pravdu. Jakákoli analýza psaných materiálů o Vietnamu – oficiálních či neoficiálních – nutně odráží jak osobní zájem autorů, tak předpokládaných čtenářů. I když toto tvrzení platí o hodnocení všech písemností, je to zvláště důležité při hodnocení materiálu už tak dost složitého a emocemi zatíženého předmětu, jakým je Vietnam. Například několik politických vůdců toho období, mezi nimiž jsou někteří už zesnulí, napsalo sebechvalné memoáry, ve kterých se vyhýbali odpovědnosti za svá rozhodnutí během války a dávali vinu za pád Saigonu a vlády Jižního Vietnamu všemu, kromě sami sobě.

Několik vyšších vojenských úředníků zaznamenalo své příběhy, čímž si zvýšilo dobrou pověst, zatímco jiní vysoce postavení vojenští velitelé v té době už zemřeli nebo nemohou z důvodů fyzické nebo duševní neschopnosti nabídnout vzpomínky. Zdálo se, že po léta se nikdo o jejich komentáře nezajímal a nyní už mnozí nejsou schopni přispět.[59]

Skutečnost, která činí úkol zkoumat válku ještě obtížnějším, je to, že až do dnešní doby ani americká armáda, ani sbory americké námořní pěchoty nedaly dohromady žádnou definitivní historii své účasti ve válce. Začátkem sedmdesátých let dvacátého století uveřejnil Úřad pro armádu sérii prací v publikaci nazvané *Vietnamské studie,* kterou napsalo několik vyšších velitelů a štábních důstojníků-veteránů. Sbory námořní pěchoty vyvinuly trochu větší úsilí, když vydaly svou sérii US *námořní pěchota ve Vietnamu,* která byla uveřejněna v posledních dvaceti letech. Publikace ani jedné ozbrojené složky však nevěnovala více než několik řádek vývoji odstřelovačů nebo jejich operacím a tyto omezené zmínky přispívají jen málo k pochopení nasazení a efektivity odstřelovačů.

Nejpodrobnější oficiální vysvětlení operací odstřelovačů ve Vietnamu od obou ozbrojených složek se objevilo v knize *Naostření bojové hrany: použití analýzy k posílení vojenského úsudku* (Sharpening the Combat Edge: The Use of Analysis to Reinforce Military Judgement), kterou napsali generálporučík Julian J. Ewell a generálmajor Iry A. Hunt Jr, a která vyšla v roce 1974 jako část série *Vietnamských studií.* Ve čtyřstránkovém shrnutí s podtitulem „Odstřelovačský program" autoři podávají stručnou historii vývoje armádních odstřelovačů v 9. pěší divizi a uzavírají ji tím, že to „byl jeden z nejúspěšnějších programů, který jsme podnikli."

Tři prvotní pionýři výcviku odstřelovačů a vypracování jejich organizace ve Vietnamu – majorové námořní pěchoty Robert Russell a Jim Land a armádní major Willis Powell – napsali oficiální i neoficiální zprávy pro své nadřízené. I když obsah těchto zpráv byl samozřejmě omezený, protože museli především bojovat, autoři se stále drželi svého programu.

Původní odstřelovači a instruktoři odstřelovačů námořní pěchoty i armády většinou pocházeli z mírových střeleckých týmů a byli si vědomi, že je třeba předvést, jak přesné střelecké umění může doplnit jednotky pěchoty v boji, a tak zaručit pokračování a možná rozšíření týmů soutěžního střílení a pořádání střeleckých soutěží po skončení války.

Neoficiální popisy akcí odstřelovačů ve Vietnamu jsou lepší než oficiální zdroje, ale vyprávění příběhů má také své nedostatky. Nejpodrobnější knihy o odstřelovacích ve Vietnamu, které dosud vyšly, jsou *The Long Range War: Sniping in Vietnam* (Válka na velký dostřel: odstřelování ve Vietnamu) vydaná v roce 1994 a *The one Round War: USMC Scout-Snipers in Vietnam* (Válka jednou ranou: průzkumníci-odstřelovači sborů námořní pěchoty ve Vietnamu), která vyšla o dva roky později. Autorem obou knih je Peter Senich a vydalo je nakladatelství Paladin Press. Obsahují rozsáhlé ilustrace a fotografie.

Tyto knihy, napsané pro milovníky střelných zbraní a zájemce, kteří se už seznámili se střelbou na velkou vzdálenost, poskytují velké množství informací a jejich ilustrace jsou nejlepší, které lze v tisku najít. Naneštěstí cena *The Long Range War* (39,95 US dolarů) a *The One Round War* (59,95 dolarů) a nedostatky v distribuci zabránily, aby tyto pionýrské svazky získaly významnou čtenářskou obec nebo uznání.

Dvě knihy o individuálních odstřelovacích námořní pěchoty ve Vietnamu a sbírka povídek o odstřelovacích, která přináší příběhy několika střelců ve Vietnamu, také obsahují všeobecné informace o odstřelovacích ve válce. Ta první, *Marině Sniper: 93 Confirmed Kills* (Odstřelovač námořní pěchoty: 93 potvrzených zabitých), od Charlese Hendersona, přináší příběh Carlose Hathcocka. Tato práce, která vyšla poprvé v roce 1986, patří k nejlépe prodávaným knihám o vietnamské válce. I když někteří vyšší velitelé námořní pěchoty a jiní odstřelovači-veteráni uvádějí v potaz části těch příběhů tak, jak je Henderson podává,[60] není pochyb o tom, že Hathcock získal zaslouženě dobrou pověst mezi příznivci soutěžní střelby jako jeden z nejlepších střelců námořní pěchoty vůbec. Jeho 93 smrtelných zásahů ve Vietnamu ho také staví na přední místo v seznamu úspěšných odstřelovaču tohoto konfliktu.

Hendersonova kniha poskytuje mnoho pohledů do výcviku odstřelovaču a jejich operací. Avšak Hathcockovy zkušenosti nebyly typické pro zkušenosti obyčejného odstřelovače námořní pěchoty nebo armády ve Vietnamu. Podle Hendersona byl Hathcock jedním z mála odstřelovaču námořní pěchoty – a možná, že jediným – který mohl operovat nezávisle nebo polonezávisle a ne jako příslušník dvoučlenného týmu zabezpečeného alespoň skupinou pěchoty. Hendersonova kniha přináší příběh o statečném mariňákovi s jistou spouští, ale nenabízí všeobecnou historii odstřelovaču ve Vietnamu ani nepředstavuje obyčejné odstřelovače z plukovních a průzkumných čet odstřelovaču.

Autorem druhé knihy o odstřelovači námořní pěchoty v jihovýchodní Asii, která vyšla pod názvem *Dear Mom: A Sniper's Vietnam* (Drahá maminko: Vietnam z pohledu odstřelovače), je Joseph T. Ward. Autor v ní podává lepší popis každodenních aktivit přesných střelců, a také informace o zbraních a výstroji. Wardovo osobní vyprávění obsahuje kousek historie odstřelovaču, ale jeho zdrojem jsou spíš jeho vlastní vzpomínky než oficiální dokumenty. Největší přínos této knihy je zřejmě v tom, že je to čestný příběh odstřelovače námořní pěchoty s nízkou hodností, který byl ve Vietnamu a u sborů námořní pěchoty pouze jeden turnus a potom se klidně vrátil domů a stal se civilistou.

Je zajímavé, že když se Wardova kniha poprvé objevila na knižním trhu, několik soutěžních střelců námořní pěchoty „ze staré gardy" vyjádřilo pochybnosti o některých údajích vzdálenosti, ze které zabíjel, a o počtu úspěšných misí. Tito pochybovači zřejmě nedokázali přijmout to, že by mariňák s jedním turnusem a bez předešlých zkušeností v soutěžním střílení mohl být tak úspěšný.

Podpora ze strany Wadových kolegů a důstojníků 5. pluku námořní pěchoty rychle pochybovače uklidnila.

Kniha *One Shot-One Kill* (Jeden výstřel – jeden zabitý) od Charlese Sassera a Craiga Robertse přináší příběhy jednotlivých odstřelovačů z 2. světové války, Koreje, Vietnamu a Bejrútu. Vyprávění zasazuje do různých částí historie amerických odstřelovačů a přidává stručný přehled vývoje odstřelovačů během vietnamské války.

I když si všechny oficiální a některé neoficiální publikace všímají problémů a nedostatků při operacích odstřelovačů, všechny prohlašují, že použití speciálních střelců bylo úspěšným počinem amerických ozbrojených sil ve Vietnamu. A přesto ani jeden zdroj neanalyzuje dopad specifických akcí na „velký obraz". Některé odkazy sice poskytují statistiky o počtu misí odstřelovačů a jejich výsledcích v krátkých obdobích u specifických jednotek, ale žádný zdroj nespojuje tato čísla do definitivní studie.

Pod vlivem „ztraceného případu" a s omezeným přístupem k archivům nepřítele redukují naši schopnost provést kompletní statistickou analýzu činnosti odstřelovačů a jejich výsledků ve Vietnamu i jiné faktory. Některé armádní samostatné brigády a divize nepsaly vůbec žádné zprávy (nebo jen málo) o počtu svých odstřelovačů, o operacích odstřelovačů nebo o kontaktech nepřítele s jejich odstřelovači a počtu zabitých. Pouze armádní

koncepční tým ve Vietnamu udržoval všechny podrobné záznamy o armádních odstřelovacích jako část svého testu u 9. pěší divize, protože generál Ewell se o to zajímal a považoval to za svůj osobní projekt.

Ačkoli pluky námořní pěchoty a průzkumné (výzvědné) prapory odváděly lepší práci než armáda tím, že vyžadovaly a uchovávaly záznamy o odstřelovacích**,** zřídka je sestavovaly do externích oficiálních zpráv. Některé informace, které se dostaly do oficiálního záznamu, se ztratily nebo byly zničeny během větších ofenziv, jako byla ofenziva *Tet* v roce 1968, nebo jednoduše zmizely při přesunech.

Oficiální záznamy, které jsou dostupné, jsou stručné a obsahují málo podrobností. Pro bojová hlášení je typické, že popis činnosti odstřelovačů je omezen na jediný odstavec. Tak tomu je i ve dvacetistránkovém bojovém hlášení po akci 2. praporu 5. divize námořní pěchoty, popisujícím účast v operaci *Tuscaloosa* ve dnech 24. až 28. ledna 1967. Na straně 8 tohoto hlášení, v odstavci nazvaném „Provedení", krátký zápis říká, že rota F praporu v 1740 hodin 27. ledna „zpozorovala 12 nepřátel", které napadla svými zbraněmi a náletem. Odstavec končí: „Tým průzkumníků-odstřelovačů má na kontě jednoho potvrzeného nepřítele KIA (killed in action – zabitého v akci)."

Také v oficiálních armádních hlášeních byly zmínky o odstřelovacích velmi stručné. Jeden z podrobnějších popisuje uveden v „Operačním hlášení – hlášení určené pro 25. pěší divizi" po období tří měsíců, končící 30. dubna 1970. Na čtyřicáté straně hlášení sděluje: „21. dubna v 2101 hodin odstřelovači z B/2-27, pěší divize napadli šest nepřátel na XS525993 svými vlastními zbraněmi a dělostřeleckou palbou. Výsledkem byli dva zabití nepřátelé. Ve 2050 hodin 23. dubna odstřelovači z C/2-27. pěší divize napadli tři nepřátelské vojáky na vzdálenost 260 metrů jihovýchodně od kontaktu 21. dubna (XS542978) vlastními zbraněmi a zabili dva nepřátele a ukořistili 30 liber rýže. Odstřelovači z průzkumné (výzvědné) čety 2-27. pěší divize napadli dva nepřátelské vojáky 24. dubna ve 0346 hodin 80 metrů jihovýchodně od místa kontaktu 21. dubna (XS532996) vlastními zbraněmi a zabili dva nepřátele."

Operační hlášení 3. brigády 9. pěší divize za dobu tří měsíců končící 31. října 1969 poskytuje lepší souhrnný počet úspěchů odstřelovačů, ale chybí v něm podrobnosti. Na dvacáté stránce brigádního hlášení je napsáno: „Od 26. července 1969 do 31. října 1969 mají odstřelovači na kontě 47 eliminovaných nepřátel v provincii Long An. Celkový počet 39 zabitých byl docílen v noci za použití dalekohledu Starlight."

Osobní vyprávění a neoficiální psaní o odstřelovacích ve Vietnamu často spoléhá na paměť, má mezery v informacích a často obsahuje neúmyslné nepřesnosti. V některých případech analýza nebere v potaz skutečnost, že odstřelovači ze stejné jednotky byli občas tak rozptýleni, že ani neznali jeden druhého, natož své úspěchy a nezdary. Skutečná povaha odstřelovačů a odstřelování tento nedostatek vzájemného spojení ještě zesílila a zastínila všechny dostupné informace. Odstřelovači jen zřídka mluvili o svých operacích a útocích s někým jiným mimo svých bezprostředních nadřízených.

A když se doma dalo do pohybu protiválečné hnutí a získalo podporu amerického tisku, odstřelovači komunikovali se všemi mimo své vlastní jednotky ještě méně. Důstojníci armády i námořní pěchoty pro styk s veřejností se vyhýbali jakékoliv zmínce o úspěšných odstřelovacích, protože zoufale hledali pozitivní náhled na válku, který by předvedli mediím.

Následkem toho existuje v tisku nebo v jiných mediích jen málo příběhů o odstřelovacích nebo jejich činnosti ve Vietnamu.

Přes kontroverzní americké vojenské hodnocení úspěchů ve Vietnamu počtem denně zabitých nepřátel tato čísla opravdu pohotově měřila úspěch jednotek a operací. Odstřelovači, kteří napadali jednotlivé cíle lepšími zbraněmi se zaměřovacími dalekohledy a nechali si každé zabití ověřit důstojníkem, se perfektně hodí do politiky krutého válčení, kde se počítají mrtvá těla.

Je samozřejmé, že kvůli bojovým podmínkám, vzdálenostem a rozhodnému úsilí příslušníků VC/NVA nenechávat za sebou mrtvá těla, nemohli odstřelovači vždy potvrdit výsledek výstřelu. Každý odstřelovač si vedl záznam jak potvrzených, tak možných zabitých protivníků. Odstřelovači také vedli záznamy o každém zranění, i

když ne smrtelném. Ale protože lehce ranění příslušníci VC/NVA vždycky unikli, tato čísla byla v nejlepším případě odhadem.

Dostupná nejsou ani žádná čísla, ani rozumné odhady o počtu zabitých nepřátel neoficiálními americkými odstřelovači, kteří si sami opatřili pušky a zaměřovači dalekohledy před založením střeleckých škol ve Vietnamu. Většina těchto vojáků a mariňáků působila vedle svých odstřelovacích povinností jako pravidelní pěšáci. Jejich záznam o mrtvých tak zahrnoval nepřátele zabité střelbou z pušek s mechanickými mířidly i ty, kteří byli zabiti na velkou vzdálenost z pušek se zaměřovacími dalekohledy.

Když sbory námořní pěchoty založily své školy odstřelovaču a organizovaly průzkumné-odstřelovací čety u pluků a průzkumných (výzvědných) praporů, obě divize začaly od svých ostrostřelců vyžadovat pravidelná hlášení o počtu napadení a zabitých nepřátel. Jednotliví odstřelovači námořní pěchoty si vedli zápis a odevzdávali archy (nebo obojí), kde uváděli jak počet zabitých, tak podrobnosti o každém napadení.

Pluky a průzkumné (výzvědné) prapory předávaly tato hlášení diviznímu velitelství, kde byla spojena do jediného hlášení – alespoň taková byla oficiální politika. Uprostřed bojů a častých změn ve vedení a personálu kvůli třináctiměsíčním turnusům, odstřelovači z čet a jejich vyšší velitelé nemohli vždycky dodržovat předepsaný postup. Občas se při předkládání hlášení zpozdili nebo neposlali hlášení vůbec. V jiných případech se hlášení dostala na nesprávné místo, nebo nebyla nikdy předána do trvalých archivů.

Nejpřístupnější a v mnoha případech jediné dostupné informace o celkovém počtu zabitých protivníků odstřelovači námořní pěchoty pocházejí od samotných střelců.[61] Každá četa průzkumníků-odstřelovačů vedla svůj vlastní neoficiální záznam o celkovém počtu zabitých a některé posílaly denně aktualizovaná čísla. Joe Ward vzpomíná, že krátce před svým odchodem od 5. pluku námořní pěchoty dne 3. března 1970 dosáhlo skóre jeho průzkumné-odstřelovací čety 1174 zabitých nepřátel (od vzniku čety asi před čtyřmi roky).

Pátý pluk se stáhl z Vietnamu spolu se zbytkem 1. divize námořní pěchoty o rok později. V době odchodu měla četa průzkumníků-odstřelovačů 5. pluku námořní pěchoty na kontu asi 1300 zabitých protivníků. První a 7. plukovní četa odstřelovačů 1. divize měly podobné úspěchy a asi stejný počet zabitých. Dva jiné pluky, 26. a27., se k 1. divizi námořní pěchoty připojily v roce 1967 a 1968 a dohromady sečetly asi 1200 úspěšných zásahů odstřelovačů. O něco menší četa průzkumného (výzvědného) praporu přidala dalších 1100 mrtvých příslušníků VC/NVA, čímž počet zabitých nepřátel odstřelovači 1. divize námořní pěchoty vzrostl asi na 6200 mužů – tedy ekvivalent jednadvaceti praporů VC/ NVA! – během pobytu ve Vietnamu.

Třetí divize námořní pěchoty organizovala a cvičila své odstřelovače o několik měsíců dříve než 1. divize, ale výměnu turnusů ze země začala víc než rok před tím. K divizi byly přiděleny pouze tři plukovní čety odstřelovačů, 3., 4. a 9., a jedna četa 3. průzkumného (výzvědného) praporu. Kvůli malému počtu odstřelovačů a kratší době pobytu ve válečném pásmu měla 3. divize námořní pěchoty odhadem 4500 zabitých nepřátel odstřelovači.[62]

Neoficiální armádní odstřelovači, kteří získali staré pušky a zaměřovači dalekohledy z korejské války nebo kteří si upravili civilní zbraně pro polní použití, si také nepochybně vedli záznamy o počtu mrtvých před oficiálním zavedením programu. První oficiální statistiky však byly zaznamenány, až když armádní koncepční tým ve Vietnamu (ACTIV) zavedl testování odstřelovacích operací a výzbroje od června do října 1967. Podle hlášení z testu mělo 259 odstřelovačů na kontě pouze 46 nepřátelských vojáků za dobu o něco delší než tři měsíce. Mnoho z těchto střelců bylo samozřejmě špatně vycvičeno a byli vyzbrojeni rozmanitými puškami a zaměřovacími dalekohledy, z nichž mnoho bylo horších než pozdější systémy zbraní. Také podpora, kterou dostávali od polních velitelů, se velmi lišila.

Po dokončení testů ACTIVu vedla pouze 9. pěší divize, a to v omezeném rozsahu, záznamy o výsledcích svých odstřelovačů. Podle zprávy *Výcvik a nasazení odstřelovačů* byli divizní odstřelovači „poprvé přiděleni k praporům 7. listopadu

1968 a své první zabití získali 10. listopadu 1968. Od listopadu 1968 do dubna

1969 působilo u divize sedmdesát odstřelovačů. Ti měli 286 kontaktů a dosáhli celkového počtu 475 potvrzených mrtvých, neboli 1,67 zabitých při každém kontaktu.“

O několik měsíců později 9. divize (bez 3. brigády, která zůstala v zemi další rok) opustila válečné pásmo jako jedna z prvních amerických jednotek, které se stahovaly z Vietnamu. Konečný potvrzený počet zabitých nepřátel odstřelovači divize (včetně 3. brigády) překročil 1200.

Žádní jiní odstřelovači armádní divize nebo samostatné brigády se nepřiblížili celkovému počtu zabitých, dosaženému 9. divizí. Většina armádních velitelů začlenila své vycvičené odstřelovače zpět do jejich pěších čet a počet jimi zabitých protivníků byl pouze připočten k počtu zabitých jednotkou. Podle velmi optimistického odhadu se celkový počet zabitých protivníků odstřelovači všech ostatních armádních jednotek ve Vietnamu dohromady rovnal počtu dosaženému odstřelovači 9. pěší divize.

Na základě těchto úvah by celkový počet zabitých nepřátel odstřelovači armády i námořní pěchoty ve vietnamské válce dosáhl asi 13 000 mužů. Uvážíme-li, že během konfliktu působilo asi 1200 vojáků a námořních pěšáků v roli odstřelovačů a že vystřelili méně než dvě rány najeden kontakt a že docílili skóre 13 000, nedá se činnost odstřelovačů hodnotit jinak než jako úspěšný příspěvek k válečnému úsilí.

A přece jsou tato čísla malá ve srovnání s celkovým počtem ztrát VC/NVA během dlouhého konfliktu, v němž se používaly nejmodernější ruční i dělostřelecké zbraně a letecká podpora v celé historii válek. Střízlivý odhad zabitých příslušníků VC/NVA následkem boje je 666 000, ačkoli někteří udávají číslo 924 000. Když uděláme hrubý průměr 800 000 zabitých příslušníků VC/NVA, 13 000 mužů, které mají na kontu odstřelovači, tvoří méně než dvě procenta celkového počtu zabitých nepřátel.

Tak minimální dopad na průběh a výsledek války je jednou z příčin nedostatku zmínek o odstřelovacích armády a námořní pěchoty v různých almanaších a encyklopediích o vietnamské válce. Výlučnost odstřelovaču vešla ve známost publikací průkopnické knihy *Vietnam War Almanac* (Almanach vietnamské války) od plukovníka Harryho G. Summerse Jr. (v penzi), jež vyšla v roce 1985, a *The Vietnam WariAlmanac* (Vietnamská válka: almanach), kterou ve stejném roce redigoval John S. Bowman. Přes vzrůstající zájem o odstřelovače v nedávných letech se *Ecyclopedia of the Vietnam War* (Encyklopedie vietnamské války), kterou redigoval Stanley I. Kutler (vyslav roce 1997), o nich nezmiňuje.

Shelby Stantonova kniha *Vietnam Order of Battle,* která vyšla v roce 1981, je nejsouhrnnější referenční knihou o amerických ozbrojených silách nasazených do Vietnamu během války. A přece i tato podrobná práce nabízí pouze dvě fotografie odstřelovacích pušek XM21 a vysvětlení, že zbraň byla „standardní armádní odstřelovači puškou během vietnamské války“.

Dalším zdrojem, který obvykle poskytuje pohled na efektivitu jednotky, taktiku nebo systém zbraní, je sám nepřítel. Ve Vietnamu však tento zdroj poskytl jen málo informací o amerických odstřelovacích. Několik zajatců VC/NVA se během rozhovorů v době války zmínilo o odstřelovacích, ale žádný nemluvil o velkém dopadu působení střelců na velkou vzdálenost. Při velkém množství dělostřeleckých a leteckých zbraní, které vrhaly své granáty a pumy na podezřelé nepřátelské lokality, není žádný div, že jednotlivé výstřely z pušek, bez ohledu na jejich přesnost, nevyvolaly žádný velký dojem.

Jeden z nejčastěji zmiňovaných ukazatelů dopadu amerických odstřelovaču na nepřátelské operace je také jedním z nejkontroverznějších. Prakticky každá kniha a článek o amerických odstřelovacích se zmiňuje o tom, že komunističtí velitelé nabízeli veliké odměny – až jednoroční plat – za „mrtvé nebo živé“ nepřátelské odstřelovače. Zatímco příběhy byly často opakované a věřili jim jak odstřelovači, tak jejich velitelé, neexistuje žádný důkaz o tom, že by velitelé VC nebo NVA nabídli jedinou odměnu za likvidaci odstřelovače.

Neexistuje ani jediný dokument či tištěné oznámení slibující odměnu nebo zápis z výslechu zajatce, který by potvrdil ohlášení odměny. Výmluvnější je skutečnost, že každá elitní jednotka – armádní LRRP (výzvědné hlídky na dlouhou vzdálenost), průzkumné (výzvědné) oddíly námořní pěchoty a různé jednotky speciálních sil ve

Vietnamu – také prohlašuje, že na její příslušníky byla vypsána odměna. Tyto pověsti se rozšířily na posádky vrtulníků, obrněné jízdní eskadry, dělostřelecké baterie, a také na řady obyčejných pěšáků.

Přesto není žádný důkaz o tom, že velení VC/NVA někdy vypsalo formální odměny za odstřelovače. Možná, že jednoho dne bude jedna nebo dvě pověsti ověřeny, ale ještě se to nestalo.[62]

Dalším nepochopeným nebo špatně posouzeným aspektem amerických odstřelovačů ve Vietnamu je počet jejich ztrát. Příslušníci VC/NVA měli jen zřídka dostatečnou minometnou a dělostřeleckou podporu, která by zvýšila palebnou sílu proti jedinému odstřelovači nebo týmu. Nejběžněji užívaná taktika komunistů proti americkým odstřelovačům byla stejná, jakou užívali při jiných operacích – když byli napadeni, co nejrychleji ustoupili.

Nedostatečná opatření proti odstřelovačům nepřítele spolu s výborným výcvikem amerických střelců znamenaly, že jen málo amerických odstřelovačů bylo zabito nebo zraněno. Ačkoli neexistují žádné oficiální statistiky o ztrátách amerických odstřelovačů ve válce, dostupné informace ukazují, že procento zabitých nebo zraněných střelců je hluboko pod procentem pěších nebo průzkumných (výzvědných) jednotek. Článek z 21. dubna 1986 uveřejněný ve vydání *U.S.News & World Report* (US & světové zprávy) uvádí, že z 600 odstřelovačů vycvičených Carlosem Hathcockem ve Vietnamu byl v boji zabit pouze jeden.

Mnozí odstřelovači, kteří přece jen zemřeli, padli hrdinsky. Šestého června 1967 se desátník John R. Burke z čety odstřelovačů 26. pluku námořní pěchoty připojil k 1. praporu pluku při obraně předsunutého stanoviště na kótě 950, blízko Khe Sanh, na které zaútočil početně silnější nepřítel. Burke, třiadvacetiletý mladík z Clearwater na Floridě, byl na začátku boje zraněn úlomky granátu. Ignoroval však své rány a poskytl první pomoc několika jiným raněným mariňákům a za těžké nepřátelské palby je odvedl na bezpečnější pozice. Když se zdálo, že útočníci obránce stanoviště zdolají, Burke si vzal granáty, povzbudivě zakřičel na své druhy a sám provedl statečný výpad. Byl při něm sice smrtelně raněn, ale jeho akce zastavila nepřátelský útok.

Burke dostal posmrtně Kříž námořnictva (Navy Cross), druhé nejvyšší vyznamenání za statečnost v boji. Jeho akce, stejně jako akce jiných odstřelovačů, tehdy vyvolala jen málo pozornosti, ale zvýšila poválečnou dobrou pověst přesných střelců.

Při nepatrném příspěvku k počtu zabitých nepřátel, všeobecné tendenci udržovat operace v tajnosti, nedostatku nepřátelského zájmu o ně a sporých odkazech v oficiálních i neoficiálních publikacích by se zdálo, že služba odstřelovačů po Vietnamu bude následovat příklad odstřelovačů z dřívějších válek a že odstřelovači budou ve zdvořilé mírové době rozpuštěni. To se ale nemělo stát.

Když se prostřednictvím televize dostaly první záběry z konfliktu do obývacích pokojů Ameriky, mnoho diváků vidělo poprvé krev, masakr a smrt v bitvě na svých televizních obrazovkách. Někteří byli záběry znechuceni a obrátili se k pacifizmu a antimilitarizmu, jiní vítali otevřenost a sháněli se po informacích o smrtonosných metodách válčení a válečnících.

Mezi lidmi, kteří se zajímali o vietnamskou válku, byli legitimní nadšenci pro historii, fanoušci pro všechny vojenské věci a tzv. „rádoby válečníci“, kteří prožívali zprostředkované bojové příběhy a dokonce si vymýšleli své vlastní. Pro tyto skupiny lidí byly zbraně a střelecké umění přitažlivé. Odstřelovač mezi nimi získal pozitivní profil, stal se předmětem zájmu a v některých případech i závisti.

Po Vietnamu prestiž odstřelovačů ještě více vzrostla, když policejní oddělení začlenilo speciální střelce do svých sil jako členy týmů zvláštních zbraní a taktiky (SWAT), jejichž úkolem bylo čelit rostoucímu počtu zločinců ozbrojených vysoce účinnými puškami a automatickými zbraněmi. Policisté s puškami se zaměřovacím dalekohledem, kteří bojovali s nebezpečnými zločinci, zvýšili v očích veřejnosti dobrou pověst odstřelovače jako „zvláštního“ jednotlivce.

Ke zviditelnění vietnamských odstřelovačů přispěla především Hendersonova kniha z roku 1986 o Carlosu Hathcockovi. Mnoho legendárních pověstí o odstřelovacích ve Vietnamu pochází právě z popisu toho, jak Hathcock dosáhl svých 93 potvrzených zabitých. Popis 109 zabitých armádního seržanta Adelberta F. Waldrona a

nedávné přiznání příslušníka námořní pěchoty Chucka Mawhinneyho ke 103 zabitým nepřátelům také přispěly k legendě o odstřelovacích vietnamské éry.

Ačkoli výsledky těchto skvělých střelců stojí za knihu a obdiv, nejsou typické pro obyčejného námořního pěšáka a vojáka ve Vietnamu. Jen málo odstřelovačů v této válce totiž dosáhlo deseti a více zabitých a mnozí z vycvičených střelců nikdy nedosáhli ani jediného potvrzeného zabití.

Studie prvních padesáti čtyř odstřelovaču vycvičených 9. pěší divizí ukazuje, že během počátečních pěti měsíců operací nemělo osmnáct (tedy jedna třetina) žádné potvrzené zabité, polovina (dvacet sedm odstřelovaču) měla 1 až 4 zabité, sedm z nich (13 procent) mělo na kontě 5 až 9 zabitých. Jeden z odstřelovaču měl 12 potvrzených zabitých a Waldron jich nashromáždil 92 na cestě k celkovému počtu 109.

Mnoho akčních dobrodružných románů koncem osmdesátých a devadesátých let představovalo odstřelovače vycvičené ve Vietnamu, jak provádějí smělé a občas i podlé činy. Do doby, kdy v roce 1993 přišel do kin film *Sniper* (Odstřelovač) s Tomem Berengerem v hlavní roli, dosáhl odstřelovač v některých kruzích statusu superhrdiny podobného spíše hrdinům komiksů než skutečnému bojovníkovi.[63] Rozšíření internetu v devadesátých letech zvýšilo zájem o problematiku odstřelovaču a existují tisíce stránek (home pages) obsahujících všechno od teorií spiknutí odstřelovaču až ke katalogům, z nichž je možné si objednat trička s logem o smrti na dálku.

Výsledky jednotlivých odstřelovaču ve Vietnamu jsou určitě chvályhodné, ale měly jen malý dopad na průběh a výsledek války. Jejich výkon v boji, kdy málo mužů způsobilo velký počet nepřátelských ztrát, však znovu potvrzuje význam střeleckého umění na velkou vzdálenost, a co je důležitější, poskytlo legitimnost a přijatelnost jejich řemesla, které přežilo do poválečné mírové doby.

Jako mnoho aspektů vietnamské války a samotný celkový konflikt, i odstřelovači vyprovokovali kontroverzi. V knize *Sharpening the Combat Edge* (Nabroušení bojového ostří) generál Ewell, který měl největší vliv na vývoj armádních odstřelovaču ve Vietnamu, napsal: „Odstřelovači program 9. pěší divize byl jedním z nejúspěšnějších programů, které jsme podnikli. Trval více než rok, než se od svého začátku ve Státech dostal ke svému vrcholnému výkonu ve Vietnamu. Vyžadoval hodně tvrdé práce a víru v koncepci a v naše odstřelovače. Ale více než cokoli jiného obnovil víru pěšáka ve svou pušku a své schopnosti."

V dopise z 26. listopadu 1996 Ewell zopakoval svoji chválu odstřelovaču a přidal k ní: „Program stál za to. Naši odstřelovači (70 až 80) dosáhli stejný počet zabitých jako typický prapor a navíc povzbudili řadové střelce." V pozdější korespondenci Ewell dodal: „Sestavit a provést ten program stálo velké úsilí, protože jsme museli začít z ničeho. Značně se to ale vyplatilo."[64]

Generál poručík Elvy B. Roberts, který velel 1. jízdní divizi od května 1969 do května 1970, také chválil odstřelovače. Roberts vzpomíná: „Odstřelovači u 1. jízdní byli velmi, velmi účinní. Poslali jsme je, aby se zaměřili na příslušníky VC a NVA, kteří užívali pěšiny v naší operační oblasti, a přesná střelba odstřelovačů značně omezila pohyby nepřítele."

Generálporučík Ormond R. Simpson, USMC (v penzi), poskytuje vyrovnanější odpověď – a snad nejlepší hodnocení operací odstřelovačů ve Vietnamu vůbec. V dopise z 8. listopadu 1996 Simpson napsal: „Když jsem v prosinci 1968 převzal velení zesílené 1. divize námořní pěchoty v Da Nangu, odstřelovači program už nějaký čas běžel. Byl jsem spokojený s tím, co jsem našel, a během svého působení jsem v programu pokračoval."

„Je obtížné přesně zhodnotit účinnost programu stejně jako odstřelovačů samých," pokračoval Simpson, „je málo zpětných informací, jestli vůbec nějaké jsou. Počet potvrzených KIA/WIA (zabitých v akci/raněných v akci) byl působivý, a to je určitě plus. Ale válka se nevyhrává takovými čísly. Těch málo válečných zajatců, které jsme dostali, jsme se nato ptali. Většina přiznala, že neví nic. Několik ukázalo nějaké vědomosti a řeklo, že to bylo demoralizující pro jednotky, kterých se to týkalo, ale jen na krátkou dobu." Když byl Sipson dotázán na výsledky odstřelovačů své divize, odpověděl: „Kdo ví? Podle počtu zabitých jsme usoudili, že program byl účinný, ale vždycky, samozřejmě, ve velmi úzkém rozmezí vzhledem k celkové misi divize."

Simpson měl jen chválu pro jednotlivce za nitkovým křížem. Když byl dotázán na kvalitu svých střelců, řekl: „Nevzpomínám si na větší nedostatky. Tito muži byli vynikajícími střelci z odstřelovacích pušek.“

I jiní velitelé námořní pěchoty sdílejí Sipsonovu chválu svých odstřelovačů. Generálporučík William K. Jones, USMC (v penzi), který velel 3. divizi námořní pěchoty v roce 1969, vzpomíná, že jeho „vynikající střelci z pušek“ byli „velmi účinní.“

Ne všichni velitelé armády či námořní pěchoty však souhlasili s chválou generálů Ewella, Robertse, Simpsona a Jonese na odstřelovače ve Vietnamu. Generálmajor Ellis W. Williamson, USA (v penzi), zahrnul do dopisu ze 7. listopadu 1996 svá pozorování odstřelovačů ve třech válkách. Williamson, který velel 173. vzdušné výsadkové brigádě v letech 1965 a 1966 a 25. pěší divizi během let 1968 a 1969, ve vzpomínaném dopise uvedl: „Nejsem příznivcem odstřelovacího programu. Pozoroval jsem tuto aktivitu za mnoha okolností včetně 2. světové války, Koreje a dvou turnusů ve Vietnamu. Nejsem přesvědčen, že je to činnost, která stojí za to. Není pochyb, že mnoho střelců si vedlo dobře, ale zdálo se mi, že je škoda nasadit některé kvalifikované muže do tohoto typu programu na plný úvazek.“

Generál Frederick J. Kroesen Jr., USA (v penzi), který převzal velení 23. pěší (Americal) divize v červenci 1971, napsal: „Moje zkušenost s odstřelovači byla nedobrá.“ Než Kroesen převzal velení 23. divize, byl program výcviku odstřelovačů zastaven a generál vzpomíná: „Už jsem ho neobnovil.“

Kroesen připouští potřebu odstřelovačů v jistých bojových situacích, například při vedení statické války, ale tvrdí, že nevyhovovali potřebám jeho divize během pozdějších fází amerického nasazení ve Vietnamu. Podle Kroesena těch pár zbývajících odstřelovačů pod jeho velením mělo „malou souvislost“ s celkovými operacemi a on u nich zjistil přístup „primadon“.

Generálmajor Kenneth J. Houghton, USMC (v penzi), který v roce 1967 velel 5. pluku námořní pěchoty, říká, že jeho odstřelovači dělali „zatraceně dobrou práci“, ale nebyli „nic zvláštního“. Houghton pokračuje tím, že odstřelovači jeho pluku „nebyli ve hře“ během jeho velení kvůli povaze válčení a terénu, v němž pracovali, a tak většinou operovali jako obyčejní pěšáci.

Také mnoho jiných důstojníků všech úrovní velení toho o odstřelovacím programu řeklo velmi málo nebo vůbec nic. Ani generál C. Westmoreland, USA (v penzi), který byl vrchním velitelem vojenské pomoci Vietnamu (MACV) a všech amerických sil v bojové zóně od roku 1964 do roku 1968, se ve své poválečné autobiografii, která vyšla pod titulem *A Soldier Report* (Vojenské hlášení), o odstřelovacích nezmiňuje. Nedávno Westmoreland jednoduše tvrdil: „Odstřelovači hráli svou úlohu ve válce ve Vietnamu, ale není nic podstatného, co bych měl dodat.“

Generál Creighton W. Abrams, který nahradil Westmorelanda, pocházel ze zbrojního zázemí a nechoval žádné sympatie ke speciálním operačním jednotkám. Před svou smrtí v roce 1974 nezanechal žádný formální záznam o svém názoru na americké odstřelovače ve Vietnamu.

Odstřelovači udělali malý dojem i na posledního velitele MACV generála Freda C. Weyanda, který nahradil Abramse v červnu 1972 a dohlížel na konečné stahování amerických bojových sil z válečné oblasti. Když byl v průběhu roku

1977 dotázán na operace odstřelovaču ve Vietnamu, Weyand odpověděl: „Podle mé osobní zkušenosti není nic, čím bych mohl k tomuto tématu přispět.“

Některé vzpomínky velitelů armády a námořní pěchoty na odstřelovače ve Vietnamu odrážejí dobu, kdy sloužili v zemi. Brigádní generál Frederick J. Karch, USMC (v penzi), který velel 9. expediční brigádě námořní pěchoty na začátku války, napsal, že „pro naše čety odstřelovaču nebyly žádné smysluplné úkoly nebo povinnosti.“ Další penzionovaný generál námořní pěchoty Raymond G. Davis napsal o své službě u 3. divize námořní pěchoty v roce 1968 a 1969: „Nemohu přispět ničím podstatným o odstřelovacích.“ Davis dodal, že naplnil svou operační oblast malými průzkumnými (výzvědnými) týmy, které měly rozkaz nenapadat nepřítele přímo, ale spíše ho pozorovat a hlásit, aby na něj mohla zaútočit pohotová síla s vrtulníky.

Stejně jako velitelé námořní pěchoty vzpomínají na odstřelovače a jejich vliv na celkové operace velitelé armády. Generálmajor Paul F. Smith, USA (v penzi), řekl: „Během mého turnusu ve Vietnamu, tedy od července 1965 do července 1967 a zvláště v době mého působení u 173. vzdušné výsadkové brigády v roce 1966, jsem neměl absolutně žádné zkušenosti s odstřelovači. Když jsem převzal velení brigády, nebyli tam žádní určení odstřelovači ani si nevzpomínám, že by někdo prošel takovým výcvikem. Naše operace měly takovou povahu, že v nich odstřelovači nemohli být nasazeni.“

Smithovy komentáře poskytují dobrý přehled o prvních několika letech nasazení amerických armádních pozemních jednotek ve Vietnamu. Generál uzavírá: „Svůj první rok ve Vietnamu jsem strávil ve dvou různých zaměstnáních –jako náčelník štábu útvaru, který se později stal I. polním sborem (červenec 1965 až leden 1966), a pak jsem pracoval pro vyslance při novém rozvoji podnikání (leden 1967 až červenec 1967). Když jsem působil v těchto dvou zaměstnáních, nevzpomínám si, že jsem někdy slyšel nějakou zmínku o odstřelovacích.“

Ještě výmluvnější jsou vzpomínky generála W. B. Rossona, který sloužil ve Vietnamu šest let ve funkcích, které zahrnovaly velení divizi a polní síle a zástupce velitele MACV. Rosson, jeden z lepších polních velitelů války a člověk, který tomuto konfliktu rozuměl do hloubky, neměl o armádních odstřelovacích co říci, a tak pouze konstatoval: „Vzpomínám si však, že 1. a 3. divize námořní pěchoty kladly silný důraz na odstřelovače.“

Ani jiní armádní generálové toho o svých odstřelovacích mnoho neřekli. Generál Michael S. Davison, USA (v penzi), který převzal velení II. polní síly v dubnu 1970, řekl: „Odstřelování nebyla otázka mé úrovně.“

Generálmajor A. R. Bolling Jr., USA (v penzi), který v roce 1968 velel 3. brigádě 82. vzdušné výsadkové divize, dodal: „82. vzdušná výsadková divize nepoužívala odstřelovače devadesát devět procent času. Také jsme bojovali tak, že jsme čekali v záloze na příslušníky NVA nebo naopak. Na začátku se některé naše LRRP snažily nasadit odstřelovače. Nikdy však nepřítele neobjevili.“

Tyto komentáře se ovšem musí dát do kontextu s mnoha povinnostmi a odpovědností velitelů ve Vietnamu a více než pětadvaceti roky, které uplynuly od jejich služby. Názory na odstřelovače ve Vietnamu, stejně jako na přesné střelce v předešlých konfliktech, se různí. Ačkoli jejich kolektivní dopad na samotnou válku je diskutabilní, mladí mužové, kteří si hodili na rameno speciální pušky a pozorovali nepřítele přes nitkový kříž svých zaměřovačích dalekohledů, byli stejně oddaní, stateční a výkonní jako střelci, kteří byli před nimi v dřívějších válkách. A co je důležitější, mír ve Vietnamu neznamenal konec působení odstřelovačů a jednotek odstřelovačů v armádě Spojených států ani u sborů americké námořní pěchoty.

KAPITOLA 15

ODKAZ VIETNAMSKÝCH ODSTŘELOVAČŮ

Přes nerovnoměrný výkon a neúplný obraz jejich činnosti udělali odstřelovači americké armády a námořní pěchoty dojem. Poprvé v historii USA začaly ozbrojené složky uvažovat o udržení odstřelovačů i v mírových silách, ale rozhodnutí, které k tomu vedlo, nebylo přímočarou akcí.

Když se americké bojové síly mezi srpnem 1969 a červnem 1972 z Vietnamu stáhly, vojáci a příslušníci námořní pěchoty byli znovu přemístěni do Států, ale i na základny po celém světě, aby se připravovali na nové akce a na naléhavé případy. V atmosféře, kdy americká veřejnost dávala ozbrojeným silám odpovědnost za dlouhou válku ve Vietnamu a kdy byl respekt k mužům v uniformě na nejnižší úrovni všech dob, ozbrojené složky čelily škrtům v rozpočtu, což ztěžovalo inovaci.[65]

Ve vážném období po vietnamské válce a za všeobecného nesouhlasu daňových poplatníků se vším, co souviselo s ozbrojenými silami, nemohly ani sbory námořní pěchoty, ani armáda podniknout okamžitou nebo přímou akci, aby začlenily odstřelovače do mírových sil. Armáda, která během války nikdy nezaložila oficiální organizaci odstřelovačů, jednoduše nechala střelce zase zmizet do neznáma. Její školy odstřelovačů ve Vietnamu se zavřely při stažení vyššího velitelství a odstřelovači pušky byly staženy do skladů. Jediné, co po odstřelovacích zbylo, byla střelecká výcviková jednotka ve Fort Benningu, která obnovila svůj předválečný střelecký výcvik a věnovala se soutěžní střelbě.

Ačkoli původně byli velitelé sborů námořní pěchoty spokojeni s koncepcí a výkonem svých odstřelovačů ve Vietnamu, nenašli v organizaci mírových sil místo pro čety průzkumníků-odstřelovačů u praporů pěchoty a průzkumných (výzvědných) praporů. Když se 3. divize námořní pěchoty začala v srpnu 1969 stahovat z Vietnamu, velitel námořní pěchoty generál Leonard F. Chapman nařídil, aby byly čety odstřelovačů do roku 1972 postupně rozpuštěny.

Zatímco rozpočet a politické zábrany ukončily činnost čet průzkumníků-odstřelovačů, které vznikly ve Vietnamu, Chapman a jiní velitelé námořní pěchoty zamýšleli restrukturalizovat program tak, aby odstřelovači úplně nezmizeli. Kromě prohlášení, že odstřelovači budou u sborů námořní pěchoty zachováni, Chapman také nařídil, aby pokračovaly studie, které by rozhodly o řádné organizaci a vývoji nejúčinnějšího systému zbraní.

Chapman uvedl podrobnosti o svých rozkazech v dopise zaslaném velení vývoje a vzdělání sborů námořní pěchoty (MCDEC) 2. srpna 1971, v němž píše: „V divizi námořní pěchoty bude tato odbornost zachována. Máme vizi, že čety odstřelovačů se budou tvořit v pěších a průzkumných (výzvědných) praporech z příslušníků námořní pěchoty, kteří budou mít tuto povinnost navíc.“

Velitel také nařídil, aby se na úrovni divize prováděl výcvik odstřelovačů a aby byla zpracována podrobná výcviková směrnice. „A co je důležitější,“ uzavřel Chapman, „v této době je prozřetelné pokračovat v hodnocení a výběru systémů odstřelovacích zbraní a stanovit specifické operační požadavky pro odstřelovači pušku a dalekohled.“

V následujících pěti letech různí velitelé námořní pěchoty prováděli studie a zkoušky, aby určili nejefektivnější organizaci odstřelovačů, výcvik a zbraně. Tato práce přinesla zlepšený systém odstřelovači pušky, aktualizovaný manuál pro odstřelovače, pověření pro jednotky odstřelovačů a povolení pro znovuotevření výcvikové školy odstřelovačů.

Zkušenost z Vietnamu ukázala, že puška M40 sborů námořní pěchoty, založená na pušce Remington 700, a armádní puška M21, založená na pušce Ml4, byly nejlepší dostupné odstřelovači pušky. Po dalších zkouškách zbrojní odborníci námořní pěchoty rozhodli, že i když M40 s ručním klikovým závěrem potřebuje vylepšení, stále vyhovuje požadavkům lépe než puška M21 se závěrem využívajícím tlak prachových plynů.

V roce 1976 sbory námořní pěchoty schválily požadavky na zlepšení pušky M40. Výsledná puška M40A1 si ponechala pouzdro závěru pušky Remington 700, ale měla těžkou, dvacet šest palců dlouhou hlaveň a pažbu ze skelných vláken s epoxydem. Další modifikace zahrnovaly přidání ocelového lučíku a pouzdra zásobníku, aby se zvýšila trvanlivost. Do roku 1977 začala námořní pěchota dodávat přestavěné pušky M40A1 polním jednotkám a výcvikovým střediskům. K jediné další modifikaci pušky M40A1 došlo v roce 1980, kdy dalekohled Unertl 10X nahradil variabilní zaměřovači dalekohled Redfield 3X – 9X. Do roku 1983 byly všechny pušky M40A1 vybaveny zaměřovacími dalekohledy Unertl 10X.

Zatímco studie zbraní pokračovaly, jiné oddíly MCDEC pracovaly na aktualizaci doktríny odstřelovaču. Sedmého dubna 1976 vydaly sbory námořní pěchoty manuál FMFM 1-3B „Odstřelování“, který nahradil vydání z roku 1969 používané ve Vietnamu, a stanovily metody a postupy pro výběr, výcvik a nasazení průzkumníků-odstřelovačů. S menšími změnami, k nimž došlo v roce 1981, manuál zůstává i dnes základním dokumentem námořní pěchoty.

Další aktualizace manuálů námořní pěchoty z tohoto období znovu potvrdila speciální vojenské zaměstnání průzkumníků-odstřelovačů a schválila jejich začlenění do jednotek pěchoty. MCO P1200.7 „Manuál pro vojenské pracovní speciality“ přiděluje MOS 8541 (Vojenská operační specialita, t.j, vojenský termín pro zaměstnání) označení „průzkumník-odstřelovač“. Závěr manuálu o poslání průzkumníků-odstřelovačů se trochu liší od misí ve Vietnamu a předešlých konfliktů. „Průzkumníci-odstřelovači se účastní aktivit určených k tomu, aby zamezili volný pohyb nepříteli tím, že zastřelí nepřátelské vůdce, osádky obsluhující zbraně, radiooperátory, pozorovatele, posly a jiný klíčový personál jednotlivými, dobře zamířenými výstřely. Průzkumníci-odstřelovači také napadají životně důležité materiální cíle, například velitelská a řídící centra, radary letecké obrany a raketomety, k jejichž neutralizaci je třeba přesná střelba. Průzkumníci-odstřelovači budou také provádět průzkum na krátkou vzdálenost a pozorování pro prapor pěchoty.“

Spolu s úkoly, které ukládaly dokumenty FMFM a MOS z roku 1976, přišly změny i v divizní tabulce pověření a výzbroje, ustavující osmičlenný oddíl průzkumníků-odstřelovačů v četě pro pozorování a zasažení cíle (STA) u pěšího praporu. Čety STA byly původně vytvořeny v roce 1973 u pozemních pozorovacích radarů, u zařízeních pro noční pozorování a průzkumných oddílů. Do roku 1977 byli průzkumníci nahrazeni osmičlennými oddíly průzkumníků-odstřelovačů.

Tato organizační struktura se udržela až do roku 1992, kdy sbory námořní pěchoty vyřadily z STA na údržbu náročné a většinou neefektivní oddíly pozemních radarů a nočního pozorování. Podle ní se spojily čtyři týmy průzkumníků-odstřelovačů a přejmenovaly se na STA jako četa průzkumníků-odstřelovačů. Četa s jedním důstojníkem a sedmnácti řadovými odstřelovači se formálně stala částí průzkumného oddílu (S-2) pěšího praporu.

Když byl zaveden nový systém odstřelovacích pušek, doktrína i složen i čety průzkumníků-odstřelovačů byly odsouhlaseny. Jediné, co program sborů námořní pěchoty pro odstřelovače nyní potřeboval, bylo ústřední výcvikové zařízení. Prvního června 1977 byla otevřena instruktorská škola USMC pro průzkumníky-odstřelovače v Quanticu ve Virginii. Veteráni-odstřelovači z vietnamské války (včetně Jima Landa a Carlose Hathcocka) se postarali o vybudování školy a o výcvik.

Škola instruktorů průzkumníků-odstřelovačů v Quanticu sloužila od začátku dvěma účelům: prováděla výcvik pěšáků na odstřelovače a výcvik kvalifikovaných odstřelovačů na instruktory. Vycvičení instruktoři se pak vraceli ke svým mateřským divizím, aby učili v dalších školách odstřelovačů a řídili doškolovací výcvik. V roce 1979 otevřeli vycvičení instruktoři školu průzkumníků-odstřelovačů u 2. divize námořní pěchoty v Camp Lejeune v Severní Karolině a krátce nato 1. divize námořní pěchoty založila školu v Camp Pendletonu v Kalifornii.

Tyto tři školy prováděly výcvik nových odstřelovačů, aby zaplnily 420 autorizovaných míst průzkumníků-odstřelovačů v dnešních sborech námořní pěchoty. Škola v Quanticu pokračuje ve výcviku instruktorů a odpovídá za vývoj a zkoušky nové doktríny odstřelovačů, výstroje a zbraní.

V letech po Vietnamu americké námořnictvo uznalo význam odstřelovačů a zařadilo tuto specializaci ke svým týmům SEAL. První odstřelovači a instruktoři odstřelovačů SEAL navštěvovali školy průzkumníků-odstřelovačů námořní pěchoty před tím, než týmy SEAL zahájily vlastní devítitýdenní výcvikový kurz, aby zlepšily individuální střelecké umění a vycvičily odstřelovače jako předsunuté pozorovatele pro námořní palbu, dělostřelectvo a letectvo.

Ačkoli po válce byla americká armáda spokojena s výkonem odstřelovačů ve Vietnamu, obnovila své zaměření na mechanizovaný a možná nukleární způsob vedení války na pláních západní Evropy. Priority i fondy tedy šly na vývoj nového hlavního bitevního tanku a na zlepšení pásového bojového vozidla. Vývoj zbraní, ať držených v rukou, nebo obsluhovaných obsluhou, schopných zničit tanky a jiná pancéřovaná vozidla Sovětského svazu dostal vyšší prioritu než malé zbraně a střelba na velkou vzdálenost.

Během posledních měsíců pozemního nasazení Spojených států ve Vietnamu a několik let potom armáda provedla pouze několik štábních studií o odbornosti odstřelovačů a možnosti autorizace míst pro střelce na úrovni praporu a divize. Žádná z těchto studií však nevyústila v akci. Po zběžném vyšetřování americká armádní škola

pěchoty oznámila, že pokud jde o budoucnost odstřelovačů, stojí na své předvietnamské pozici: „Koncepce malých, tvrdých úderných jednotek pohybujících se téměř neustále v obrněných osobních vozidlech do velkých vzdáleností, která se předpokládala pro bojiště ohrožená atomem, viděla jen málo možností pro použití taktiky pomalého, trpělivého, tajného sledování, které je typické pro odstřelovače."

V postvietnamské éře dokumenty o struktuře armádního personálu stále nepřipouštěly autorizaci odstřelovačů a školy pěchoty neviděly pro střelce žádnou úlohu na budoucích bojištích. A přece byli odstřelovači-veteráni i instruktoři odstřelovačů stále v aktivní službě a mnozí sloužili v armádních jednotkách střeleckého výcviku (AMTU). Major Willis Powell a členové jeho štábu, kteří vybudovali výcvik odstřelovačů ve Vietnamu, stále pomáhali v pravidelném střeleckém výcviku. Zároveň obnovili reprezentaci armády ve střeleckých soutěžích a kromě jiných zbraní používali i odstřelovači pušku M21.

Hlavním úkolem AMTU začátkem sedmdesátých let nebyl výcvik vojáků, ale instruktáže a poskytování rad úředníkům, prosazujícím civilní zákony při výcviku jejich vlastních odstřelovačů a týmů SWAT. Naštěstí si odstřelovači-veteráni zachovali svou osobní výkonnost a stále rozšiřovali své zkušenosti a zaznamenávali názory na potřebu speciálně vycvičených střelců na velkou vzdálenost.

První podstatná podpora pro obnovení výcviku odstřelovačů v armádě po Vietnamu přišla od generálporučíka Hanka Emersona, velitele XVIII. výsadkového sboru ve Fort Bragg v Severní Karolíně, který zahrnoval 82. vzdušnou výsadkovou a 101. vzdušnou útočnou divizi. Tyto dvě divize měly sice padáky a vrtulníky pro svou přepravu, ale když byly na bojišti, bojovaly jako konvenční pěchota.
Emerson, dřívější velitel brigády v 9. pěší divizi, který podporoval vytvoření odstřelovacích týmů pro noční lov Davida Hackworthe, znal výhodu střelců na velkou vzdálenost z bojové zkušenosti z první ruky. Na začátku roku 1976 Emerson žádal AMTU, aby do Fort Bragg dodala 342 odstřelovacích pušek M21 a vyškolila zbrojmistry v údržbě systému zbraní. Do dubna téhož roku už škola odstřelovaču XVI11. výsadkového sboru cvičila budoucí odstřelovače těchto dvou divizí, a také personál ze speciálního válečného střediska Johna F. Kennedyho.

Příští desetiletí armáda stále ponechávala organizaci a výcvik odstřelovaču na jednotlivých velitelích. Několik z nich, jako Emerson, aktivně podporovalo začlenění střelců do svých řad, ale většina stále střelbu na velkou vzdálenost ignorovala. Když noví velitelé zavedli své vlastní programy, často opustili výcvik odstřelovaču svých předchůdců. Tak to bylo i případě školy odstřelovaču Emersonova XVIII. výsadkového sboru, která pracovala pouze dva roky. Když Emerson odešel ze svého postavení, byla zavřena.

Jediným významným příspěvkem oddělení pro armádu k vývoji odstřelovaču koncem sedmdesátých let byl výsledek zkoušek, které určily nejúčinnější systém zbraně. Od května do prosince 1977 probíhaly na zkušební střelnici v Aberdeenu v Marylandu zkoušky vhodnosti sedmi různých pušek jako odstřelovacích zbraní. Byly mezi nimi pušky M21, Remington 700 a Winchester 70 – všechny užívané ve Vietnamu – a také francouzské, kanadské a jiné americké pušky. Zpráva ze zkoušek, která vyšla v únoru 1978, doporučila používat pušku M21 jako armádní standardní odstřelovači zbraň.

V roce 1983 se Speciální válečné středisko JFK a škola (SWCS) pokusily obnovit výcvik odstřelovaču ve Fort Bragg. Ačkoli velitelé střediska věděli, že chtějí a potřebují odstřelovače, nebylo jim jasné, jakou úlohu by odstřelovači přesně při operacích plnili. Následkem toho se škola po několika měsících rozpadla.

V příštím roce štáb SWCS studoval schopnosti odstřelovaču a vypracoval doktrínu pro jejich použití při speciálních operacích. Začátkem roku 1985 SWCS zahájilo kurz speciálních operací leteckého a dělostřeleckého bombardování cílů (SOTIC), kde byl výcvik odstřelovaču klíčovým předmětem. V profesionálním věstníku SWCS *Speciál Warfare* (Speciální válčení) vydaném v červenci roku 1988, kapitán John L. Stanley popsal výcvik odstřelovaču následovně: „Zvláštní válečné středisko a škola provozuje program SOTIC bez zbytečných tlachů a nenápadně. Instruktoři vložili do tohoto kurzu hodně osobních zkušeností a znalostí. Jejich nápady se nenajdou v žádném armádním rozvrhu předmětů, ale jsou výsledkem zkušeností a nadšení. Tito instruktoři se setkali s některými velmi náročnými úkoly, přišli na nápady a metody tam, kde předtím žádné neexistovaly."

Mnozí z instruktorského sboru, o kterých Stanley psal, byli odstřelovači-veteráni z Vietnamu a jejich zkušenosti z bojů poskytly informace pro výcvik. Stanley dál poznamenal: „Existuje jen málo referenčního materiálu pro mnoho předmětů vyučovaných v programu SOTIC.“ Ve skutečnosti stále zůstával jedinou dostupnou oficiální doktrínou výcvikový oběžník 23-14 „Výcvik a nasazení odstřelovačů“, který nebyl aktualizován od října 1969.

Také jiné jednotky vytvořily ve stejném období dílčí programy pro výcvik odstřelovačů. 2. prapor 325. pěší a 82. vzdušná výsadková divize koncem roku 1985 krátce provozovaly výcvik odstřelovačů v jednotce. V Koreji založila školu odstřelovačů i americká 2. pěší divize. Díky její izolaci od ostatních jednotek armády a neustálé hrozbě ze strany Severní Koreje zůstala škola odstřelovačů této divize aktivní až do poloviny devadesátých let. Během tohoto období probíhaly i dílčí armádní kurzy pro odstřelovače ve Fort Sherman v pásmu Kanálu a ve Fort Ord v Kalifornii.

Přes značné úsilí zachovat jistou úroveň výcviku odstřelovačů armáda Spojených států nevybudovala svou oficiální školu až do července 1987. Za podpory úřadu pro armádu převzala škola pěchoty ve Fort Benningu řízení školy odstřelovačů a provozní odpovědnost byla přidělena 29. pluku pěchoty. V třítýdenním kurzu bylo věnováno 54 hodin střeleckým instruktážím a 120 hodin polním dovednostem. Jeho absolventi měli být schopni působit jako odstřelovači a napadat cíle na vzdálenost 1000 metrů.[66]

Ačkoli zahájení činnosti oficiální školy odstřelovačů ve vojenské službě šlo pomalu, když už se k tomu jednou armáda zavázala, vyvinula soustředěné úsilí optimalizovat svou odstřelovači kapacitu. V časopisu *Infantry* (Pěchota), vyšlém v lednu-únoru 1988, náčelník školy pěchoty generálmajor Kenneth C. Leuer napsal: „Když si armáda uvědomila, že moderní technologie nesnížila potřebu nasazení odstřelovačů, obnovila o ně v poslední době svůj zájem a revitalizuje svůj odstřelovači program. Škola pěchoty se ujala vedení tohoto záměru a jsme odhodláni poskytnout co nejlepší organizaci, výstroj, doktrínu a výcvik pro odstřelovače.“
Nové zbraně byly důležitou částí armádního zdůraznění úlohy odstřelovačů. Armádní střelci byli vyzbrojeni puškami M24, modifikovaným modelem zbraně Remington 700 s ručním klikovým závěrem a s dalekohledem 10X Leopold M3 Ultra. Dodávka zbraní do školy odstřelovačů a k jednotkám začala v dubnu **1**988. Armáda také poskytla aktualizovanou odstřelovači doktrínu a 14. června 1989 vydala opravenou verzi TC 23-14 „Výcvik a nasazení odstřelovačů“.

Během dalších několika let pokračovala armáda ve studiu a experimentování se svými odstřelovacími programy a v provádění změn a úprav ve výstroji, organizaci a výcviku. V roce 1989 armáda odměnila všechny absolventy školy odstřelovačů (zpětně k datu otevření v roce 1987) a přidala určení další dovednosti „B4“. Prvního října 1990 vydala armáda manuál 351-4 „Katalog armádních formálních škol“, který uváděl podrobnosti o fyzických, mentálních a jiných požadavcích na frekventanty škol odstřelovačů.

Sedmnáctého srpna 1994 uveřejnil úřad pro armádu spis FM 23-10 „Odstřelování“, který nahradil dřívější vydání TC 23-14 a přinášel podrobné oficiální instrukce a autorizaci odstřelovačů v historii americké armády. Úvodní oddíl v FM 23-10 popisuje odstřelovače jako střelce z dřívějších válek, ale informuje i o poslání a profilu moderního střelce na velkou vzdálenost: „Odstřelovač má speciální schopnosti, výcvik a výstroj. Jeho úkolem je zasáhnout vysoce přesnou palbou z pušky proti vybraným nepřátelským cílům, které nemohou být úspěšně napadeny střelci kvůli vzdálenosti, velikosti, lokalitě, pohyblivosti nebo viditelnosti. Odstřelování vyžaduje rozvoj základních dovedností pěšáka do vysokého stupně dokonalosti. Výcvik odstřelovače zahrnuje širokou rozmanitost předmětů navržených ke zvýšení jeho kvalifikace tak, aby posílil jednotky a zároveň si zajistil přežití na bojišti. Umění odstřelovačů vyžaduje učení a opakované cvičení těchto dovedností tak dlouho, dokud nejsou zvládnuté. Odstřelovač musí být výborně vycvičen ve střelbě z pušky na velkou vzdálenost i v polních dovednostech, aby při minimálním riziku zajistil maximálně účinné útoky.“

FM 23-10 také poprvé přináší jiné oficiální pověření pro odstřelovače než přidané povinnosti odstřelovače ke službě normálního střelce skupiny. V odstavci 1-2 je uvedeno: „U lehkých pěších divizí se odstřelovači prvek

skládá ze šesti členů personálu praporu organizovaných do tří dvoučlenných týmů. Velitel určuje mise a priority cílů pro tým a může připojit nebo umístit tým pod operační řízení roty nebo čety. U mechanizovaných praporů pěchoty se odstřelovači prvek skládá ze dvou střelců (jeden tým) ve střelecké skupině. U některých speciálních jednotek[67] mohou být odstřelovači organizováni podle potřeb taktické situace.“

FMFM 1-3B sborů námořní pěchoty a armádní FM 23-10 vytvořily základ pro dnešní americkou organizací odstřelovaču, jejich výcvik a výzbroj. Velká část tohoto vývoje je přímým výsledkem poučení z boje proti příslušníkům Vietkongu a severovietnamské pravidelné armády v jihovýchodní Asii.

Avšak ne všechen pokrok v programech armády a námořní pěchoty v osmdesátých a devadesátých letech byl reakcí na vietnamskou válku. Američtí odstřelovači měli několik příležitostí cvičit své dovednosti „v živé akci“ během následujících konfliktů různé velikosti a délky.

Jak námořní pěchota, tak armáda nasadily odstřelovače svých jednotek 25. října 1983 v průběhu operace ***Naléhavý zásah,*** jejímž cílem bylo osvobodit karibský ostrov Grenada od komunistické vlády podporované Sovětským svazem a Kubou. Odstřelovači armádních praporů Ranger, vycvičení podle programů svých vlastních jednotek a ve škole odstřelovaču USMC v Quanticu, se účastnili většiny akcí této krátké operace. Krátce po svém vysazením ze vzduchu byly výsadkové jednotky (Ranger) na ostrově ohroženi možnou palbou kubánských minometů. Když se Kubánci pokoušeli poslat obsluhy k minometům, odstřelovači je začali „skládat“ jednoho po druhém. Ti, kteří přežili, se rychle vzdali.

Odstřelovači námořní pěchoty i armády se také účastnili operace *Spravedlivý případ,* jejímž cílem bylo neutralizovat panamské branné síly (PDF) a uvěznit panamského diktátora Manuela Noriegu. Tato operace proběhla v prosinci 1989. Tým odstřelovaču v průzkumné četě velitelství roty 3. praporu 504. výsadkového pěšího pluku 82. vzdušné výsadkové divize, složený ze seržanta a jeho pozorovatele, se připojil k četě pěchoty s úkolem pozorovat výsledek střelby během útoku na opevněnou budovu PDF prvního večera operace.

Seržant, absolvent školy odstřelovaču ve Fort Benningu, se usadil v dobře skrytém postavení, které poskytovalo jasné palebné pole na vzdálenost 500 metrů k cíli. Zaujal pozici v leže a svoji odstřelovači pušku M24 si opřel o ruksak. „O několik minut později,“ vzpomíná odstřelovač, „zaútočila třetí četa na zadní stranu budovy a asi po třiceti sekundách posunula své týmy kupředu. Náhle se na protější zdi otevřely přední dveře budovy a opět se s hlasitým prásknutím zabouchly. Ven vyběhl jediný voják a pokropil postupující četu střelbou ze švédské automatické pušky K 9. Jedenáct hodin, čtyři sta padesát metrů, osoba běží!‘ hlásil můj pozorovatel. Věděl jsem, že pro něj bylo těžké jen na mne takto zakřičet lokalitu cíle, ale zůstal klidný. ‚Mám to“ odpověděl jsem.

Je to tady, pomyslel jsem si. To je konec cesty celého mého výcviku. Měl jsem velkou kuličku na břiše cíle a věděl jsem, že na tuto vzdálenost kulka udeří výš. Prásk! Viděl jsem, jak rána vrazila přímo do horní části těla cíle. Bylo to všechno jako ve filmu. Voják padl na záda, rozhodil ruce a krev prýštila ven i vzadu. Potom už nebylo nic; jen mi zvonilo v uších; slyšel jsem jen svůj dech a šepot svého pozorovatele. ‚Do prdele, rovnou do hrudi… pěkná rána‘.“

Během příštích několika minut vyběhli z budovy další dva vojáci PDF a zahájili palbu na postupující četu. Seržant vystřelil dvě další rány. Tři výstřely, tři zabití; ale důležitější bylo, že jeho střelecké umění ochránilo jeho druhy – vojáky pěší čety. Podobné scény se odehrávaly i u jiných cílů v Panamě a zajišťovaly rychlý úspěch operace s minimálními ztrátami na vlastní straně.

Zatímco příslušníci námořní pěchoty byli s puškou M40A1 spokojeni, armáda byla spokojena se systémem M24 v Panamě a na jiných misích. Operace koncem osmdesátých let však ukázaly potřebu většího dostřelu a průbojnosti. Aby tomuto požadavku vyhověly, armáda, sbory námořní pěchoty i námořnictvo začaly nakupovat různé pušky ráže.50, a to včetně Barrett Model 82A1, McMillan M1987R a RAI model 500.[68]

Tyto pušky nebyly určeny jako náhrada M40A1 nebo M24, spíš měly rozšířit arzenál odstřelovačů o sekundární zbraň pro zvláštní účely. Kromě napadání nepřátelských vojáků na dálku větší než 1000 metrů mohl odstřelovač se zbraní ráže.50 také prorazit zeď nebo lehký pancíř.

Američtí odstřelovači měli brzy příležitost použít všechny své systémy zbraní, když pomáhali při osvobozování Kuvajtu od iráckých okupantů. Dne 24. února 1991, po čtyřiceti třech dnech náletů na irácké frontové linie a týlové oblasti, zahájily koaliční síly, vedené USA, svůj pozemní útok. Po 100 hodinách pozemních bojů se Irák vzdal a stáhl svá vojska z Kuvajtu.

Válka v Perském zálivu, neboli operace *Pouštní bouře,* byla mnoha historiky označena za bod obratu v moderním vedení války, kdy vyspělá technologie chytrých bomb, rakety dlouhého dostřelu a rychle se pohybující mechanizované pozemní síly nahradily důležitost individuálního vojáka včetně odstřelovače. Nic nemohlo být dále od pravdy. Individuální pěšák a mariňák ve válce v Perském zálivu znovu prokázali, že žádné území není bezpečné, dokud na něj nevstoupí a pevně se tam neuchytí bota pěšáka. Rozlehlé prostory pouště také poskytly virtuální střeleckou galerii pro americké odstřelovače.

Čísla o počtu úspěšných zásahů amerických odstřelovačů ve válce v Perském zálivu, právě tak jako v Grenadě a Panamě, je nesmírně těžké zdokumentovat. Americké vojenské síly se vyhýbaly kontroverzní metodě „počítání mrtvých“ z vietnamské války a nevydávaly specifické výčty nepřátelských ztrát. Dostupné omezené informace však potvrzují, že pravidlo ‚jeden výstřel – jeden zabitý“ vietnamského odstřelovače našlo své místo i v řadách dnešních odstřelovačů.

Po vítězství koalice vedené Američany v operaci *Pouštní bouře* a s pádem Berlínské zdi a kolapsem Sovětského svazu zůstaly Spojené státy jako jediná světová velmoc. Žádný národ nebo skupina národů nepředstavuje přiměřenou hrozbu americké národní bezpečnosti a postavení Ameriky jako světové dominantní ekonomické a vojenské síly.

Konflikt velikosti 2. světové války není v předvídatelné budoucnosti na obzoru. V současnosti také nehrozí guerillový konflikt v měřítku Vietnamu nebo konvenční válka rovnající se operaci *Pouštní bouře.* V tomto prostředí nejsou mise amerických ozbrojených sil méně početné, ale četnější a složitější.

Od operace *Pouštní bouře* byly americké ozbrojené síly nasazeny po světě v celé řadě misí známých jako „operace bez války“. Tyto operace byly definovány jako „budování míru“, „udržování míru“, „posilování demokracie“, „regionální stabilita“ a „stabilita“. Některá nasazení se obešla bez prolití krve, jiná jsou právě na okraji hodnocení „operace bez války“.

Tento vývoj zvýšil význam vycvičených střelců na dálku. Moderní „operace bez války“ vyžaduje odstřelovače k neutralizaci střelců protivníka a k zastrašení možných nepřátel.

Zatímco Spojené státy stále vlastní velký počet letadel, vrtulníků a dělostřelectva, mnoho cílů v dnešních dílčích operacích se nachází uprostřed oblastí obydlených civilisty. Odstřelovač se svým jediným, dobře zamířeným výstřelem napadne pouze zamýšlený cíl s minimální okolní škodou. Místo srovnání městského bloku se zemí, zabíjení nevinných civilistů a ničení majetku, odstřelovač zničí cíl čistě a účinně.

Koncem roku 1993 a začátkem roku 1994 poskytovali odstřelovači námořní pěchoty i armády krycí palbu, aby ochránili americké ozbrojené síly zabezpečující snahu o uvolnění krize v Somálsku. Když skupiny nepřátelských banditů v somálském Mogadišu začaly sporadicky střílet na americké jednotky, odstřelovači se stali důležitým faktorem při obnovení stability v oblasti. Američtí střelci zde většinou plnili protiodstřelovací úlohu a během operace úspěšně neutralizovali více než 100 cílů.

Jediné dvě čestné medaile (Medal of Honor), nejvyšší americká odměna za statečnost v boji, udělené v Somálsku, dostal dvoučlenný tým odstřelovačů přidělený k bojovým jednotkám Ranger amerického armádního velení zvláštních operací. Třetího října 1993 se hlavní seržant Gary I. Gordon (z Lincolnu v Mainu) a seržant první třídy Randall D. Shughart (z Newville v Pensylvánii) dobrovolně přihlásili ke splnění zvláštního úkolu. Vrtulník je dopravil na místo havárie jiného vrtulníku, který sestřelil nepřítel a který dopadl na ulici Magadiša. Po

vysazení bylo úkolem těchto dvou vojáků chránit ty, kteří přežili sestřel, a zbytky zničeného stroje. Za použití odstřelovacích pušek a vedlejších zbraní, později i zbraní, které si vzali ze sestřeleného vrtulníku, tito dva odstřelovači zabezpečili místo havárie, zatímco odráželi stále intenzivnější útoky z automatických zbraní a raketometnou palbu. Oba odstřelovači pokračovali ve svém odporu i po zranění a obětovali se, aby zachránili pilota vrtulníku.

Američtí odstřelovači hráli důležitou úlohu i při nedávnějším stabilizačním úsilí na Haiti a v Bosně. Střelci námořní pěchoty i armády byli v čelních sledech těchto operací a zajišťovali pozorování a krycí palbu, která byla potřebná pro přijíždějící jednotky, a odstrašovali potenciální opozici svou pouhou přítomností.

Téměř polovinu století po ukončení 2. světové války zůstávaly nukleární zbraně středem zájmu studené války mezi Východem a Západem. Když se hrozba nukleární války podstatně zmenšila a Spojené státy zaujaly pozici jediné světové mocnosti, budoucí vojenské mise budou pravděpodobně stále zapadat do kategorie „operace bez války“. Zatímco nukleární bomba charakterizovala studenou válku, odstřelovač se může stát symbolem těchto budoucích konfliktů.

Na konci roku 1997 dosáhl celkový počet odstřelovačů u sborů námořní pěchoty přibližně 340 a u armády téměř 500 mužů. Mnozí z těchto mladých mužů, kteří se narodili až po vietnamské válce, přebírají koncepci zdokonalenou během tohoto konfliktu. Jejich pušky, výcvik, operace – a vskutku už i samotná existence jejich specializace – mohou být z velké části připisovány dlouhému konfliktu v jihovýchodní Asii. Odkazem a nejdůležitějším úspěchem vietnamských odstřelovačů jsou střelci za nitkovým křížem, kteří jsou dnes nedílnou částí těch, kteří udržují mír a střeží svobodu a demokracii ve světě.

PŘÍLOHA A

Systémy odstřelovacích pušek používaných ve Vietnamu (a novější modely ovlivněné válkou)

US M1903 Springfield

Náboj	ráže.30 (7,62 x 63 mm)
Nabíjení	ruční odsuvný závěr s klikou
Hmotnost	8,75 libry
Délka	43,52 palce[69] (přibližně 109cm)
Zasouvací zařízení	5 ran s přerušovaným nabíjením
Účinný dostřel	500 metrů
Úsťová rychlost	2805 stop za sekundu (855 m/s)
Zaměřovači dalekohled	A3 model; 8X Unertl; A4 model; 3,5X Weaver

Komentář: Zavedena v roce 1903 jako americká standardní zbraň pěchoty. Její modely A3 a A4 sloužily jako odstřelovací pušky v obou světových válkách a v Koreji. Pěší jednotky ve Vietnamu užívaly před oficiálním založením škol odstřelovačů model A4, který byl použit při několika zvláštních operacích.

US M1C/D Garand

Náboj	ráže.30 (7,62 x 63 mm)
Nabíjení	tlakem spalných plynů, poloautomatické
Hmotnost	9,6 libry
Délka	43,5 palce
Zasouvací zařízení	8ranný nábojový pásek
Účinný dostřel	500 metrů
Úsťová rychlost	2805 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	MIC: M81 2,5X; M1D: M81 2,5X nebo M82 2,5X

Komentář: M1 Garand je trvanlivá zbraň se snadnou údržbou. Značně přispěla k vítězství Spojených států ve 2. světové válce. Její modely C a D, které se liší pouze montáží dalekohledu, byly také užívány v Korej i a v počátečních letech vietnamské války. Ačkoli se považuje za zastaralou, zůstala jedinou oficiální odstřelovací zbraní v inventáři amerických ozbrojených sil do poloviny šedesátých let.

Winchester Model 70

Náboj	ráže.30-06 (7,62 x 63 mm)
Nabíjení	ruční odsuvný závěr s klikou
Hmotnost	9,5 až 13 liber (podle typu hlavně)
Délka hlavně	24, 26 a 28 palců
Nabíjecí zařízení	5ranný připojený zásobník
Účinný dostřel	800 metrů
Úsťová rychlost	2640 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	8X Unertl

Komentář: Poprvé vyrobena jako sportovní puška. Model 70 získal popularitu při soutěžích ve střelbě kvůli své přesnosti. Ačkoli nikdy nebyla oficiálně přijata vojenskými silami, sloužila jako odstřelovací puška ve 2. světové válce, v Koreji, a také ve Vietnamu v prvních školách námořní pěchoty a při střeleckých soutěžích.

M40 Odstřelovací puška

Náboj	7,62 x 51 mm NATO (M118 soutěžní)
Nabíjení	ruční odsuvný závěr s klikou
Hmotnost	14,2 libry
Délka	41,6 palce
Nabíjecí zařízení	5ranný zásobník
Účinný dostřel	800 metrů
Úsťová rychlost	2790 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	3 X9 nastavitelné zvětšení Redfield

zpřesněný dostřel

Komentář: Tato vojenská verze komerční pušky Remington Model 700 nahradila v roce 1966 pušku Winchester Model 70 jako základní odstřelovací zbraň námořní pěchoty.

M40A1 Odstřelovací puška

Náboj	7,62 x 51 mm NATO (M118 soutěžní)
Nabíjení	ruční odsuvný závěr s klikou
Hmotnost	14,5 libry
Délka	43,97 palce
Nabíjecí zařízení	5ranný zásobník
Účinný dostřel	1000 metrů
Úsťová rychlost	2547 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	Unertl 10X

Komentář: Puška M40A1 kombinuje pouzdro závěru z pušky Remington 700, zámkovou desku a lučík z pušky Winchester model 70 a pažbu McMillan ze skelných vláken a epoxidu. V roce 1977 se stala základní odstřelovací puškou americké námořní pěchoty.

M21 Odstřelovací puška

Náboj	7,62 x 51 mm NATO (M118 soutěžní)
Nabíjení	tlakem spalných plynů, poloautomatické
Hmotnost	12,25 libry
Délka	44,1 palce
Nabíjecí zařízení	20ranný oddělitelný zásobník
Účinný dostřel	900 metrů
Úsťová rychlost	2805 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	X9 s nastavitelným zvětšením Redfield

Komentář: Po zkouškách ve Vietnamu americká armáda schválila zpřesněnou pušku M14 pro národní soutěže a označila ji jako XM21 a v roce 1972 ji přejmenovala na M21. Byla to základní armádní odstřelovací puška ve vietnamské válce.

M24 Odstřelovací puška

Náboj	7,62 x 51 mm NATO (Ml 18 soutěžní)
Nabíjení	ruční odsuvný mechanizmus s klikou
Hmotnost	12,8 libry
Délka	43 palců
Nabíjecí zařízení	5ranný připojený zásobník
Účinný dostřel	1000 metrů
Úsťová rychlost	2805 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	Leupold M3 Ultra 10X

Komentář: Puška M24 nahradila v roce 1988 pušku M21 jako základní armádní odstřelovací zbraň. Používá pouzdro závěru pušky Remington 700, syntetickou pažbu a hliníkové pouzdro závěru.

Puška Mosin-Nagant M1891/30 (K44)

Náboj	7,62 x 54 s nákřižkem
Nabíjení	ruční odsuvný mechanizmus s klikou
Hmotnost	11,1 libry
Délka	49,3 palce
Nabíjecí zařízení	5ranná připojená nábojová schránka
Účinný dostřel	800 metrů
Úsťová rychlost	2660 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	3,5X PU nebo 4X PE

Komentář: K44 sloužila jako hlavní odstřelovací puška Vietkongu a pravidelné armády Severního Vietnamu po celý vietnamský konflikt. Původně zkonstruovaná v roce 1891 a modifikovaná v roce 1930 byla K44 jednoduchá, trvanlivá a přiměřeně přesná.

Odstřelovací puška Dragunov SVD

Náboj	7,62 x 54 s nákružkem
Nabíjení	tlakem spalných plynů, poloautomatická
Hmotnost	9,64 libry
Délka	48,2 palce
Nabíjecí zařízení	l0 ranný zásobník
Účinný dostřel	800 metrů
Úsťová rychlost	2723 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	PSO 4X

Komentář: Sovětský svaz začal pušku Dragunov SVD vyrábět v padesátých letech, aby nahradil zbraň Mosin-Nagant. Sověti poskytli Severním Vietnamcům pouze několik exemplářů těchto pušek před odchodem amerických pozemních jednotek z válečné oblasti.

RAI Model 500

Náboj	12,7 x 99 mm (ráže.50 Browning)
Nabíjení	ruční odsuvný mechanizmus s klikou
Hmotnost	29,98 libry
Délka, hlaveň	33,6 palce
Nabíjecí zařízení	Jednotlivé střely, žádný zásobník
Účinný dostřel	1500 metrů
Úsťová rychlost	2913 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	Rozsah základny poskytuje možnost montáže pro většinu moderních dalekohledů

Komentář: Vyrobená Výzkumným zbrojařským průmyslem v Rogers v Arkansasu. Model 500 je v současnosti používán odstřelovací námořní pěchoty a příslušníky SEAL.

Barrett Model 82

Náboj	12,7 x 99 mm (ráže.50 Browning)
Nabíjení	zpětným rázem, poloautomatické
Hmotnost	33 liber
Délka, hlaveň	37,36 palce
Nabíjecí zařízení	11 ranná oddělitelná nábojová schránka
Účinný dostřel	1500 metrů
Úsťová rychlost	2849 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	montáž připouští jakýkoli dalekohled s jedno palcovými prstenci

Komentář: Vyrobená výrobní společností Barret z Murfreesboro v Tennessee. Model 82 je jedinou poloautomatickou odstřelovací puškou ráže.50.

McMillan M87R

Náboj	12,7 x 99mm (ráže.50 Browning)
Nabíjení	ruční odsuvný mechanizmus s klikou
Hmotnost	21 liber
Délka, hlaveň	29,46 palce
Nabíjecí zařízení	5ranná nábojová schránka
Účinný dostřel	1500 metrů
Úsťová rychlost	2840 stop za sekundu
Zaměřovači dalekohled	jakýkoliv moderní 10X nebo 16X

Komentář: Pušku M87R vyrábí společnost McMillan Gun Works ve Phoenixu v Arizoně. Je nejlehčí puškou ráže.50.

PŘÍLOHA B

Osnovy výcviku odstřelovaču (z oběžníku FMFM 1-3B amerických sborů námořní pěchoty „Odstřelování“ z 5. srpna 1969)

1. Účel:

Účelem těchto osnov je poskytnout jednotný návod při provádění výcviku odstřelovaču u jednotek sborů námořní pěchoty.

2. Cíl

Cílem těchto osnov je vštípit jednotlivým odstřelovačům vědomosti nutné pro službu u jednotky v síle námořní flotily v poli.

3. Všeobecné poznámky k výcviku

Tyto osnovy jsou vodítkem pro přípravu rozvrhu výcviku. Zvláštnosti výcviku pro danou jednotku nebo zařízení mohou vyžadovat obměnu nebo improvizaci některého zde navrženého výcviku.

a. Praktická cvičení by měla obsahovat situace s několika požadavky obsahujícími individuální a/nebo týmové akce, zahrnující základy vyučovacího předmětu.

b. Kde je to možné, měla by být použita koncepce protivníkových sil kvůli realizmu při výcviku. Příklad: cvičte jednu nebo dvě skupiny odstřelovaču v obraně, zatímco jiní jsou cvičeni v útoku.

c. Oddělená cvičení se mohou kombinovat do plynulého taktického cvičení, kde mohou být vytvořeny logické výcvikové situace. Například kombinujte noční výzvědnou hlídku s útokem na nepřátelskou předsunutou pozici za svítání s palbou na dálku.

d. Po každé fázi nebo řešení požadovaného problému by mělo proběhnout zhodnocení a diskuze o dobrých a špatných bodech. Na závěr každého úkolu by měly být konstatovány všeobecné chyby a zdůrazněny základní zásady.

e. Hodiny instruktáže přidělené v těchto osnovách každému předmětu jsou maximální, celkový počet hodin může být redukován při probíhajícím výcviku, avšak VE STŘELECKÉM VÝCVIKU NESMÍ BÝT ŽÁDNÉ ŠKRTY. Když jsou k dispozici další hodiny, měl by se klást důraz především na střeleckou fázi výcviku.

4. Osnovy instruktáže

Předmět	*Káď“*	*Hodiny*	
Úvod do výcviku odstřelovačů			
Všeobecné	L	0,25	
Organizace odstřelovačů	L	0,50	
Výběr personálu	L	0,25	
			Celkový počet hodin
Výzbroj odstřelovače			
Pušky	L, D	0,50	
Dalekohledy	L, D	0,50	
Montáž pušky a dalekohledu	L, D	0,25	
Munice	L, D	0,25	
Speciální výstroj	L, D	0,25	
			Celkový počet hodin
Péče o výzbroj a její čištění			
Pušky	L,D	1,00	

Optika		L, D	0,25	
Speciální výstroj		L, D	0,25	
				Celkový počet hodin
Střelecký výcvik				
Zaměřování a míření		L, D	0,50	
Nastavení řemenu a jeho poloha		L, D, A	2,00	
Ovládání spouště		L	0,50	
Nastavení mířidel		L, D, A	2,00	
Účinky počasí		L	1,00	
Nastřelování		L	0,50	
Poziční cvičení		A	8,00	
Praktická střelba na střelnici		A	40,00	
Záznamová střelba na střelnici		A	8,00	
	Celkový počet hodin			62,50
Zjištění cíle		L, D	2,00	
		L, A	8,00	
	Celkový počet hodin			10,00
Odhadování vzdálenosti		L, D	1,00	
		L, A	7,00	
	Celkový počet hodin		8,00	
Manipulace se zbraní		L, D	1,00	
		L, A	7,00	
	Celkový počet hodin		8,00	
Sbírání výzvědných informací a hlášení		L	1,00	
		L, A	2,00	
	Celkový počet hodin		3,00	
Maskování a ukrývání		L, D	4,00	
		L, A	4,00	
	Celkový počet hodin		8,00	
Pohyb jednotlivce		L, D	2,00	
		L,A	6,00	
	Celkový počet hodin		8,00	
Přežití, uhýbání, únik			L, D 1,00	
		L, A	7,00	
	Celkový počet hodin		8,00	
Nasazení odstřelovaču				
	Úvod do nasazení		L 1,00	
	Útočné operace		L, A 6,00	
	Obranné operace		L, A 4,00	

Zvláštní a pomocné operace	L, A 2,00	
Polní cvičení	A 72,00	
		Celkový počet hodin

Rekapitulace

Předmět	Celkový počet hodin
Úvod do výcviku odstřelovaču	1,00
Výzbroj odstřelovače	1,75
Péče o výzbroj a její čištění	1,50
Střelecký výcvik	62,50
Zjištění cíle	10,00
Odhad vzdálenosti	8,00
Manipulace se zbraní	8,00
Sbírání výzvědných informací a hlášení	3,00
Kamufláž a ukrývání	8,00
Pohyb jednotlivce	8,00
Přežití, uhýbání a únik	8,00
Nasazení odstřelovaču	85,00
	Celkový počet hodin

příloha c

Rozvrh doškolovacího výcviku pro průzkumníky-odstřelovače 3. Divize námořní pěchoty (Divizní rozkaz 1510.5 ze 3. září 1968)

Název předmětu: Uvítání, orientace, základní poučení **Hodin:** 0,5

Popis: Uvítání účastníka, jeho orientace v lokalitě a v zařízeních pro něj dostupných a doba jejich provozu. Seznámení s celkovým pohledem na kurz.

Název předmětu: Čtení v mapě a užívání kompasu **Hodin:** 7,5

Popis: Instruktáž účastníka o užívání map a kompasu. Vysvětlení popisných, konvenčních a vojenských značek a symbolů, vzdáleností podle měřítka mapy, měření, souřadnicové sítě, základního směru, elevace a výšky. Orientace, průsečíky, výseky, pozemní navigace, výchozí body a pólové souřadnice a jejich praktické použití.

Název předmětu: Rádiové a telefonní postupy **Hodin:** 2

Popis: Seznámení s požadavky a postupy efektivního spojení. Zdůraznění bezpečnosti spojení. Kromě toho se účastník seznámí s radiostanicí AN/PRC-25.

Název předmětu: Postupy letecké podpory **Hodin:** 1

Popis: Seznámení s postupy používanými k přivolání útoků blízké letecké podpory, zdravotní a evakuační mise.

Název předmětu: Postupy předsunutého pozorovatele při předávání informací dělostřelectvu a minometům.
Hodin: 3,5
Popis: Seznámení se způsoby přivolání a zaměření dělostřelecké a minometné palby. Řešení praktických problémů, při nichž každý účastník jedná jako předsunutý pozorovatel.

Název předmětu: Mentální příprava **Hodin:** 1
Popis: Seznámení s významem koncentrace a nutnosti mentální kontroly a s jejich nezbytností k dosažení úspěchu odstřelovače.

Název předmětu: Katalog dílů, péče a čištění M700 **Hodin:** 1
Popis: Osvěžení znalosti účastníka o mechanice a náležité péči o pušku M700, aby měla dlouhou životnost a náležitou funkci.

Název předmětu: Dalekohled Redfield (3X9 nastavitelný) **Hodin:** 2
Popis: Seznámení účastníka s katalogem dílů a operačním používáním dalekohledu prostřednictvím přednášky a praktického použití dalekohledu Redfield.

Název předmětu: Účinky počasí **Hodin:** 5
Popis: Poukázání na účinky, které způsobuje vítr, a na metody, které může odstřelovač použít k určení rychlosti větru, aby ji mohl kompenzovat.

Název předmětu: Manipulace se zbraní **Hodin:** 5.
Popis: Poučit účastníka o vyspělých metodách střeleckého umění. Při přednášce a praktické ukázce se účastníkovi ukáže, jak má zacházet se zbraní, když čas nedovolí změnit nastavení mířidel.

Název předmětu: Použití binokulárního dalekohledu 7X50 **Hodin:** 0,5
Popis: Ukázat účastníkovi správné postupy při užívání binokulárního dalekohledu Ml 7A1

Název předmětu: Opakování, zkouška a kritika **Hodin:** 2
Popis: Předcházející informace se opakují a nakonec proběhne doplňovací zkouška. Hodnotí se, jak účastníkova úroveň podržení získaných informací, tak efektivita kurzu.

Název předmětu: Střelba v poli **Hodin:** 18,5
Popis: Dvoudenní střelba účastníka na vzdálenost 1000 metrů na střelnici průzkumníků-odstřelovačů Dong Ha. Bude nastřelovat pušky M700 týmu průzkumníků-odstřelovačů na vzdálenost 300 až 1000 metrů po 100 metrech. Stanoví postavení a nastavení mířidel, protože na všechny dostřely existují podmínky. Na účastníkovi se bude požadovat, aby střílel na terče jak pomalou, tak rychlou střelbou na vzdálenosti oznámené instruktorem, čímž se odstřelovač připraví na rychlou reakci při změně nastavení mířidel nebo při pouhé korekci postavením zbraně. Zdůrazňuje se týmová práce, protože v týmu průzkumníků-odstřelovačů si střelci budou navzájem zjišťovat a oznamovat změny.

Název předmětu: Ukončení **Hodin:** 0,5
Popis: Pověřený důstojník pronese závěrečný projev a rozdá vysvědčení.

PŘÍLOHA D

Rozkaz 3590.3B 3. divize námořní pěchoty (9. června 1968). Čety průzkumníků-odstřelovačů[71]

Odkazy:
a) Dopis velitele sborů námořní pěchoty A03B2Z JEW z 29. prosince 1965
b) Změna přidělení personálu číslo 753-65
c) Rozkaz 8110.1 sborů námořní pěchoty
d) Dopis A03CZ0 MEK velitele sborů námořní pěchoty z 16. února 1966

1. Účel
Oznámit plán, postupy a administrativní pokyny týkající se čet odstřelovačů ve 3. divizi námořní pěchoty.

2. Zrušení
Divizní rozkaz 3590.3A[72]

3. Původ
a. Na základě zkušeností získaných obojživelnými silami ve Vietnamské republice a doporučení velitele sil námořní pěchoty v Pacifiku a následného schválení velitele sborů námořní pěchoty, odkaz a), schválil organizaci a vytvoření čet odstřelovačů u každé roty plukovního velitelství a u velitelství služební roty výzvědného praporu.
b. Odkaz b) oznámil v organizaci zvýšení tabulkových počtů pro čety průzkumníků-odstřelovačů u divize námořní pěchoty.
c. Odkaz c) oznámil rozšířené logistické údaje pro průzkumnickou-odstřelovací pušku.
d. Odkaz d) oznámil standardní výcvikové osnovy pro čety průzkumníků-odstřelovačů.

4. Plán

a. Unikátní schopnosti čety průzkumníků-odstřelovačů jsou k dispozici veliteli pluku a/nebo praporu. Četa může být nasazena jako jednotka, nebo se může rozdělit na skupiny nebo týmy, které mohou být připojeny k taktické jednotce jakékoli velikosti u pluku/praporu.
b. Odstřelovači by měli být nasazeni v párech, kdykoli je to možné, aby se minimalizovala únava očí z nepřetržitého pozorování. Dva členové se střídají při vykonávání povinností odstřelovače a pozorovatele.
c. Skupina (10 až 14 příslušníků námořní pěchoty) sestavená z týmů odstřelovaču je všeobecně považovaná za nejmenší jednotku, která by měla být nasazena na mise za hranicí dohledu nebo přímé komunikace od mateřské jednotky. Avšak tam, kde situace, terén a schopnost reakce dovolí veliteli zmenšit tuto sílu tak, aby využila nepozorované pronikání a překvapení, je kalkulované nasazení menších skupin (4 až 8 příslušníků námořní pěchoty) povoleno až do 2000 metrů od vlastních pozic. Tyto síly mají být utvořeny především nebo dokonce výlučně z průzkumníků-odstřelovačů za předpokladu, že je poskytnuto posílení náležitými zbraněmi a výstrojí. Při vhodné situaci, terénu a schopnosti reakce se velitelům povoluje nasadit jednotlivé týmy průzkumníků-odstřelovačů až do vzdálenosti 500 metrů od vlastních pozic.

d. Za všech podmínek bude nasazení týmů/jednotek průzkumníků-odstřelovačů zajištěno řádným spojením a dělostřeleckou a minometnou podpůrnou palbou na základě „vyžádání“.

e. Zbrojmistři výzbroje střeleckého týmu (RTE) MOS 2112 budou jedinými zbrojmistry pověřenými vykonávat údržbu druhého stupně. Zbraně a dalekohledy vyžadující údržbu třetího stupně budou odeslány k logistické doprovodné skupině.

5. Mise

Úkolem čety průzkumníků-odstřelovačů je podpora pěších nebo průzkumných (výzvědných) praporů tak, že jim přidělí speciálně vycvičenou jednotku schopnou poskytnout palebnou podporu při bojových operacích tím, že dá k disposici personál vycvičený k zabíjení jednotlivých nepřátelských vojáků jednotlivými střelami z pušky ze skrytého postavení.

6. Organizace

Odkaz b) uvedl podrobné pokyny týkající se organizace čet průzkumníků-odstřelovačů u divizí pěchoty.

a. Organizace čety průzkumníků-odstřelovačů pěšího pluku se skládá ze 3 skupin po pěti dvoučlenných týmech a skupinového velitele pro každou skupinu, odpovědného poddůstojníka (NCOIC), zbrojmistra výzbroje střeleckého týmu (RTE) a odpovědného důstojníka s celkovým počtem 1 důstojník a 35 řadových mužů.

b. Organizace čety průzkumníků-odstřelovačů výzvědných praporů se skládá ze 4 skupin po třech dvoučlenných týmech a skupinového velitele pro každou skupinu, jednoho NCOIC a zbrojmistra RTE a odpovědného důstojníka s celkovým počtem 1 důstojník a 30 řadových mužů.

7. Úvaha pro nasazení

a. Konvenční ofenziva. Schopnost odstřelovačů podporovat ofenzivu pěchoty přesnou destruktivní a neutralizační palbou je nedocenitelná. Odstřelovači s dalekohledy mají výraznou výhodu vidět až devětkrát lépe (se zaměřovacím dalekohledem 9X) než pěší personál, který doprovázejí. Neutralizace nepřátelských automatických zbraní a obranných postavení je zvýšena využitím optiky. Když postupující pěchota pokračuje v postupu, odstřelovači se musí rozmístit k čelním jednotkám, aby účinně podporovali ofenzivu střelbou. Podle velikosti cíle se mohou odstřelovači shluknout, aby poskytli proporcionálně více podpory. Po dobytí cíle je pronásledování palbou zvýšeno přítomností odstřelovačů.

b. Konvenční defenziva. Účinný dostřel a výhoda optiky odstřelovacích pušek používaných v obraně způsobuje předčasné vyřazení nepřátelských prvků a beze sporu vytváří obrovský psychologicky demoralizující dopad na nepřítele. Důstojníci, poddůstojníci a obsluhy zbraní jsou hlavními cíli. Nastavitelné dalekohledy s nižším zvětšením mohou zasáhnout cíle na rýžových polích na dostřel až 600 metrů (když je úplněk). I když schopnost proniknout hustým listím a linií stromů je omezená, výrazné předměty jako pomníky, pagody atd. se dají určit. Konvenční mechanická mířidla tuto schopnost nemají. Při použití zaměřovačích dalekohledů je možná další hodina efektivní doby na střelbu s přesností. Tato schopnost znemožňuje nepříteli pohyb během prvního rozbřesku a při soumraku.

c. Připojení k hlídkám. Zkušenost ukázala, že VC/NVA stále zasahují hlídky palbou z ručních palných zbraní z úkrytu. Střelba je sporadická, má krátké trvání a kvůli hustému listí je nesmírně těžké objevit její zdroj. Odstřelovači, připojení k hlídkám, mají díky mířidlům s dalekohledem možnost zjistil cíl pohotověji než jiní členové hlídky, kteří nemají výhodu optiky. Nadto jejich přesnost na dlouhý dostřel nedává nepříteli možnost se přiblížit, a proto minimalizuje přesnost jeho zbraní. V zastavěných oblastech často nemohou být cíle zasaženy palbou zbraní užívaných v otevřených oblastech (minomety, dělostřelectvo, nálety) kvůli blízkosti nevinných civilistů. Schopnost odstřelovače zasáhnout cíl přesnou palbou na velkou vzdálenost představuje pro hlídku velkou výhodu.

d. Léčka za denního světla – na dálku. Tento typ nasazení je používán ve vybraných oblastech, kde je pravděpodobnost střetu s příslušníky VC/NVA. Koncepce nasazení počítá s týmem odstřelovačů chráněným pěchotou a pohybujícím se k předem vybranému místu léčky pod ochranou tmy. Tým bude v postavení při rozbřesku. Během dne probíhá pozorování. Ústup je proveden po setmění. Odstřelovači, s dvojí schopností zaměření dělostřelecké palby, podrobí určené cíle dělostřelecké palbě nebo palbě z odstřelovači pušky, a to podle velikosti cíle. Ti protivníci, kteří přežijí vyžádanou a pozorovanou dělostřeleckou palbu, se dostanou pod palbu odstřelovače.

e. Léčka za denního světla – zblízka. Léčky zblízka jsou takové, kdy tým odstřelovačů čeká v záloze přibližně 300 metrů od přátelských pozic. Aby se tým vyhnul zajetí nebo zničení, je kryt přátelskou palbou. Vzdálenost 300 metrů spolu s 1000metrovým dostřelem zbraně teoreticky znemožňuje pohybu nepřítele do vzdálenosti 1300 metrů od vlastních pozic a úměrně minimalizuje i účinek nepřátelské odstřelovači palby a pozorování. Tento typ nasazení také zahrnuje předpoklad předem vybraného místa čekání v záloze před rozbřeskem a ústup po setmění.

f. Protiodstřelovač. Tam, kde jsou naše pozice ostřelovány malými zbraněmi ve dnech po sobě následujících ze stejné všeobecné lokality, jsou nasazeni odstřelovači, aby snížili účinnost nepřítele tím, že zahájí přesnou palbu proti nepřátelskému odstřelovači. Výrazná výhoda spočívá v přesnosti odstřelovači zbraně, když střílí v takových oblastech, které normálně vylučují využití automatických nebo doprovodných zbraní.

g. Blokování pozic. Týmy odstřelovaču připojené k jednotkám pěchoty v blokovacích pozicích se používají značně a účinně ve spojení s operacemi vyhledávání a ničení nepřítele. Nepřítel je vzat pod palbu, když je zahnán do zablokovaných pozic nebo když se pokouší vyhnout zajetí. Přesnost odstřelovači pušky, její dostřel a zaměřovači dalekohled umožňují palbu na velkou vzdálenost na cíle, které jsou normálně příliš vzdálené, aby se daly pozitivně určit. Tato schopnost ve skutečnosti vylučuje střelbu bez míření na nevinné domorodce, kteří zabloudili do operační oblasti.

8. Nasazení připojených odstřelovaču

a. Nasazení odstřelovaču jak v ofenzivní, tak v defenzivní úloze je všeobecně omezeno pouze představivostí. Typy nasazení, pro které jsou odstřelovači vhodně vybaveni a vycvičeni, jsou následující:

(1) Provádění léček za denního světla na velkou vzdálenost (500 až 1000 metrů).

(a) aby zabili a znepokojovali nepřítele přesnou střelbou.

(b) aby šířili strach u nepřítele přesnou střelbou z ručních palních zbraní na velkou vzdálenost.

(2) Hlídky za denního světla – za předpokladu, že je vhodný terén pro přesnou střelbu na velkou vzdálenost na podporu aktivit hlídky.

(3) Blokující síly – krytí pravděpodobných přístupových cest.

(4) Útok

(a) poskytnout přesnou krycí palbu pro postupový manévr prvků.

(b) útok na hlavní cíle, jakými jsou zbraně obsluhované osádkou, otvory bunkrů, personál v zákopových liniích nebo bojových děrách.

(c) pronásledování nepřítele střelbou na velkou vzdálenost.

(5) Obrana

(a) dostat nepřítele pod přesnou palbu na vzdálenost do 1000 metrů.

(b) zabránit nepříteli ve volném pohybu při přibližování se k přátelským pozicím.

(c) protiodstřelovací palba – snížit účinnost nepřítele pomocí přesné protipalby.

b. Požadavky pro podporu jednotky. Jednotky nasazující týmy odstřelovačů musí zajistit, že se budou dodržovat následující zásady při nasazení odstřelovačů:

(1) Vždy nasazovat v týmy v párech, aby se zvýšila jejich schopnost.

(2) Vždy je krýt bezpečnostním prvkem (jeden střelecký tým a spojař).

(3) Nenasazovat je jako bezpečnostní prvek dopředu, dozadu nebo na strany při pohybu kolony.

(4) Nenasazovat je na čekání v záloze, na hlídkách nebo v naslouchacích postaveních během noci.

(5) Vždy zajistit, aby odstřelovači byli informováni o jakýchkoli přátelských silách uvnitř své operační oblasti.

(6) Vždy zajistit, aby jednotky a týmy odcházející na mise měly dobře fungující spojovací prostředky a kompas, mapy orientované na místní terén a správné informace o rozmístění předních pozorovatelů.

c. Řízení týmů

(1) Jednotky požadující podporu jednotky odstřelovačů předloží žádost svému velitelství. Žádost má obsahovat velikost požadované jednotky nebo týmu a odhad délky jeho využití.

(2) Příslušníci čety odstřelovačů jsou během nasazení pod operačním řízením podporované jednotky a administrativním řízením velitelství roty nebo pluku. Podporovaná jednotka bude ostřelovačům poskytovat logistickou podporu pod svým operačním velením.

9. Hlášení

a. Jednotky účastnící se normálních operací podávají v hlášení v 1800 hodin následující informace o situaci (SITREP) tak, aby pokryly období 0001 až 2400 hodin toho dne.

b. Jednotky předkládající 24hodinové hlášení (SITREP) udávají následující informace pro zapojení do divizního denního SITREPu.

c. Formát a příklad

Jednotka Č. týmu Č. nasazení Metoda nasazení Výsledky d. Hlášení odstřelovače o událostech bude předáno tomuto velitelství při každé průzkumné-odstřelovací události. To může být předloženo jako taktické povolení operací.

e. Měsíční hlášení čety odstřelovačů bude doplněno individuálními pluky pěchoty a předloženo tomuto velitelství do 5. dne v měsíci, který následuje po měsíci, o kterém je hlášení.

(podepsáno) W. H. Cuenin Vrchní velitel

PŘÍLOHA E

Výcvik a nasazení odstřelovačů, peších divizi[73]

1. Úvod

Tato část popisuje výcvikový program pro odstřelovače a metody nasazení odstřelovačů vyvinuté 9. pěší divizí. Velitelé jednotek, kteří mají zájem, mohou požádat 9. divizi o kopie programu instruktáže pro divizní osmnáctidenní výcvikový kurz pro odstřelovače. APO (armádní poštovní úřad) divize je 96370.

2. Výcvik

a. Účastníci jsou vybíráni ze seznamu dobrovolníků. Ti, kteří jsou vybráni, musí mít zrak 20/20, kvalifikaci odborného střelce a musí být dobře motivováni. Zkušenost v soutěžní střelbě je předností, ale není povinná.

b. Účastníci dostávají výcvik v:

(1) základních střeleckých pozicích a integrované střelbě.
(2) metodách nastřelování svých zbraní vybavených zaměřovacím dalekohledem s nastavitelnou vzdáleností, noktovizorem Starlight a zaměřovacím dalekohledem M84 s pevným zvětšením.
(3) noční střelbě. Každý účastník se naučí napadat cíle za pomoci noktovizoru Starlight na vzdálenost 150, 300 a 600 metrů.
(4) navádění dělostřelecké palby.
(5) denní a noční pozemní navigaci.
c. Během posledních dvou dnů kurzu se provádí kvalifikační střelba. Je napadeno šestnáct siluetových terčů na vzdálenost 150, 300, 600 a 900 metrů. Deset bodů je uděleno za zásah první ranou a 5 bodů za zásah druhou ranou. Maximální skóre je 160 bodů a minimální k získání kvalifikace je 130. Kvalifikuje se asi 50 procent účastníků kurzu.

3. Výzbroj

Odstřelovači 9. divize jsou vybaveni 138 puškami M14 používanými pro národní střelecké soutěže; 54 z nich bylo zpřesněno armádní jednotkou pro výcvik ve střelbě (AMTU) ve Fort Benningu v Georgii. Tyto pušky mají na impregnovaných pažbách povrch ze skelných vláken, které jsou odolné proti vodě. Zbývající 74 pušky byly připraveny velitelstvím armádních zbraní a jsou poněkud méně přesné než zbraně AMTU.
a. 54 zpřesněných zbraní AMTU je vybaveno zaměřovacím dalekohledem s nastavitelnou vzdáleností a různou možností zvětšení (3X až 9X). Dalekohled je namontován ve spojení s balistickou vačkou. Zaměřovači osnova obsahuje pár linek na odměření vzdálenosti. Když se zvětšení dalekohledu rozchází s definováním 30palcové plochy na cíli s linkami vzdálenosti, balistická vačka zvedne mířidla do správné elevace pro tu vzdálenost. Chyby v odhadu vzdálenosti jsou téměř eliminovány.
b. 74 zbraní připravených velitelstvím armádních zbraní je vybaveno zaměřovacím dalekohledem M84. Tato mířidla mají dalekohled s pevným zvětšením 2,2 se zaměřovači osnovou stanoviště. Při použití dalekohledu M84 musí odstřelovač přesně odhadnout cílový dostřel pušky a buď mířit nad cíl, nebo nastavit elevační mechanizmus na mušce, aby odhadl vzdálenost. Noktovizor AN/PVS-2 Starlight se prokázal jako účinnější pro použití odstřelovačů než AN/PVS-1 kvůli lepšímu zaostřování a spolehlivějšímu nastavení odměru a elevace.Také zaměřovači osnova mušky na AN/PVS-2 je lepší při napadení cílů na velkou vzdálenost. Účastníci si přinesou dalekohled Starlight a montážní úchytku do školy odstřelovačů, když se budou hlásit do výcviku, a tuto kombinaci dalekohled/puška si ponechají pro následné operace.
d. Munice používaná při výcviku odstřelovačů a v boji má ráži 7,62 mm ve standartu pro národní soutěže.

4. Organizace

Ke každému velitelství praporu a velitelství roty je přiděleno šest odstřelovačů a čtyři ke každému velitelství brigády. Je podstatné, aby nasazení odstřelovačů bylo plánováno na úrovni praporu, čímž se zajistí zájmy velení a optimální využití. Týmy odstřelovačů jsou normálně složeny ze dvou odstřelovačů.

5. Metody nasazení

a. Útok hlídek ze zálohy
(1) když má četa napadnout nepřítele ze zálohy, zůstává tým odstřelovačů blízko velitelského stanoviště čety. Když je zpozorována aktivita nepřítele, je tým odstřelovačů uveden do pohotovosti. Odstřelovači používají v noci noktovizor Starlight a ve dne zaměřovači dalekohled. Jednotlivé cíle se dostanou pod palbu odstřelovače, aby se neprozradilo stanoviště zálohy a lokalita automatických zbraní. Když se přiblíží skupina VC, odstřelovači napadnou velitel a radisty, zatímco četa střílí do všeobecného pásma zabití. Odstřelovači také napadnou příslušníky VC pátrající po místě rozmístění zálohy.

(2) tým odstřelovačů a bezpečnostní prvek s pěti až osmi muži může být umístěn na stanoviště odstřelovače nebo zálohy těsně před setměním. Lokalita je vybrána tak, aby poskytovala maximální dostřel, a je umístěna blízko vlastní jednotky. Bezpečnostní prvek je vybaven puškami Ml 6, granátometem M79 a radiostanicí AN/PRC-25. Únava očí je minimalizována střídáním odstřelovačů, kteří během noci používají dalekohled Starlight. M79 je užitečný, když jsou zpozorováni příslušníci VC v linii stromů nebo zarostlé oblasti, kde je hladina světla nízká a brání cílené střelbě. Nasměrování palby M79 do této oblasti může přinutit příslušníky VC k pohybu a vystavení se palbě odstřelovačů.

b. Postavení vzadu. Tým ostřelovačů s bezpečnostním prvkem pěti až osmi mužů je vybrán, aby na velkou vzdálenost pozoroval trasu, po které se jednotka přesunuje. Odstřelovači se zaměřovacím dalekohledem jsou schopni napadnout nepřítele na vzdálenost až 900 metrů. Na velké vzdálenosti nedává nepřítel pozor na krytí a utajení.

c. Nepřímé zaměření. Dalekohled Starlight je citlivý na část infračerveného pásma, které je růžové a leží blízko pásma viditelného světelného spektra. Oblast může být osvětlena neviditelným světlem, které se zachytí v dalekohledech Starlight použitím růžového filtru na xenonovém pátracím světle.

(1) úspěšné napadání ze zálohy se provádí umístěním pátracího světla s filtrem na čtvrttunové vozidlo 1200 až 1500 metrů od křižovatky silnice. Odstřelovači s noktovizorem Starlight byli umístěni 300 metrů od křižovatky. Udržováním rádiového kontaktu s operátorem pátracího světla odstřelovači řídí tajné osvětlení křižovatky a okolní oblasti. Odklonění týmů odstřelovačů od pátracího světla a umístění pátracího světla a vozidla do pozice vzdálené od místa zálohy neuvedlo nepřítele v pásmu zabití do střehu hlukem motoru vozidla.

(2) při bezpečnostních operacích základního tábora reaguje pátrací světlo na rádiem vybavené týmy odstřelovačů buď na pozici, nebo na stanovišti zálohy. Hluk v pozadí z pevného základního tábora zastíní hluk motoru a aktivitu osádky u pátracího světla. V předsunutých základních táborech zůstává pátrací světlo uprostřed tábora. Otáčením paprsku o 360 stupňů skrytě osvětluje přístupové cesty ke stanovišti.

d. Protiodstřelovač: Týmy odstřelovačů vybavené zaměřovacími dalekohledy a pozorovacími dalekohledy M49 pátrají v oblastech předpokládané aktivity odstřelovačů VC. Jejich optické vybavení jim umožňuje podrobné pátrání ve vzdálených oblastech.

e. Operace nočního lovu: Tým odstřelovačů ve vedoucím vrtulníku pozoruje terén pomocí pušek s namontovaným dalekohledem Starlight. Když je spatřen nepřítel, odstřelovači označí cíle svítícími střelami. Ozbrojené vrtulníky sledující odstřelovače ve větší výšce potom napadnou cíl.

6. Problémové oblasti

a. Týmy odstřelovačů nasazené v prodloužených obdobích u jiných jednotek, než jsou jejich přidělené jednotky, mohou být přehlédnuty při povýšení, R&R (odpočinek a zotavení) a jiných osobních záležitostech.

b. Velitelé praporů a rot by se měli zúčastnit výběru kandidátů na odstřelovače. Výběr a výcvik pouze silně motivovaných mužů s přiměřenou délkou pobytu v zemi je zásadní.

c. Když velitel nasazuje své odstřelovače promyšleně, výsledky jsou lepší než u jednotek, kde velitelé mají menší zájem. Existují příklady, kdy odstřelovači byli umístěni v husté vegetaci s omezeným palebným polem, zatímco střelci ze stejné jednotky byli v místě se širokým palebným polem.

d. **I** odstřelovač, který je silně motivován a kterého velitel nezná, může náhle ztratit zájem o odstřelování, když zažije zabití pomocí svého optického vybavení. Tomu se může předejít pečlivým pravidelným výslechem hlášení obou členů týmu odstřelovačů.

7. Statistické údaje

Odstřelovači, kteří byli 7. listopadu 1968 přiděleni k praporům, získali své první zabití 10. listopadu 1968. Během období od listopadu 1968 do dubna 1969 bylo v divizi nasazeno sedmdesát odstřelovačů. Ti měli 286 kontaktů a celkový počet 475 potvrzených zabitých nepřátel, neboli 1,67 zabitých při jednom kontaktu.

PŘÍLOHA F

Rozkaz MACV k bojové studii ST 67-029 (6. ledna 1967) „Nasazení odstřelovaču VC/NVA“

I. Úvod

Toto je studie nasazení odstřelovaču VC/NVA v Jižním Vietnamu. Obsahuje výcvik, organizaci jednotek, taktické nasazení a mise odstřelovaču.

II. Rozklad

A. Výcvik

1. Obvyklý výcvik odstřelovaču byl v Severním Vietnamu omezen. Odstřelovači dostávají výcvik u jednotek, s nimiž budou nasazeni. Výcvik trvá tři měsíce a obsahuje instruktáž o péči, čištění, sestavení a rozebrání pušky K44 a montovaného zaměřovacího dalekohledu. Ostrá střelba se cvičí na siluetách na vzdálenost až do 1000 metrů. Další výcvik je zaměřen na maskování, pohyb a výběr odstřelovacího stanoviště.

2. Ukořistěné dokumenty ukazují, že odstřelovači při svých operacích užívají výbušná zařízení, například miny a nastražené výbušniny. Avšak vyšetřování zajatců ukázalo, že nedostávají žádný výcvik v užívání výbušnin. To by mohlo znamenat, že další výcvik jednotliví odstřelovači dostávají, až když se dostanou na konečné místo určení v Jižním Vietnamu.

Zběh Nguyen Van Sinh tvrdí, že místní guerilly v Jižním Vietnamu dostávají instrukce od odstřelovaču NVA, jak používat odstřelovači pušky K44. Je možné, že výcvikové kurzy jsou prováděny v Jižním Vietnamu. Nedávno nalezené skryté skladiště nerozdaných odstřelovacích pušek K44 a setkání našich oddílů s přesnou palbou odstřelovaču v oblastech, kde jsou rozmístěny jednotky VC, ukazují na přítomnost vycvičených odstřelovačů. Puška K44 se zaměřovacím dalekohledem je zbraň Mosin-Nagant model 1891/30 ráže 7,62 mm. Její charakteristiky jsou: Kapacita zásobníku 5 ran

Maximální efektivní dostřel se zaměřovacím dalekohledem 1400 metrů[75] Maximální horizontální dostřel 3500 metrů.

B. Organizace. Odstřelovači jsou seskupeni do nezávislých výcvikových jednotek v Severním Vietnamu. Jedinými známými jednotkami odstřelovačů jsou 700. prapor a rota odstřelovačů C. 100, obě vycvičené 32. plukem. 700. prapor se skládá z pěti rot, každá má jednotku velitelství a tři čety. Čety jsou složené ze tří skupin, z nichž každá obsahuje tři buňky. Když se každá jednotka dostala do určeného prostoru v Jižním Vietnamu,

rozpadla se na buňky, které operovaly nezávisle na sobě. V ideálním případě by jedna četa odstřelovačů podporovala asi pět praporů.

C. Nasazení:

1. Ačkoli jsou odstřelovači nasazováni jako doprovod jednotek hlavní síly, operují uvnitř oblasti a nemanévrují s těmito jednotkami. V průběhu misí odstřelovači používají jako průvodce guerilly a výzvědné agenty. Většinu těchto vycvičených odstřelovačů je možné potkat po vstupu do strategických oblastí VC. Jejich cílem je snížit morálku spojenců a omezit aktivitu jednotek v těchto oblastech.
2. Odstřelovači operují v tříčlenných buňkách nebo pětičlenných skupinách a užívají miny a nástražné výbušniny. Miny a nástražné výbušniny jsou používány, aby zastavovaly pohyb našich jednotek, zvýšily ztráty a poskytly odstřelovačům čas k ústupu. Spojenecké jednotky postupující k odstřelovačům se setkaly s minami dříve, než se k odstřelovačům přiblížily. Než vyčistily oblast, odstřelovači ustoupili na jiné stanoviště.
3. Ačkoli jsou odstřelovači vycvičeni ve využívání výhod terénu bez vyvýšenin, obvykle omezují své operace na síť zákopů a stromy, které jsou v základních oblastech VC. Jinými jejich oblíbenými stanovišti jsou obě strany mýtin v džungli a cest. Stanoviště jsou vybírána tak, aby poskytovala maximální dostřel a palebné pole a zároveň umožňovala vzájemnou podporu členů buňky. Pozice buňky a její plány útoku a ústupu určuje vedoucí buňky. Ten plánuje stanoviště podél pravděpodobných postupových cest nepřítele. Ústupová cesta buňky se shoduje s postupovou cestou nepřítele.
4. Napadnutí obvykle začne na vzdálenost 50 až 500 metrů (v závislosti na terénu). Vedoucí buňky zaútočí nejdříve. Tato palba zpomaluje postup nepřítele a stáhne jednotku k buňce odstřelovače. Zbývající členové buňky střílejí na kolonu zboku a zezadu. Odstřelovači na bocích a vzadu míří nejdříve na velitele jednotky, radistu a na muže s těžkými zbraněmi. Každý vypálí méně než pět ran a první nebo druhá rána zabíjí. Když jsou odstřelovači v kontaktu s protivníkem, stále sledují jeho pohyb, zatímco postupují po své ústupové cestě a střílejí z předem určených stanovišť.
5. Velká část palby hlášená spojeneckými jednotkami byla chybně označená jako palba odstřelovačů. Bylo by přesnější ji spíše nazývat „obtěžující“ palbou než palbou odstřelovačů. Obtěžující palba může být od skutečné palby odstřelovačů odlišena, protože je méně přesná a je charakterizována velkou spotřebou munice. Obtěžující palba je obvykle řízena jednotlivou místní guerillou, která dostala odpovědnost za ten který úsek. Tento muž operuje spíše jako jednotlivec než jako člen buňky.

III. Závěr

Na základě minulých hlášení došlo k organizovanému odporu odstřelovačů pouze v oblastech, které příslušníci VC považují za cenné. To by ukazovalo na to, že jednotky odstřelovačů jsou nasazovány především v úloze obranné. Není žádný důkaz o tom, že jsou odstřelovači používáni v jakékoli jiné bojové úloze, nebo že budou takto používáni v budoucnosti.

Poznámky

[1] Sbory námořní pěchoty i armády prováděly na začátku války výcvik branců s puškami M14, později M16. Ačkoli vzdálenosti palebných pozic (50 až 500 metrů) a počet vypálených ran (40 až 80) se podle bojové složky a doby lišily, všeobecně platilo, že střelci, kteří měli počet zásahů 90 procent, obdrželi kvalifikaci jako odborní střelci. Ti, kteří dosáhli 75 až 89 procent zásahů, dostali kvalifikaci ostrostřelec a ti, kteří měli 60 až 74 procent zásahů, byli kvalifikováni jako střelci.

[2] Dalekohled Starlight elektronicky zvětšuje obraz a užívá odražené světlo hvězd nebo měsíce k určení cíle. Další informace viz kapitola 10 „Nástroje řemesla: Zbraně a výstroj."

[3] Filmy, romány a dokonce literatura faktu znázorňují vietnamské odstřelovače jako střelce, kteří běžně jednají sami, bez komunikace, daleko od přátelských linií. I když jde o dobrou literaturu, jsou tyto příběhy jednoduše nepravdivé a odlišné od skutečných odstřelovačských operací v jihovýchodní Asii.

[4] Puška M21 je modifikovaná puška M14 ráže 7,62 mm, která sloužila jako standardní systém odstřelovači zbraně armády během války. Další informace viz kapitola „Nástroje řemesla: Zbraně a výstroj" a příloha A „Systém odstřelovacích pušek užívaných ve Vietnamu."

[5] Všechna tato data jsou samozřejmě přibližná a závisí na následných archeologických objevech. Také používání zbraní a kovů v jedné části světa neznamená, že tomu tak bylo všeobecně. Například používání železa začalo v Africe až staletí potom, co se železo stalo běžným v Evropě, a do Nového světa proniklo, až když ho zavedli evropští badatelé v patnáctém a šestnáctém století.

[6] Pokrok v dělostřeleckých zbraních pokračoval souběžně s pokrokem mušket a pušek, takže do sedmnáctého století mělo dělostřelectvo na bojišti stejné postavení s pěchotou a jezdectvem.

[7] Přesnou zásluhu za jednotlivé střely ve válce za nezávislost bylo stejně obtížné jasně potvrdit, jako to bude v budoucích konfliktech. Žádný ze sporých dobových popisů té bitvy se nezmiňuje o Murphym jako o osobě, která vypálila smrtící střelu na generála Frazera. Avšak Murphy si na ni dělal nárok a několik jeho spolubojovníků potvrdilo, že to byla jeho střela, která generála srazila.

[8] Doslovný překlad slova Jägerje myslivec.

[9] Guillemard určitě zasluhuje uznání za výstřel, který zabil lorda Nelsona. Avšak je zajímavé, že když k sobě lodě přirazily, vzdálenost francouzského střelce od cíle byla nevýše 40 až 50 stop.

[10] Střelecké umění střelců z Kentucky na jezeře Erie a u New Orleans zbraň ve skutečnosti proslavilo; už se nenazývala „pensylvánská puška", teď to byla „kentucká puška".

[11] Ztráty na obou stranách však byly zbytečné. Spojené státy a Velká Británie totiž v Ghentu podepsaly mírovou smlouvu, která válku ukončila dnem 24. prosince 1814. Pomalá komunikace však byla příčinou toho, že se zpráva o uzavření míru dostala do New Orleans až po bitvě.

[12] Konfederace shromažďovala mnoho amerických zbraní už před svým odtržením a v počátečních měsících války získala ještě více trofejních zbraní. Konfederace také převzala stroje na výrobu střelných zbraní v Harpers Feny a přemístila je do Fayetteville v Severní Karolíně, kde se James H. Burton, dřívější mistr zbrojířve federální továrně na střelné zbraně, stal vedoucím konfederačních skladišť zbraní. Jediný znakem, jímž se na Jihu vyrobené zbraně lišily od vrtaných mušket ze Severu, bylo razítko „CSA" (místo USA) na zámkovém štítku pušek.

[13] Slovo „ostrostřelec" není odvozeno od pušky Sharps (sharp – angl, ostrý). První psaný odkaz na ostrostřelce se objevuje v anglickém slovníku z r. 1802 v popisu rakouské pěchoty. O deset let později, když vrcholily napoleonské války, se termín „ostrostřelec" stal běžným ve většině armád. Do doby americké občanské války bylo jeho užívání tak všeobecné, že Berdanovy unionistické pluky pohotově tento výraz přijaly.

[14] Mířidla s dalekohledem byla poprvé vyrobena v Anglii asi v roce 1640 a v Německu téměř okamžitě nato. Poprvé však byla ve větším měřítku použita v boji až v americké občanské válce, kdy obě strany používaly zaměřovači dalekohled s dvoj– nebo trojnásobným zvětšením.

[15] Bez ohledu na to, do jaké míry je pravdivý příběh o Dixonově výstřelu, skutečnost, že existuje, poskytuje důkaz o tom, jaká přesnost se přisuzovala puškám na buvoly a lovcům, kteří je užívali.

[16] Žádný z těchto příběhů nemůže být potvrzen. Je zajímavé, že článek je v novinách spolu s inzerátem na zaměřovači dalekohled Reichert, kterému oba odstřelovači přičítali svůj úspěch. Potvrzování smrtelných zásahů odstřelovačů, ať už během 1. světové války, nebo v dalších konfliktech bylo nesmírně obtížné a jakékoli uvádění přesného počtu úspěchů odstřelovače se musí brát s jistou dávkou skepticismu.

[17] Tento dokument je aktualizován a zachovalo se jen velmi málo kopií. Podle razítka „datum přijetí“ na přední straně kopie založené v muzeu sborů námořní pěchoty ve Washingtonu D. C. tam došel 12. listopadu 1942.

[18] Poslední dva odstavce dopisu poskytují zajímavý náhled na prvotní používání odstřelovacích pušek americkým námořnictvem. Podle dopisu přednosty intendanční služby Úřad arzenálu námořnictva požadoval 14. dubna 1945 „400 pušek vybavených zaměřovacími dalekohledy pro použití při operacích organizovaných na odstraňování min.“

[19] Dobrý pohled na oficiální názor armády na odstřelovače a na její kontrolu nad „neoficiálními“ publikacemi podřízených škol lze získat z poznámky uvedené hned pod titulem a v podtitulu článku kapitána pěchoty a rotmistra, která varuje, že: „Názory vyjádřené v tomto článku jsou pouze názory autorů a nepředstavují nutně současnou armádní doktrínu.“

[20] Podle toho historického přehledu odstřelovači námořní pěchoty ve 2. světové válce „přispěli k válečnému úsilí jen málo“.

[21] Počet terčů a vystřelených ran se lišily s dobou a zbraněmi. Všeobecně standardy bodů pro kvalifikace byly stejné jako ty, které se užívaly později ve výcvikové kvalifikaci: odborný střelec nejméně 90 procent, ostrostřelec nejméně 75 procent, střelec nejméně 60 procent.

[23] Dělostřelectvo a letecká podpora jsou navrženy pro použití proti masovým nepřátelským silám. Dělostřelecké granáty a letecké pumy nepatří mezi přesně mířené prostředky jako pušky, jimiž se míří na jednotlivce, ale jsou to spíše „plošné“ zbraně, určené k tomu, aby způsobily ztráty na životech nebo škodu na velkém prostoru.

[23] Omezené použití pušek se zaměřovacími dalekohledy, které užívali američtí poradci a pracovníci Ústřední výzvědné agentury, předcházelo příchodu pravidelných jednotek námořní pěchoty. Nejméně jeden dřívější poradce, který nechce být jmenován, hlásí více než tucet zabitých nepřátel puškou se zaměřovacím dalekohledem během počátečních let americké podpory Jižního Vietnamu. Tito střelci však neměli žádnou ústřední organizaci ani výcvik a jejich úloha má mimořádně malý význam.

[24] Data určitých událostí v první formaci odstřelovaču námořní pěchoty jsou nepřesná. Mnoho úředních dopisů a vzkazů, často napsaných až „po činu“, se nikdy nedostalo do úředních archivů nebo se do konce války ztratilo, či bylo špatně založeno. Také stojí za povšimnutí, že většina zpráv psaných po činu se zaměřuje na prapory nebo větší jednotky. Malý počet mariňáků, kteří začali s programem odstřelovaču ve Vietnamu, si jednoduše nezasloužil zmínky ve většině oficiálních záznamů a korespondenci. Osobní vzpomínky na data vývoje odstřelovaču ve Vietnamu jsou občas v rozporu a většina udává pouze měsíc místo přesného data.

[25] Tyto první odstřelovači pušky, které došly do Vietnamu, měly ráži.30, těžké hlavně a pažby zvláště konstruované pro střelecké soutěže. Další informace o odstřelovacích puškách a výstroji se objeví v příloze A „Systémy odstřelovacích pušek používaných ve Vietnamu.“

[26] „Málo pozornosti“ může být ve skutečnosti považováno za pozitivní výsledek tohoto prvotního výcviku odstřelovaču. Ze strany velitelů a tisku se totiž dostávalo více pozornosti spíše věcem, které se ve Vietnamu nedařily, než programu, který běžel úspěšně.

[27] Další informace o vývoji a obsahu tohoto manuálu jsou v kapitole 11 „Výcvik a organizace.“

[28] Ty zbývající byly 25. pěší divize posádkou na Havaji, která brzy následovala 173. do Vietnamu, a 193. pěší brigáda, která po celou dobu války zůstala v Panamě a zabezpečovala Panamský průplav.

[29] US armádní polní a technické manuály jsou aktualizované a znovu vydávané každé dva roky až deset let v závislosti na změnách provedených v určité oblasti, popisované manuálem. Zápis na vnitřku obálky každého nového vydání říká: „Tento manuál nahrazuje (jméno a datum předešlého vydání).“ Mezi novými vydáními armáda publikuje aktualizovaná vydání s platnými daty a označuje změny jako „C 1“, „C 2“ atd.

[30] USAMTU stejně jako předválečné střelecké jednotky námořní pěchoty se většinou skládaly ze soutěžních střelců s rozsáhlou zkušeností ze střelnice, ale malou nebo žádnou z odstřelovacích operací. Ti ale nicméně

přestavovali pro pozemní jednotky jediné muže se skutečnými odbornými znalostmi v přesné střelbě a z jejich dovedností se odvíjel program armády pro odstřelovače.

[31] Ve skutečnosti se prostor operací 173. brigády lišil od sousedního velení jen málo. Váhavost účastnit se programu byla pravděpodobně spíše způsobena zaujetím odmítavého postoje proti odstřelovačům ze strany velitele a jeho štábu něž uvedenými podmínkami. [32]Podrobnostijsou uvedeny v kapitole 10 „Nástroje a řemeslo: zbraně a výstroj.“

[33] Ačkoli si jednotky SEAL vedly ve Vietnamu dobře, jejich skutečná účast a význam byly po válce nadsazeny. Jejich počet nikdy nepřesáhl velikost čety nebo 150 mužů, a to v žádné době během konfliktu – tedy pouze malý zlomek procenta celkového počtu bojových jednotek.

[34] Několik amerických odstřelovačů-veteránů vzpomíná, že Korea, Thajsko a jiní spojenci se příležitostně účastnily alespoň některých částí výcviku. Avšak neexistuje záznam žádné oficiální dohody o výcviku jednotlivců.

[35] Příčinou nedostatku uznání a pohrdání americké veřejnosti pro vietnamské veterány mohlo být částečně mládí vojáků. Myšlenka, že mladí muži, kteří se nemohli vyhnout narukování, protože pocházeli ze „špatné strany cesty“, se vraceli do svých ulic jako zkušení zabijáci, děsila mnoho Američanů.

[36] Výjimkou z těchto zdrojů byli mariňáci, kteří navštěvovali školu odstřelovačů v Camp Pedleton v Kalifornii před odjezdem do Vietnamu, a příslušníci námořní pěchoty a vojáci, dříve cvičení jako odstřelovači a vracející se do válečné zóny na následující služební turnus.

[37] Mnoho mužů, kteří měli narukovat a být přiděleni k pěchotě, dobrovolně sloužilo v relativně bezpečnějším zaměstnání v armádních speciálních složkách v týlu, nebo se připojilo k letectvu nebo námořnictvu. Sbory námořní pěchoty přijímaly brance až později, kdy počty dobrovolníků nestačily doplnit prázdná místa.

[38] Zatímco vojenské síly nezaznamenávaly čísla o rasovém složení u podřízených jednotek ve Vietnamu, dnes to dělají. Čísla ministerstva obrany pro rok 1997 ukazují, že 4 procenta odstřelovačů námořní pěchoty a armády jsou Afro-Američané a 5 procent Hispánci.

[39] Označené jako roty Ranger a odloučené jednotky (1. února 1969).

[40] Jako vždy existovaly i ve Vietnamu časté výjimky. Nejlepší odstřelovač, který sloužil s autorem ve 199. brigádě lehké pěchoty v letech 1969 až 1970, byl Afro-Američan z Washingtonu, D. C.

[41] Kříž za statečnost před nepřítelem je druhé nejvyšší armádní vyznamenání za statečnost v boji. Vyšším vyznamenáním je pouze Čestný řád (Medal of Honor).

[42] Dalekohled „8X“ ve skutečnosti zvětšoval pouze 7,8krát.

[43] Soutěžní munice byla do Vietnamu dodávána v papírových krabicích po dvaceti kusech v každé. Bílé kontejnery s červeným a modrým označením byly mnohem vhodnější pro použití na střelnici než v poli, kde dobrá kamufláž často znamenala přežití.

[44] To, že se tyto pušky nacházely u 1. brigády, je příkladem neoficiálního úsilí armádních pozemních jednotek poslat do pole své vlastní odstřelovače už na začátku války. Zdroj pušek Winchester model 70 je 101. divizi neznámý, ale pravděpodobně pocházely od předválečného střeleckého týmu divize.

[45] Modifikace pušek, dalekohledů a montáže byl nekonečný proces jak u sborů námořní pěchoty, tak u jednotek armády. Některé modifikace se dělaly v továrnách, jiné ve státních zbrojnicích a další byly prováděny střeleckými výcvikovými týmy, jednotkami zbrojmistrů i samotnými střelci.

[46] Následné generace modelů Starlight se ke konci války objevily ve Vietnamu spolu s většími a silnějšími modely, ale AN/PVS-2 byl jediným zařízením pro noční vidění, které v konfliktu běžně používali odstřelovači. Noktovizor Starlight byl také hojně používán nenamontovaný, když pěchota sledovala přiblížení ke svým nočním obranným pozicím a pozicím v týlu. Koncem roku 1969 byly dalekohledy tak rozšířené, že každá americká střelecká četa měla ve svém inventáři nejméně jeden, ale často dva i více těchto přístrojů.

[47] Přes úpravy ani Winchester, ani Remington neměly dost stabilní plochu nebo uspokojivou „čáru výhledu“, aby se na ně mohly namontovat velké a těžké dalekohledy Starlight. Také někteří odstřelovači a zbrojíři námořní pěchoty nepodporovali provádění adekvátní montáže, protože věřili, že nahrazení normálního denního dalekohledu zařízením pro noční vidění by v polních podmínkách snížilo přesnost systému zbraně.

[48] Bojový veterán se rychle naučí rozeznat zvuk každé zbraně, vlastní i nepřátelské, používané na bojišti. 1 nováčci v bojovém pásmu, Američané i Severovietnamci, uměli rozlišit mezi výstřelem AK-47, SKS, Ml6, Ml 4 a odstřelovacími puškami s mechanickým závěrem.

[49] Další informace o konceptu dvoučlenného týmu můžete najít v kapitole 11 „Výcvik a organizace“.

[50] Tyto obleky dostaly jméno od skotských loveckých průvodců a lesníků známých jako „gillies“, kteří užívali kamufláž, když počítali zvěř ve svých rezervacích a sledovali pytláky. První použití těchto obleků v Americe je připisováno kapitánu Jimu Landovi, kterému ho ušila jeho žena Ellie. Nosil ho u 1. brigády námořní pěchoty ve škole odstřelovačů na Havaji v roce 1961, ale byly běžné pro sovětské průzkumníky a nosili je odstřelovači během 2. světové války.

[51] Viz Příloha B pro úplnou osnovu výcviku.

[52] Pětidenní „Výcvikový kurz pro průzkumníky-odstřelovače“ 3. divize námořní pěchoty je uveden v příloze C.

[53] Jednotky průzkumných (výzvědných) hlídek na velkou vzdálenost (LRRP) tvořily u armády roty Ranger reorganizované 1. února 1969.

[54] Rozkaz 3590.3B 3. divize námořní pěchoty poskytuje nejpřesnější osnovu plánu a postupu pro nasazení amerických odstřelovačů z celé vietnamské válečné dokumentace. Celý je uveden v příloze D.

[55] Viz příloha E.

[56] Starší člen každého týmu odstřelovačů rozhodoval, zda napadnout potenciální cíl, nebo ne. Vypálení i jediné rány zvýšilo riziko prozrazení jejich pozice a přesné střelby protivníka. V každé válce (včetně Vietnamu) někteří odstřelovači stejně jako pravidelní pěšáci občas nevyužili příležitosti střílet jako prostředku sebezáchovy.

[57] Kompletní dokument je v příloze F.

[58] Ivy Books, 1997.

[59] Když v roce 1986 a 1987 autor prováděl výzkum toho, z čeho vzniklo *Inside the LRRPs: Rangers in Vietnam* (Uvnitř průzkumných hlídek na velkou vzdálenost: jednotky zvláštního nasazení ve Vietnamu), dotazoval se více než padesáti penzionovaných důstojníků, kteří sloužili jako generálové ve Vietnamu. O méně než deset let později více než třetina této skupiny nebyla schopna přispět k této knize kvůli úmrtí nebo špatnému zdraví. Mnozí mohli nabídnout významné informace a vyprávět skvělé příběhy, ale dlouhotrvající pohrdání amerických vydavatelů vším, co mělo vztah k vietnamské válce a jejím účastníkům, znemožnilo zaznamenání tohoto aspektu historie. Mnoho je tak nyní ztraceno navždy.

[60] Redaktoři značně zkrátili a změnili Hendersonův původní rukopis o sedmi stech stranách a zřejmě zkombinovali některé události a přikrášlili jiné, aby kniha měla dramatičtější spád a byla přitažlivá pro trh i v době (1986), kdy knihy o vietnamské válce nebyly populární. Henderson ve své předmluvě připouští, že „si volně vymýšlel“ dialogy VC/NVA; bojoví veteráni a jiní muži, znalí „skutečné“ vietnamské války, uznávají, že několik operací, které jsou v knize podrobně popsány, neodráží ani vzdáleně standardní operační postupy odstřelovače námořní pěchoty. I tak úpravy redaktorů a dramatické ohledy v žádném případě nezmenšují zásluhy Hathcocka.

[61] Počet zabitých odstřelovači za týden, měsíc nebo dokonce rok se lišil od jednotky k jednotce v závislosti na nepřátelské aktivitě a stupni podpory jednotlivých velitelů divize, pluku a praporu. Dostupnost zbraní, zvláště zavedení pušek M40, mělo dopad i na počet smrtelných zásahů dosažených odstřelovači.

[62] Je zajímavé, že ačkoli neexistuje žádný důkaz o tom, že by velení VC/NVA oznámilo odměny, jak se povídalo, Američané a Jižní Vietnamci vydali plakáty na „Hledaní“ vůdců Vietkongu v deltě řeky Mekong jako část projektu *Phoenix*. Oznámení odměny, které bylo proti klauzulím Ženevské konvence, bylo použito velmi

omezeně. Je známo jen několik plakátů, které se zachovaly, většina zůstala v rukou soukromých sběratelů a veteránů projektu *Phoenix*.

[63] S výjimkou úvodních scén z výcviku odstřelovačů námořní pěchoty film nepřináší nic nového k historii a činnosti přesných střelců v boji. Později na sebe ve filmu odstřelovači v poli křičí, používají nevhodnou munici a dalekohledy, které nepřipomínají nic z inventáře armády Spojených států ani jiné země.

[64] Tento odkaz, dopisy a úryvek z telefonického rozhovoru, který následuje, je výsledkem přímé korespondence a konverzace autora knihy s tímto zdrojem. Originální výtisky jsou v autorových spisech.

[65] Mnoho popisů té doby a některé dokonce ještě dnes zdůrazňují porážku Američanů ve Vietnamu z rukou Vietkongu. Vietkong však ve se skutečnosti přestal existovat jako vojenská organizace následkem katastrofické porážky v ofenzivě *Tet* v roce 1968. Byla to armáda Severního Vietnamu se sovětskými tanky, která převzala Saigon z rukou Jižních Vietnamců, tedy nikoli Američanů. Po roce 1972 zůstalo pouze několik stovek amerického vojenského personálu ve správních pozicích ve Vietnamu a i když jejich odchod ze střechy amerického vyslanectví je jedním z nejpopulárnějších obrazů pádu Saigonu, žádný významný počet amerických bojových jednotek nebyl ve Vietnamu déle než tři roky – a žádné jednotky se neúčastnily bojů v konečné severovietnamské ofenzivě.

[66] V roce 1995 armáda rozšířila výcvik odstřelovačů na 332 hodin.

[67] Zvláštní síly – jednotky zvláštního určení (Ranger) a výzvědné hlídky na dlouhou vzdálenost (LRSU).

[68] Další informace o těchto i jiných puškách viz příloha A.

[69] Palec = přibližně 2,5 cm, stopa = přibližně 0,3048 metru.

[70] Kód: L = lekce, D = demonstrace, A = aplikace

[71] Kvůli pohodlí čtenářů je forma rozkazu lehce změněna a některé zkratky jsou vypsané. V obsahu rozkazu nebyly provedeny žádné změny.

[72] Divizní rozkaz 3590.3A z 5. července 1967 uváděl dřívější, méně podrobné pokyny pro čety odstřelovačů.

[73] Existují dvě verze tohoto dokumentu. První, napsaná majorem Robertem G. Hilcheym, asistentem divizního operačního důstojníka, se objevila v divizním dokumentu z 15. července 1969. Druhá, lépe sestavená verze je určena pro distribuci jiným americkým armádním jednotkám, a také USMC. Armádě Jižního Vietnamu byla předána o několik týdnů později. Druhá verze, reprodukovaná zde celá, byla modifikovaná pro toto vydání vypsáním zkratek pro snadné porozumění. Odstavce 4, 5 a 6 byly původně klasifikovány jako důvěrné; jiné odstavce důvěrné nebyly.

[74] Připraveno MACV, přesněji střediskem pro kombinované výzvědné služby s průvodním dopisem podepsaným brigádním generálem J. A. McChristianem, US armáda, asistentem vrchního velitele. Informace jsou založeny na dokumentech a hlášeních MACV, střediska kombinované vojenské výzvědné služby, MACV, střediska kombinovaného využití dokumentů, poradenské skupiny sborů, 196. brigády lehké pěchoty, 25. pěší divize, táborů zvláštních jednotek Coa Xa a Ben Soi a Jihovietnamské republiky. Originální zpráva obsahovala přílohy s obrázky odstřelovači pušky K44 (sovětské Mosin-Nagant Ml891/30, ráže 7,62 mm), zaměřovacího dalekohledu se zvětšením 3,5 a organizačního diagramu praporu odstřelovačů NVA.

[75] Toto je buď chyba, nebo chyba tisku v originální studii; 800 metrů je správnější.

Obsah

KAPITOLA 1 5
KAŽDODENNÍ PRÁCE VŠECH: JEDINÝ DOBŘE ZAMÍŘENÝ VÝSTŘEL 5
KAPITOLA 2 10
PRVNÍ STŘELCI: OD KAMENŮ KE STŘELNÉMU PRACHU 10
KAPITOLA 3 16

STŘELECKÉ UMĚNÍ V NOVÉM SVĚTĚ 16
Kapitola 4 24
ODSTŘELOVAČI DOSPÍVAJÍ: SVĚTOVÉ VÁLKY A DOBA PO NICH 24
KAPITOLA 5 34
BITVY O MÍR: ODSTŘELOVAČI MEZI 34
VÁLKAMI 34
KAPITOLA 6 38
ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU: US SBORY NÁMOŘNÍ PĚCHOTY 38
KAPITOLA 7 44
ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU: US ARMÁDA 44
KAPITOLA 8 50
ODSTŘELOVAČI VE VIETNAMU: JINÉ US SLOŽKY A SPOJENCI 50
KAPITOLA 9 54
MUŽI ZA NITKOVÝM KŘÍŽEM 54
KAPITOLA 10 64
NÁSTROJE ŘEMESLA: ZBRANĚ A VÝSTROJ 64
KAPITOLA 11 76
VÝCVIK A ORGANIZACE 76
KAPITOLA 12 81
JEDEN VÝSTŘEL, JEDEN MRTVÝ 81
KAPITOLA 13 94
DRUHÁ STRANA: ODSTŘELOVAČI VC/NVA 94
KAPITOLA 14 100
HODNOCENÍ 100
KAPITOLA 15 109
ODKAZ VIETNAMSKÝCH ODSTŘELOVAČŮ 109
PŘÍLOHA A 116
Systémy odstřelovacích pušek používaných 116
ve Vietnamu (a novější modely ovlivněné válkou) 116
PŘÍLOHA B 120
Osnovy výcviku odstřelovaču (z oběžníku FMFM 1-3B amerických sborů námořní pěchoty „Odstřelování“ z 5. srpna 1969) 120
příloha c 123
Rozvrh doškolovacího výcviku pro průzkumníky-odstřelovače 3. Divize námořní pěchoty (Divizní rozkaz 1510.5 ze 3. září 1968) 123
PŘÍLOHA D 125
Rozkaz 3590.3B 3. divize námořní pěchoty (9. června 1968). Čety průzkumníků-odstřelovačů[71] 125
PŘÍLOHA E 128
Výcvik a nasazení odstřelovačů, pěších divizi[73] 128
PŘÍLOHA F 131
Rozkaz MACV k bojové studii ST 67-029 (6. ledna 1967) „Nasazení odstřelovaču VC/NVA“ 131
Poznámky 132

Na začátku války ve Vietnamu neměly Spojené státy žádné odstřelovače. Do konce války však odstřelovači námořní pěchoty a armády zabili více než 10 000 vojáků severovietnamské armády a příslušníků Vietkongu, což se rovná celé jedné divizi, méně než 20 000 kulkami. Uznávaný historik Michael Lee Lanning v této knize přibližuje, jak američtí odstřelovači ve Vietnamu spojovali moderní technologii ve zbraních, munici a zaměřovacích dalekohledech se staletou tradicí znamenitých střelců.

ISBN 80-86215-54-7

9 788086 215549